

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

HULKİ AKTUNÇ

D
E
N
E
M
E

Erotology?*

*SEL YAYINCILIK

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

EROTOLOGYA?

HULKI AKTUNÇ, (1949, İstanbul). Günümüz şair ve yazarı. Askeri okullardaki orta ve lise yıllarından sonra İ.Ü. Hukuk Fakültesine girdi. Yükseköğrenimini yarım bıraktı. Yazı yaşamı, dönemin önemli dergilerinden “Yeni Ufuklar”da başladı (1968). İlk kitabı “*Gidenler Dönmeyenler*” ile TDK Öykü Ödülünü (1977), “*Bir Çağ Yangını*” romanı ile Abdi İpekçi Ödülünü (1981), “*Bir Yer Göstericinin Hayatı*” ile Yunus Nadi Öykü Ödülünü (1989) kazandı. 1976 sonrasında şiire özel bir ağırlık verdi. “*İnsan Aşklarının Külüdür*” ile Halil Kocagöz Şiir Ödülünü (1994), “*İstiraplar Ansiklopedisi*” ile de Cemal Süreya Ödülünü aldı (1995). On yılı aşan bir çalışmanın ürünü olan “*Büyük Argo Sözlüğü*” (1990) gerek Türkiye’de, gerek yurt dışı Türkoloji çevrelerinde yoğun ilgi gördü. 1998, öyküye dönüş yılı oldu (*Güz Her Şeyi Bilir*).

Yapıtları. Şiir: *Sır Katibi*, 1989; *Isıkla Tarihçe*, 1989; *Adresim Aynalar*, 1991; *Şarkılar*, 1992; *İnsan Aşklarının Külüdür*, 1993; *İstiraplar Ansiklopedisi*, 1994. (Şiirlerinden bir seçme, şairin de katıldığı kolektif çeviri çalışmalarında, Theo Dorgan, Tony Curtis ve Orhan Koçak tarafından İngilizceye çevrildi: *Twelfth Song*, 1998.) Bir Şeyin Varoluşu, 1999.

Öykü: *Gidenler Dönmeyenler*, 1976; *Kurtarılmış Haziran*, 1977; *Ten ve Gölge*, 1985; *Bir Yer Göstericinin Hayatı*, 1989; *Güz Her Şeyi Bilir*, 1998. (“*Toplu Eserleri I-II*”de [1996] ilk dört öykü kitabı yer alır.)

Roman: *Bir Çağ Yangını*, 1981 (1995); *Son İki Eylül*, 1987.

Sözlük: *Büyük Argo Sözlüğü*, 1990, (1998).

*** SEL YAYINCILIK**
Babiali Caddesi, 20/1 Cağaloğlu - İstanbul
Tel./Faks: 212 511 10 05
<http://www.selyayincilik.com>
E-mail: posta@selyayincilik.com

SEL YAYINCILIK: 104

EROTOLOGYA?
HULKI AKTUNÇ

Birinci Baskı Ocak 2000

©**SEL YAYINCILIK - HULKI AKTUNÇ**

ISBN: 975-570-094-3

Kapak ve ofset hazırlık
SEL YAYINCILIK

Baskı
Yaylacık Matbaası

Cilt
Sistem Ofset

EROTOLOGYA?

Bir Türkiye Erotologyası'na
giriş için denemeler

HULKI AKTUNÇ

İÇİNDEKİLER

- Aşkın aydınlığı ya da Ortadoğulu bir erotomanın notları - 15
- Bildiğiniz gibi değil...* Peşrev niyetine - 31
- Bir “merak”ın tarihçesi - 40
- Sünnet-i Sünnet - 48
- İncir, nar ve “karanlık” Rıza Bey - 57
- Erotologya... meretologya - 68
- Pornografi ve kültür - 74
- Pornografi ve üslup - 81
- Küfürlerinizi -bile- emanet etmeyin - 90
- Ceza yasasında cinsel dolaşım ya da hukuk kurdun postudur - 95
- Saptırılmış tıp - 101
- Bin bir cinsellik - 107
- Bir üniforma olarak çıplaklık - 115
- Üç beş söz, şimdi - 121
- Ve affediniz aforizmalar - 122
- “Mıntaka-i Memnua” (Yasak Bölge) - 128
- Cinsellik matematiğinde bir yanılığ - 134
- Graffiti: Tosun edebiyatının anlattıkları - 140
- “O şey” üzerine birkaç not - 150
- Erkekliğin idamı, erkek’in idamı mı? - 155
- Cinsellik, yansıma ve yorum - 164
- “Vermek” cinsel dünyamızı ele *veriyor* - 173
- Biz ne türden kurtlarız? - 179
- Helga, Memet, Hans, Timişoara’lı Osman Ağa Vd. - 185

“Vay habazan köpoğlu!”

ya da bir yaşama biçimi olarak abazanlık - 191

Bir Beyoğlu cevalânı - 199

Unutma kalınlığı, anımsama inceliği - 205

Gizli /gizsiz tarihler - 212

Tv... Ts... Homo... - 219

Erotikleştirme ve dönüş ve erotikleştirme - 225

Horozlu cep aynasından - 229

Bu denemelerimi, büyük ustama, Salah Bırsel'e adıyorum.

Kedi bile, tüyü huyu doğrusuna okşanır.

EROTOLOGYA...

SORU MU, SORGU MU, SORUN MU ?

Kitaplarıma ad ararken hayli zorlanırım. “Bir Çağ Yangını”nı Abdi İpekçi Roman Ödülü’ne yollayacaktım. Adını saptayamadığım için geciktim. Yıllar sonra, Sezen Aksu söylüyordu -bağırıyordu- bir şarkısında, romanın adı, küçük harflerle “bir çağ yangını” olmuştu artık, yitirmiştim o adı ben. O adı benden almışlardı; biraz üzüldüm, biraz sevindim.

Böbürlenme sanmayın; yazarlık natura’m böyledir. İyi laf, birçok şey gibidir, *mirî malı*’dır ülkemizde. Nedense, yangınlıdır hep; “Yangın kavmindeniz/ Ne giysek alev” dersiniz, dediklerinizi bir kitabın bölüm başlığına koyarlar, o kitabı size yollamak inceliğini bile göstermezler. Kader! Sizin bir yerde var olup olmamak isteminizi bile düşünmezler. N’apalım. (Soru imi yok.)

Bu kitabıma ad ararken pek zorlanmadım. “Erotologya?” Adı üstünde, erotologya da, önünde bir soru imi var. Pek de büyük bir soru imi olmalı bu. (Var.)

Ne üzerine yazıyordum? Bir *erotologyamız* olması gerektiği üzerine... Çünkü, Ortadoğunun da, Türkiye’nin de kendisine özgü bir erotizm dünyası vardı, yaşanmaktaydı da, bir erotolojisi, bir erotologyası olmamıştı; bize özgü erotizm ile ilgili gözlem, görgü, deneyim ve bilgilerimizi bir bilgi derleme disiplini içinde ortaya koyma ve yorumlama gibi bir eylemimiz hemen hemen yoktu. (Doğu değiliz, Batı değiliz; bence Ortadoğu da [Ortadoğu bile] değil, *Arabatı* ya da *Aradoğu*’yuzdur. Bu son iki kavramımı bir köşeye yazayım.)

Yapıp etmek üzerine, eylene kılınanlar üzerine düşünmek var da, felsefe üretmek yok gibi bir olgu. Soru imi: Niçin? Çünkü sorun.

Biz, kılğısalız daha çok.

Kılarız, ederiz, eyleriz, ama kılğılarımızı, eylemlerimizi düşünsel anlamda genellemeye pek yanaşmayız. Hayli konuşur az yazarız. (Yazıya yanaşamadığımızdan, yazıyla belgeleyip belgelenmekten kaçındığımız için belki de. [Bıraktığımız milyonlarca belge var ama onları çözümlemeye girişmiyoruz.] Bir anda değişebiliriz. N'olacak?) Hem yoksulluğumuz, hem varsılığımız sayılabilir bu... Hem bencilliğimiz, hem sencilliğimiz.

“Ayıp yorgan altında”dır. Hepimiz de o yorganı örtürüz; belki mırıldanırız, ama söylemeyiz, söylemediğimiz için yazmayız, yazamayız da hiç. Söylediğimiz kadarı da, ne denli cins olursa olsun, yorumlanmadığı için, yorumlana yorumlana gelişip varoluşlar alanında temellendirilmediği için, yok olur gider.

Yok olur gider.

İnsanın kendisini üretip türettiği alanla ilgili her şey, birbiri üstüne yiter. Böylece, yanlışlar çoğalarak, doğrular azalarak ve doğrularla yanlışlar üst üste yaşanır gider... Sorundur. Sorguyu da gerektiriyor.

Peki, bir erotologyamız nasıl doğabilir (hem soru, hem sorgu)?... Konuya ilgi duyan, bu yönde birikimli kişilerin -uzmanların diyemiyorum şu an yazık ki- erotologya(mız) üzerine düşünmeye başlayıp düşüncelerini saptamalarıyla, daha sonra, bu düşüncelerin belirli bir dizgesel yapı kazanmasıyla doğabilir erotologyamız ancak. “Erotologya?”mın içeriği, saptadıkları, yorumlamaya çabaladıkları-

rı, pek iddialı sayılmaz. Ama burada, buralarda bir başlangıç ivmesi, bir çıkış odağı var, duyumsuyorum. Durduğu yerde, yaşamımızda ve kaynaklarımızda titreşiyor.

Dünyayı algılamaya başladığımdan beri zihnimde birikenler, babamın uzun kış gecelerinde anneme ve biz üç erkek kardeşe (yaşımız gereği, bazen sansürlü, bazen sansürsüz) okuduğu *Binbir Gece*'ler, *Tutiname*'ler, *Kıyas-ı Enbiya*'lar, *Marifetname*'ler, *Tahir ile Zühre*'ler ve Türkçe “meal’iyle” *Kur’an-ı Kerim*’den surelerle çıktığım uzun yol, bir menzil, bir uğrak buldu bu kitapla. Daha da yürüyecek miyim? Bilemem. Biriktirmeyi sürdüreceğimden se kesinlikle eminim.

nota bene

Babam dedim; o Recep Aktunç idi. Karısı Nadide, annem idi. İkisi de öldü. Üç erkek kardeşe gelince, en büyüğü Yalçın, ortanca Metin, en küçük olan ben. Şimdilik yaşıyoruz.

O kış akşamlarının alacasında, geçmişî görerekten yaşıyoruz, ölmüş ablalarımızın alacasında.

Dünya erotologyası içinde çok özgün ve önemli bir yeri olması gereken “Türkiye’nin erotologyası”, evet, bu denemelerin bin katını hak ediyor. *Cinsellikle* hesaplaşmak başka, *cinselliğimizle* ve *cinselliğimle* hesaplaşmak başka. Hesaplaşmak mı? *Dobra dobra söyleşmek* desem, şimdilik daha doğru. Soru ve sorgu, sorunları açabilir ve aşabilirse, yanıt dönüşme şansını da kazanır.

Bu denemelerde yinelemelerle karşılaşabilirsiniz. Kimi, düşündüklerimin ve ulaştığım noktaların “*slogan*”larıdır (bilirsiniz, *slogan* sözcüğü Keltçeden gelir, “savaş çılgılığı” demektir); kiminin nedeni de, bu denemelerin değişik tarihlerde, değişik dergilerde ama değişmeyen, kendisini geliştirmeye çalışan bir düşünce doğrultusunda yayımlanmış olmasıdır.

Ne yapayım, yazmasam da olmayacaktı.

nota bene

Burada, cinselliğimizle ilgili gerçekleri, töreleri, bunların izlerini doğrudan yansıtan kişileri (Mazhar Osman, Rasim Adasal, Cemal Zeki Ünal, Haydar Dümen...), yorumlamaya çalışanlar ve aktaranları (büyük Reşat Ekrem Koçu, Attila İlhan, İsmet Zeki Eyüboğlu, Konur Ertop, Murat Bardakçı, Mualla Türköne, Mehmet Ergüven, Sema Nilgün Erdoğan...) unutmuyorum. Ama erotizmimiz’i yansıtmak ile onu yorumlayıp bir *sürekli-dizgeselliğe bağlamak*, çok farklı şeyler. Adlı adsız bahname’cilerimizi ise hiç unutmamalı. Onlar, bizlerle ilgili değinmelerinin incelenmesini değilse bile anılmasını istemektedirler.

AŞK'IN AŞKINLIĞI

YA DA

ORTADOĞULU BİR EROTOMAN'IN NOTLARI

*"Kasd ediyor tîr-i müjen cânıma
Gözleri en son girecek kânıma"*

Kimdir *bu* Ortadoğulu erotoman?

Apaçık bildiğim tek şey, bir kız ya da kadın değil bir erkek olduğu; şimdilik, ona bir organıyla biçilen kişiliği ve kimliği benimsemiştir...

Ötesi, belki de *ben'im* o kişi; belki de, bu yazıyı okuyan baylardan birisidir; en iyisi, hepsi birden diyeyim.

Dünyada da öyle: Erkek erotolog, erkek pornograf çoktur ama kadın erotolog, kadın pornograf yok denilecek denli azdır. (Ayrıca çözümlenmesi gereken bir olgu. Çok da önemli. *Yapan/yapılan* ikilemi cinsellikte de, cinselliğin yansıtılışında da görülüyor... Erotologya'yı *yapanlar*, pornografya'yı *yapanlar* da genellikle erkek. *Fail* olanlar, onlar; *mef'ul* olanlar ise kim olduğunu genellikle bilmediğimiz *diğerleri*.)

nota bene

Evet, ayrıca incelenmeli: *Salt* erkek-etkinlik, kadın'ı nesneleştirir; kadın'ı, *salt kadın-edilginlik'e* dönüştürür. Böylece, cinsellik de iki kutbunda saltlaşarak nesneleşir ve bir yabancılaşma alanına dönüşür. İki saltık alanın ortalarında kalan alanlarsa, soruların, tartışmaların, sorguların, *sapıklık*, *sapkınlık* adlandırmaları gibi infazların alanına dönüşecektir çaresiz. İnfazdan sonra beraat olmaz, kılığdan dönüş de olanaksızdır.

Peki, salt Ortadoğulu, saf Ortadoğulu mu? Mümkün mü? Kartografyanın çizebildikleri var, çizemedikleri var. İnsan ve kültür üzerine tartışmalar, *görece* olan yönlerin nasıl *katılaştığı* tartışmalarına döndü birkaç yüzyıldır. Her türden kartograflar da, bravo, dünyayı en tehlikeli, en rezil biçimde adlandıran siyasal eğilimlerin arz ressamı olmayı becerdiler. Onların çizdiklerine göre, sömürge -olduğu için!- Afrika Avrupa'dan *küçük*'tür neredeyse. (Kemikleriniz sızlar mı ey "ilm-i menâzır" hocası -da olan- Hoca Hwôce Ali Rıza?)

Bilimlerin, düşüncelerin, düşünme dizgelerinin odakları, gerçeğin sonsuz türlenişini görememekten ötürü söndü sönüyor, *sündü sünüyor*.

Benim rüzgârlarımın gülü nasıl dönerse dönsün de, dönsün. Seslerin, sözlerin, davranışların, çizgilerin de gülü olsun isterdim.

"Güzel ile gül toplamak güzeldir."

Cigerhûn da söylesin: *"Bir güle değişti kalbini"*

Hani şu Ortadoğulu vardı ya, adı niçin öyle konulmuş olursa olsun, aşkın asıl orta'sıdır. Cennet ve Cehenneme gidiş gelişleri kolay görünen bir Araf... Gül ile karanfil, sapları ile gül ve karanfil arasındaki ortay. Av ile içki arasındaki ortay. Ayna ile suret arasındaki ortay. Dünyaya çok şey öğretmiştir Ortadoğulu, ama dünyayı kendisinin dünyaya öğrettikleri açısından sınınamamış, yeterince sınıyamamıştır. Onda *iki şey* arasındaki ortay *bir tek* değil *sonsuz*'dur. (Ortahalli bir İngiliz lady'sine danışmışım, konuklarının İngilizcesini düzeltmekte pek mahir olan yaşlı hanımefendi *"araf* nedir İngilizcede?" sorumu yanıtlamamıştı. *Purgatory* yoktu onun yaşamında da ondandı bence. Anımsayıp söylemişim sonra, "aaa, doğru ya," demişti.)

Dünyaya *"kötü"* alışkanlıklarını öğretti Ortadoğulu. Bü-

tün tanrıları (tek-tanrı'lar dahil) kul ola ola doğuran,
O'ydu...

Çıgıllıklarını şarkılara dönüştüren de o...

Bir surete bakıp ya da düşünde birisini görüp ona âşık
olan da o.

nota bene

"Şarkı, insanın sesiyle düş görmesidir," demiştim.

nota bene

"Düşler olmasa, uyku en büyük yalnızlıktır," da demiştim .

* * *

Ve Ortadoğulu, şarkının "şarkî" ve Doğulu olduğunu bile bilmeye şarkılar söylemiştir. Burada Musikar kuşu, rüzgârlara gagasıyla kırk "müzikal" yanıt verir de, kırk birincisini arar.

Sözgelimi, "Musikacıbaşı için mezmur"larda tanrı mı anılır, yoksa kalbin ve tenin bir başka yönü mü, bir sevgili mi? Bilinmez. "İkisidir," der kurtuluruz... İkisidir de.

Gövdenin gölgesi başka, tenin gölgesi başkadır, tinin gövdesi bambaşka.

nota bene

Tanpınar ne diyordu: Divan şiirinde sevgili padişah, padişah sevgili midir? Merkez.

* * *

Mezmurdan yürüyelim: "Yatağımda seni andığımı/ Gece nöbetlerinde seni derin düşündüğüm zaman, / İlik ve yağla doyar gibi canım doyacak; / Ağzım da sevinçli dudaklarla sana hamde-decek"

Adam, Ortadoğuludur. Araf tayfasıdır. Mekânı aşk olsun da, Cennetleri Cehenneme, Cehennemleri de Cennete dönsündür habire, güç değil... Kolay görünür. Aradoğu ile Arabatı'yı nereden bilecek? Nerden bilsin?

Çok iyi tanıdığımı, tanımaya başladığımı sandığım bu Ortadoğulu adam, diyelim 1940'larda doğmuştur. Çocuk-

luğunu, kendisini -herkes gibi adeta- buluverdiği, seçmediği, seçip seçmeyeceğini de bilemediği ortamlarda yaşadı. Duyduğu ilk ses, nebilerin kıssalarını anlatıyordu. Nuh'un teknesindeki (*tekhne*) iki fare, yalvacın "üremeyin, yoksa batarız!" buyruğuna baş eğmeyip çiftleşmiş, nasihatlere uymamış, "nush ile de uslanmamış", fareler teknedeki diğer canlıların yaşamlarını zora sokacak kadar çoğalmıştı. Nuh, Tanrıya yalvarmış, Nuh'un Tanrısı da yalvacına yardım etmişti: Aslanın burnunu sıvazla, kedi düşsün "hınk" diye. "Hınk diyip aslanın burnundan düşen" kedi, fareyi bir çift kalana dek kırmıştı. Cinsellik *kimi durumlarında* yasaktı efendim.

Adam da, doğaya böyle böyle başlamıştı...

"Nakdîne-i cân olsa da kaçmam bedelinden"

Adam (Âdem, "adama" ve çamur'dur o; harfdeşi görünen 'adem ise "yokluk"), Ortadoğuludur. Ortadoğu, adı üstünde araftır. Adam, bir araf tayfasıdır, evla. Yeniyetmeliğinde, eğitimin dayattığı kadarıyla, Batılı kimi değerlerin yanından ve ortasından sık sık geçti, ama *içinden* değil. Onlara kapıldığı, hatta *olmazı oldurduğu*, kendisini (zaman zaman) yüzde yüz bir Batılı sandığı da bilinir.

Ancak, yaş yirmilere geldiğinde, aşklardan da geçmiştir artık... O sıra, rakıyı çok sevebileceğini, eskiden "miskin" sandığı musikimiz'in kendisinde (*ben-kendisi* ve *musiki-kendisi*'nde) çekirdek gibi kalmış birtakım duyarlıkları geliştirebileceğini, babasının yaşam yolunun hiç de bütünüyle unutulacak ve gömülecek bir *raconlar yığını* olmadığını önce sezdi; sonra, alacakaranlıkta ışıma çoğaldıkça bu sezgisi bilgiye, hatta bir bilince doğru evrildi. Çünkü, şarkılardaki gibi *de* âşık olacak, baba masalarındaki gibi *de* rakı içecekti; ikisini birden yapmaya başlaması, başka bir öyküydü. (Oidipus mu? Değil. Oidipus rakı içer miydi? *Arak* var mıydı o zaman?)

nota bene

Oğluna diyordu ki baba: "Yalnız sen mi mecbursun kızlara kadınlara, onlar da sana mecbur değil mi ey çocuk? Bunu aklından hiç çıkarma, zorda kalırsın" Ozan, "*ben sana mecburum,*" diyordu. Eklemeyi unutmuyordu da, "*bilemezsin*"

nota bene

Aziz Nesin'in söylediği gibi, bu ülkede üç kişiden dördü (Aziz Ağabeyin kendisi de) şairdi... Ve uğruna ölünecek kızlar ve kadınlar ve oğlanlar için üretilmiş bin şarkıdan bin birini *herifler* üretmişti. Demin pornografların erkekliğinden de söz etmiştik ya. (*Herif*, "meslekdaş, arkadaş" gibi "ahî'ce" anlamlarından bugünkü anlamına neden ve nasıl düşmüştür?)

* * *

Süreç nasıldı süreç?... "Kendinde-Ortadoğulu" çocuk (oğlan), yaşadığı ilk Avrupa kentinde Türkiye özlemine niçin ve hemen kapıldığını anlayamayan "Pseudo-Batılı", ve sonra da, tarih, coğrafya, kültür ve yaşam çevresindeki değerlerden kimilerini deneyip sınavıp, kimilerini özümleyebiliip yeniden *kendisine özgü* kılan "Kendisi-İçin-Ortadoğulu" Süreç, hemen hemen böyleydi.

Orta dönemini (orta? Araf?) bir Yalan-Batılı (bâtılî?) renginde geçirmiş olmayan Ortadoğulu adamlar ve erotomanlar yok mu? Var. Ama burada Ortadoğulu erotoman'ın değil, Ortadoğulu *bir* erotoman'ın tarihçesinden söz ediyor.

Yüreğiyle gövdesi, kalbiyle vücudu, aşklarıyla cinselliği, duyarlığıyla bilinci, yüreğiyle beyni, tiniyle teni birbirinden sık sık kopmuş (yarılmış, uyarılmış ve yarılmış) bir adamın tarihçesi. Birleşmeyi arar sürekli. İki'den yanık... ve şikâyetçi. Eh, bircilik ve ikicilik, monizm ile düalizm arasındaki gidiş gelişleri de var; iki cami ("toplanılan yer") arasında bînamaz ve beynamaz. *Kendisinde toplandığı yer ile başkasında* (başkalarında hatta) *toplandığı yeri*, ayrı ayrı, yere göğe koyamıyor. Bu, işine de geliyor kimi zaman.

* * *

“Kolay sandım belâ-yı aşkı yandım”

Halk hikâyelerini duydu, dinledi, okudu. Zor’un zor olduğunu gördü.

Halk hikâyesi uydurdu, anlattı, yazdı bile. Yüz yıl önce yaşasa, ya Karagözcü olurdu ya meddah zaten, biraz da Siyahkalem. Mukallidin tekiydi ve edinilmiş hikâyeleri anlatırdı.

Bu hikâyelerde aşkın mutlaklığı, yakıcılığı, öldürücülüğü, ayrılığın nasıl bir yaşam yarısı olduğu dışavuruluyordu. Ve cinsellik, cinselliğe varış da bir tek sözcüğün içine sığdırılıyordu: *Vuslat*...

Çocukken anlayamamıştı. Erişme, kavuşma, bir-oluş, Kutsal Kitap’taki *biliş*, aşk denilen o alev denizinin sönmüş kıyısı, bitimi miydi?

Yüz, çehre, vech (bakın, “surat” denilmiyor, çünkü onun türediği *sûret* başkadır ve *sûr* bambaşkadır) anlamındaki *cemâl*, aşka düşürücü temel neden gibiydi...

nota bene

Vecahatli, “yüz güzelliğine sahip olmaklık, gösterişlilik” anlamının yanı sıra, “onurluluk” anlamına da geliyor. *Yüzlü* yok oysa, *yüzsüz* var.

* * *

Erotoman, *yüzün altındaki beden’in* önemini de tam anlamıyla kavrayamadı çocukken. Bir başka açıyı, *cemâl âşıklılığı’nın* aslında erkeklerarası aşk ve ilişkileri de kodladığını sonra sonra öğrenecekti. Bir Osmanlı şairi ya da dervişinin Platon ağzıyla konuşmasına biraz şaşırdı: Tanrının güzelliği, yeniyetmelerin, gençlerin *cemâline* yansır... Güzellikse, *o* güzelliiktir sevilen. Yeni Platon, bu coğrafyada çok dolaşıyordu.

nota bene

Işıklar üzerine olsun, Abdülbaki Gölpınarlı Hoca ile Todori’de (İstanbul, Kalamış) karşılaşmıştık; 1971; nişanlım

Semra'yı onunla tanıştırdım; Hoca, nişanlıma sırtını dönerken, "Câhil oğlan," (evet, g ile) demişti bana, "Aydınlar ve Hikâyemizin Doğuş Sorunları'nı sen yazdın değil mi?"

nota bene

"Bazı sûfiler, âlemdeki güzelliği, mutlak güzellik olan Allah'ın tecellisi görüp güzellere, bilhassa Yûnânî geleneğe uyup kâmil güzelliğin mazharı olan gençlere bağlanmışlardır.

(...) Ay'ı leğende seyrediyorum." (Mesnevî Şerhi, I, Abdülbâkî Gölpınarlı, İstanbul, 1973, ve bazen Abdülbâkî diye yazardı adını.)

* * *

Bizimki, yüzü güzel ama gövdesi ortahalli bir kızı, yüzü ortahalli ama gövdesi olağanüstü güzel bir kızdan çok daha fazla sevebilirdi. Demek ki gövde, gövdeyi algılayış da (yüz'lere ve boyundan altlara doğru) *yarılıyordu...*

Adı *Nâlân* ("inleyen") olan bir kızı da, adı *Fadime* (Fâtîmâ) olan bir kızdan çok daha fazla sevebilirdi. *Esmâ* tutkusunun, adlar tutkusunun yanlışı, yanlış yönlenişi, tamam, ama ne yapsın? Demek ki adlar da, seslerden seslere doğru *yarılıyordu*. (Ozan da, sevdiğinin adını "*muh gibi tutar aklında*" demedik mi, zihnine aklına çivilenmiş gibidir o isim... Kültürce çivilenen.)

İlkokuldayken, *Nâlân*'a âşık olduğunu duyumsadı. Yanında vechen çirkin bir kızı dolaştırmakta ısrarlı *Nâlân*, durumun farkında değildi (ya da *değil* görünüyordu). Oysa *ben*, *Nâlân*'dan başkasını göremiyordum, sürekli onu izliyor, bakışlarımı yüzüne dikiyordum, dalıp gidiyordum öylece. Dalıp gidip öylece de kalmak istiyordum. (İşte, birden *ben*.) *Nâlân* anlamıyordu. (Anlamaz mı görünüyordu?)

Anlamayacaktı da. Ortadoğuda erkekler aşka borçlu da, kızlar ve kadınlar değildi. Baba, söylememiş miydin. Erkekti *değillenen*.

Baba, doğru söylüyordun; biz onlara "mecbur" duk; onlar, hayır. Erkekler, *peşe düşenler*'di.

nota bene

Tanpınar daha da ötesini söyler: "Sevgilinin bütün davranışları *hükümdarın davranışlarıdır*. Sevmez, bir nevi *tabii vergi* gibi sevmeyi kabul eder. İsterse iltifat ve *lûtfeder*. (...) Cevr eder, *işkence eder, öldürür*. Kıskanılır, fakat kıskanmaz. (...) Hülâsa saray nasıl mutlak ve keyfî irade, hattâ *kapris* ise, sevgili de öylece *naza giden hür iradedir*. (...) Eski şiirimizde aşk, sosyal rejimin hayata aksi olan bir kulluktur" (İtalikler benim, H.A... Sarayın "mutlak ve keyfî irade" olup olmadığı ise tartışılır. Bu tartışmaya başlamak için, ileride değinilecek Cem Sultan Olayı yeter.)

* * *

Aşk, işte hem hayat hem yaşam, işte hem hikâyeler hem öyküler, işte şiir işte "ırlama", işte roman işte anlatı ve tahkiyye ve hikâye ve öykü, işte görülüyor, aşk, *sevda* -ki "kara renk" de demektir, bilir misiniz ey karasevda- somut mu somut yaşanan, yine de olmaz, olmayacak ve *olanaksız* bir şeydi sanki. Varışı olmuyordu, olamıyordu aşkın. *Vuslat*, ulaşılmazlıktı. Ölüm gibi bir şeydi belki, son idi, vardığını anlayamıyordun. Ulaşılmasa daha iyi mi sanıyordun? Mecnun'un ulaştığı Leyla, çirkin mi çirkin bir kadındı.

Mecnun, "siz onu bir de bana sorun," dememiş miydi? Tek sözcüklük vuslatı binlerce hazla yaşayacağını, yaşadığını düşünüyordu belki de. Veyl! Veyl o vâsılların hâline!

* * *

"Cünûn belâsına düşdüm hevâ-yı perçemle"

Gördüğü Yeşilçam filmlerinin çoğu, halk hikâyelerinin olay yapısını yineliyordu. Kız ve oğlan, birbirlerini görüp aşka düşerler...

nota bene

Düşmek!!!: Düşüyorlar.

* * *

...Aşka düşerler ve kötü kişiler (kara çalılar) bu aşkı (bu olası mutluluğu, olası vuslatı) engellemek için ellerinden

geleni ardılarına komazlar. (İkisi'ni bölerler, ayırırlar, yararlar onlar, Tanrının ya da tanrıların *erselik ilk- insan'a* yaptığı gibi.) Leyla ile Mecnun'un Karagöz'ce ya da Ortaoyunu'cadan gelen Yeşilçam anlatımında Arap Bacı (Kayarto) Dursune Şirin, şişko ahçı Necdet Tosun, "cud" Aziz Basmacı, "hay" Nubar Terziyan Baba da bulunacaktır. Ve neresinin "kanlı" olduğunu Karagöz'ün "kanlı enginar" diye betimlediği kişiler de ("Kanlı Nigâr" oyunu) arz-ı endam eyler... Ortadoğulu, ilk-erselik'ine dönmeyi de çok iyi bilir.

nota bene

Enginar, bizim sonsuz argomuzda "dişilik organı" anlamına gelir gider. Cicos!

* * *

Yeşilçam filmlerimizin halk hikâyelerimizden farkı, temaşa içinde, örneğin bir rakkasenin, dansözün (çenginin, Tahkiye Salem'in?, bazen de köçeğin, Kudret Şandra'nın?) [dansörün, Yılmaz Duru'nun?] bulunmasıydı; *doğrudan cinsellik* başlıyordu. *Dolay* [dolayım, dolaylılık] yok o durumda.

Sonra, baştan çıkarıcı insanlar, yüzlerini gösterdikleri kadar rahat, bacaklarını, göğüslerini, kalçalarını da gösteriyorlardı. Bu cinsellikte de belirli bir "fatalité" varsa bile, et/ten/gövde/beden (sonuna kadar "cismanî" olan) var oluyordu artık... Ruh, tin, kalb, yürek karşısındaki gösterisine başlıyordu. O anda, anlamdaş sanılan *kalpsiz* ile *yüreksiz* de belirlemek zorunda kalıyordu.

nota bene

Ulaşılabılır olan (vâsıl olabildiğin) niçin *düşük*'tü ve *kötü*'ydü ve maddeydi?

* * *

Sevilecek, uğruna deli olunup ölünecek kızlar başkaydı; birlikte yatılacak kadınlar (o kadınlar, *o kızların düşmanla-* rıydı genellikle) başka. Ama, *kötü karılar*, zamanı gelince

ne yiğit olduklarını da gösterirlerdi... Neriman Köksal, Suzan Avcı sonra.

Aşkın acıları başkası'yla, gövdenin ergenlikle birlikte başlayan *behîmî* istekleri bir başkası'yla hatta başkaları'yla yaşanılacaktı ve, ve *âşık olunan* ile de paylaşılmayacaktı.

Birincilerle, yatılamayanlarla mazohist, acısever, ikincilerle, yatılabilenlerle, hadi sadist demeyeyim, *maço* mu olunurdu? Hayır. Evet. Belki. Ortada. Araf.

Ama, *aşkın* aşk'ın olanaksızlığı kızı ve oğlanı bir tür acı-severe dönüştürürken, şehvetin karşı konulmaz yaptırıcılığı da kişiyi günahlara, sürekli günahlara çekerdi.

İki sözcük... Günah neyse.

Örneğin, "vuslat imgeleri"yle ya da tam karşıtıyla, "genelev düşleri"yle gelen masturbasyon kendisini kıldırır, sonra da umarsız bir suçluluk duygusu bırakıp giderdi. Her defasında "bir daha yaparsam iki olsun"du o... Kızların "topuk sefaları" da hoş gelir mahzun gider olsa gerekti; "bekâretim bozuldu mu acaba?" Soru, kendi-kendine ilişkilerde de, başkalarıyla ilişkilerde de genelleşir: "Bekâretim *bozulur* mu acaba?"

nota bene

31 sayısı, "el" sözcüğünün ebcedidir. (*Topuk* sözcüğünün ebcedini de hesaplarız.

Peki, *ibne* ya da *top* sözcüğünün ebcedi 58 midir? Ki 58 de, *top* da "edilgin hemcinsel" anlamına gelir.)

* * *

...El idi. Hep var olacaktı. Erden iken, bâkireyken "mat-mazel avuç", 31'den sonra "madam avuç" oluyordu. Argomuz tanıktır. Elin de erdenliği var. Matmazelliği ya da madamlığıyla yabancı mı, *gâvur* mu geliyor size; olsun, bizden'dir o. Evliya Çelebi'nin "hîz" (kötü?) kadınları ya da oğlanları arasında, Müslüman-Osmanlı-Türk yoktur. Yok denilecek kadar azdır. Ama bizimdir o sayılanlar, "defterlû" (vesikalı) olanlar. Sûr alayımızdadırlar, dışlanmazlar, adları sayılır. Biz onları izleriz, onlar da karşımızdan mesleki bir onurla geçerler.

Ve fakat 31, kendisini kıldırmazsa, düş azmaları ortaya çıkacaktır: Şeytanın (*o-benim-kız'ın değil de öbür-herkesin-kadını'nın*) aldattığı (niçin "aldattığı", Adem gibi) delikanlı, düşlerinde birtakım gövdelerle beraber olmakta ama onların *yüzlerini* görememektedir. (Düş azması... Boşalım başladı başlayorken düş biter. Demin *birisiyle* birlikteyken, yatağında yapayalnız kalıverirsin.)

Yok olmayı çok iyi bilendir cemâl!

Düş gören, ilişkiyi istediği kadar sürdüremez ve boşalır. Yüz, sûret yoktur. Ensest, horanta zinası korkusu mudur bu? Ortadoğulu Oidipus da, oğlu da, zor yanıt verir. Kızı kadını ne der bilinmez.

Oysa (ve biraz da o yüzden), ana-oğul cinsel ilişkisi, baba-kız cinsel ilişkisine oranla yok denilecek kadar azdır Ortadoğuda. (*Anam avradım olsun ki, "asla olamaz" anlamında bir yemin biçimi; kadın dilinde karşılığı var, ama çok az kullanılır: Babam kocam olsun ki, bubam gocam olsun ki.*) Dünya oranlarını da araştırmalı. *Erkek baba, oğul oğlan, pornograftır ya.*

nota bene

Ninnilerin yasası da anlamlı bir biçimde hep sürer: "*Oğlum oğlum hop oğlum/ Her evde de yok oğlum/ Komşu kızını kap oğlum/ Evimize kaç oğlum, ninni!"*

Ana, bu ninnisinde, bu oğluya özdeşlenmektedir adeta. "*Evimize kaç!"*

Bir coğrafya, bir ekonomi, bir sosyoloji, bir insanlık tarihi, iki sözcükle başka nasıl anlatılabilir? Ev, kendisine kaçanı esirgeyecek, elevermeyecektir.

* * *

Sonra...

*"Tıfl-ı nâzım meclîs-i rindâne gel
Bâde nûş eyle açıl cevâlâne gel"*

Adam yavrusu, mahalle düğünlerinin, açık hava eğlenti-

lerinin, yazlık sinemalardaki konserlerin ve tulûat gösterilerinin uslanmaz bir izleyicisidir. Gün gelir, bir köçekle karşılaşır. Adı çoktan unutulmuş olan bu Son Osmanlı Tarzı Köçek, bir Musevidir: Jak Bıçaçı. Anımsayan İstanbul'lu var mı? (*Gâvur!* Ah, Evliya ve onun yazdığı Samurkaş Kolu.)

nota bene

"Samurkaş Kolu: 200 neferdir. Hepsi Yahudidir. (...) belki Hazret-i Âdem dünyaya düştüğünden beri yeryüzündeki insanların birinin dairesinde böyle hanende, böyle sazende görülmemiştir."

* * *

Bir erkeğin niçin kadın gibi davrandığını merak eder Ortadoğulu erotoman yavrusu. Sonra Zeki Müren'i, onun daha alçakgönüllü koşullar için yeniden üretilmesi olan Adnan Pekak'ı (bir *Ersatz*), unutulmaz bir Üsküdar- *Salacak* (salacak, "teneşir" demektir) sakini olan Bora Dinletir'i anlayabilmek isteyecektir. Bora Dinletir ("*amanin kelle, kelle/ gel beni biraz yelle*" şarkısıyla, "marjîn"lerde ünlenmişti) gencecik yaşında öldürülmüş mü, kazaya mı kurban gitmişti, o da Adnan Pekak'ın "mahalleden bir *Ersatz*"ı gibidir. Anımsayan kaldı mı? Bir Evliya çömezidir, anlattı... Ol Evliya ki, köçekler için "yetmiş tastan, feleğin çemberinden geçmiş," der.

nota bene

Set ışıkları üstüne olsun ve ruhu durduğu yerde bir kez daha "motor!" desin, Yeşilçam'ın emekçi ve ustalarından Muharrem Gürses'in "ikincil Zeki"yle, Adnan Pekak ile yaptığı filmin adı, *Sokak Şarkıcısı*'dır (1959), yetmez mi?

* * *

...Azıcık daha yürüyecek, şurası burası çizilip kazınmış minyatürler, meclislikler görecektir adam. "Hamse-i Atâî" için çizilip boyanmış bir resimde, sarhoşlar bir sâkî ile cinsel ilişki kurmaktadır. Ayyaşlardan birisi genç oğlanla çift-

leşirken diğerleri önlerinde içkileri, ellerinde kamışları sıra beklemektedir. Sâkî de, bir kız ya da kadının birkaçıncı elden sureti, kopyasıdır, kalçalarıdır onların, ikonasıdır, "Ersatz"ı gibidir. Çiftleşme ile birleşme niçin eşanlamlı görünür, daha düşünecek. Dişi ile erkek çiftleşebilir, dişi ile erkek ve erkek ile erkek ve dahi dişi ile dişi, birleşebilir. Kim bilir?

İlginç değil mi? "İbne" diye anılır köçekler, sâkîler, edilgin hemcinseller halk dilinde; ve "ibne", Arapçada "kız çocuğu" anlamına gelir.

nota bene

Bu konudaki yanılgım (*ibne*, "kız çocuğu" anlamına gelmez), "Meydan-Larousse"tan kaynaklandı. Arapça-Türkçenin usta çevirmeni, şair Metin Fındıkçı beni uyardı. Ama, sözcüğün kökenini birçok sözlük tarayıp o da bulamadı. Sonra, Arno Schmitt ile Jehode Sofer'nın ilginç derlemesinde, sözcüğün Arapça *uban* kökenli olduğunu, "yapılmaya gereksinim duyan kişi" anlamına geldiğini öğrendim. *Uban*'dan geliyordur "ibne" sözcüğü ("Müslüman Toplumlarda Erkekler Arası Cinsellik ve Erotizm").

* * *

Osmanlı şairi, ilgi duyduğu genç erkeğin sakalı bıyığı çıkmaya başladı diye yazıkların hayıflanır. Eski Yunanlılar da, Platon sözgelimi, bu "sorun"a takmışlardır.

Palabıyıklı, ikisi de iri yarı ve kıllı iki herifin birleşmesi düş gücü dışında kalır adeta.

Aşkın aşk'ın gölgesi -yoksa ışığı mı?- hemcinsel ilişkilerin üzerine de güçlü bir biçimde düşmektedir. Travestilik, transseksüellik ve homoseksüellik (hemcinsellik), bu nedenle birbirine karıştırılır habire, ilerde dramatik örneklerini göreceğiz.

O gölgeye ya da ışığa karşılık, hemcinsellik daha "varılır" bir şeydir. Divan şiirinde, mumdan gemiyle alev denizinden geçmek, o kıza, o kadına ulaşmak (ulaşamamak?) içindir. Ama (ve *amma*'daki vurgulayıcı *şedde*'ye bakınız)

cinsel azgınlık, *şair ile oğlan* arasında boy gösterir... Gemi gemidir, deniz de deniz. Mey, meyhane, kahve, kahvehane, berber ile çırağı, hamam (hemmâm) ile dellak, sâkî, adamın günlük vuslatları, erişmeleridir, ama ideali olarak görünmez. Bunları tensel zevkle, haz ile yaşarken, bunlar üzerine düşünüp yazarken, öbürü'nü, diğeri'ni, dişi ve kız ve kadın olan'ı, ayrı bir yere "konuşlandırır"

nota bene

Sünbülzâde Vehbî, doğduğu bilinmez (XVIII. yüzyıl, 1710 sözgelimi) öldüğü bilinmez (1809?) bu Osmanlı ozanı, divan şiirinin bu *rücu* sanatı ustası der ki: "*Azm-i hemmâm idelim sürtüştürem ben sana/ Kise ile sabunu, rahat itsün ism-i cân*" *Rücu*, "dönüş", birinci dizenin gerçekliğinden (olurluğu ya da olmuşluğundan) ikinci dizedeki "doğruluğa, hakikate, ahlâka?" dönüş'tür. Vehbî Üstad ile de, bu döngüler üstüne de yeniden konuşacağız.

* * *

"Binbir Gece" çevirmeni Sir R. Francis Burton, belki de bu günlük yaşam görüntüleriyle onun belirtileri yüzünden, Ortadoğulu erkeğin çoğunlukla (hatta doğuştan) biseksüel, ikicinsel olduğunu ileri sürüp yazacaktır.

* * *

Leyla'lar Mecnun'lar, Zühre'ler Tahir'ler ile Kaymak Tabakları arasında *da* kalıyordu Ortadoğulu erotoman. Derken, Dr. Van de Velde'nin "100 Soruda Cinsiyet"leri filan başgösterdi ve bahnamelerle onların şurda burdaki kalıntılarını "100 soruda"lar tümüyle sildi süpürdü. Haa, toplumsal/sanatsal sorunlarımızla ilgili yapıtların bile şu Amerikanvari "100 soru"ya mahkûm edildiğini de 30'larında görecekti. (Anıp durduğum Abdülbakî Hoca, bildiklerini yüz soru ve yüz yanıtı nasıl böleceğini haklı olarak hiç anlamamış, yine de dosyalarını götürmüştü Fethi Naci'nin Gerçek Yayınevi'ne.) Neyse...

Siyah-beyaz Viyana kartpostallarıyla karşılaştı. Sonra, bunların yerli örnekleriyle de karşılaştı. 8 mm filmler fur-

yasını yaşadı. O sıralar, Eumig markalı bir oynatıcı almıştı. "Gazi", elden düşme bir oynatıcıydı bu. *Gır-gır-gır-girt !-gır-gır*, çalışır... Çerçilik "veche" değiştirmişti; kimileri, bavullarına pornografik 8 mm filmler koyup Anadolu'yu geziyor, "cerre çıkıyorlardı" adeta, 1970'lerde... *Tefekçilik* geleneği.

Ortam: Bir kahvehane ya da meyhane; "İstanbul'dan gelen *tefekçi*" makinesini kuruyor, film oynatıyor; izleyen herkes, *bileti olmayan* bu gösteri için bir bedel ödüyor. Adam, gezgin meddah, hatta halk ozanı ile *bu adam*, bu pornografi çerçisi arasındaki ilişkileri düşündü. *Taksi* bireyselliğine karşı *dolmuş'u*, dolmuş cemaatlerini yaratan, yaratmak durumundaki halkı düşündü... Birey'e karşı "cemaat teki"ni koyan, dolmuşu sonra sonra NewYork cehennemine taşıyan ve başaran dolmuşçu Türkleri.

O sıra, İsveç dergileri de gelmişti. Bunları el altından satan birisi, "eski kartpostalları bırak aga, bunlara rağbet çok, çünkü *karıların yüzleri görünüyor apaçık* bunlarda," diyecekti.

Yüzler! Çehreler! Vechler ve vecheler!

Düşlerde görülemeyen bu'nlar... Haz içindeki, acı da çeken, zaman zaman da bir yırtılmışlığın *nihai* ve kendiliğinden *haklı* sırtıkanlığı içindeki o yüzler... O yüzler.

Ve Polaroid fotoğraf makineleri, bu makinelerle birlikte kitlesel *fotografi korkusuzluğu* geldi. Ve sonra, Polaroid tam da Polavision (kendiliğinden banyolanan hareketli görüntü) sistemini yaymaya başlarken video sistemleri zuhur etti. Polavizyon, doğmadan ölmüştü 1980'lerde, milyonlarca dolarlık araştırma-geliştirme bütçesiyle birlikte.

1990'larda, C-D Rom'lar, DVD'ler erişti.

Aşk neydi, erotizm neydi, pornografya neydi? Hepsi birbirinde var ola ola yok olmaya başlamıştı.

Adam, *aşkı seviyordu*.

Sevda fetişisti, sevda sevdalısı değildi. Adam, erotizme yaşamsal bir eğilim duyuyordu; ama salt erotizm ile yetinemezdi. Adam, pornografiye meraklıydı; ama bunu gün-

lük yaşam içinde pek uzun olmayan, örneğin "birkaç fıkrâ anlatmanın alabileceği bir süre" olarak görüyordu.

Hepsi birden oldu:

Adam, hepsi birden oldu, hepsini birden örtündü.

Teni ile yorganı arasında fark kalmadı.

Ayıp yorganı'ydı bu.

Aşk için yanarken gerçekten kül oldu. Çağıyla birlikte yandı. "Belâ-yı aşkı" kolay sana sana.

nota bene

Erotomani, Araftı ve Araftır... Aşk ile pornografi arasındaki farktır. Uyağın yeri mi?

* * *

...Araftı. Adam orada daha çok durdu. Pornografi, birtakım değerleri sarsma, sarsalama olanağı, olasılığıydı; oraya çok gitti geldi. Kendisini bulamadı. Sonunda yine Ortadoğuyu seçti... *Aşkın* aşk'ı hiç usanmadan kılmayı kılmayı kılmayı. Canı da oradaydı, sözüyle yazısı da.

Uyakları redifleri ebcedi orada, düzeni orada; yazıktır ve iyi ki, nakaratı orada; seçilen ya da içine düşülen düzensizliğinin odakları orada. Başladı...

BİLDİĞİNİZ GİBİ DEĞİL...

PEŞREV NİYETİNE

nota bene

Bu deneme, Penthouse'ın *Penthouse* olduğu yıllarda o dergi için yazdığım yazılardandır.

Penthouse Türkiye'de battı. Benim yazılarım yüzünden değil... neden mi? Ağır ağır anlayacağız. "Ne oluyorsa onu göster ve yorumla!"

* * *

Bayanlar baylar, hayırlısıyla başlıyoruz... Bundan böyle, Penthouse'ın (ki "sundurma, gölgelik, çatı katı, garsonyer" gibi anlamları var) bu iki sayfasında birlikte olacağız. Anabashlığım, "Bildığınız Gibi Değil" Çünkü yaşadıkça, gördükçe, okudukça, anlamışımıdır hep: Vay vay vay, bildiğim gibi değil! Peki nedir, nasıldır, nicedir, nitedir?

İşte bu soruların yanıtlarını sizinle paylaşmak istiyorum. Yerleşik körinançların, tabu'ların, sansürün, en kötüsü de kişinin kendi kendisine bile bilmeye uyguladığı otosansürün yaşamları kararttığı, hatta ortadan kaldırdığı bir ülkedeyiz, şimdi. Kadını erkeğiyle, çocuğu genci yaşlısıyla, oğlu kızı anababasıyla, öğrencisi öğretmeniyle, hastası hekimiyile, hepimizi kuşatmak isteyen koyu bir karanlık karşısındayız. Bildiklerimizi, ama gerçekten bildiklerimizi birbirimize iletmek yaşamsal önem taşıyor, her dönemdekinden daha fazla. Mağaranın ucundaki ışık, bilgi ve bilinçtir. Başka çıkış yolu da yoktur... Öyle, yüzde yüz öyle'dir. Değilse, birbirimize biçtiğimiz hücrelerin içinde yaşayacağız; demir parmaklıklarımızla kalıp o parmaklıkları yürüyüp gittiğimiz her yere taşıyacağız... sırtımızda, zihnimizde.

Peşrev...

“ Peşrev de ne demek?” diye soran var mı? Peşrev, “ önde olan, önce olan” demek. Sözlü bir müzik yapıtına başlamadan önce, dinleyicinin kulağını alıştırmak için çalınan, eylenen ezgi... Yağlı güreşte, ön oyunlar... Dikkat, eskiler, cinsel ilişki öncesi sevişmeye de peşrev derlerdi, meşk gibi... Bir müzik yapıtına başlar gibi başlamalı.

* * *

Baltacı masumiyeti...

Psikanaliz, tinçözüm üzerine çalışsaydım, *Baltacı Kompleksi*, *Baltacı Karmaşası* diye bir başlık atar ve konuyu enine boyuna irdeleyip incelerdim.

Neymiş?

Osmanlı ordusu Rus ordusunu yok edesiye kısırmışmış da, Baltacı Mehmet Paşa, kendisini çadırında *ziyaret eden* (argomuzdaki “vizta” yani) Çariçe Katerina’nın cilvelerine dayanamayıp *uçkuru ele vermiş*, büyük, tarihsel yengiyi (şimdi, bu sözcük aman *yenilgi* diye dizilmesin!?) kaçırmıştır. (Daha da önemlisi, *kaçırmışız*.)

Bir tür “vatana ihanet” suçu, uçkur düşkünlüğüyle açıklanmaktadır. Haklı görülmektedir hatta. Burada gizli açık, bir tür şişinme var aslında. Bir erkeklik böbürlenmesi söz konusu. (27 Mayıs 1960 sonrasında, “sâbık ve sâkıt” başbakan Adnan Menderes’in kasasında bir kadın donu bulunmuştu. Bu kadın donu, Menderes karşıtlarınca sevimsiz bir biçimde kullanılmaya çabalanmıştı; halk ise, “erkek başbakan, helal olsun; kasasında karı donu niye bulunmasın?” tepkisindeydi.) Kimi popüler tarihçiler, Osmanlı’nın çöküşünü de uçkur düşkünlüğüne, padişah analarının hep “gâvur” olmasına da filan, bağlamaya kalkmışlardır.

Oysa, durum bildiğiniz gibi değil: Prut savaşının bitimi-

ne hemen yakın, Rus topçusunun yoğun ateşi altındaki Osmanlı ordusu, gerisin geri kaçmaya başlamış, Ruslarsa bu yüzgeri edişi gece karanlığında görememişlerdir. (İnönü Muharebeleri hakkında da böyle söylentiler var.) Çariche'nin Baltacı'yı çadırında "yokladığı" da, bütünüyle uydurmadır.

Biz, Ortadoğulu erkek milleti...

nota bene

Erkek (herif) milleti, erkek ulusu, kadın (karı) milleti, kadın ulusu gibi deyimler, bildiğim dillerde yoktur, Türkçe dışında; belki de çok az dil biliyorum. Kendisini -dilsel açıdan da olsa - millet, ulus, hani neredeyse ayrı -ve yarılmış- bir ırk sayabilmek ilginç değil mi? Hangi ilkel kabileydi o ki, kabilenin erkekleri başka, kadınları başka bir dil konuşuyordu ve dilleri birbirlerine yasaktı. Ve sonra, 1999'da da bir şey keşfedildi: Çin'de, binyıllardır kullanılan, erkeklerle gizli bir "kadın dili"

nota bene

"Katerina'nın bizzat geldiği hakkındaki rivayet çok zayıftır (...) hattâ bir gün evvelki muharebede akşama doğru düşmanın şiddetli ateşi karşısında asker [Osmanlı askeri, H.A.] yüz çevirmişse de ortalık karardığı için Ruslar farkında olamamışlardır!" (İsmâil Hâmi Dânişmend, "İzahlı Osmanlı Tarihi Kronolojisi", c. 4, s. 4, İstanbul 1972)

* * *

...Ortadoğulu erkek milleti, şişinip böbürlendikçe, yaşadığı, yaşamakta olduğu gerçeklikten de uzaklaşır, ulaşması gereken hakikatten, doğruluktan da. Bu kaçışlarımızı, kendimizi öğrendikçe hakikate ulaşabilir, cinselliğin tadını da o zaman "gerçekten" çıkarabiliriz, çıkarabilirdik, belki.

Ne yani, olağan erkeklerin olağanüstü bir cinsel yaşamı olmaz biçiminde bir takanağımız mı var?

Ne yani, yaşamın olumsuz görünen sonuçlarını abar-

tilmiş bir cinsel güce bağlayıp olumsuzluklardan kurtulduğu görülmüş müdür?

Hem, savaştaki üstünlüğü ırza geçme ile noktalayan aşağılık heriflere niçin benzeyecekmişiz?

Baltacı, masumdu. Katerina'nın *tehlikeli* bir kadın olduğu, *erkek* tarihçilerce yazılmıştır; ama Baltacı da, Katerina da *tarihin orasında* masumdu.

Ne yani? Bu coğrafyalarda bir *kadın milleti* de yok mudur?

Tehlikeli kadınlar...

Büyük Tolstoy'un evliliği ve cinsel yaşamı fırtınalar içinde geçti.

Baltacı ile ne ilgisi var? diyebilirsiniz. Var...

Baltacı-Katerina söylencesi, bir abartmadır. Erkek de kadın da zaman zaman hoşlanır abartıdan. Kişi, kendisini abartır, cinsel gücünü, cinsel organını abartır, karısını abartır, kocasını abartır, komşunun tavuğunu da abartır ve kaz zanneder. İlle de Doğrucu Davut olmak gerekir, diye düşünmüyorum. Sevgililerin, eşlerin, birbirlerini -kantarın topuzunu kaçırmadan- abartmaları, ilişkilerin hoş bir cilasıdır.

İşte Tolstoy da, Gorki'ye günün birinde (belki de böyle bir abartıya korkuyla baktığı için) şunları söyler:

"Erkeği sikinden tutan kadın tehlikeli değildir. Erkeği ruhunun sikinden tutan kadın tehlikelidir"

Tolstoy'dur bu, istediğini istediği gibi söyler. Erkeği ruhunun sapından tutabilen kadının tehlikeleri için, edebiyatçıların yazmadığı kalmamıştır. Adını anmışken ve fazla uzaklaşmadan, Maksim Gorki'nin "Varenka Olesova"sını okusak, o tatlı tehlikeyi trajik ve komik boyutlarıyla yeniden yaşadık. Orada, erkek, uygar görünen kentlerin park ("parlak" diye dizmeyelim lütfen!) papatyası, kadınsa Karadeniz kıyılarındaki yabancı doğanın açalyası, benim değişimle Laz Gülüdür. Kız, adamı mahvetmiştir.

nota bene

Tolstoy'un evinden (malikanesinden, karısından) kaçması ayrı öyküdür. Bana hep Es-Seyyid Halil Ağa'nın mezar taşını anımsatır. Merkezefendi Kabristanındaki bu ilginç mezar taşı, der ki: "*El bâki merhum ve mağfur ilâ rahmete rabbi el gafûr karı dırdırından vefât eden Es-Seyyid Halil Ağa'nın ruhuna Fatıha. Sene: 1260*" (1834)... Benim Osmanlı'm budur işte, kılğısal Tolstoy! Mezar taşıyla bile öykü anlatır, karaalayını dışavurur; ölümüyle bile gülümsetecek yüce gönüllülük taşır.

* * *

Ters türs bir ilişki...

Son yıllarda bir "ters ilişki" lafıdır gidiyor. Bakıyorum, doktorlarımız da bu *papaz adlandırması*'nı kullanır oldu.

Bana ters gelen, "ters ilişki" yakıştırmasının ardındaki *ters* kafadır.

Çünkü, bırakalım anal ilişkiyi, Musevi ve Hristiyan dinsel kaynaklarında, *çocuk yapmaya yönelik cinsel ilişki* bile "dünyevi günah" sayılmıştır yer yer.

Hele hele, çocuk üretmeye yönelmeyen cinsel ilişki bütünüyle günah, pis ve murdardır, mundar ve mundarr. "Ters"tir kısacası, kaba sofulara softalara göre. İlişkinin kendisi "ters"tir.

Bilim insanları sözüm ona ahlâki bir önyargı (hatta hüküm giydirme, demiştim ya, bir kıpı sonrası infaz) yanlışlığı taşıyan bir lafı, bir deyimi rahatça nasıl kullanabilir?

Bütün bilimsel kaynaklarda, bu konu, "anal ilişki" başlığı altında incelenir. Sodom ve Gomorra'nın "büyük" günahlarıyla birlikte yok oluşunu çağrıştıran "sodomi" kavramı da, bilimsel (tabii, çağdaş ve bilimsel) kaynaklardan silinmiştir.

Ya İslam ne düşünüyor bu konuda?

Konu, Kur'an'daki bir sureye (Bakara Suresi, 223. ayet) dayanılarak çok tartışılmıştır...

nota bene

"Kadınlar sizin ekenğiniz (tarlanız), nice isterseniz eke-
neğe yaklaşınız..." (Besim Atalay çevirisi, tarihsiz,
1960'lar)

"Kadınlarınız sizin için bir tarladır. Artık tarlanıza diledi-
ğiniz vechile gidin." (*Bulvar* gazetesinin verdiği, çevir-
meni ve tarihi belirsiz Kur'an, 1980'ler)

"Kadınlarınız sizin tarlanızdır. O halde tarlanıza diledi-
ğiniz şekilde varın..." (Yaşar Nuri Öztürk çevirisi, "Hürri-
yet" yayını, 1994)

* * *

Kimileri, bu âyeti " (ey erkekler) cinsel ilişki, istediğiniz
her konumda mubahtır," biçiminde yorumlamıştır... Ki-
mileri de, aynı âyette anal ilişkiye cevaz verildiğini ileri
sürer. (Atalay'ın çevirisinde, "nice", "ne kadar isterseniz"
anlamına kaydırmış âyeti. "Nite" mi demeliydi acaba?
Atalay, o büyük Türkçe ustası, "Kur'an"ı indiği zamanlar-
daki has Türkçe ile aktarmak istemişti.)

Bitmiş bir tartışma olmamakla birlikte, biraz yukarıda,
"Allahın emrettiği yerden onlara gidin," denilmektedir (ay-
nı sure, âyet 222, Y.N.Öztürk çevirisi). Tartışma Hanefilerle
Hanbeliler arasında sürüp gitmektedir. "Allahın emrettiği
yer"in neresi olduğu da besbellidir aslında... Hak yolu...
"Herifler için, hak yolu." Dişilik organı. Yol, Edilgin. O
yolda yürüyen, etkin, erkek, adam ve herif.

nota bene

Argomuz der ki," hak yolu varken bok yoluna gidilmez!"
Bir yandan da, yine anal ilişki için sayısız deyim üretmek-
ten, onu "ince iş" diye nitelemekten geri kalmaz. 1980'ler-
de Âyetullah Humeyni'nin "Gâvur doğum kontrol araç
gereçlerine başvurmaktansa anal ilişkiye girin," dediği
söylenmişti. Adnan Oktar Hoca'nın da aynı şeyi söyledi-
ğini gazeteler aktarıyor; Adnan Hoca, anal ilişkiye oral
ilişkiyi de katıyormuş; "birleşin de çoğalmayın!" (Kasım
günleri, 1999).

* * *

Ama, çağdaş bilim dünyasında çoktan bitmiş bir tartışmanın sonucuna göre, yetişkin iki kişinin özgür istemleriyle girdikleri bir ilişkiyi "günah" gibi, "terslik" gibi kavramlarla yargılamak, geri, engizitörce, aptalca bir yaklaşımdır ve bu yaklaşımdır aslında "ters" olan.

* * *

PTT'nin bekâret kemeri uygulaması...

Allah layıkını versin, kablolu televizyon kanallarına hükmeden PTT'miz, özellikle SAT 1 adlı kanalın yayını "muayyen" saatlerde keserek ahlâkımızı korumaktadır! (1990'lar.) Bana sorarsanız, PTT ne yapıp etmeli, ülkemizdeki bütün uydu antenlerini -aynen İran'da olduğu gibi- söktürmelidir. Bu işte bir terslik var! Kablolu yayınlar için şu kadar yüz bin lira, şu kadar milyon ödeyen yurttaşlarımızın ahlâkı bu yüce otorite tarafından korunmaktadır da, çatılarında şöyle böyle bir uydu anteni (dolmuş mucidi Türklerin icadı, bildiğiniz tencere kapağından türetilmiş olsun!) bulunan kişiler bu koruyuştan yoksun kalmaktadır. Uydu antenli konutların insanları korkunç bir ahlâksızlığa mahkûm edilmektedir. Devlet, bu ahlâk eşitsizliğine bir an önce son vermelidir! İletişim ışınlarını kesmelidir Devletçâğız. İnternet de sözgelimi, yasaklanmalıdır! Olur mu? *Ola* bilebilir mi?

nota bene

İnternet dedim, ya o n'oluyor? Bilgisayarların internet bağlantıları *hakkaten* kesilmeli, ışınlar yasaklanmalı, erotizmi ve pornografiyi öne çıkaran binlerce "motor" tümünden yok edilmelidir (sıkarsa!)... Devekuşu, görmek istemediği bir şeyle karşılaşırsa başını kuma sokar, biliriz. Ve evet, bu sözcüğü kullanmak zorundayım; ne yazık ki, başını kuma sokan devekuşunun *götü* (sözümona ahlâkı) dışarıda kalır! Eski ve iyi laftır: Maymun tırmandıkça da, mabadi görünür.

Hatta, ahlâki koruma elden geldiğince geniş bir biçimde uygulanmalı, eyleme girişmişken hazır, PTT gözüne kestirdiği kişilere bekâret kemeri *bandrol*'ü de uygulamalıdır...

Yalnızca kızlara kadınlara değil, herkese, *her bi* kişilere.

"Kişilere" diyorum; çünkü Kraliçe Victoria döneminde bir hödük, Avrupa'nın (herhalde Avrupa'lı erkeklerin!) kızlara ve kadınlara bekâret kemeri takma (taktırma) geleneğiyle yetinmemiş, erkek çocuklar için de "masturbasyon önleyici" bir gereç icat etmiştir! İşin matrak yönü, korkunç bir tutuculuğun egemen olduğu Victoria dönemi, Anglosakson pornografisinin de patlama dönemidir.

Kızlara ve kadınlara uygulanan bekâret kemerleriyle ilgili birçok fıkra bilinir... Güvenilir erkek arkadaş, savaşa giden şövalyenin peşinden koşarak "bana güvendiğin ve karının bekâret kemerinin anahtarını verdiğin için minnettarım, ama bu anahtar yanlış anahtar," der, filan... (Bizde "bekâret hapishanesi", kızlığın parmaklıkları, yoktu ve yoktur.)

Güvenilen bir diğer adam, arkadaşı savaştan döndüğünde dilsizdir. Bacakarası giyotini, infazını adamın dilinde eylemiştir.

Konu, fıkralardan, şakalardan öte, çok acıklıdır: Avusturya'da, XV. yüzyılda gömüldüğü sanılan bir kadının iskeletinde, kemiklere yapışmış bir bekâret kemeri bulunmuştur.

Bekâret kemerleriyle ilgili bir başka *terslik*, bir dönem kemerlerinde yalnızca dişilik organının gözetilmesidir. Kim bilir, değişik hukuk sistemlerine göre, anal ilişki zina sayılmadığındandır belki de. (Bizim bugünkü hukuk dizgemizde de, anal ilişki *zina* sayılmaz.) Derken, bekâret kemeri tasarımcıları uyanır... Haham Brasch'ın "*How did sex begin*" (Cinsellik Nasıl Başladı?) adlı kitabında anlattığına göre, "iki taraflı" korumacı kemerlerde, dişilik organını 46 adet keskin metal diş, anusu ise yalnızca 15 keskin metal diş savunmaktadır! (Yazan hahama alkışlar bizden.)

Allah belanızı versin.

Doğrusu bu ya, böyle işlerde terslikler gerçekten var...

Bir zamanlar, Amerikan Posta Yönetimi, Joyce'un o görkemli "Ulysses"ını *ahlâk dışı* bulmuş ve kitabın ülkeye sokulmasını yasaklamıştı. Yine PTT.

Koca "Ulysses", ister inanın ister inanmayın, ABD'ye ancak 1933'ten sonra özgürce girebilmiştir. Amerika'daki *ahlâki çöküntü (!)*, o yıl başlıyor demek ki. Yaşadığınız yıla göre hesaplayın yekûnunu.

Bizde ne kadar yıldır acaba?

Bizde PTT, rahmetli cumhurbaşkanı Özal'ın sözünü bile dinlememiştir. Bir röportajda, televizyon kanallarındaki açıksaçık yayınlar konusunda şöyle demişti Özal: "Televizyonunuzun düğmesi yok mu efendim? İstemiyorsanız kapatın!" Ama, Özal bunu kendi PTT'sine değil izleyicilere söyle(yebil)mişti, her nedense. Hem iktidardı, hem de *ahlâkî iktidar* olamıyordu demek ki.

Velhasıl, ey PTT, durumlar sizin bildiğiniz gibi de değil.

nota bene

Pornografi konusunda çağdaş bir yasa çıkarmamakta, ergin yaştan küçük olanlarımızı en korkunç ve iz bırakıcı pornografiden korumamakta, yetişkin insanların kendi dilediklerini diledikleri gibi izleme özgürlüğünü tanımmakta direnen sağlı sollu bütün siyasiler, bugün bu alanda en büyük, en ağır, en rezil suçları üstelik ahlâk adına sürekli işlemektedir. Çünkü kiosk'lar ("köşk", bildiğiniz; Farsçadan Türkçeye, Türkçeden dünya dillerine geçmiştir; eee, bir imparatorluğun dili, geçirgendir), isteyen (her yaştaki) herkesin satın alabileceği pornografik yayınlarla doludur. Bunu engellemek de mümkün değil şu an. Kınalar yakacak kınanız var mı? "Kıçına kına yaksın" deyimi-miz, oraldaki tüyleri bile önemle kaydederken siz teninizle beninizle hâlâ neredesiniz efendim?

BİR "MERAK"IN TARİHÇESİ

Sekiz dokuz yaşlarımda olmalıyım... İlkokulda, sınıfımda, benden büyük, erken de gelişmiş birkaç kız var... Davranışları, oyunları, küçüklerle ilişkileri herkesten farklı. Kimisi sırtını kamburlaştırıyor ve gelişmeye başlamış göğüslerini gizlemiş oluyor; kimisi, oğlan çocuklarını sıkıştırmaya başlamış bile. (Bilge ve Necla orada da Nalân nerede?) Ben, diğer oğlan çocuklardan daha "meraklı" mıyım değil miyim, bilmem. Ama, büyücek kızların sırrını çözmeye çabalıyorum. Köy çocukları, böyle gelişimleri "doğa içinde" yaşamaktan, ana-baba ilişkilerine bilerek ya da bilmeden tanık olmaktan ötürü daha hızlı öğreniyorlar. Ben on yaşındayım. Bir arkadaşım (İsmet'tir adı da, Kart İsmet), "azmış lan onlar," diyor. Nasıl yani? "Hiç kedi görmedin mi, dişi kedi, azmış? Biz *gırnav* deriz onlara."

İyi, gözde bir öğrenciyim ben. Önde yürümem gerek. İyi de, gerilerde, en gerilerde kalıyorum. Çünkü merdivenlerden çıkarken kızları dikizliyorum, en ön sıradakileri... Ay-la ve Ayda ikizler, kulaklarınız çınlasın, ne güzel etekleriniz vardı.

"Gırnav" sorunu...

Kedinin dişisi azar, erkeği değil.

Dişi, bir koku salgılar. Bu kokuyu algılayan erkek kedi de yerinde duramaz. Dişi kedi, azma döneminde farklı sesler ("gırnav"lar) çıkarır. Farklı davranışlar gösterir; kuyruğunu kalkık, dişiliğini açık ve ıslak tutar. Bir çağrıdır bu, ama her erkeğe değil... Dişi, beğenmelidir. Beğenmezse, yaklaştırmaz, üstelik tırmalar, fena halde döver ya-naşan erkekleri.

Bir rastlantı olmasa gerek (ah, memeliler!), insan dişisi de erkeğe göre daha erken "uyanır" Örneğin, erkek çocuklar henüz saf saf dolaşır ya da "merak ederken", kimi kızlar âdet görmeye başlamıştır bile. Ve *bilmek* zorunda kalmışlardır. Ama, kedilerin içgüdüyle çözegeldiği sorunlar, insan yavrusu için zaman zaman çözümsüz sorunlara dönüşebilir. Ben de merak ediyordum ve meraklarımı giderecek bilgiyi bulamıyordum.

* * *

İlk sözcük: Mahremiyet...

O sıralar (1955 sonrası), yakın çevremde kitap mitap hak getire... Kitaplığı olan bir akraba ya da dostumuz yok. Uzun kış gecelerinde babam eski ve ilginç metinler okuyor bize (anneme, iki ağabeyime, bana, anlatmıştım): Ermişlerin meselleri, kimi nasihatnamelerden (uygun gördüğü) parçalar vb. Bunlar, merakımı daha da artırıyor. Derken, bir akrabanın evinde, camlı bir dolapta (kütüphane!) birtakım kitapların *gizlendiğini* keşfediyorum. En üstteki rafta, nedense ters konmuş, sırtı duvara dönük bir cilt var. Boyum yetmiyor, bir sandalyeye çıkıp o kitabı alıyorum. Kapağında şöyle yazıyor: Dr. Cemal Zeki Önal, "Evlilik ve Aşkın Mahremiyetleri/ Aşkın Fizyolojisi"

nota bene

Dr. Cemal Zeki Bey, ünlü şarkı sözü yazarı ve sunucu, *Devlet Sanatçısı* Sezen Cumhuri Önal'ın babasıdır. Adı geçen kitapla ilgili tanıtım filmi, yapıtın yayımlandığı ilk yıl (1944?) İstanbul sinemalarında oynatılmıştır. Bende 7 basımı var şu an... Dr. Önal, şöyle başlıyor: "Evlilikte saadetin bestesini şöyle derledim...O...benim sultanım!..Ben onun kulu!../ Ben onun Şahı!.. O bana bende!.. /Ne şah var...Ne bir bende!.. /Biz iki can yaşıyoruz...Bir tende!.."

Tanpınar'ın yazdıklarını anımsar mısınız?

İlk altı sözcüğün altını yine çizelim.

* * *

Heyecanla, ellerim titreyerek açıyorum kitabı: Kapaktan itibaren gelin ve damat fotoğrafları var... İlk sayfalarda şu yazı: *Evlilik...Ve bu saadetten yapraklar!* Daha sonra: *Hakiki mürşit ilimdir* (K. Atatürk)... Onun hemen altında, *"Evlilik bir ilimdir"* (H. Balzac)... Güller, çiçek dalları, naiv ve nahif bir ruhun izleri. Birkaç sayfaya baktım bakmadım, bir tı-kırtı duyuluyor. Büyüklerden birisi (bir hanım) geliyor. Elime bir fiske atıyor: "Seni seni seni! Bırak elinden onu bakayım! Aşağıdaki masal kitapları neyinize yetmiyor?!" (Neden çoğul kullanmıştı? Nezaketten, saygıdan olmadığı açık; beni *erkek milleti'*nden sayıyordu artık.)

- Mahremiyet ne demektir? diyorum.

- Gizlilik demektir, diyor. Saygı gösterilmesi gereken gizlilik demektir.

Ve *gizlilik*, bana hiç bir saygı gösterilmeden sürüp gidiyor.

nota bene

Yıllar sonra, Londra'da bir tütüncüde, erotik dergilerin üst raflarda (çocukların ulaşamayacağı yükseklikte) durduğunu görüyor, çocukluğumun o "yüksek raf"ını anımsıyorum.

Haydi psikiyatri...

Yıllar geçecek. İnsanımıza büyük yararları dokunan Dr. Haydar Dümen'in öncülerinden saydığım Dr. Cemal Zeki Beyin kitabını (artık pek merak etmeden) satın alacağım... 1976 basımının ilk basımdan hiç bir fark taşımadığını şaşarak (niçin şaşarak?) göreceğim. Kitap, 1976 yılında 30'unu çoktan doldurmuş; şimdi de, 50'sini aşmış.

Bir psikiyatr kanepesindeyim sanki. Doktor, "anlatın," diyor... "Çocukluğunuzda, anımsayabildiğiniz en eski yıllarda, cinsellikle ilgili ilk deneyimleriniz neler olmuştu?"

Yanıtlıyorum: "Mahrem bir kitabı üst raftan aldığım için, elime bir fiske vurulmuştu"

nota bene

Mahrem, haramdan, haram, mahremden doğar... İkisi birbirinden.

Doktor sürdürüyor...

"Hımmm, nasıl bir kitaptı o?

"Bilimsel bir kitap gibiydi.

"Kimdi elinize fiske vuran?

"Bir akrabamın büyük kızıydı...mıydı?"

Anlıyorum, diyecek doktor, yanıtı da, yanıtıdaki soruyu da anlamadan; bu olay sizi öylesine kışkırtmış olmalı ki, cinsellikle ilgili her yayını yıllar yılı dikkatle izlediniz; binlerce kupür derlediniz gazetelerden; şimdi de erotologya üzerine çalışmaya kalkışacak kadar ilerlettiniz o işi. (O, *italik o* dediği, içimi burkuyor. Neyse o.)

Evet, nedeni o fiskedir (midir?) belki de. Yo, yo, böylesine basit olamaz... Nedenlerinden birisi olabilir desem daha doğru.

* * *

"Amor" serüveni...

1970'lerde, 20'lerimdeyken, başımdan büyük bir işe kalkışıyorum gene... Lo Duca başkanlığında büyük bir kurulun hazırladığı "das moderne Lexikon der Erotik von A-Z" (Erotikanın Çağdaş Sözlüğü- A'dan Z'ye, Verlag Kurt Desch, 1969) adlı on ciltlik yapıtı zor güç ediniyor ve çevirmeye başlıyorum...

Çevirip çevirip görüyorum ki, böyle bir yapıtın çevirisi Türkiye için *asla* yeterli olmayacak. Çünkü Anadolu insanının cinsellik tarihi, Avrupa insanının cinsellik tarihinden önemli farklar taşıyor... Bireylerin davranışları, baskıların varoluş biçimleri, dinsel'in cinsel'e, cinsel'in dinsel'e bakışı, hoşgörünün gelişim, değişim ve gerileyişi, cinselliği yansıtan ve irdeleyen yapıtların sözleri özleri , yaklaşımları, bir hayli farklı... Çeviriyi kesiyor, kaynaklarımızı taramaya başlıyorum... Tarihler, din kitapları, fetvalar, bahnameler, divan edebiyatı yapıtları, Koçu'nun "İstanbul Ansiklopedisi" gibi kaynaklar, elden geçiyor... Ve "Amor" başlıklı bir ansiklopedinin gövdesi ortaya çıkıyor yavaş yavaş.

nota bene

Niçin "Amor"? Niçin "Gül ve Karanfil" değil? Çünkü, "yalnız o ikisi mi?"

Ne demiştir o fırlama Steven Spielberg?...

"Ben çocukken görmek isteyip de göremediğim filmleri çekiyorum şimdi."

Al benden de o kadar... Ben o ansiklopediyi yazmaya çalışıyorum, ama Karagöz'ün deyişiyle, "iş güc aile gaile," [haile!], ansiklopedi girişimi yarım kalıyor. Yarım kalana da bir bakın: A'dan E'ye bir Meydan-Larousse cildidir. Fakat, yaşam değişimlere her an gebe... Benim A bölümümde AIDS yoktur ("olamaz"dır) o sıralar... İnönü Ansiklopedisi'nin A'sında, bugünkü "atom" kavramının olmayışı gibi.

A, fukara, daima daha hızlı eskir.

Gene de "olsun!" diyorum bugün, "olsun, n'apalım," Açığa çıkamayan, çünkü bitiremediğim o çalışmaya girişmeseydim, bize özgü tarihsel farkları da sanırım böyle yalınca görmeyecektim.

* * *

Aynılığın farklılığı...

Öyleyse, yazdığım her şeyde görülen ya da görülmese bile yanıtı bulunmaya çalışılan soruyu tekrarlayayım: Nedir bizi *farklı* kılan? Ve bizi *aynı* kılan nedir ?

* Genelde Müslüman oluşumuz mudur? ("Yiğidi öldür, hakkını yeme" Bugünkü tezahürlerinden hiç de hoşnut olmadığım Müslümanlık, insanın cinselliğine diğer dinlerden çok daha büyük bir hoşgörülle bakar—idi! Günümüzün maganda ve kendi dinini bilmez dindarları, eskilerin bahnamelerinden bir satırı bile doğru dürüst okumuyor, yazık.) Örneğin, Hristiyanlık her türlü cinselliği dünyanın günahlarından sayıyorken, iki Müslümanın cinsel ilişkisi, besmele ile başlamalıydı ve yeter.

Eskiler, çok öfkelenediklerinde çocuklara "besmelesiz!" diye hakaret ederler, bir suç varsa o suçu çocuğun anabasına havale ederlerdi... Baba, anaya "binerken" besmele çekmemiş!

* Müslümanlığa Musevilikten geçen Sünnet, ne gibi etkiler yaratagelmıştır? (Örneğin, sünnet derisi alınmış erkeklik organının uyarıcı her etkiye daha açık hale geldiği, daha kolay etkilendiği bilinir. Sünnet'inse travmatik [bedensel, zihinsel yönden travmatik, darbeleyici] sonuçları bir yana, yetişkinlerde büyük bir sorun olan "erken boşalma" ile de köken olarak bir ilgisi yok mudur? Bunun karşıtı da doğru olabilir: Her türlü etkiye küçük yaşta açılan erkek çocuk, daha hızlı ergenleşmez, cinsel dünyaya daha hızlı girmez mi? Almanya'da "aranan erkek, Türk" efsanesinin temelinde ne vardır?)

nota bene

"Türken willkommen", Almanya'da yayımlanan *Weekend Sex* vb "diğercinsel ya da hemcinsel eş arama" dergilerindeki ilanlarda sık rastlanan bir ibaredir.

nota bene

Camel sigarası, 1970'lerde "*meet the Turk*" (Türkle buluş!) sloganıyla bir kampanya başlatmıştı Amerika'da. Basın ilanlarında, esmer, çok yakışıklı, genç bir adam görünüyordu; çevresi güzel kadınlarla sarılı. Yunan ve Ermeni lobi'leri, bu kampanyayı engellemek için ellerinden geleni yaptılar. Yunanlılar, sigara üzerindeki "*domestic and turkish blend*" yazısını da sildirmeye çabalamışlardır. ("Türk kahvesi" ile "Yunan kahvesi" arasındaki cafe savaşımı!)

nota bene

Bundan sonraki deneme, bizim için büyük önem taşıyan sünnet üzerine bir doğaçlama olacak. Yazı, benim değil. Reyhan Oksay'ın, "*Scientific American/ Men Özel Sayısı*"nda çıkan bir yazıdan yararlanarak çevirip/aktardığı "Sünnet İkilemi: Zararlı mı, Yararlı mı?" başlıklı yazı üzerinde duracağım.

* Kadında, kalıntıları hâlâ süren çokkarılılık döneminin etkileri, ruhsal baskıları, hayırları evet'leriyle nasıl "ça'ış-

maktadır"? Ya erkekte?

Dinsel, etik ve demokratik bir sorun olarak ortaya atılan "türban sorunu"na gelelim...

Türban, türban kullanan bayanlardan kaçta kaçının özgür seçimidir? Başörtüsünü, Batı dillerine bizim güzelim *tül-bent*'ten geçme "türban" sözcüğüyle anıp bayraklaştırmak, bir "sokma akıl" değil midir? Bu sokma aklın, Batılılaşmayı *sağdan* eleştirenlerde ortaya çıkması trajikomik değil mi? Neden "başörtüsü" diyemiyorlar?

Çünkü benim canım anacığımın başörtüsünü türbanlaştırdılar... Postmodernistler gibi postislamistler.

Annem saf bir Müslümandı; makyajını "şıkır şıkır" yapmış, türbanını raconuna göre bağlamış bir hanımı görünce, kim bilir nerelerden getirdiği bir deyimi mırıltıyla yuvarlayıvermişti: "Bizim hanım bizden kaçar, başını kaparcığını açar"

Nisan 1999 seçimleri sonrasında, Merve (Merwe, deniliyordu) adlı bir kadın milletvekili (FP'den) BMM'ye ve yemin etmek üzere "türbanıyla" girmiş, büyük tepkiler çekmiş, yemin bile edememişti. (Hatun, Amerikan vatan-daşıydı üstelik.) Aynı tarihlerde, falanca kentin belediye meclisine seçilen sıkımbaşlı bir hanım (DSP'den, evet DSP), saçlarının üzerine bir peruk takmış, böylece kafasını örtmüş olmuş, yeminini de gönül rahatlığıyla yapmıştı.

Birincisi, İslam travestisi idi, ikincisi türban travestisi.

İmdi, erkeklere kadın gibi görünmek isteyen erkek travestilerin taktığı peruk, bana daha saygıdeğer görünüyor.

nota bene

turban Eastern headdress of Muslim origin. XVI. Three main types are representing by *tolibant*, *tulipan*, *turban(t)* - F. *tolliban*, *tulban*, *turbant* (mod. *turban*), It. *tolipano*, -ante, Sp., Pg., It. *turbante* - Turk. *tülbend* - Pers. *dulband* (Oxford-Concise Dictionary of English Etymology). Doğuda kullanılan, Müslüman kökenli başörtüsü. XVI. yüzyılda (tabii ki Osmanlılardan) Avrupaya geçmiş.

* Geçenlerde bir BBC muhabiri Türk aydınlarıyla bir di-zi görüşme yaptı. Özellikle cinsel azınlıklara karşı uygulan-baskılarla ilgileniyordu; adam, hemcinsel olduğunu da gizlemiyordu... Kendisine şöyle dedim: "Avrupa'nın eski ve yeni tarihinde, hemcinsellik saptaması ya da suç-laması yüzünden yakılmış öldürülmüş çok insan vardır; bizde böyle bir olgu bulamazsınız. Bu topluma bakarken, önyargılarınızı gömmeyi niçin, neden beceremiyorsu-nuz?" ("Hıyarlar!" İçimden.)"

nota bene

active partner man who fucks in anal intercourse as op-posed to the one who is fucked (...) **türk** (19th century Tur-kish soldiers were reported to insult their dying enemies by anally abusing them) ["The Queens' Vernacular"- A gay lexicon by Bruce Rodgers]... Anal ilişkide, "düzen" er-kek, diyor. XIX. yüzyılın Türk askerleri, aktarıldığına gö-re, ölen düşmanlarını "düzerlermiş"

bir nota bene daha

"Kulampara Türk" imgesine bizim kaynaklarımızda da rastlanır. Örneğin Âşık Sadık, bir destanında (1770'ler), or-dudaki bozuluşu padişaha hitaben uzun uzun anlatırken şöyle der: "*Lût kavmi döğüşür püt kavmi bozar / Askerin lûti-dir bil Padişâhım*" ("Türk Destanları", Kemal Zeki Gencos-man, Hürriyet Yayınları, İstanbul 1972, s. 377). Demin anı-lan sözlük ("hemi de okusfort!"), "19. yüzyıl" derken ya-nılmış demek!

* * *

Sorularımızı genişletmek, derinleştirmek gerekiyor; sağ-lıklı yanıtlar bulabilmemizin ön koşuludur bu. Merakımı-zı başkalarının yanıtlarıyla söndürmeyelim; kendimize bakalım, kendimizi yanıtlayalım.

Ne demektir sünnet? Biraz bakalım... Sünnet, sünnet edi-lebilir mi? Anlamaya çabalayalım... Ben 4 yaşındaydım sünnet olduğum sıra.

SÜNNET-İ SÜNNET

Sünnet, Arapça bir sözcük. Meydan-Larousse şöyle tanımlıyor: "Hz. Muhammed'in, müslümanlar tarafından uyulması gerekli sayılan davranışları ve şu veya bu konuda söylemiş olduğu sözlerin tümü" Beni Eyüpsultan'a götürmüşlerdi. Kırmızı kırmızı, içindeki suyun miktarına göre değişik değişik öten küçük testiler vardı şurda burda.

Sünnet'in köken anlamı, "işlek yol" İnsanın alışkanlık haline getirdiği iyi ya da kötü (dikkat, *kötü* de olabiliyor) davranış ("İslam Ansiklopedisi", SÜNNET maddesi). Beni bir akşam Kadıköy Süreyya Bahçesine götürdülerdi toplu sünnete. İşlek yola.

Şöyle ki, *sunnat al-avvalîn*, "evvelki milletlerin kendi peygamberlerine karşı, ilâhî cezâyı mûcip olan küfür ve kötülük mânasındaki davranışları"dır (agy). Demek ki *iyi sünnet* olduğu gibi *kötü sünnet* de vardır, işlek yolların her biri doğru'ya gitmeyebilir. Sıram geldiğinde beni sünnetçiye götürenler çok zorlanmış olmalı. Tepiniyordum. Bas bas bağıryordum. Sünnet giysimin (entari gibi olan!) kollarını ısırp paramparça etmiştim. Yaşım ne?

Peki, *farz* nedir? Farz'ı anlamadan sünnet anlaşılamaz... Beyaz sargılar, beyaz sargılar; söylendiğine göre erkek olmuştum. 4 mü 5 mi?

Farz, "ifâsı kat'î olarak mecbûrî olup, ifâ edilmemesi -uku-beti ve ifâsı ise- ecri istilzam eden emir demektir" (agy). Yerine getirilmesi kesinlikle zorunlu olup, yerine kötü (çirkin) bir biçimde getirilmesi ya da yerine hiç getirilme-

mesi bir karşılık (ceza?) gerektiren buyruk... Birkaç günde bir, bir adam geliyor, pansıman yapıyordu. Kanama, kah-verengi pıhtı. Eza. (Ceza?)

Öyle dinî vecibeler (gerektirimler) vardır ki, sünnettir ve "karşılansa iyi olur" ama "karşılanmaması günah değildir, ceza gerektirmez" Sünnet de böyle mi acaba? Baba, bu kararı nasıl verdin?

büyük bir nota bene

"Cumhuriyet Bilim Teknik" ekinin 640'ıncı sayısından (26. 6. 1999)...

"ABD'de son 60 yıldır yeni doğan bebeklerin sünnet edilmesi geleneksel bir uygulama niteliğinde. Sonuçta bugün yaklaşık 100 milyon Amerikalı erkek sünnetli. Sünnetin en yaygın olduğu 1950 ve 1960'lı yıllarda, hastanelerde bu operasyon doğumun doğal bir uzantısı olarak yapılmıyordu; özellikle de orta sınıf beyaz aileler arasında yaygındı. [Beyaz aile! Bundan böyle köşeli parantezler hep H.A.]

Ne var ki 30 yıldır sünnetin rutin hale gelmesi sert tartışmalara yol açıyor. Bazı tıp otoriteleri bunun *aşı gibi* [italik, H.A.] bazı hastalıklara karşı profilaktik (hastalıktan koruyan) bir önlem olduğunu iddia ederken, bazıları ise cinsel açıdan uyarılara cevap veren sağlıklı bir dokuyu itiraz etme şansı olmayan bir bebekten *kesip çıkartmanın* [italik, H.A.] gereksiz ve hatta tıbbi ahlâka uygun olmayan bir müdahale olduğunu ileri sürüyor. [Çırpınan çocuk!] Bazı muhalifler eleştiri dozunu arttırarak sünnetin dayak [karşı-dayak atmaya çabalamışım] veya cinsel taciz ile aynı kefeye koyulması gerektiğini savunuyor. Bu çatışma ortamında çocuklarının sünnet olup olmamasına karar verecek olan ebeveynler, bu kararlarının ileride çocuklarının cinsel yaşamlarını ne şekilde etkileyeceği konusunda yeterli bilgiye sahip değiller. [Onlar, berberlerin dişçi ve sünnetçi olduğu dönemi anımsamalı. Eski berber dükkanları-

nın dışında, ışıklı, beyaz gövdesi üzerinde kırmızı çizgili bir silindir, bir üstüvane olurdu. Silindir, dişi çekilmekte olanın gücüm gücüm sarıldığı ve kanının aktığı havluyu simgelerdi.] Son günlerde yapılan bir araştırma bu konuya ışık tutuyor.

* * *

Sünnetin tarihi

Sünnete ilişkin ilk yazılı belge MÖ 5. yüzyılda Yunanistan'da yaşamış [İonia, sözgelimi Halikarnassos nereden Yunanistan oluyor?] tarihçi Herodot [Herodotos] tarafından kaleme alındı. Mısır'daki bir sünnet törenini anlatan bu yazıda, sünnetin hijyen amacıyla yapıldığı belirtiliyordu. Yahudiler bu adeti Mısırlılardan olduğu gibi aldılar, ancak MÖ 2. yüzyılda Yunan Kralı IV. Antiyokus'un [Antiochos olmalı] hükümdarlığı zamanında sünnet yasaklandı. Yasağa rağmen sünnet olanlar ölümle cezalandırıldı. Sünnet kontrolunda [denetime bakınız, 'aç göreyim, nesen'] Yahudiler gulfelerine (sünnet derisi) 'Pondus Judaeus' adını verdikleri bir ağırlık asarak sünnetsiz oldukları izlenimini vermeye çalıştılar. [Bu yazıda bızır sünnetinin anılmaması garip. Kızın sünneti, Kuzey Afrika'da hâlâ ölümcül, hâlâ tartışmalı. Bir ya da birçok tanrıya bir şeyini kesip vereceksin, kan döktüğünü göstereceksin!]

Sünnet geleneği bütün bu yasaklara karşın devam etti, çünkü Tevrat'a göre sünnet Tanrı ile İbrahim Peygamber arasındaki anlaşmanın bir göstergesiydi. Yahudi geleneklerine göre sünnet 'Bris Milah' denilen küçük bir tören eşliğinde, doğumdan sonraki 8. günde yapılır. [Bebek, dünyanın farkında değildir henüz. Değil midir? Ana karnındaki ceninin bile olup biten her şeyi duyumsadığı, gülüp ağladığı biliniyor artık.] Müslümanlıkta da sünnet geleneği vardır, ancak çocuk doğar doğmaz değil, ergenliğe yakın bir yaşta sünnet olur. [Böylece, erkek çocuğun varlığındaki *yitirme* kaygısı, dünyayı, *o şey*'ini, cinselliği daha derinden kavramaya başladığı bir yaşta, daha derine doğru kazılır.] 16. yüzyıl Osmanlı geleneğinde Sultan'ın erkek

çocuklarının sünnetinde haftalarca süren törenler düzenlenir ve yoksul halk çocukları da bu arada sünnet edilirdi. [Gelenek, bir sultanımız olmamasına karşın sürmektedir. Siyasal partiler *kesiyor* erkek çocukları topluca, örneğin. Surnamesi yazılmıyor, surnamesi olmuyor.] Sünnet, Amerika kıtasındaki yerli halkın, Avustralya yerlilerinin ve pek çok Afrika kabilesinin yaygın geleneklerinden biriydi. Bu topluluklarda bu gelenek kozmetik nedenlerle veya oğlan çocuklarını erkekliğe hazırlamak için sürdürülüyordu. Başta Çin, Japonya, Kuzey Avrupa ve modern Güney Amerika olmak üzere dünyanın geri kalan kısımlarında sünnet geleneği görülmez. 1992’de genç Alman anne ve babalarını hedef alan bir kamuoyu yoklamasında, yüzde 61’lik bir kesimin sünnet teriminin anlamını bile bilmediği ortaya çıktı. [Almanların “Fransız” olduğu ender durumlardan.]

* * *

Mastürbasyon ve sara hastalığına çare

Bir zamanlar yalnızca dini ve kültürel bir gelenek olan sünnet, ABD’de zaman içinde rutin tıbbi işlemler sınıfına girdi. Bu uygulama 19. yüzyılın sonlarına doğru doktorların sünnetin yararlarına ilişkin sürdürdükleri propaganda ile başladı. O dönemde doktorlar sünnetin sara krizi ve astım gibi hastalıkları tedavi ettiğini, mastürbasyon alışkanlığını [neyse o, hep onu] körelttiğini iddia ediyorlardı. [Karşıtı da öne sürülemez mi? Gulfe’nin koruduğu penis başı, korunaksız kalınca uyarılmaya daha yatkın olmaz mı?]

Uygulama 2. Dünya Savaşı sırasında da devam etti. Bu dönemde Amerikan ordusu, hijyenik ve tıbbi nedenlerle kumluk ve sıcak arazide görevli askerleri [*askerleri*, o yaşta!] ayırım yapmadan sünnet ettiriyordu. [Sam Amca, *baba ve kirve*.] 1949 yılında Eugene Hand adındaki bir doktorun sünnetli erkekler üzerinde yürüttüğü bir araştırma, Amerikan askeri otoritelerinin uygulamalarına yasal ze-

min hazırladı. Söz konusu araştırma, sünnetli kişilerin [erkeklerin] zührevi hastalıklara daha az yakalandığını ortaya koyuyordu. [Türkiye'deki frengi salgınını kim bilmez?]

1950 ve 1960'lı yıllarda ABD'de sünnet operasyonları sağlık sigortası kapsamı içindeydi. Bu nedenle o dönemde ABD'de doğan erkek çocukların yüzde 80 ile 85'i sünnet oldu. [Bırakın sigortayı, ülkemizde bir 'sünnet hukuku' var mı?] Ancak İngilizce konuşan diğer ülkelerde durum farklıydı. 1949 yılında Douglas Gairdner adında İngiliz bir doktorun yaptığı bir araştırma, sünnetin Amerikalıların düşündüğü kadar yararlı olmadığını gösteriyordu. Sonuçta İngiltere'de, 2.Dünya Savaşı'ndan önce ABD'dekine eşit olan sünnet oranı, 1950'lerden sonra değişti ve giderek azaldı.

Bu arada İngiliz Sağlık Bakanlığı, rutin sünnet uygulamasının tıbbi bir yarar sağlamadığı gerekçesiyle sünnet giderlerini karşılamama kararı aldı. 1985 yılı başlarında İngiltere'de sünnet oranı yüzde 1 civarında seyrediyordu. Kanada ve Avustralya'da 1995 yılında doğan erkek bebeklerin yalnızca yüzde 20'si sünnet edilmişti. ABD'de ise 1960 yılından sonra giderek düşmeye başlayan bu oran, 1996 yılında yüzde 60.2 civarında seyrediyordu.

ABD'de sünnet uygulamasının bu kadar popüler olmasına yol açan en önemli neden, pek çok hastalığa karşı basit bir tıbbi önlem olarak değerlendirilmesiydi. Bu görüş, 1989 yılında Amerikan Çocuk Sağlığı Akademisi'nin (AAP) sünnetin yararları konusunda yayınladığı bir çalışma üzerine daha da pekişti.

AAP'ye göre sünnetin en önemli yararlarından biri penis ile ilgili kanser türlerini önlemesi. Penis ile ilgili kanser türleri üzerine yapılan çalışmalarda hastalığa yakalananların tümüne yakın bir kısmının sünnetsiz olduğunun anlaşılması, doğum sonrası sünnetin kanseri önlediği şeklinde yorumlanıyor. Ancak bazı doktorlar penis kanseri vakalarının nadir görüldüğüne dikkat çekerek, çocuklarını sünnet ettirmek isteyen ebeveynleri uyarıyor. ABD'de 100 bin

sünnetsiz erkek arasında yapılan penis kanseri taramasında, hastalığın görülme oranının yüzde 2.2 veya daha az olduğu saptandı. [Kim ister *orasından* kanser olmayı?]

Bu arada penis ile ilgili kanser vakalarının görülme sıklığının ülkeden ülkeye değiştiğini de unutmamak gerekiyor. Gelişmekte olan ülkelerde 100 bin sünnetsiz erkek arasında penis kanseri sıklığı yüzde 3 ile 6 arasında değişiyor. Danimarka'da ise bu oran her 100 bin erkekte yüzde 0.8 oranında seyrederken, sünnet geleneğinin hiç yerleşmemiş olduğu Japonya'da, penis kanseri her 100 bin erkekte 0.3 oranında görülüyor. Sünnete karşı olan bilim adamları sigara, yetersiz hijyen ve önlem alınmadan sürdürülen cinsel ilişkinin, sünnet faktöründen daha etkin olduğunu ileri sürüyorlar. Sünnetin bir ikinci yararı da, çocuklarda idrar yolları enfeksiyonlarını önlemesi. 1980'li yıllarda ABD'de doğan binlerce çocuğun hastane kayıtlarının incelenmesi sonucu elde edilen verilere göre, idrar yolları enfeksiyonu şikayeti ile hastaneye başvuran sünnetsiz çocuk sayısı, sünnetli çocuk sayısından 10 misli fazla. Bu sonuçlardan yola çıkan çocuk doktorları, tedavi edilmeyen idrar yolları hastalıklarının ileride böbrek hastalıklarına yol açabileceğine de dikkat çekerek rutin sünnetin gerekliliğini savunuyor.

Sünnete karşı olan muhalifler [karşı olanlar, deseniz yerter], sünnetin yararlarını ortaya koyan bu çalışmaların ne denli gerçeği yansıttığı [gerçeği ne denli] konusunda kuşku bir tavır sergiliyorlar. Bu çalışmaların derme çatma bir çatı üzerine ve eski kayıtların incelenmesinin yanıltıcı olduğunu ileri sürüyorlar. Örneğin 60.000 Kanadalı çocuğun incelendiği bir araştırmada, sünnetsiz çocukların yüzde 0.7'sinin idrar yolları şikayetiyle hastaneye başvurduğu bildiriliyor. Oysa sünnetli çocuklar arasında bu oranın 3.7 düzeyinde olması, sünnetin yararları konusuna gölge düşürüyor.

Birbiriyle çelişen bu sonuçlar, sünnet ile zührevi hastalıklar arasındaki ilişki konusunda da kesin bir yargıya va-

rılmasını engelliyor. Pek çok çalışma sünnet olmayan erkeklerin cinsel ilişkiyle geçen hastalıklara yakalanma riski taşıdığını ve bu riskin sünnetlilere oranla daha fazla olduğunu gösteriyor. Bu hastalıkların başında belsoğukluğu, frengi, herpes, papilom ve HIV gelmektedir. Ancak başka bir araştırma HIV ile sünnet arasında hiçbir ilişki olmadığını gösteriyor. Kaldı ki son yıllarda sünnetli erkekler üzerinde yapılan başka bir araştırma, sünnetin cinsel ilişki ile geçen hastalıklara yakalanma riskini arttırdığını gösteriyor. Bu çalışmalarda sosyoekonomik statü ve cinsel alışkanlıklar gibi sosyal faktörlerin gözardı edilmesi sonuçların güvenilirliğini zedelemektedir. Örneğin 1999'da AAP'nin yürüttüğü bir araştırma HIV'in yayılmasında sünnet faktöründen çok cinsel alışkanlıkların etkili olduğunu ortaya koyuyor. Bu da halihazırdaki verilere dayanarak sünnet ile cinsel ilişkiyle geçen hastalıklar konusunda kesin bir değerlendirme yapmayı engelliyor.

Sünnetin anatomisi

Sünnet kararının en kaygı uyandıran yönü, dini, kozmetik veya sağlık başta olmak üzere hangi nedene dayanırsa dayansın, işlemin kendisidir. Çok kısa sürmesine karşın işlem acı verir ve penise dayalı bıçağın görüntüsü tedirginlik uyandırır. Doğru yapıldığı zaman sünnet 3 ile 10 dakika sürer. İlk etapta sünnet derisi penis başından ayrılır. Çocuklarda bu deri penise çok sıkı bir şekilde yapışıktır. İkinci etapta, penis başını korumak amacıyla bir kısıkaç yardımı ile kesiğin yapılacağı yer sıkılır. Böylece kan damarları sıkıca kapandığı için kanama olmaz. Musevilerde Bris Milah törenlerinde 'Mohel' denilen sünnetçiler, 'Mogen' adını verdikleri kısıkaçtan yararlanır. Bu işlem genellikle evlerde yapılır ve çok kısa sürer. Hastanelerde yapılan sünnetlerde 'Gomko Kısıkaçı' kullanılır. Sünnet derisinde uzunlamasına bir yarık açılır. Penis başını korumak için küçük bir çandan yararlanan doktor, çanın çevresin-

deki sünnet derisini çeker. Kıskaçın belirlediği bölge neşter ile kesilir.

[*nota bene*

Adam, bir kamu tuvaletinde işemektedir. Yanındakine sorar: "Sen Batum'lu musun?" Ve "nereden bildin?" yanıtını alır. "Şuradan," der adam, "seni de berber Temel sünnet etmiş olsa gerek, eğri işiyorsun, ayakkabılarıma işiyorsun".]

Doğumdan hemen sonra yapılan sünnetlerde total anestezi uygulanmadığı için doktorlar tropikal anestezi kremlerden veya lokal anesteziden yararlanır. Bu sonuncunun acıyı büyük ölçüde hafiflettiği öne sürülüyor. Ancak bugüne dek operasyonun olumsuz etkilerini yok edecek bir yöntem henüz geliştirilmedi. Bu arada sünnet operasyonlarındaki risk faktörünü de gözardı etmemek gerekiyor. Uzmanlara göre komplikasyon yüzdesi 0.2 ile 5 arasında değişiyor. Komplikasyonların başında kanama, enfeksiyon ve kesilen sünnet derisinin boyutlarındaki hata geliyor. [Berber Temel.] Kesilen deri yetersiz ise ikinci bir sünnet gereksinimi ortaya çıkıyor; fazla ise alternatifler oldukça kısıtlı.

Sünnet karşıtlarının üzerinde en fazla durdukları konu, ileri yaşlarda sünnetin cinsel yaşamı olumsuz yönde etkilemesi olasılığı. Bunlara göre sünnet derisinin kaybı cinsel hazzı azaltan bir işlemdir. Son yıllarda yapılan bir araştırma ise bunun tam tersini öne sürüyor. Sünnetli erkeklerin cinsel yaşamının daha renkli geçtiğini gösteren bu araştırma, sünnetli penisin cinsel ilişkiye daha az duyarlı olduğu savını da destekliyor. Bu da cinsel yaşamın daha uzun sürmesine olanak tanıyor. [Cinsel yaşamın mı, yoksa cinsel yaşantının, yani cinsel ilişkinin mi daha uzun sürmesi?]

Araştırmacılar bir çocuğun sünnet edilip edilmemesi kararının büyük ölçüde babanın sünnetli olup olmamasına

bağlı olduğunu söylüyor. Babaları sünnetli olan çocukların yüzde 90'ının sünnetli olduğu gözleniyor. ABD'de doktorlar arasında sünnet konusundaki görüş farklılığı devam ediyor. Sağlık sigortası sünnet giderlerini karşılamakla birlikte, AAP sünneti rutin uygulamadan çıkartma girişimlerine hız vermiş durumda. Bu arada ebeveynler, birbirine taban tabana zıt görüşlerin cirit attığı karmaşık bir ortamda çocukları adına karar vermek zorunda."

* * *

En uzun nota bene'm bitti. Sünnet şapkamın hangi gün yitirildiğini merak ediyorum şimdi baba. Bakalım, sünnet-i sünnet gelecekte ne olacak? Bakalım, "Karanlık" Rıza Bey neler söyleyecek şimdi...

İNCİR, NAR VE “KARANLIK” RIZA BEY

Kendimi yalnız kalmış bir Hacivat ya da Karagöz gibi duyumsarım zaman zaman. (İkisinden biri, ölür, ne yazık, n’apiym.) Kafamdaki düşünceler, iç konuşmalarım, gündüz düşlerim bile, bir yere varıp takılır. İlerlemez. Üremez. Yeniden yeniden doğmayır...

Ne derin olmalı bir Pişekâr inzivası; ne sevimsiz olmalıdır bir Kavuklu sessizliği. İçimdeki yanıtçıyı, içimdeki tartışmacıyı yitirirsem, ölüm gelir ve benim özene bezene hazırladığım alçakgönüllü yaşam tahtıma kurulur. Yokluktur!

Yokluk, varlığını bir de bende deneyecektir.

nota bene

Taht ile o fukara *tahta*, aynı kökenden olmasın isterse. *Tahtalı köy*, yoksul mezarlığıdır; mezara taş bile dikemeyenlerin (yoksa *dikmeyenlerin* mi?) mezarlığı. Rumun taş evine, kârgir’ine karşı benim habire yanan ahşabım tahtam vardı. N’olsun.

* * *

Bizim son Hacivat’ımız ve Karagöz’ümüz, Zeki Alasya ile Metin Akpınar olsa gerek.

(Ana trük’üyle de, müziğiyle de, “Odd Couple” adlı Hollywood filminden [Jack Lemmon ile Walter Matthau oynamıştı] araklama dizide, “Tatlı Kaçıklar”da, Mehmet Ali Erbil ile Yalçın Menteş, Batıdan ithal *karacivat* gibi görünüyor bana.) Fakat Zeki ile Metin, rol değişirlerdi sürekli. Kimi durumlarda birisi Hacivat’a, diğeri Karagöz’e kilitlenir. Kimi durumlarda da, hangisi hangisidir seçemezsiniz. Kendi kendimleyken, öyleyim ben de. Şimdi biliyorum ki, Zeki ile Metin de kendi kendine.

Birisi "dişi" laf söyleyecek, öbürü yanıtı şakkadanak oturacak.

Birisi bile bile çanak tutacak, diğeri de gereğini yapıverecek.

Hangisi daha ustadır, belli olmayacak (daha hınzır olan, Metin).

nota bene

Gösteri sanatlarında erkek çift'ler (ne bileyim, aynı yatağı paylaşan Laurel ile Hardy'ler filan) var da, kadın çiftler niye yok? Kadın hemcinselliği daima daha gizli, daha olağanmış gibi "olağandığından" mı? (Küt!) Sonra, bu -genellikle komik- erkek çiftlerin doğum yeri neresi? Karagöz ve Ortaoyunu değil mi acaba?

* * *

Oturmuş bu denemeyi tasarlıyorum. Ağır mı ağır kahvemle, bir yüksük konyagımla bakışıp duruyoruz. Kafamda bin bir konu uçuşuyor. Kimi yükseklerden uçuyor, kimisi derin dalışlarla alçalıyor. Birbirine değiyor, sonra kaçışıyor birbirinden düşünceler. Hepsinin de birer cinselliği olduğunu algılıyorum. Ne diyordu Magritte?... "Bu bir pipo değildir." Bir pipodur da, yanmakta mı, sönmekte mi, onu konuşalım; tütünü nedir...

Evin gözü, pencere dişildir de örneğin, pencereden bakan, her durumda eril... isterse dişi olsun. *Dışarıya girmektedir. Dışarıdan da girilmektedir ona.*

Hava ne güzel. N'apıcaksın ev içinde? Çık da dışarlar da düşün, *meşâî* ol, gezimci ol. Gir sen de.

Ayakkabılarımı, yol silahlarımı takınıyordum tam, gezinmeye. Zırrr, eski zilim benim, ding-e-dong olmayan. Kim o?

"Ben Akay, merhaba!"

Tüh, gevezem geldi. Fincanım, ah fincan, henüz soğumamıştı.

Bir yandan kızıyor, bir yandan seviniyorum. Tam çıkacağım, şıkır şıkır eriklerin, dünya güzeli erguvan gelinle-

rin beni beklediği sıra, Akay Bilen, kapıda.

Tanımazsınız Akay Bilen'i. Bir ara, büyük müzik emekçisi ve ustası Dağhan Baydur'un *zoraki* şarkı sözü yazarıydı. Onun sözlerini yazdığı bir iş'e, MFÖ'nün Fuat'ı da, *Sony Bilen* diye imza atmıştı (ifşa ediyorum; ne yani, müt-hiş Fener'li Fuat, bir *Gassaray* kasetine kendi adını mı yazacaktı) !

Akay Bilen, kendi halinde bir kitap delisidir. "Kitap kurdu," dersiniz öfkelenir; "Ali Emiri Efendilerin yaşadığı dünyamızda, kitap kurtluğu haddime mi düşmüş benim?" (Alın benden de o kadar. Efendi, hariciyedeki Atina görevinden o sıralar en belalı ve "Allahın siktirici yeri" Yemen'e atanmasını istemişti, aradığı bir elyazması orada diye.)

Neyse, başa gelen çekilir. Kapıyı açıyorum, giriyor içeri. Beni şöyle bir süzüyor.

"Çıkıyordun galiba, daha iyi, hadi müzayedeye gidelim
"Ne müzayedesini kardeşim?!"

"Kitap müzayedesini, 'çekişme' deniliyor artık, kitap müzayedesini!... Üstelik, babalardan birisi yönetecek, 'Sahhaf-lar şeyhi' Sami Önal Bey... Bi şey keşfettim, beraber gidip bakalım..."

"Allasen uğraştırma beni, habire saçmasapan keşiflerde bulunuyorsun, beni de oralara sürüklemeye çalışıyorsun! O muhteşem Türkçesiyle Sami Beyi izlemek harikadır da..."

"Yooo!" diyor Akay Bilen, "bu kitap bildiğin gibi değil,
"Matrak geçme benimle!"

"Neden matrak geçeyim? Sen Rıza Bey'in *Darkest Orient* kitabını duydun mu hiç?"

"Duymadım... mı, acaba, acep a?!"

"Duydun, duydun... da unutmuşsun... Yahu, *the Cradle of Erotica*'yı bana sen göstermiştin. Orada Rıza Bey anılmaz mı?"

"Doğru, doğru... Kitabını merak edip bir süre aramış-tık, Londra sahaflarını bile taramıştık, sonra da bulamayıp koyvermiştik peşini,

"Rıza Bey, karşınızda efemim!"

* * *

Akay Bey, müzayedede kitabını açıp okuyor:

"Rıza Bey, *Darkest Orient*... ("Kara'nın da karanlığı Doğu, Doğunun en bi karanlığı, en karanlık Doğu ya," diye eklemeyen edemiyor.) Doğunun bellibaşlı şehirleri ve buralarda cinsel hayat. Üç bölümü Türkiye ile ilgili kitapta, Harem, Harem ağaları, hamam sefaları vb konulara değinilmektedir. Kitabın 17 yıl içinde 7 baskı yapmış olması, o yıllarda büyük ilgi gördüğünü kanıtlamaktadır"

nota bene

"Darkest Orient by Rıza Bey", Arco Publications Ltd., London, 10 Fitzroy Street, W. 1; seventh impression, november, 1954.

* * *

Ben, "tüh, gevezem geldi!" diye yazıklanırken yanılmışım. İşte Karagöz'üm, belki de Hacivat'ım, Kavuklu'm, belki de Pişekâr'ım geldi, konuğum, konu'm gelmişti...

"İlle gideceksek müzayedeye,

"Çekişmeye!

"İyi, tamam, ille gideceksek çekişmeye, dur şu *the Cradle of Erotica*'yı karıştıralım biraz, Rıza Beyin *ederini değçesi-ni artıran* *oldukta biz dahi tezyîd eyleyelüm!*

"Oh, beyimizin keyfi yerine geliyor galiba!

"Bir keresinde şunu konuşmuştuk... Rıza Bey'in kitabı ilk kez 1937'de yayımlanmış... Tamam, o yıllarda belki sakıncalıydı bize özgü cinsellik dünyasını anlatmak, irdelemek... Peki biz niye bu kadar meraksızız birader?! Şunu çevirmemişiz bile,

"Effenim, uçkurumuza pek meraklıyızdır da, durumunu ortaya koyup tartışmaya merakımız yoktur... Kılıç Ali Paşa, yaş doksana gelmişken, bâkir cariyenin koynunda öldü! Tarihçimiz de nasıl olduysa yazdı."

nota bene

"Kapudan Kılıç Ali Paşa âlem-i ukbâya gitdüğüdür. (...)

Ve sinni dahi doksana karîb olmağın (...) hasnâ câriye mukarene-tinden kaçmayup anunla üns ü ülfete mukayyed olmuşdı. Tabîb muhkem te'kîd idüp, 'Zinhâr sohbet-i zenândan perhûz eylemek vacibdür, ömr-i nâzenîn azîzü'l-vücûddur' diyü tenbîh etmiş iken memnû' olmayup ol gice mülâ'abe ile bîkr câriye mübâşere-tinde rûhı bedenden âlem-i âhirete şıtabân olduğu haber Divana geldi" (Selânikî Mustafa Efendi, "Tarih-i Selânikî" de böyle anlatıyor; s. 186, yeniyazıya aktaran Prof. Dr. Mehmet İpşirli). Yaşı doksana yaklaşan Kılıç Ali Paşa, cariyeleriyle (hele, bâkire genç kızlarla) cinsel ilişkilerini, hekimlerin "perhiz" önerilerine karşın sürdürüyor, bir gece, aynı "iş" üzerindeyken ölüp gidiyor. Kısacası, "öle ki kurtula"

* * *

"Osmanlı edebiyatı cinsellikle dolu. Senin bu yaparız da anlatıp tartışmayız lafını yalanlamaya yalnızca *Hamse-i Ataî* bile yeter..."

nota bene

Ataî bir yana, Sümbülzade Vehbî'den bir *rücu* daha:
"Eğil eğil sokayım, iki tutam az mıdır? / Lale ile sümbülü kâkü-lüne nevcivân"

* * *

"Bilmiyoruz sanki... Bana sorarsan, *Mesnevî*'deki halayığın öyküsü, hani şu merkeple çiftleşen kadın da yeter..."

"Evet, halayık, hanımının merkeple çiftleşme yöntemi-ni bilmediği için *kanayıp* ölür! 'Her tür cinselliğin bir yolu yordamı var, bilmeyen er anlamda ölür,' demektedir. Kültür Bakanlığı'mız da, *Mesnevî*'yi bir doğru basar, bir sansürlü basar!"

"Bilinen öykü o kardeşim, ama, *Hamse*'nin oğlancılarını, sevicilerini, dikizcilerini, gösterme tutkunlarını kim tanıyor? Hiç kimse!"

nota bene

Ataî der ki: "*Söz açsam aşk-ı dilberden günaha meyleder dersin / Sen ey sûfî bir ahmaksın sözi götünden anlarsın*" Bu

"anlama" biçimini, *Mesnevi*'yi ve benzeri yapıtları sansürlemeye kalkan "kültür yetkilileri"ne (!) armağan ediyorum... Sözü nerelerinden anlarılarsa.

"Hani *'the Craddle'*ı karıştıracaktık?"

Erotikanın Beşiği'ni Allen Edwardes ile R.E.L. Masters yazmıştır. İki yazar da, olağandışı cinsel davranışlara "takmış takılmış" kişiler besbelli. Edwardes'ın bir de *the Jewel in the Lotus*'u var ki, lotus çiçeği içindeki mücevheri ararken adamcağız hem keyiften uçuyor, hem de hayli ırkçı (ve Batıcı) düşüncelerini araya sıkıştırıyor.

nota bene

"The voluminous white pantaloons of the fierce but effeminate Bashi-Bazouk (Turkish soldier) were so designed as to conceal partially or wholly erections that were surprisingly common, even on the parade ground." (Allen Edwardes, *the Jewel in the Lotus*, s. 187, Bantam Edition, November 1976)

"Yabanıl ama kadınsı [bu nitelemeyi ilk kez görüyorum; hep aksini söylerler, H.A.] başıbozuğun [bir sınıf Osmanlı askeri, olmalıydı, H.A.] o bol ve beyaz pantolonları öyle tasarlanmıştı ki , tören sırasında bile çok sık kalkan erkeklik organlarını biraz ya da tamamen saklasın."

* * *

Tipik: İki yazar da, "bakın şu alçaklara, neler neler yapıyorlar!" diye feryat ederken, anlata anlata kendileri de keyfe geliyor...

nota bene

"Although the penis of the Muslim may be quite large, the common aim is not to desire a proportionate receptacle. The more fashionable ideal is to force it into the smallest possible orifice and then to thrust unmercifully until the ejaculation occurs. (...) Anus." (Edwardes, Masters; *the Craddle of Erotica*, s. 200, Lancer Books, New York, 1962)

"Müslümanın erkeklik organının bayağı büyük olmasına karşılık, genelde istenen, erkeklik organının büyüklüğüyle orantılı bir delik ("kutu") değildir. Daha rağbette olan istek, erkeklik organını mümkün en küçük deliğe sokmak ve sonra boşalana kadar acımasızca dürtmektir. (...) Anus."

nota bene

Alman eş-arama dergilerini tekrar anımsa (*Türken willkommen !*)... Müslümanın (garip, bu konuda ırkçılığı bilirim de, din ayrımcılığını bilmezdim) erkeklik organı niçin "bayağı büyük"? Hristiyanınki küçük mü?!

* * *

Edwardes ve Masters, Batılıların Doğu cinselliği karşısındaki bastırılmış (hadım edilmeye yeltenilmiş) hayranlığını sergiliyorlar aslında. Öyle ya, Asya ve Afrika'yı "erotikanın beşiği" olarak görürken, bir elleriyle okşuyorlar, öbür elleriyle de Hristiyan (hangi?) ahlâkının (hangi?) topuzunu, Doğuluların kafasına kafasına vurmaya çabalıyorlar... Kendi kafalarını sözümona esirgemeye çabaladıkları için.

Eee, biz beşiği karanlık bırakırsak, birkaç hırt, birkaç hırbo ortaya çıkacak (ileride, küfür sorununda da göreceğiz, "küfürlerinizi bile kimseye emanet etmeyin"), beşiği (*beşiğimizi!*) doğru eğri ve *küfr'*ile aydınlatmaya, karartmaya, en kötüsü de yeniden sallamaya kalkışacaktır.

* * *

the Craddle' da, Rıza Bey birkaç kez anılıyor. Ona göre, Doğulu sıradan insanların yaşamında cinsellik, Batılılara göre daha büyük bir yer tutmaktadır...

"Yalan mı?" diyor Akay Bilen.

"Unutma... Kutsal Kitapların bile belirli satırlarını çizse, Bay Şeytan (niçin bay?) haklı çıkar. Ama, Rıza Bey, gerçeğin kıyısından geçiyor: Doğuda cinsellik insanın varolduğu en doğal alanlardan birisi diye görüldüğü için, kısıtlanmıyor, bastırılmıyor. Kendisini özgürce belli ediyor, *bey-*

nen ve ayn'ül beyan ortaya koyuyor. Yaşamdaki yeri bakımından Doğulu birey de, Batılı birey kadar cinsel'dir (Şeytan der ki, "biraz daha fazla!")... Fark, cinsel davranışların farkı değil, cinselliğe uygulanan baskıların şiddet farkıdır.

"Yâr bana bir eğlence, medet! Sodom ve Gomorra'yı üç *Kitab* da aynen yasaklar ve lanetler... " Bir tektanrı varmış gibi görünür; en azından, üç tektanrı var, nasıl oluyorsa.

nota bene

Tekvin, Musa'nın birinci kitabı, bap 19: "O iki melek de akşamlayın Sodoma vardılar; ve Lût Sodomun kapısında oturuyordu; ve Lût görüp onları karşılamak için kalktı; ve yere kapandı; ve dedi: İşte, efendilerim, şimdi kulunuzun evine inin, ve geceyi geçirin, ve ayaklarınızı yıkayın (...) Fakat onlar yatmazdan önce, şehrin adamları, Sodom adamları, her mahalleden gençten ihtiyara kadar bütün halk, evi sardılar; ve Lût'u çağırıp ona dediler: Bu gece senin yanına giren o adamlar nerede? onları bize çıkar, ve onları bilelim [vurgulama, H.A.]. Ve Lût onlara kapıya çıktı ve arkasından kapıyı kapadı. Ve dedi: Ey kardeşlerim, rica ederim, kötülük etmeyin. İşte benim ere varmamış iki kızım var; rica ederim, onları size çıkarayım, ve onlara gözünüzde iyi olana göre yapın; ancak bu adamlara bir şey yapmayın; madem ki damımın gölgesine geldiler" Ey Ortadoğu, konuğunu kimselere vermezsin. Bir zaman idi, Turgut, Tomris Uyar ve ben, " polisten kaçan bir faşist, senin evine sığınmak istese ne yapardın?" sorusunu sabahlara dek tartıştık. Ali Ufkî, bizimleydin.

nota bene

Kur'an, A'raf Suresi, 80 ve 81. âyetler: "Ve Lût... Toplumuna şöyle demişti: 'Sizden önce âlemlerden hiçbirinin yapmadığı bir iğrençliğe mi girişiyorsunuz?' 'Siz kadınları bırakıp şehvetiniz yüzünden erkeklere gidiyorsunuz. Doğrusu siz sınır tanımayan bir topluluksunuz' " (Kur'an-ı Kerîm, Yaşar Nuri Öztürk çevirisi)

"İyi de..."

diye sürdürüyordum,

"Böyle bir kargışlama, böyle bir lanetleyiş, örneğin Harunürreşid gibi bir halifenin de, birçok Osmanlı padişahının da ikicinsel (biseksüel) olmasını engellemez... Divan şiirinde, duygusal aşk, ruhun ve kalbin bağlanma güdülleri genellikle kadınlara, şehvanî aşk, tenin aşkı ise genç erkeklere, oğlanlara yönelirdi çoğunlukla,

"Oh ne iyi belirleme! İyi ki 'erotoman'sın! Eski Yunan düşünürleri de sevdikleri oğlanın sakalları çıktı diye yeri-
niyorlardı, bizimkiler de..."

nota bene

"Adı kötüye çıkıp da sakalı bitince şeytan bile ona yaklaşmaktan, onunla oynamaktan utanır."

Varın, bilin.

* * *

"Eeee, Platon'a gelince hayranlık duyup, 'saçmasapan bir küçüklük duygusuyla yere kapaklanıp' diyeceğim şimdi, Divan şiirine gelince sapıklık suçlamaları savurmak da bize özgü işte!

"Şu Rıza Bey'imize bakalım biraz daha..."

* * *

Rıza Bey'e göre, sünnet, erkeklik organını daha duyarlı kılmaktadır (söylediydik). Masturbasyon yaparken de, cinsel ilişki sırasında da, Doğulu, Ortadoğulu (Musevi? Müslüman?) erkek, daha büyük bir haz duyar.

"Rıza Bey'in bir doktor olduğunu biliyoruz," dedi Akay Bilen.

"Evet, bir doktor, bir hekim, ama *bir erkek* öncelikle! *Erkek bir doktor, doktor bir erkek*, kısacası, aman Foucault, beni duyuyor musun?... Sünnetle ilgili saptaması da, daha sağlam bu açıdan...

"O sıralar bilinmiyordu belki, sünnet, erkeği penis kanserinden koruyor derler,

"Bu da sünnetin yarattığı yıkıntıların bir ödülü mü yoksa?"

* * *

"Dur, dur," diyorum Akay'a, "bu Rıza Bey, meşhur Rıza Nur olmasın! Bileceksin, sünnet operasyonu üzerine bir çalışması vardır, *İlm-i Hitân* mıydı neydi adı?"

"Olabilir," diyor Akay Bilen, "biz kalkıp çekişmeye gidene kadar birisi egavlayıverir o kitabı, merak ettiğimizle kalırız, haydi toparlan..."

"Bir nokta daha var, Doktor Rıza Nur, Türkiye'de erkek hemcinselliğinin yaygın olduğunu, genelde de normal sayıldığını yazar mı birader?"

"Bu da ner'den çıktı?"

"İşte, *the Craddle*, sayfa 279, Rıza Bey'in *Darkest Orient*'inden alıntı: Deminki lafları, hamamlardan söz ederken söylemiş, Vehbî *azm-i hemmam* demiyor muydu? Bir hatunla gitmeyecekti hamama herhalde,

"Kitabın adı tam 'editör uydurması' Hani kitapların gerçek adı hep başka olur da yayımcılar daha çekici bir ad yakıştırırlar ya. *Darkest Orient*, bir doktorun bulacağı ad değil..."

"Demin ne demiştin sen?" diyor Akay Bilen, "sen ikicinsellikten dem vurmuştun. Baksana neler döktürmüş Doktor Rıza: "Türk erkekleri hem incir, hem nar yerler" İncir derken anusu, nar derken de vaginayı kastediyor, ve gene bilirsin, Ege bölgesinde *yemiş* denir incire, *incir* demek ayıptır,

"Rıza Nur'un '*Hayat ve Hatıratım*'ını, yasak kitap, dikkatle oku; cinsellikle ilgili gözlem ve yorumları hayli ilginç ve çarpıcıdır,

"Kim yahu bu *Darkest Rıza Bey*? Kim allasen?"

* * *

Doktordu, Rıza'ydı, Beydi, Nur'du derken zaman akıp geçmiş. Neyse, evden çıkıyoruz. Bir baktım müzayede kitabına, 17 Nisan Pazar! Bizim Akay Bilen uyumuş mu ne; bugün Nisanın 24'ü!...

"Kardeş, diyorum, "sen en son ne zaman gittin göz doktoruna?"

Durumu hemen çıkıyor. Müzayedeyi duyuran kitap-
çık, postadan geç çıkmış. (A sevgili PTT, ne zaman zama-
nındasındır ki?) Akay da Pazar dediğin bu Pazar olsa ge-
rek, diye yanılmış.

Her Pazar bir pazar mıdır? Ey yasa, söyle. "Bugün Pa-
zar, gâvur azar," mıdır?

Kalakaldık.

Oturduk. Yeniden kahve yaptım. Birer yüksük de kon-
yak "döktük" (Bir zonta zarafeti: "Koydum" dememek
için "döktüm" deniliyor kimi çevrelerde. Hani, *koymak*
başka anlama da geliyor ya.) Akay Bilen yine de iyimser.
Kitap satılmamış da olabilirmiş. Tut ki satılmış olsun, sa-
tın alanın izini bulamaz mıyız? Sahhaf argosunda "damız-
lık", yapıtın aslı; biz damızlıktan bir "çıktı", bir fotokopi
almak için ricada bulunamaz mıyız? (Damızlık, dişi de
olabilir erkek de. Aman, *ırk ayrımcılığı* yok!)

Acı acı sırtarak pencereye bakıyorum. Akşam karanlığı
iniyor. Doğunun en karanlık yüzü mü? diye düşünüyö-
rum... *Darkest Orient* öyle mi? Doğu, kendisini bunca kay-
gısız, kendisinden bunca emin biçimde dışa vurmasaydı,
o kitabı nasıl yazardın acaba?

Akay Bilen, sakalını sıvazlıyor: "Hadi gidelim Moda'ya,
dilber seyrine," diyor.

nota bene

Böyle "seyir"lerden neler çıkacağını ileride görürüz.

* * *

"Haaa, dur bakalım sözlükomanyak, sen *Ajda* ne demek
biliyor musun?"

Ne demekmiş Hacivat'ım, Pişekâr'ım?

"Farsçadır. 'Çentik çentik, diş diş, delik deşik olan şey-
ler' demektir... hah hah hay!"

Akşam, geceyle birlikte iniyor.

EROTOLOGYA...

MERETOLOGYA

Lo Duca diye birisi, önceden de söz etmiştim.

Türkiye’de özellikle sinema tutkunları, Lo Duca’nın kısa ama yoğun “Sinema Tarihi”ni ilk elkitabı diye anımsarlar. 1947’de basılmış, çevirmen Nuri Sarıdoğan; Remzi Kitabevi’nin Kültür Serisi “estet” Suut Kemal Yetkin “idaresinde” o sıra.

Kitabı ben de okumuş, yalınlığını, özümseyiciliğini sevmiştim. Aradan uzun yıllar geçti (canım, “Sinema Tarihi” yayımlandığında, ben “eksi-iki” yaşımdaydım! hani, “babamda bile değildim”); ve de “kader ağlarını örüyordu” Günün birinde, Franz Mühlbauer’nın (toprağı bol olsun) Türk-Alman Kitabevi’nde, “das moderne Lexikon der Erotik-von A-Z” (Erotikanın Çağdaş Sözlüğü- A’dan Z’ye) adlı yapıtı gördüm; on cilt. Yaradana sığınıp, benim için pahalı olan bu yapıtı tek tek satın almaya başladım; anlatmıştım ya. Lexikon’un genel yayın yönetmeni, Lo Duca idi. Benim sinema tarihçisi diye bellediğim adam, bir erotolog. Biraz “ikinci baskı” yapsak da, serüvene biraz daha dalalım.

Bir cinselbilim, seksoloji sözlüğü değildi bu; “erotika hakkında sözlük”tü. Cinselbilim sözlüklerine çok rastlamış, bunları alıp okumuştum roman okur gibi. Ama, “erotizm sözlüğü” çok farklıydı ve taşıdığı düşünsel boyut, insanı çok etkiliyordu. Bir “çevren”, yeni bir ufuk açıyordu önünüzde. Cinselbilim, örneğin gebelik olgusuna soğuk-

kanlılıkla, adı üstünde, bilimsel mi bilimsel bakmak zorundadır. Ama, erotologya, konuyu duygusal olarak da ele alabilir; bu kavrayışta, sanatı, sevecenliği, giz'lerini gebeliğin, duyumsayabilirsiniz... Bir yandan da, gebe kadınlara karşı özel bir cinsel ilgi gösteren adamların ya da sevicilerin varlığıyla karşılaşabilirsiniz.

"Erotik olan"ı üreten de insan, tüketen de insan; ne sayıda insan varsa, o kadar erotizm var adeta. Kişi, kendi fantezilerine bile bazen yetişemezken, erotizmin sınırlarında sınırsızlığın ışıkları var. Bu, bir "dergi yazısı"dır diyelim; dergiyi bu ay 150 000 kişi satın alacak... derginin okur çarpanı 4; her sayıyı en az 4 kişi izleyip okuyor, kendisine özgü bir biçimde "yorumluyor" Dergide bulunan, gene *diyelim*, sözel/görsel 200 erotik öge, 600 000 insan tarafından 600 000 biçimde algılanacak. Böylece, kuramsal olarak hesaba gelmez, incelenemeyecek ölçüde çok erotik öge, yeniden doğmuş, yeniden yeniden yeniden üretilmiş olacak: Tam 120 milyon "adet" düşünce, duygu, hayal üretilmiştir! (Dergilerin "ikinci el" piyasasından hiç söz etmiyorum. Ekle: Güzelim "elden düşme"miz varken, bu "second hand" çevirisi de nereden çıktı?!)

Gelin de çıkın işin içinden... 120 milyon "adet" duygu ve duyarlıktan kaç cinselbilim alanına, kaç erotologya alanına girer? Bu görkemli çeşitlilik, birtakım madde başlıkları altında toplanabilir mi? İşte, bir erotizm sözlüğünün karşısındaki dev soru ve sorun.

* * *

"Kasık mancası" da ne?

Lo Duca'nın "leksikon"unu, anlattımdı ya, çevirmeye kalktım. Gördüm ki, neşeli ve pek zor da değil.

Satrancı biliyorsanız, oyunları her dilden okuyabilirsiniz.

Ama, çevirdiğim her madde, "kendine bak!" diyordu bana, "kendinize bakınız, biz size biraz uzak gelmiyor muyuz?" Brueghel'in insanları "kamu banyosu"nu kadınlı erkekli doluştukları kocaman teknelerde durgun pis

suyla eylerken, senin akarsu hamamların, bakirenin önceki erkek vardiyasında fışkırmış meniden hamile kaldığı söylenen hemmam'ların var. Dellak ile natırın var senin, "Dellaknâme-i Dîlküşa"nın var...

"Kasık mancası" deyimi, beni leksikon'dan daha çok uyarmıştır...

Celali isyanları döneminde, eşkıyanın kullandığı bir deyimdir... Köyleri basıyorlar, para pul can, ne gerekse alıyorlar... Ve de "manca", *yemek* istiyorlar (İtalyanca *mangiare*, "yemek"ten)... Bununla da yetinmiyor, diğer bir gerekçe *kasık mancası* da istiyorlar: Kadın kız oğlan, kimi kestirirlerse gözlerine, isteyip alıp ırzına geçiyorlar.

Eğer günün birinde bir Türk erotologya oluşabilecekse, bu tür deyimleri herhalde arayıp taramak, saptamak, tarihlemek, tanımlamak, bunların sosyolojisini "yapmak" gerekecektir.

Yadigâr...

"Kasık mancası"nın tipik ve uyarıcı olması, başka bir deyimle de bitişmesinden ötürü... *Yadigâr* ne demektir bilirsiniz, annesi doğum sırasında ölen, özellikle de, babası öldükten (örneğin şehit olduktan) sonra doğan çocuğun adı... "Cinssiz" bir ad, kıza da erkeğe de veriliyor... Ama, çok eski bir anlamı daha var: Hani o kasık mancaları vardı ya, Celali'den gebe kalıp doğuranlar, o dönemde genellikle *Yadigâr* adını koymuşlar çocuklarına! Sevecenlik dolu ve acıklı.

* * *

Evliya Baba'nın afrodizyakları...

Evliya Çelebi Baba, dönüp dolaşıp sık sık okuduğumuz ve tadına hiç doyamadığımız bir kaynak, dilimizin (hatta, Osmanlı coğrafyası dillerinin) başyapıtlarından. ("Klasiklerimiz var mı?" sorusunu soranların kulakları çınlasın.

Yalnızca Evliya Çelebi, yanıtı yeter.) "Seyahatname"yi birçok açıdan tarayabiliriz... Bir dönemde, halk hikâyeciliği açısından taramıştım; bir dönemde de erotologya'mız açısından... Evliya'nın, cinsel uyarıcılar ve güçlendiricileri bir anlatışı vardır, kendisine özgü -gerçeküstücü mü desem, saçma'nın, karaalayın mizahıyla mı desem- abartısıyla kırar geçirir insanı. Hani, kendisinin pek ilgisi yoktur efendim böyle işlerle, amma ve lakin, duyup gördüklerini aktarmadan da edememektedir...

Buyurunuz, Borges'in "Düşsel Varlıklar Kitabı" için yazdığım Zeylname'den bir paragraf:

Evliya Baba, *zülal kurdu*'nu 1640 yılında, Bursa'da görmüştür. Zülal kurdu, nice bin yıllık kar içinde yaşayan bir canlıdır. Elbise güvesine benzer; en eski kar tabakaları kazılırsa bulunabilir. Kırk ayaklı, sırtı siyah, haşhaş gibi benli, mina gözlüdür.

Mina gözlü...

Gövdesi tümüyle buzdandır. İçi paluze benzeri bir sıvıyla doludur. Büyüklüğü, tohumluk Langa hıyarı kadardır. Zülal kurdunu yiyen kişide cinsel güç şaşılacak biçimde artar; üstelik kişinin gözünü de güçlendirir, *bakışını*.

* * *

Elbruz kurdu?

Evliya Baba, Elbruz dağında (elbet görmüştür orayı da!) bu kurdun köpek iriliğinde bir benzeri yaşadığını, Elbruz kurdunun dört de ayağı olduğunu söyler... Ve ben de sormaz mıyım şimdi: Arapçada *zülal*, "saf, içimi güzel su" demektir; eski, çok eski argomuzda da, "sevgilinin dudağı"dır. Sözlüğümün son maddesi. Ne buyrulur?

Geçersiniz, dönersiniz, sevgilinin dudaklarının cinsel bakımdan en uyarıcı "şey"lerden birisi olduğuna varırsınız.

Muzırr-ı muzırr Kavuklu...

Karagöz'ün "yakası açılmadık" yönleri üzerinde durulmuştur. Ortaoyunu da ondan geri kalmaz. (Niçin kalsın, Ortaoyunu, gölgelerin -bizim gölgelerimizin- sahneye sıçrayışıdır.) Daha doğrusu, Kavuklu Efendi, kişisel cân olduğu Karagöz'den geri kalmaz, hiç. Arap Bacı'nın, kayartının kalçalarına saldırır. Kadıncağız huylanıp da "o nedir öyle yaptığın?" diyince, Kavuklu "kömürlüğü karıştırdığını" söyler.

Kavuklu, Pişekâr ile de -elbet- cinsel yakıştırmalar içinden konuşur. "Fotoğrafçı" oyununda, sabırlı Pişekâr bu kez, Kavuklu ile matrak geçer. Tanıdığı bir adam, "fotoğrafhane"sini devretmek istemektedir (ah! "Sabah-Joaillier" zamanı! neyin devredildiğine bakın)... Pişekâr, Kavuklu'ya o dükkâna gitmeyi önerir:

- Haydi birader, buyurun gidelim de sana dükkânı teslim edeyim, takımları da eline vereyim.

- O takımları sen babanın eline ver. Ulan, yutturmasan rahatsız mı olursun?

nota bene

Karagöz'ün, Ortaoyunu'nun yutturmaları, sözcük oyunları da bir tür rücu'dur... Vehbî Hocaya gidelim mi gene? "Salınarak giderken arkandan ben sokayım/ Ard eteğin beline, olmasın çamur aman"

* * *

Sözcükler, deyimler de, arka da, takımlar da, taklavat da bu oyunlarda gizli oyuncular gibidir.

Ortaoyunlarında böyle yaklaşık 100 kadar cinsel cinas saptamışım. Osmanlı-Türk erotologyasını oluşturmaya çabalarsak, Karagöz ve Ortaoyununa bakmadan geçmemiz mümkün değil.

Yolumuz uzundur...

Lo Duca başkanlığında hazırlanan 10 ciltlik ansiklopediden çıktım, nereleri dolaşıp nerelere vardım... İşin kolayı şuydu: Otur, çevir gitsin.

Hayır. Zoruna bakalım... Bizi zoru paklar... Burada andığım "bizim özel dünyamızdan katkılar", yolun başlangıcı için küçük birer azık yalnızca.

Erotologya meretologya, demeyin; Böyle bir küçümseme, böyle bir ikileme (ikildeme?) bile, ortaya hınzırca çıkıveren *meret* sözcüğünden sırttır size... Meret, cinsel organınızdır ve der ki, "adımdan da memnunum"

Doğu, Ortadoğu dünyası cinsellikte, erotizmde, Batı dünyasından zengindir ("idi" mi diyeceğiz artık?); ve kaynağında, çok daha hoşgörülüdür. Erotologya, evet. Bir Türk erotologu var mı? Hayır, yok. Olacak mı? Kim bilir?

Yolu yapan, yayalardır...

Çoğunlukla da yalınayak.

nota bene

Bu satırların yazarı, daha 13 yaşındayken "Bülbül Yuvası" ile karşılaşmıştır. "Kaymak Tabağı"nın bir rakibi olan öykü, parasız yatılı ortaokuldaki "yığma" erkek öğrencilerin gözdesidir. "Yuva", yuvada; eller de "tesbih çekmek üzre" cepte. Yol uzun.

PORNOGROFİ VE KÜLTÜR

Exlibris dolaşalım mı?

Birkaç arkadaş, bugünün erotizmi ve pornografisi üzerine tartışıyorduk. Daha ilk an, kavramların tekrar tekrar tanımlanması gerektiği ortaya çıkmıştı. Erotizm nedir? Pornografi nedir? gibi sorular ve bunların bilinen yanıtlarından geçelim, kavramların, "kavramların iç'lerinin", ülkeden ülkeye, bölgeden bölgeye, dönemden döneme hızla nasıl -ve niçin?- değiştiğini konuştuk...

Evet, *erotik*, "Eski Yunan aşk tanrısı Eros ile, aşk ile, aşktan doğan cinsellik ile ilgili olan" demek... Evet, *pornografi*, yine Yunanca kökenli; *porne*, "fahişe" demek, *grapho*, "yazıyorum" anlamında, pornografi "fahişelerin yapıp ettikleriyle ilgili yazı, resim vd" anlamında kullanılmış. "Amoresk denilebilir mi?" diye tutturdum bir ara.

* * *

nota bene

Türkiye'nin bir aydını (?) olarak, Grekçe ve Latince karşısında bir karmaşaya düştüm mü? Bu güzel dilleri, sevecen bir biçimde -zaman zaman- kıskanmadım değil. Ama, Türkçemin gücüne de hep inandım... Örneğin, şu nota bene'ler yerine "yan söz", "kıyı söz" diyeyim mi? diye düşünmedim de değil. Sonra, olduğu gibi bıraktım. Erotizm yerine "sevişellik" diyebilirdim, pornografi yerine "bacakarası (bakın, "orospu" değil) karalamaları, çiziktirmaları" diyebilirim. Hayır, benim de Tosun'um yok mu?... Dillerin büyük borçları vardır birbirlerine ve büyük alacakları vardır birbirlerinden... Hele Türkçe ile Yunancanın. Buna tanık olmaya rembet'ler yeter. *Ay merakli, merakli, aman aman!*

Sonra, "ay aman of, Türkçeyi Farsçanın Arapçanın istilas!" diye çok yakınmışsınız ama, bu yakınmaların ardından "Arap Lehçelerindeki Türkçe Kelimeler" adlı sözlük de çıkagelir (Yard. Doç Dr. Bedrettin Aytaç, Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı yayını, İstanbul, 1994). Bu çalışma, dillerarası geçişmelerin, aracılıkların, karşılıklı borç ve alacakların ilginç bir tanığıdır.

* * *

Erotizmin de, pornografinin de olmadığı kùltür, ÷lke ve çağ yok. Doğu ve Batı, çok tanrılı ve tek tanrılı dinler, Osmanlı'mız ve Cumhuriyet'imiz, sayın sayabildiğinizce... Renkler, biçimler, sözler, tavırlar, nice ve nite değışse de, erotizm ve pornografi hep var olmuştur; var olacaktır. Bu, temelinden bir kùltür olgusudur.

"Evet, kùltür'ü en geniş anlamıyla ele alırsak, doğru," dedi bir dostum... "Kùltür, insanın çevresini madden ve manen yeniden üretmesi ve yaşama biçimlerinin tümü değil mi?

"İyi ama," dedim ben, "şu an dar anlamda kullanıyorum kùltür kavramını, popüler anlamda; halk, 'kùltürlü adam' derken ne demek istiyorsa, o anlamda,

"Ne yani?" dediler, "kùltürlü kişinin bacakarası karalamalarıyla kùltürsüz kişinin pornografyası ayrı mıdır?

"Ayrı... Üstelik, pornografya aynı kalmak üzere ayrı, bakışları ayrı olduğu için pornografileri de ayrıdır"

Kalktım, kim bilir nerede, dünyanın hangi kentinde, hangi sahafta bulup aldığım bir albümü getirdim ve dostlarıma takdim ettim... Eberhard ve Phyllis Kronhausen'ın " Erotische Exlibris" adlı derlemesini...

Derleme, erotik ve pornografik yapıtlara meraklı kitap kurtlarının özel kitaplıklarına özgü "damga"ları içeren bir çalışmaydı...

* * *

Çin işi, Capon işi...

Eskilerden kalma bir tekerlemedir: "Çin işi, Capon işi/ Bunu yapar iki kişi/ Biri erkek, biri dişi" Eski esnaf, hele he-

le Kapalıçarşı bedestenine taş çıkartan eskici esnafı "Kadiköy'nün", cinsel renk taşıyan yazı çiziyi apayrı bir özenle ve "esrar içinde" ayırır, meraklısı için saklardı (bu esnaftan Arap Niyazi, unutulmaz bir tipti, anlatırım, 1950 sonrası). Küçük yaştan beri tanığım.

Bilirim ki, erotik ve pornografik minyatürde Çin, Japonya ve Hindistan'ın özel bir yeri var; ama, İranlılar ve Türkler de, bu konuda hiç geri kalmamıştır. Hatta, Osmanlı'dan çok önceleri, ereksiyon durumundaki bir erkeği gösteren bir Türk (Uygur?) minyatürü bulunmuştur ve üzerinde *Temür Kuş* yazılıdır. Evet, *temür*, "demir" dir ve *kuş* da, belki de 1000 yıl önce, yine bugünkü argo anlamıyla, "erkeklik organı" demek. İran kökenli erotik ve pornografik minyatürler, hadi Cihat Burak'tan Ecce Ayhan'ın aktardığı gibi söyleyelim, *meclislik*'ler, sosyal yaşamı güçlü bir biçimde yansıtmaz, "muamele"yi çizginin ve rengin şiiiriyle göstermek yeter onlara...

nota bene

Meddah ile minyatürcünün (nakkaşın?) işbirliği: Hikâyeci anlatıyor, anlattıklarını somutlamak amacıyla, dinleyicilere bu hikâye için özel olarak tasarlanmış minyatürler gösteriyor. Resimli romanın, fotoromanın, sinemanın atasıdır bu. Mehmet Siyahkalem de bu bağlam içinde çizip boyamıştır sanılır.

* * *

...Acem minyatüründe, cinsel ilişki önde durur; geride, olağan doğaya bir güzelleme, ama *ihmal edilmiş günlük, toplumsal yaşam* vardır; Osmanlı meclislik'lerinde ise, sosyal yaşam, cinsel ilişkinin fonunda *yer alır*; cinsel ilişki varsa, mahalle baskını da vardır; meyhane ortamında sâkî, cinsel işlev de taşıyabilmektedir vb... (*Osmanlı minyatürünün kendisine özgü gerçekçiliği* saptamasını, Sezer Tan-suğ'a borçluyuz; "Şenlikname Düzeni", De Yayınları, İstanbul, 1961)

nota bene

Sonra sonra, Orhan Pamuk şöyle yazabilecektir: “Yavuz Sultan Selim’in ordularının, Şah İsmail’i yenip Tebriz’e girip Heşt Bihişt Sarayı’nı yağmalayıp İstanbul’a getirdiği nakkaşlar arasından yaşlı bir Acem ustasının, sonradan ileri sürdüğü gibi yolda hastalıklar yüzünden değil, Osmanlı üslubunda nakşedemem [vurgulama, H.A.] diyerek kendi kendini ilaçlarla körleştirdiği söylenirdi” (“Benim Adım Kırmızı”, 1998)

nota bene

Yazık ki, bizde kim bilir kaç kütüphane, kaç meraklının yıllar yılı özenle derlediği kim bilir kaç minyatür koleksiyonu, şunun bunun elinde heba olup gitmiş, ederinden çok düşük fiyatlarla Batı koleksiyonlarına katılmıştır. Ya elde kalanlar? Bir ara, Topkapı Sarayı arşivlerindeki erotik minyatürlerin elle sansür edildiğini (minyatürlerin oralarının buralarının kazındığını!!) duymuştuk. Sansürcü, kendisinin ya da başkalarının gövdelerindeki oraları buraları kazıyamadığı için, meclislikleri kazımıştı bence. Var mı yok mu belli olmayan plastik sanatlar müzemize gelince (ne zaman müzelerimiz diyebileceğiz?), orada Osmanlı minyatürünün esamisi okunmaz. Siz de, örneğin Londra’daki müzelerden birisinde, klasik resim bölümünden hemen önce büyük bir görkem içinde sergilenen ikonaları izlersiniz. Bizse, ikonalarımıza da (evet, ikonalarımız!), minyatürlerimize de, belki bakmışızdır da görmemişizdir onları çoğunlukla; hıyarlık.

* * *

Pornografinin bir kùltür sorunu olduğunu, özel anlamda, kişisel, bireysel kùltür sorunu olduğunu, hatta “şahsî ve muhterem” sayılması gerektiğini apaçık anlayabilmem için, erotik ekslibris’leri görmem mi gerekiyordu? Adamlar, kendi meşreplerine uygun erotik yapıtları toplamışlar, özel kütüphaneler oluşturmuşlar; grafiker ya da ressam tanıdıklarına, kendi kitaplıklarına özel kitaplık damgaları,

mühürleri ısmarlamışlar.

Kronhausen çifti, topladıkları 200 damgayı 8 kategori halinde sınıflayıp yayımlamış...

* * *

“Çeşit” çok; yok, yok...

1. Kadın ya da erkek cinsel organlarını gerçekçi bir biçimde ya da simgesel olarak betimleyen ekslibrisler;
2. Çıplak kadın ve erkek gövdeleri; cinsel birleşme sahneleri;
4. Fellasyo, kunilingus (erkeklik - dişilik organını, dille ve ağızla uyarma) gibi sevişme biçimleri;
5. Kendi kendine cinsel doyum;
6. Hemcinsel birleşmeler;
7. Sodom;
8. Diğer (“müteferrik”)...

Resmin, grafik sanatların vazgeçilmez yönü, abartıya olanak vermesi. Fotoğraf ve sinema, birtakım açtıkları oyunların dışında, resme oranla -önünde sonunda- gerçekçi olmak zorunda. Oysa, müteveffa Dr. Hubermann'ın “erotik/pornografik kütüphane”si için çizdirdiği ekslibris’te, çıplak bir kadın, erkekliği temsil eden koskoca bir horoza (cock) binmiştir. İlginç: Erkeklik organının büyüklüğü küçüklüğü herhalde kültürlerarası bir “sorun” Japon minyatürlerinde de, adam milletinin cinsel organı genellikle adamların gövdeleri kadar büyük çizilmeye çalışılmıştır...

Adı bilinmeyen bir Macar sanatçısının çizdiği ekslibris, erkek-egemen (yoksa *erkeklik-egemen* mi?) bir toplum biçiminin manifestosu gibi. Kamış hazretleri, tahtına kurulmuş, tahtın eteklerinde kadınlar hayranlık ile tapınma arası tavırlar sergiliyor, ah vah ediyorlar. Feminist çözümleme yapmak isteyenler beri gelsin... Kate Millett, “Cinsel Politika” adlı olağanüstü yapıtında yalnızca bu ekslibris’i çözümlerse, amacına ulaşırdı.

Ya Molik’in (Çekoslavakya’lıydı) çizdiği?... Kadın, kadının kendi gövdesi iriliğinde bir erkeklik organına coşkuy-

la sarılmış. Çizer, erkektir; erkeği cinsel organına indirgiyor (kendince "büyütüyor"!); görmek istediği şey, kadının da aynı yabancılaşmayı paylaşması.

Cinsel ilişki anında aşk'ın varlığı sezilmiyor genellikle. (Aşkın, Alman sanatçı Bauer'nın tasarladığı ekslibris'te, kalın çizgilerin altından bile ışımasına rağmen.)

nota bene

Cinsel ilişki, "insanın *hayvanlığına* dönüş" sayılırdı Batı dünyasında eskiden. Osmanlı, cinsel isteği "behimî arzu" diye, "kaba, hayvansı şehvet" diye karşılamıştır XIX. yüzyılda... Dikkat, XIX. yüzyılda, yasakçı Hristiyan zihniyetinin *de* egemen olmaya başladığı, Enderunlu Fâzıl'ın "Zenan-nâme" sinin yasaklandığı yüzyılda! Ahh, sözcüklerin tarihi.

Bir İtalyan ekslibris'inde ise şunu okuyoruz: "Bitkilerin ziyneti, cinsel organları değil midir?" Çiçekler, karanfiller, güller.

Anahtar nedir, nerededir?

Söyleşimiz sürüyordu.

"Tamam, tamam," dedi arkadaşlarımdan birisi; "erotizm de, pornografi de aslında sonuna kadar bireysel bir seçme" Yetişkinlerin bireysel kùltür sorunu ve bu sorunun "binbir" çözümü... Ayrıca, bir dönemde *pornografik* sanılan şeyin bir başka dönemde *erotik* sayıldığı da görülüyor...

"Peki," dedim, kendi özel ahlâkları adına başkalarına saldıranlara ne diyorsun? Seçmenlerini bir 'vekil' seçebilecek kadar bilinçli sayan, ama seçmenlerin ahlâklarının korunmaya muhtaç olduğunu sanan politikacılara ne diyorsun? Peki, bunları da geçelim... Erotizm adına, pornografiye küfreden, pornografi adına da erotizme küfretmekten utanmayan dangalaklara ne diyorsun? "Pes! diyorum"

Albümü karıştırmakta olan bir arkadaş da, 166. sayfayı

gösterdi: William Pedersen'in kitaplığı için Frank Pedersen'in tasarladığı bir ekslibris'ti bu. Cinsel devrimin odaklarından Danimarka'da yaratılmıştı. Kadının cinsel organı bir kilit; anahtara dönüşmüş erkeklik organı, kilidi açıyor. Dikkat, dilimizdeki *kilit* sözcüğünün kökeni de, "bızır" anlamındaki *klitoris* sözcüğü de Grekçeden gelir: *Kleitōris*... "Kapamak, kilitlemek" anlamındadır; *kleo*, *kleis*. Ne-yi neden kapatıyorsun?

Bir "pes!" daha.

Kilidin de anahtarın da oramızda buramızda değil zihinlerimizde olduğunu anlamak için daha ne mutsuzluklar, ne *diller* yaşayacağız?

Pornografi bir kültür sorunu olduğu gibi bir üslup, bir biçim sorunudur da. Toplumun genelleşmiş dünyasını, bireyin "özel" olup olamadığı her durumda tartışılması gereken (yargılanması, *kafadan infazı* değil tartışılması gereken) dünyasını yansıtır. Toplumun ve bireyin cinselliğe bakışındaki birleşmeleri, kopmaları, yorum gücünü ya da güçsüzlüğünü gösterir.

İngilizler, "kediye öldüren, merakıdır," derler; kediye yatan da meraktır oysa... İnsanı da. Pornografinin edilgin meraklıları, pornografiye teslim olur. Cinsel yaşamları pornografiyle eşitlenir neredeyse. Pornografiye kendi özgün ("kültürlü"!) bakışlarıyla yönelenler ise, orada çok şey, ama çok şey görürler.

nota bene

Şair diyor ki: "daha duygusal bir klorofil tasarımı/ *Arschgefickte Maedchen mecmualarında/ daha duygusal bir klorofil tasarımı* (...) *Yalvarırım sözcük şiddet kuramları*" Eleştirmen soruyor: "Ne demeye gelir o Almanca sözcükler?"

Almanca sözcükler, "anal ilişkide kullanılmış kızlar" anlamına geliyor. İyi de, bunu gösteren bir fotoğrafta, solgun dallarda solgun ve bahtsız, isteksiz güller olmamalıydı.

PORNOGRAFI VE ÜSLUP

Yine kedinin bir yiyecekten bıkmaması gibi, pornografinin edilgin meraklıları da pornografinin belirli biçimlerinden gün gelir bıkar. Alışmaya yüztutmuştur onlar; reddetme duygusunu yaşamaya böyle başlarlar... Tepkisel, kendiliğinden bir yorum söz konusudur artık: "Aradığım bu değil artık, istediğim bu değil" Peki, ne?

Bir yanıt: *Kendi yaptığımı* görmek istiyorum. (Son yıllarda amatör pornografi yaygınlaşmaya başladı. Kişiler, kendi yapıp ettiklerini fotoğrafla, videokamerayla saptıyorlar. Bunları pazarlayanlar da çok.) Birey, *yapay ve kurgusal olan* ile yetinmek istemiyor. Kendisinin gerçeğini izlemek daha ilginç gelmeye başladı... Ne ise, o... Birey, başkalarının bir yerlere "konuşlandırdığı" aynalardan bıkıyor, kendi aynasının karşısına geçiyor... Ne yapıyorsa, bakıyor, o. Dergilerde, gövdesine makyaj yapılmış, çekilen fotoğrafı da rötuşlanmış dilberler yerine, "komşunun tavuğu"nu görmek istiyor. Kalçaları kusursuz mudur onun? Değil. Bir sivilcesi vardır sözgelimi. Olağan ve güzel.

nota bene

Leonardo da Vinci, "Felsefi Günceler"inde şöyle yazmıştı: "*Punto non e parte di linia*"

Nokta, çizginin (bir) parçası değildir. Leonardo, metrelerce koyun bağıracağını alır, bir odaya kapanır, onları özel yöntemlerle şişirmiştir. Amacının ne olduğu, hâlâ bilinmiyor.

O dönemde helikoptere benzer birtakım nesnelerin dizayn'ını yaratan (daha neler neler, kent çizimleri yaratan) Leonardo'nun bir çizgiyi oluşturan sayısız ve sıradan noktalardan birisi olmak istemediği açık. Ne olmak istiyorsa,

O [O!] olmaya yöneliyor. Cümle, Batılı bireyi de tanımlıyor bence. Urbanisttir o ve devletçi değil.

* * *

Bir yanıt daha: *Yapmak istediklerimi* (ama yapamadıkları-mı) görmek istiyorum. (Bu yaklaşım da, profesyonel pornografideki rekabeti kızıştırıyor. Günden güne daha da abartılıyor cinsellik, pornografinin ulaşabileceği sınırlar sürekli zorlanıyor.) Fransız kökenli bir filmde şu sahneyi izliyorsunuz örneğin: Yatak; yataktaki kadın, ayağını bir erkeğin anusuna sokmuş, hayret. Çıkartıyor. Kadının ayağı yok. Ayağı kesikmiş meğer kadının. *Amputer! Lânetli Marki'nin* torunları.

* * *

Kimsen, her yerde O'sun...

Birçok ülkede olduğu gibi, bizde de fahişeleri malzeme olarak başlamıştır pornografi. Burada, pornografi'nin sözcük olarak anlamını yine anımsayalım... Sözden çizgiden yola çıkışını, fotoğrafa, sinemaya, videoya, c-d rom'lara, dvd'lere varışını düşünelim... Sonsuz sayıda noktanın bir çizgi oluşturduğunu, noktalardan kimisinin de bu çizgiyi (bir çizgiyi hatta) oluşturmaya yanaşmadığını gözlemişizdir. Şu dünyamızda hem kıtalar, anakaralar var, hem de adalar. Madagaskar'ınsa, "ada" mı, "anakara" mı olduğu hep tartışılmıştır. Çünkü, coğrafi hacmi açısından adadır da, ondaki bitey ve direy (flora ve fauna) öylesine özgündür ki, anakara olabilmeye de hak kazanır Madagaskar.

nota bene

Ece Ayhan şiirini Madagaskar'a benzetirim nedense. "Nedeni açık, demin söyledin," demeyin; nedeni hâlâ kapalı bence. Sözlükler bu işe yetmiyor.

Yeniyetmeliğimde birtakım kartpostallar görmüştüm: Bu siyah-beyaz resimlerde birtakım fahişeler birtakım adamlarla sevişiyor, birleşiyordu. Kadınlardan kimisi elleriyle

örtüyordu yüzünü, kimisi maskelerle. Bunları *o an* akıl edemeyenlerin ya da *o an* gizlenmeyi beceremeyenlerin yardımına fotoğraf trük'leri yetişiyordu... Yüzler, en azından gözler, fotoğrafçılık trük'leriyle sansürleniyordu. Kişilik'ler, yok ediliyordu. *Yüzler ve gözler*, aşk olabilirdi; *gövde* ise, şehvetti ve *behimî* olarak kalacaktı. (Leonardo, odasına kapanmıştır... Engizisyon ortamında, "hemcinseldir," diye ihbar edilen Leonardo, Michelangelo... Nasıl mı ihbar ediliyor? Sokaklarında *tamburo*'lar [posta kutuları] var Roma'nın. İhbarını o kutulara atıyorsun. İkisi'nin, bir *çırak aşkı* yüzünden birbirini ihbar ettiği de söylenir.)

- O kartpostallarda, insan, cinselliğini sergilemeyi kabullenmiş. Zevki için ya da para için... İkisi için de belki.

- Ama, kimliğini ("kimliği" *var*'dır!) gizlemek istiyor. Demek ki, ediminin hesabını bazı kişilere veremeyeceğini düşünüyor. Düşünüyor mu? Yo, içgüdüsel bir refleksle gizleniyor da olabilir. Kimden, neden? Yakın çevresinden mi gizleniyor, hukuk kurallarından mı gizleniyor, kendisinden, kendi-kendisinden mi gizleniyor? Hepsinden mi gizleniyor? (Düşlerde bile niçin gizleniyordu?) Çizgide bulunmayan, ayırksız nokta mıdır *o an*?

İnsanlar, kendilerini gizlice ihbar ediyorlar.

Bu eylemde, diyorum, belirleyiciliği toplumca (?) onaylanmış (?) bir baskıya karşı kişinin yine de vazgeçemediği bir davranış yok mudur?

Burada,

[A] bir toplumun bireyi (bir cemiyetin ferdi) olmak ile,

[B] bir topluluğun sıkı denetlenen bir tek'i (bir cemaatin bir unsuru) olmak arasında kalakalmış,

A ile B arasında salınıp duran insan (rakkas-insan) yok mu? *Araf* dediydim ya... Karşı çıkamadığı kuralları yine de delen, şöyle böyle delmeye çalışan, bu eylemi bilinçle, bilinçdışıyla, bilinçaltıyla *başarma* durumundaki insan (kendi "normal"ine bile karşıt-insan)?

Minyatürlerdeki "bir-örnek" insan yüzlerinin de birer maske olduğu söylenebilir mi?

O kartpostallarda, yerli olsun yabancı olsun, kadınlar da maskeliydi, erkekler de... Erkeklerin (ibnelern değil) *daha az* gizlendiğini de vurgulamalı. Erkektir, n'olucak.

nota bene

Unutmayalım ki, "kişi", *person*, maske'den gelir: Latince sözcük, *persona*, "belirli bir tipi, karakteri canlandıran tiyatro oyuncusunun taktığı maske" demektir.

nota bene

"Normal" de *norma*'dan, *gönye*'den gelmekte. Normal, gönyeli. Kim kabul edecektir gönyeli olmayı? Kimin gönyesine göre?

* * *

...Yüzleri örten eller, gözleri (bakışları ve görüş'ü?) örten maskeler, ya da aynı işlevdeki fotoğraf sansür trük'leri, bastırıldığı (bas bas bastırıldığı) halde patlamalarla ortaya çıkıp kendisini (*olduğu* gibi görünmek ve *kalmak* üzere) dışavuran cinsellik kadar, toplumsal *düzen*'i de göstermiyor muydu? O kadınların, o erkeklerin günlük yaşamlarını, o fotoğrafları ve o maskeleri irdeleyerek çözebilirsiniz. Karadır ve siyahtır cinsellik de sevdada da.

* * *

Ve yine "yüzleri görmek istiyorlar"...

1965-1975 arasında Avrupa, açığa çıkış'ın, pornografi patlamasının ilk dönemini yaşadı. Olgu, Türkiye'de de yaşandı tabii. (Bu *tabii* de, ayrıca çözümlenebilir.) Siyah-beyaz kartpostallar, yerini renkli dergilere bıraktı; mahalle aralarının yaşlı fotoğrafçılarına, babadan kalma rötuş yöntemleriyle çalışan *esnafa* iş düşmemeye başladı; yerli pornografya üretimi, hemen hemen bitti. İsveç, Danimarka, sonra da Almanya kökenli pornografik dergiler her yeri (her yerimizi) istila etti. "Yahudi ebrusu" -el emeğiyle değil makineyle üretilen ebru- birçok ebru sanatçısının "teknesini nasıl kapattıysa", onları nasıl öldürdüyse öyle; İngi-

liz tekstil sanayii ürünlerinin ülkemize hücumuyla, bizim "çıkırıklarımız nasıl durduysa" öyle...

Şişman fahişelerin (Renoir çıplaklarını anımsa) yerini, ince-sarı kadınlar, pala, hatta Wilhelm bıyıklı erkeklerin yerini de, yine kadınlarına benzeyen sarı adamlar aldı.

1970'lerde, pornografik resimler, dergiler, 8 milimlik filmler satan birisi (Ostik Ağa, yeri geldikçe anıyorum) şöyle demişti: "Eski kartpostallar elde kaldı. Niye? Millet renk istiyor. Millet, hele hele, karıların yüzlerini, karıların yüzünü gözünü görmek istiyor"

O *karı* yüzlerinde, o *karı* gözlerinde, görülmek istenen neydi peki?

Yüzlerde ve gözlerde, o *kişi*, o *person* (persona değil) görülmek istenilmmişti. Gözler, *bakanlara bakmalıydı*. O bakışlar da, hem sahibini, hem o *sahibe* bakanları var etmeliydi.

Özetle şöyle: Sansür, sıkıdenetim, kalkmış olmalıydı. Hiç değilse o fotoğraflar ile o fotoğrafa bakanlar arasında *gözler* olmalıydı!

Sansür, öncelikle kuzeyde, soğuk ülkelerde kalktı. Yasal, yayılımı kurallarla belirlenmiş pornografya, güneye doğru genişledi. İsveç'ten, Danimarka'dan Hollanda'ya ve Almanya'ya...

nota bene

Almanların kurallara bağlı pornografya üretim ve satışını özgür bırakmaları için, falanca "geçtiğimiz yıl", İskandinavya'dan şu kadar milyon marklık kaçak *malzemenin* ülkeye girdiğini saptamaları yetmişti. Mark'ı bırakın, fenig kral değil midir, orada, Almanya'da?...

* * *

...Almanya'dan Fransa'ya, İtalya'ya, pornografya yeniden yayıldı, yasalarla tanımlanmış olarak.

ABD, yasa dışı *blue movie* döneminden çıktı; ABD'nin kimi eyaletlerinde de açtı yüzlerini sevişen, birleşen insanlar. Yalnızca hemcinseller mi, gönyeliler de, hepsi... "Klozetten çıktılar." Bu çıkış'ın tuvaletten çıkış mı, "yerli do-

lap" anlamındaki yerden çıkış mı olduğu pek de irdelenmedi. İkisiydi de büyük olasılıkla.

* * *

Her ülke, bir biçem...

Pornografyanın ülke/ülke taşıdığı, yeniden/yeniden üretmekte olduğu özellikleri belirlemeye çalışırken, bizim de buradan, biraz Avrupa, bir hayli Ortadoğu ve haylice de *Akdeniz olan* bir ülkeden baktığımızı unutmamak gerekir. Her genellemenin birtakım yanlışlıklar barındırdığını da göz ardı etmeden, *bakarız* ve genellemeye gideriz...

Yüzümüz ve gözlerimiz de öylece görünecektir...

İskandinav pornografisinde, soğuktan korku ve tiksinti vardır. Aylarca süren gecenin insanları, günün ışığını, sıcaklığını aramaktadır. İki insan, birleşmiyor da ısınıyor dur sanki. Isınmaya çabalarken, pek becerikli de değildirler.

Alman pornografisinde "fenig zihniyeti" çalışır gibi: Parasını ödediğine göre, işte kadınlığı da erkekliği de göreceksin (miktarı kadar). Üstelik, yine fenig ideologyası ile, erkeğin boşalması mutlaka gösterilmelidir. *Ödenen para*, karşılığını *ödenmiş orgazm* ile, kanıtlanmış orgazm ile almış, ejakülasyon, fışkıрма gösterilmiştir... Yüzlerde, ağızlarda, kasıkta, karında, göğüslerde, kalçalarda... Bunun "içerde'si" aslı ve güzeli olduğu halde.

nota bene

Immanuel Kant'ın "kategorik imperativ"i, hani bizim Türkçü-Kürt Ziya Gökalp'in "gözlerimi kaparım, vazifemi yaparım"ı anılmaz mı? Almanların iki sözcükle tanımlı sanki!

...Fransız ve İtalyan pornografileri, birbirini çağırıştırır. İkisinde de insan sıcaklığı vardır. Senli benlidir; işi işleyenler, izleyiciyi değil de kendi keyiflerini düşünür gibidir.

Fransızlar, kuzeyden sıcak, İtalya'dan soğuktur. Burnubüyüklükleri, kendilerine özgü "şiddet" anlayışları, işlerini soğutur. İtalyanlarda görülmez bu. İki kişi çiftleşirken, bir bebek ağlayıverir sözgelimi. Kadın da, bir yandan erkeğine *yetişmek* isterken, öte yandan bebeğini pıspışlar. Bir ke-di miyavlayıp geçer gider arada.

ABD pornografisi, ülkenin sinema sanatındaki ve zena-atindeki ağırlığını hemen dayatır: Çekim tekniği iyidir, ışığı iyidir, montajı iyidir, eşlemesi (senkronu) iyidir; insan gücü, dünyanın en kalabalık insan gücüdür, olimpiyatlar-daki gibi. Onlar, "annesiz/ tarihsiz bir toplum" oluşlarını kadın göğsüne tutkunluklarıyla dışavururlar. Sonra, bu insanlar, yapıp ettikleri her şeye imzalarını atarlar. "Baba-lı toplumdurlar,"; imza babaları, baba imzalarıdır. "İyi ya-pan, ortaya çıkmalı; iyi yapmayan da iş bulamamalı, ko-vulmalıdır." ABD pornografisi, Hollywood star adaylarını toparlar, kimi Hollywood eski'lerini içine alır, ve... ve, kendi emekçilerinden kimisini de, Hollywood'a yollama-yı başarır (o harika Tracy Lord! Soyadına bakar mısınız?!). *Giden* ve ünlenenleri, "siz gene de buradasınız," dercesine belgelemiştir: Barbra Streisand'ın, Sylwester Stallone'un porno çekimleri, kasetlerle elden ele dolaşır durur. 1998'in skandallarından birisi, "Sahil Muhafaza" dizisinin starla-rından Pamela Lee Anderson'un kocasıyla cinsel ilişkileri-ni yansıtan videokasettir. N'olucak, ABD başkanı, Moni-ca Lewinsky ile "sperma lekesi" tartışmaları içindeyken, Beyaz Saray'ın "oval" ofisi "oral" ofis diye anılmaya baş-lanmışken, Anderson sessiz mi kalacaktı?

Eski Dünya'ya dönelim: Hollanda, pornografiyi mini minnacık çocuklara bulaştıracak kadar serbest bırakmış, sonunda da bu "aşşağılık", bu yanlış karardan hemen dönmüştür. Kendi biçimini oluşturmaya fırsat bulama-mıştır. Başlangıçta, bir pazardı; şimdi de bir pazardır. 1980'lerde, Londra'da (Camden Town) bir sex shop'a uğ-ramış ve şöyle bir afiş görmüştüm:

"Bu ülkede düşünce özgürlüğü yoktur. Doğru dürüst bir alış-veriş yapmak istiyorsanız, mesela Hollanda'ya, Amsterdam'a gidin" Ah, Victoria, the queen, sizin bacakaranız yoktu ya da çok vardı anlaşılan...

Evet, adını ilk kez andığım İngiltere, Victoria dönemi-nin dehşet verici ve sözümona ahlâkçılığını sürdürmekteydi. O Victoria dönemi ki, yeraltı edebiyatının büyük bir zenginlik ve çeşitlilik kazandığı dönemdir... O dönemdedir ki, gerizekalı (püritan!) bir mucit, bizim Zihni Sınır'e taş çıkartacak bir buluşa imzasını atmış, söylemiştim hani, erkek çocukların masturbasyon yapmasını engelleyecek bir mekanizma bulduğunu açıklamıştır. Baskı ve basınç dönemleri, karşılığını daima bulur.

* * *

İşin önü sonu, biçemin önü sonu...

Cinsellik, sonsuz mudur? Evet, cinselliklerini birbirini *tanınıya tanıya* geliştiren insanlar için, cinsellik sonsuzdur. Kafalardaki engeller, ketvurmalar, insanlar birbirlerini *ağır ağır* tanıdıkça son bulabilir.

Tek tek kişilere özgü biçemler, yaklaşımlar, iki kişilik biçem ve yaklaşım arayışlarıyla değişebilir, gelişebilir. Bu evrilme içinde, geriye dönüşlerin bile tadı vardır.

Cinsellik sonsuz mudur? Hayır, sonludur. Biticidir. Bitişlidir. Cinselliğe bilincinden kafasından yetilerinden yeteneklerinden çok salt gövdesini koyan insanlar için, cinselliğe kendisine özgü yaratıcılıklarını (biçemlerini) koymayı başaramayan insanlar için, biter gider cinsellik önünde sonunda... Bıkılır cinsellikten. Çin işkencesi diye anılan ve başınıza tekdüze düşüp duran su damlaları ile farkı kalmaz cinsel ilişkinin. ("Gecede" adlı unutulmaz öyküsünde, "sümkürmek gibi," mi diyordu büyük usta Leylâ Erbil?) Yaşamdaki bu işkence, pornografiye de tabii yansır.

Her damla, tekdüze haz ile tekdüze ıstırabı özdeş kılar; bedensel ve ruhsal acıyı artırır.

Her yazı çizi, her fotoğraf, her film, merakı, *kendisini orada bulma isteğini* bıkkınlığa, iğrentiye dönüştürür.

Hoş anı: 1970'lerde "Style in Pornography" (pornografyada biçem) sloganıyla filmler çeken bir adam vardı. Örneğin, "Deep Arse" (Derin Kıç) dizisi, çılgın, profesyonel ve ilginçti. Adı, Lasse Braun'du yönetmenin. Şaşıtm. Önyargıya bakın: Bir Lasse'den, ayrıca da bir Braun'dan, bir Almanla bir Almandan, böyle filmler beklemiyordum. Sonra sonra, ünlü "Spiegel" dergisinde bir röportaj okudum. Ne diyordu Lasse Braun biliyor musunuz? "Adım Alberto Ferro. İtalyanım. Alman piyasasında tutunabilmek için Lasse Braun takmaadıyla çalışıyorum. Alias!"

Cinsellik, Kuzeyde ticaret ve sığınma, soğuk korkusundan arınma. Güneye indikçe ısınan bir şey cinsellik. Isınıyor. Sonra, Batıdan Doğuya yürüdükçe de teklifsizleşiyor(du) cinsellik...

nota bene

"Âlemde değişiklik eksik olmaz" (Âşıkpaşazade).

KÜFÜRLERİNİZİ -BİLE- EMANET ETMEYİN

(I)

1993 başlarında, koca koca paketler zuhur etti postadan. Açıp bakıyorum, Kanada'dan yollanıyor; benim sevgili arkadaşım Çılgın Ercüment gönderiyor cilt cilt kitapları (Ercüment Akman, 1970'lerde delidolu sinema yazıları yazan, gencecik bir mimar ve şehircilik uzmanıydı; bir trafik kazasında, yüzde yüz haklı olduğu halde yüzde yüz haksız çıkarıldığı için öfkelenip ailecek göç etti Kanada'ya)... Bana postaladığı kitaplar da, "Maledicta" ciltleri... "Maledicta", adını duyup da bir türlü edinemediğim çok ilginç bir dergi/kitap, süreli yayın... Kimi sayıları (ciltleri) 300 sayfayı bulan "Maledicta"nın altbaşlığı şöyle: "The International Journal of Verbal Agression" (Sözel Saldırganlık Uluslararası Jurnalı; www.amazon.com'a sorun, bulursunuz). *Sözel saldırganlık* kavramı altında küfürler, kaba dil örnekleri, argo alanından sözcükler ve deyimler yer alıyor. Eee, "Türkçe, küfür zenginidir," deriz ya...

"Maledicta"nın daha ilk cildinde (Yaz 1977), Türkçe bir tekerlemeyi ele alıp kısaca yorumlayan bir yazı ilişti gözümeye... Yazının adı, "Balkanlarda Hristiyan-Müslüman İlişkileri Üzerine" Yazarı, Boris Sukitch Razvratnikov (bir takma ad olduğu belirtiliyor). Takma addaki *görmek arayışı* "dur bakalım hele," dedirtti bana hemen.

Bakın, o ciddi başlık altında, bizim görkemli takma ad, ne cevherler yumurtlamış, ne ilişki yorumları yapmış...

(II)

Razvratnikov, ele alıp incelemeye çabaladığı tekerlemeyi Makedonya'da yaşayan bir Arnavuttan ve Türkçe olarak dinleyip saptamış. Hem aslını, hem de İngilizceye çevirisini aktarıyor...

*Am kara kaşlı
Sik soğan başlı
Am dedi "kaçarım."
Sik dedi "koşarım."
Nerede tutarım,
Orada sikerim.*

*Black-browed cunt
Onion-headed prick.
Cunt said, "I flee."
Prick said, "I pursue:
Where I catch,
There I fuck."*

Besbelli ki, diyor Razvratnikov (seçtiği takmaadla bile ne tarafta olduğunu ve öznelliğini dışavuran yazarımız), bu manzume, Müslüman erkeklerin "kâfir" kadınların ve kızların ırzına geçtiği yüzyıllara dayalı Balkan geleneğinden kaynaklanmaktadır. Neden mi? Şundan imiş: Kasıktaki tüy ve kıllar Müslümanlıkta "alındığına" göre, tanımlanan "kara kaşlı" dişilik organı, bir Hristiyan kadının dişilik organıdır... Öte yandan, erkeklik organı da "soğan başlı" diye tanımlanıyor ve bu da, sünnet edilmiş, dolayısıyla Müslüman bir erkeğin organıdır. (Günümüzde kullanılmaz olmuş *koçmak* fiilinin iki anlamı var: Sarılmak, kucaklaşmak; erkek hayvan için, cinsel ilişkide bulunmak, çiftleşmek. "Koç, koyunu kocdu, koçtu.")

nota bene

Ne diyor büyük Yunus Emre? "*Uçmak uçmağım dediğin müminleri yeltediğin/ Bir ev ile birkaç huri hevesim yok koçmak için*"

* * *

Görüyor musunuz? Razvratnikov'un kerameti kendisinden menkul yazısını ciddi kabul eden birisi, 1990'lardaki Sırp saldırganlığı, cinayetleri ve ırza geçme seferberliği-

ni "haklı bir hesaplaşma" sanabilir!... Koca Yunus cennet rüşvetine heves duymazken.

(III)

Oysa bu tekerleme, bir Hristiyan/Müslüman "ilişki"sini göstermekten uzaktır. Çünkü, manzume "sakallı" demiyor, "karakaşlı" diyor. Kaş, ince bir sıra kıl ya da tüyden oluşur ve bu tekerlemede, kasığının üst yanında ince bir tüy çizgisi bulunan bir kadın kast ediliyor. (Kasıktaki tüyler, kıllar, bütünüyle, göbeğe kadar alınmaz; yoksa, yukarıya, göğüslere doğru gelişir ve zamanla bütün bedeni kaplar.) Dolayısıyla, tekerlemede Hristiyan kadın yoktur, herhangi bir kadın ya da kız vardır.

Yine benzer biçimde, tekerlemede yer alan erkeğin ille Müslüman ya da Hristiyan olması gerekmiyor. Türkçede "soğan başlı" deyimi, sünnetli erkeklik organını değil, salt erkeklik organını ifade eder. Hristiyan erkeklerin organı için de "kabuklu" yakıştırmaları kullanılır. Öte yandan, uyarılmış erkeklik organının sünnetli olsun olmasın "soğan başlı" olduğunu anlaması için, Razvratnikov'un kendisine bakması yeter. (Ha, erkek değil de bir kadınsa Razvratnikov, onun cinsel sorunlarını ayrıca incelemek gerekir.) Durun, şimdi bir tanık daha göstereceğim...

(IV)

Türk graffitisi, Türk duvar yazıları üzerine çalışırken, *nam-ı diğer* Razvratnikov'un Makedonya'da saptadığı tekerlemenin bir çeşitlemesini (niye? Makedonya'daki bizimkinin bir çeşitlemesi, büyük olasılıkla) ben günümüz İstanbul'unun bir hela duvarında saptamıştım. Şöyleydi:

*Am kara kaşlı
Sik soğan başlı
Am ağzını açtı
Sik içine kaçtı
Am hastaneye
Sik hapisaneye.*

Yine aynı yabancılaşma... İnsan da, cinselliği de, organlarına hapsediliyor, organlarının adıyla anılıyor. Tekerlemeden *am* ve *sık* sözcüklerini çıkarın, geriye ne kalıyor, ona da bir bakın. Dram, şu din ya da bu dinden, şu ırk ya da bu ırktan iki insan arasında (karşıtlığında!) değil, herhangi bir insan çifti arasında yaşanabilir. Bu tür manzumelere, iki din arasındaki karşıtlıkmuş, Müslüman erkeklerin Hristiyan kadınlara saldırganlığıymış gibi hayallerle (ideologyaların kabasabalılığıyla) yaklaşmanın, dehşet verici, iğrenç bir şovenizmi yansıttığı da apaçık anlaşılır.

Olsa olsa, belirli bir kültür düzeyindeki erkek ile kadının, cinsellik alanında ne tür sorunlarla karşı karşıya kaldığı gibi bir yoruma gidilebilir (hastane! hapisane!)... Bu iki kurumun böylesine yalın bir biçimde yan yana gelişini Foucault duymalıydı. Foucault, iki insanı ve ilişkilerini, cinsel organları kişileştirerek, insanları değil de onların organlarını hastanelere, hapisanelere yollayarak nasıl *düştüğümüzü* çok iyi yorumlardı...

"Dostluk yoksa cinsellik neye yarar?" düşüncesini savunan Foucault.

(V)

Şimdi, Can Yücel'in, Can Baba'nın kulağını çınlatmak istiyorum...

Yıllar önce, ben "Büyük Argo Sözlüğü"nün ilk basım öncesi son düzelteleriyle harıl harıl uğraşırken, Can Ağabey beni Kuzguncuk'a çağırmıştı. Tatlı buyruktur, aga buyruğudur... Gittim. Bir pazar sabahı. Kıyıda. Oturduk. Konuştuk.

Can Baba diyordu ki: "Gel seninle bir güzel bir Küfür Sözlüğü oluşturalım... Yahu, dünyanın en güzel, en coşkun küfürleri bizim dilimizdedir. Araştırsan, bunların altından neler neler çıkar. Sonra, küfür, karşı çıkmanın, başkaldırmanın en heyecanlı, en doğrudan biçimlerinden birisi değil midir zaman zaman?"

nota bene

Küfr, Arapça kökenlidir; "örtmek" anlamındadır. Eskilerde, "Allah ile ilgili bir hakikati kabul etmeyip başka türlü davranmak, başka türlü düşünmek, başka türlü söyleyip yazmak," gibi anlamlarda kullanılırdı.

* * *

...Ah, sevgili Can Baba, tabii ki öyledir, küfretmeliyizdir, küfürlerimize sahip çıkmalıyızdır. Ancak, bendeniz, bir argo sözlüğüyle on küsur yıl yitirip on küsur yıl kazanmış bir "şair-ü yazar" olarak bendeniz, şimdi "Küfürler Sözlüğü" ne nereden zaman bulacağım? Küfürleri yaşamaya devam ederim, daha iyi.

Haa, şu başka: Boris Sukitch Razvratnikov takma adlı kişilerle karşılaştıkça, onlara yolunca küfretmeyi, ana avrat dümdüz gitmeyi de asla savsaklamam. Haddini bilmeli.

Hakkını da bilmeli, "Maledicta"nın dünya dil zenginliği için çok olumlu bir işlev gerçekleştirebileceğini vurgulamalıyım. Yiten, yitmeye mahkûm, yitirilen (yitmesi için resmen çabalanan), "kerli ferli" sözlükçüler ve sözlükler tarafından dışlanan bir dil öbeğini, küfrü ve argoyu, yazının (basımın) kalıcı alanına aktarmak, nereden bakarsanız bakın, lanetli ve güzel iştir.

Hiç bir işe yaramasa, "ortaya koyar" ve sizi "küfürlerinizi bile başkalarına emanet etmeyin," diye düşündürür.

CEZA YASASINDA CİNSEL DOLAŞIM ya da HUKUK KURDUN POSTUDUR

Bir dönemdi, bir yıllardı ki, 141-142 ile 163 tartışılır dururdu. 163, aslında pek uygulanmıyordu ya, Ceza Yasamızın bu maddeleri, şöyle böyle kaldırıldı. (Virüsleriyse yaşamın birçok alanında fink atmakta.) Oysa, hukuk, şu ya da bu yasa maddelerinden ibaret değildir. Hukuk, kurdun postudur, bazen koyunun postudur; birkaç kılını değiştirerek, postları değiştiremezsiniz... Ceza, cezalandırma, öyle bir kurumdur ki, toplumların ve toplulukların boynuna asılmış yaftalar, onlara giydirilmiş sözler ne denli değişirse değişsin, ceza ceza olarak, cezalandırma cezalandırma olarak kalmaktadır. Cinsellik, var olalı beri cezayı, cezaları bulmuştur karşısında...

Âdem ile Havva, insanın ilk ülkesi sayılan Cennet'ten kovulmadı mı? Ceza.

Niçin kovuldu ikisi? Birbirlerini *bildikleri* için... Ceza.

nota bene

Tekvin, bap 24: “*Ve Âdem karısı Havvayı bildi; ve gebe kalıp Kaini doğurdu; ve: RABBİN yardımıyla bir adam kazandım, dedi*”

...Öncesi neydi peki? Öncesi, birbirinden türemiş, türetilmiş iki yaratığın birbirine değmemesiydi. Onlarla başlayıp onları anlatan kutsal kitaplar ceza taşıdığından, kutsal yasalar da, kutsal olmayan yasalar da, yasaklar taşıdı.

Ah şu dilimiz, ah Türkçe... Birçok dilde hukuk *hak* (diyelim *right* ve *Recht*) iken, kanun ve hukuk “sivillik” iken, sen yasa’yı yasak ile (*yasağ* ile) bir tutarsın. Ee, sen hakkı

söke söke alırsan hak'tır o; birileri sana verirse, yasak'tır, istenildiğinde geri alınan hak'tır.

Gelin biraz dolaşalım ceza yasalarımızı... Dolaşalım, düşünelim, acı acı gülümsemek bile yeter aslında, haydin.

* * *

Enflasyon toplumunda cinsel para cezası...

Yasalarımızın dural, duruk, durgun bir yönü olduğunu gösteren en önemli işaretlerden birisi, para cezalarının gü-lünçlüğüdür. İşte Türk Ceza Kanunu, madde 419:

"Alenen hayasızca vaz'ı harekette bulunanlar on beş günden iki aya ve o surette cinsî münasebette bulunanlar altı aydan bir seneye kadar hapis ve bu fıkra yazılı hallerde ayrıca 100 lira-dan 500 liraya kadar ağır para cezasıyla cezalandırılırlar"

nota bene

Bizim Ceza Kanunu, biliyorsunuz, Katolikliğin, Engizisyonun anavatanından, İtalya'dan geliyor... Cezalarımız, cinselliğe karşı en katı bakışı (bir zamanlar!) kurumlaştıran ülkenin Ceza Kanunu'ndan evirme çevirmedir.

* * *

...Nedir haya? Ki hayasızlık'ı anlayalım.

Arapçada hayâ, *utanma, sıkılma*'dır; *ahlâk kurallarına bağlılık, ar, namus, edep*... Farsçadan Türkçeye geçmiş bir haya daha vardır (*hâye*); o da, *erbezi, taşag* anlamında kullanılır. Haya göstermek, hayasızlıktır! Dilimizdeki ilginç harfdeşlik buluşmalarından, rastlantılarından.

Demek ki, açıkça ve utanmadan cinsel eylemde bulunanlar (teşhirciler, göstermeciler...) ile herkesin gözü önünde cinsel ilişkiye girişenler, 100 liradan (hem de) 500 liraya *kadar!* ve *ağır!* para cezasıyla cezalandırılırlarmış. Muhteşemin görkemlisi!

100 lira, 500 lira diye bir nesneyi bulabilirsek, bu suç'u gerçekleştirebileceğiz aslında; yargıç da, bizi cezalandırabilecek. Çî fâide! Ne fayda?! (Ve, yargıç parasal cezanın 5, 10, 100, hatta 1000 katına hükmetse n'olur?!)

nota bene

Burada Sevgi Soysal geliyor aklıma. Ankara'da trafik çok sıkıydı bir zamanlar. Sevgi Soysal, yayan; kırmızı ışık yarken karşı kaldırıma geçiyor. Polis 5 lira mı ne ceza kesiyor. 10 lira veriyor Sevgi Soysal. Polis paranın üstünü çıkaramıyor. "İyi öyleyse," diyor sevgili Sevgi, "kırmızı ışık yansın da, ben bir kez daha geçeyim"

* * *

Batılların flört tanımını anımsayın: "Şey elde, el şeyde, ama asla şey şeyde değil" Şey'ler güzeldir.

Şey'i gösteren, 100 lirayı hazırlasın; şey şeyde ise, ağır para cezası 500 lira. Eh, bunun da tutkunları olduğuna göre, tarife hiç pahalı değil. Hapis mi? Belki hapis de atlatılır: 2000 lira ağır teminat gösterilerek.

* * *

Oturak âleminin tanımı...

Madde 419 böyle de 420 pek mi farklı? Okuyalım...

"Âdabı umumiyeye mugayir olarak açık yerlerde veya halkın suhulette muttali olabileceği yarı açık mahallerde fuhuş maksadiyle kadın oynatanlar ve bilihtiyar oynayan kadınlar bir aydan altı aya kadar hapsolunur."

Kendimize bir çevirmen (aktarman?) bulmanın tam zamanı... "Genel edep kurallarına uymayarak, açık yerlerde ya da halkın kolayca öğrenebileceği (görebileceği?, tanık olacağı?) yarı açık yerlerde fuhuş amacıyla kadın oynatanlar ve bile isteye oynayan kadınlar bir aydan altı aya kadar hapsolunur."

Biraz matrak geçelim mi?

Hukuk, suçların ve cezaların tanımı olduğu kadar, sözcüklerin ve kavramların oyunudur da... Şimdi, kadın yerine kız oynatırsak, yasaya aykırı davranmamış olur muyuz? Ya çengi yerine köçek, kadın kız yerine oğlan oynatırsak?

Sonra, kadın kız oynatmayı fuhuş amacıyla değil de başka bir amaçla gerçekleştirirsek, Ceza Yasasının 420.

maddesini çiğnememiş mi oluruz? Daha da sonra, “bila-ihthiyar”, kendisi istemeden, nasıl oynayabilir bir kadın. “Rakset lan, yoksa öldürürüz!”

Ve kadınlar bir aydan altı aya hapsedilecektir de kızlar, oğlanlar ne olacaktır?

Âlem buysa, oturak âlemi âlemdir. Bir kız ya da oğlan bulun, genel edep kurallarına uyarak oynatın, halk da muttali olmasın, o kız ya da oğlan da bilmeden istemeden oynamış olsun, hiç bir suç işlemediniz demektir. “Sizi kara vicdanlılar!”

* * *

Genç erkeklerin korunuşu...

Şimdi 421’i de okuyalım...

“Kadınlara ve genç erkeklere söz atanlar üç aydan bir seneye ve sarkıntılık edenler altı aydan iki seneye kadar hapsolunur.”

İyi, iyi de, kızlara ve “genç olmayan” erkeklere laf atanlar ile sarkıntılık edenler n’olucak? Kız ile kadın’ın sosyal statüleri gizlilikten açığa çıka çıka yaşıyoruz...

Bence, yasada yeri olmadığına göre suçlanmamaları gerekir. Çünkü, aynı yasanın birinci maddesinde şöyle denilmiştir: *“Kanunun sarıh olarak suç saymadığı bir fiil için kimseye ceza verilmez. Kanunda yazılı cezalardan başka bir ceza ile de kimse cezalandırılmaz”*

İnsanın aklına takılıyor... Kadınlara ve genç erkeklere “söz atanlar” kimler olabilir?

Kadınlara, erkekler (hani, fıkradaki Temel gibi, seviciler) laf atar; genç erkeklere kim laf atar? Laf atarlarsa, ne derler? Ne dediklerinde suç işlemiş olurlar? Genç erkeklere kızlar ve kadınlar laf atarsa, hangi genç erkek bundan şikâyetçi olur? Erkekler laf atarsa, yasa korumaktadır, haydi polise ve mahkemeye... Bunu hangi “genç erkek” ister?

nota bene

Yıl 1966. Yaşım 17 Bir Pazar günü. İstanbul insanları, sınıfları ne olursa olsun, Pazar günleri ‘yabanlık’larını giyi-

nirdi eskiden... Şık mı şık giysilerimle Moda'da dolaşıyorum, "Kadıköy-oğlu"yum ya. Issız görünen bir ara sokağa girdim (hani o sevimli Anglikan kilisesinin olduğu sokak). Bir evin kapı sahanlığına benim yaşlarımda dört-beş kız saklanmış... Ben kapının hizasını bulduğumda, kızlar sessizliği adeta yırttı... Başladılar laf atmaya. Kaçamıyorum. Ne yapacağımı bilemiyorum. "Yakışıklı! Gel bizi öp! Analar ne yavrular doğuruyor! Üff!" gibi laflar. Kızlar benden öç alıyorlardı. Benden, *erkek*'ten. Ne yalan söyleyeyim, çok hoşlanmıştım. "Vurun lan vurun, ben kolay ölmem!"

* * *

Bir de buradan yak hamam çapkını!

Ceza Kanunu'muzdaki en "tatavalı" maddelerden birisine geliyoruz... Madde 422: "*Kadın kıyafetiyle kadınların bulunduğu mahallere girenler mücerret bu fiilden dolayı üç aydan bir seneye kadar hapsolunurlar ve böyle tebdili kıyafet ile girmiş oldukları yerde kanunen bu cezadan şedit bir cezayı mucip olan bir cürüm işlemişlerse o fiilin cezasıyla dahi cezalandırılırlar*"

Sanırım özellikle "hamam çapkınları" için konulmuş bir maddedir bu... Kökende, İtalyan ceza yasasında bulunmasa gerek. Yorum gerektiriyor... Eksik yazılmış, yanlış yazılmış. Önce, burada "erkek" kavramı konulmadığı için, bir anlamsızlıkla karşı karşıyayız; "bunu yapsa yapsa erkek yapar, yasayı yaptığı gibi" Sonra, "sadece kadınların bulunduğu," denilmek istenmiş ama doğru dürüst ifade edilememiş. Bir de, kadın hamamları, oralardaki hamam sefaları tarihe karışmaya başladığından, gencecik hukuk öğrencileri bu maddeyle neyin belirtilmek istenildiğini sökmekte zorlanacaklardır. Öyle ya, biraz büyümüş erkek çocukların bile yadırgandığı ("hanım hanım, bari babasını da getirseydin!") hamamlarda "kadın kıyafetli" heriflerin ne işi olacak? Bitti hamam, söndü külhan.

Ya değişip durmakta direnen zaman ile devran? Bir travesti, gazinoların kadınlar matinesine girerse?... Tam da *maddeye uygun* durum!

Keenlemyekûn...

Yıllardır söylenir durur... Yasalarımızın dili eskimişmiş. Yalnızca dili mi eskimiştir yasalarımızın? Yasalarımızın dili de, içeriği özü de, içi de dışı da, eskimiştir. Pörsümüşdür. Yasalar, yaşama yetişememekten ötürü hep yaralıdır. Bizde, üstüne üstlük, yaşamın, yaşamlarımızın ardına takılmış da değildir. Kopup gitmiştir yasalar, ölüm döşğinde nicedir yatmakta çoğu; ziyaretçileri de çok az. Yasalarımız, yasalarımızın birçok "madde"si, hukukçuların antika diliyle söylersek, "keenlemyekûn" dur, yoktur, yok olmuştur, yok gibi'dir. "El Fâtiha!"

Ne yapmalı?

Yaşam, yasalara doğru gerileyemeyeceğine göre, yeni, yeni, yepyeni yasaların yaşamı (yeni yaşamları) kucaklamaya yeltenmesinden başka umar yok!

Yaşayacak, yasayacak, isteyecek ve göreceğiz.

"Eskimiş yasa, adaletsizliktir," demekle yetinmeyiz.

Gecikmiş yasa, zulmün ta kendisidir... Yaşananlara, yaşananlara zulüm!

SAPTIRILMIŞ TIP

Gazetelerin, dergilerin okur danışma köşelerini derin ilgiyle izler dururum. Kesik (kupür) arşivimde, 1968'den bu yana binlercesi birikti. İnsanın, insanımızın serüvenlerini *böyle de* izleyebileceğimi düşünmüşüm...

İşte dert, işte sorun, işte soru, işte çözüm... mü?

Zaman (o merhametsiz zemân) içinde kesinlikle anladım: Böyle köşelere başvuranların bir serüveni olduğu gibi, o köşelerin sahiplerinin de kendisine özgü serüvenleri var. Soran, bir dertli, yanıtlayan ayrı bir dertli. Soranlara, sorunlara, sözde yanıtlara, yanıtlayanlara tutuklusunuz *ey diğer* insanlar.

Neden? derseniz, o yanıtları okuyan kitle olarak hepiniz yanıtlanıyorsunuz aslında; ve aynı soruyu değişik "köşe"lerden okuduğunuzda, birbirine taban tabana zıt yanıtlar alabiliyorsunuz. Hani bir "bilim"di tıp? Hani bir bilimsel psikoloji? Tamam, doğrudur, matematik bile 2 kez 2 eşittir 4'ten kuşkuluyor ama, aynı sorunu farklı dört "köşe"ye iletip, birincisinden "normalsiniz,", ikincisinden "hemen doktorunuza danışın,", üçüncüsünden "sapık eğilimler içindesiniz,", dördüncüsünden de "bize de mi lolo?" yanıtını alan *dertliler* ne yapacak? Dört köşe olmazlar herhalde.

* * *

"Yandık bre!"

4 Ocak 1994 Salı günü, gazeteleri karıştırıyorum... Dediğim gibi, danışma köşelerine ayrı bir ilgi göstermekteyim, sürekli *yanıtlanmaktayım* oralarda. İrkildim birden. Sandalyeden düşecektim neredeyse...

Başlığa bakar mısınız: "*Psikoterapi bir ruh hastalığıdır*"

Vay vay vaaay! dedim kendi kendime. Ruhsal tedavi,

tinsel sağaltım, ruhçözüm, Freud konusunda alışılmış düşünceleri ve yöntemleri aşmak isteyenler, bizim gazetelere kadar sızdı sonunda, öyle mi? Eh, ifade bir garip ise de, söylenmek istenilen şeyin karmaşık olmasındandır belki.

Mektubu ve yanıtını okuyunca, hem dehşete kapıldım, hem de acı acı (hep böyle ya) gülümsedim...

Hem dehşeti, hem de acı gülümseyişi paylaşabiliriz...

* * *

Benim hastalığımın adı nedir?

Gazete okuru soruyor (aynen alıntı, parantez içleri benden): "Köşenizi devamlı okuyan devamlı sizin fikirlerinizi benimseyip (tarafınızdan devamlı yanıtlanan! H.A.) gerektiğinde uygulayan bir okurum. Evvela size böyle bir köşe açtığınız için candan teşekkür eder kıymetli ellerinizden öperim. ("Eller", kıymetli ve öpülüyor. Otorite [?] karşısında eğiliyor kişi. H.A.) Benim sorunuma gelince: Ben 23 yaşındayım. Bu yaşma geldim hâlâ kızlardan utanıyorum. Siz de bir bayansınız ama (ama, H.A.) size içimi dökmeyeyim de kime dökeyim? Nedense kızlara karşı bir aşâğılık duygusu hissettim, ayrıca çabuk öfkeleniyorum. Üstümü başımı yırtıyorum, unutkanım... Bunlar herhalde normal şeyler değil. Çünkü herbişey (ne'dir o "herbişey", H.A.) bende var. Şimdiye kadar 6 iş değiştirdim. Kararsızlığım yüzünden hep ayrıldım. Kızarmamın, bozarmamın, toplumdan kaçmamın sebebi nedir sizce? Benim hastalığım nedir bilemiyorum bunun bir tedavisi yok mudur ne yapmam gerekiyor bilemiyorum ne olursunuz bana bir yardımcı olun *Hasta mıyım?*"

* * *

Asparagas mektup olur mu?

Okuduğumuz mektup gerçek mi, değil mi? Bilemiyorum. Gerçekse, hayli acıklı. Asparagas ("kuşkonmaz"; olgu'nun karşılığını "uyduru" diye öneririm) ise, hayli acıklı ve başarılı acıklı. (Asparagas -uyduruk- okur mektubu da neyin nesi dersiniz, yanıtlım yalın: Kimi dergi ve gazetelerin da-

ha ilk sayısında okur mektubu köşesi görebilirsiniz; o ilk sayıya o ilk mektuplar nasıl gelir; muammadır.)

Gene de, şu mektubu tarayalım:

- Genç adam, gazeteyi izlemekte, "köşe"ye güvenmektedir. 23 yaşındadır ve kızlardan "hâlâ" utanmaktadır. Niçin utanır? Çünkü onları her anlamda *sevmek* istemektedir.

-Genç adam *içini dökmek* istemektedir. (Bizde de "günah çıkarma" diye bir kurum yoktur.)

- Aşağılık duygusu çekmektedir.

- Öfkelenmekte hızlıdır. Üstünü başını yırtması, uzman bir doktordan yardım almasını gerektirecek bir ruh durumudur. "Normal" olmadığını kabul etmekte, "hastalığım," derken sorununa sahip çıkmakta, ama yine de "hasta mıyım?" diye sormaktadır.

Bu mektup asparagas değilse, hüznün verici gençlik sorunlarını dile getirmektedir. Asparagas ise, yine öyle; yalanlar, aptallık, gerçeklerden yansımakta.

* * *

Yanıtın asparagası?...

Gazete, yanıtlıyor (alıntılarda yazım/ dizgi yanlışları korunmuştur):

"Psikoterapi bir ruh hastalığıdır. Sizde psikoterapik kişilik var çünkü tanımlar, bulgular buna aynen uyuyor ve bu tezimi doğruluyor. Kızınca kırıncı olup en yakınlarını bile tanımazlar. Yapacağınız tek şey, bir ruh hekimine başvurarak onun gösterdiği yoldan yürümektir. Genel ruh yapınız düzeline kadınlara ilginiz de normale döneketir inanın, güvenin ve tedavi olun lütfen"

Evet, kesinlikle uyduruk bir yanıt. Elifi mertek sanan birisinin soruyu yanıtladığı ortada. Dehşet verici bir sorumsuzluk karşısındayız...

- Yanıtlayıcı, psikoterapiyi bir ruh hastalığı sanacak kadar karacahil, zır cahil; "suçludur" diyebileceğimiz bir sorumsuz.

- "Psikoterapik kişilik" uydurunun uydurusu; *saçmalıklar sözlüğü* yayınlanırsa, yer almaya aday.

- Bu karacahillikle, "tanımlar, bulgular" gibi kavramları kullanarak "ağır molla" oluveriyor. Bir de "tez" sahibi! Doğrulan bir tezmiş üstelik.

- Bu mektup gerçekse ve bir gülmece dergisine yollansaydı, o derginin Muhlis Beyi verse verse böyle bir yanıt verebilirdi.

Kısacası, soruyu yanıtlayanın sorunları, soruyu sorandan daha büyük ve derin!

Bu mektup gerçekse, mektup sahibi de "köşe"den aldığı yanıt yeterli görür ve doktora başvurmazsa, yaşamı boyunca "psikoterapi adlı ruh hastalığıyla baş başa"

Allahım, bu ülke bildiğin gibi değil!

* * *

Sorunlar, sorumluluk, sorunluluk...

Sorular... Sorunlar... Erkek milleti "kendi erkeklik organını çok küçük sanma" illetiyle yaralı. ("Başkasınınkini görmeyen, kendininkini piyade tüfeği sanır," bizim sözümüz.

- Başkasınınkini *nasıl* görür?

- Başkasınınkini görünce *maço'sal fallik saldırganlığı* [piyade tüfeği! ne tüfeği? makinalısı!] ortadan kalkar mı?) *Küçüklük* sorunlarını yanıtlayanlar, "önemli olan işlevdir," diyedursun, sorun çözümlenmiyor. "Bir erkeğim ve gövdemdeki *erkeklik* işte *bu* organdan ibaret," biçiminde, ağır bir yabancılaşıma sözkonusu. Sevgi, yok; aşk, yok; cinselliğin, gövdedeki her şey ile, diyelim ensedeki bir tüy ile bile ilgili olduğu bilinmiyor. Bilince -hem de her an, sürekli olarak- varabilen gövdenin sonsuzluğu, kaç santim olduğu ölçülebilen bir organa indirgeniyor.

Peki, kendisininkini *nasıl* görür? Bir aynasever olmadıkça (Polaroid türü fotoğraf makineleri ile videokameralar, aynanın yerini almaktadır), erkek, örneğin işerken, kendi organını öyle bir optik açıdan ("zaviye"den) görmektedir ki, onu *olduğundan da küçük* sanmaktadır. Açıklamalardan birisi bu.

Sanı, sonra da kompleks, saridir ve kadınlara da bulaş-

maktadır: “Bizimkinin şeyi galiba küçük!” (Çingene ağız dalaşlarında, kadınlar kocalarının cinsel gücünün yüksekliği ve erkeklik organının büyüklüğü ve gücünden övünme [avunma?] payı çıkarır.)

Sorunlar... Sorular... Kız milleti “bekâretimi yitirdim mi yoksa?” illetiyle yaralı. Bekâret yitimine yol açabilecek ilişkiler yine sürüyor; sonra pişmanlık basıyor. Korku basıyor. Zaman zaman “vaginal ilişki”ye ikame edilen “anal ilişki” sonrasında bile aynı soruyu yineleyebilecek cehalette kız’lar var! *Oradan* da gebe kalılabileceğini sanıyorlar. Olağan! Erkek kendisini penisine küçültürse, kız da kendisini bekâret zarına indirgeyecektir. Anusun ahlâkı yoktur da, o kaç milimlik bekâret zarı, *bizatihî ahlâk*’tır. Ve tıbben, bekâret zarı zedelenmeden gebe kalmak mümkündür! Yine tıbben, 5-6 santimlik bir penis, bu işi *becerebilir*! Tıp, erdenlik zarını yineleye ve yenileyebilmektedir.

Cinselliğin, hele hele cinsel mutluluğun, bir anda fethedilebilecek bir ülke olduğu sanılıyor. Oysa, cinsellik öğrenilir. Öğrenile öğrenile değişip gelişir. Mutlu kaç çift varsa, o sayıda cinsellik biçimi ve cinsel mutluluk dünyası vardır.

nota bene

Kedi, kendisinin nasıl sevilip okşanması gerektiğini insanlara *davranışlarıyla öğreten* “hayvan”dır, söylediydim. Siz kediden geride misiniz?

* * *

İnsanlar, öncelikle *kendilerine* soru sormayı öğrenip o soruyu *kendileri için* doğru yanıtlayabildikleri ölçüde “birey” olabilirler. Yoksa, *başkalarına* soracaklardır; sorumluluk dolu yanıtlarla karşılaşabilecekleri gibi, dehşet verici sorumsuzluklarla da karşılaşabilirler.

Tıp da sapar!

Tıbbı üreten, insandır. Hem de, değişik görüşlere, değişik ahlâk ölçülerine, farklı sevgi anlayışlarına sahip insanlar üretir tıbbı.

Ünlü bir travesti, tedavi için götürüldüğü doktorun kendisine (daha çocuk yaştayken) tecavüz ettiğini ileri sürüyordu! (Adam, çocuğun "haklı" olduğunu kanıtlıyor!) Tedaviye buyrun! "Psikoterapi ruh hastalığı olabilir mi, hakikaten? Allasen! Çıldıracağım!" diyebilirsiniz.

Bu, uçta bir örnek. Şurası da açık ki, insanlar kendi kendilerine yardım edemedikçe, aynı soruyu bin bir türlü yanıtlayabilen bin bir "köşe"den çare beklemek, bu kez, labirentteki peyniri buluveren fareden de geri konumda kalamak değil mi?

BİN BİR CİNSELLİK

1991'de şöyle yazmışım: "Ortadoğu kültür çemberinde 1000 yıla ulaşıyoruz; bu kültürün en büyük anıtlarından '1001 Gece'nin bütünü -evcilleştirilmemiş metnini- İngilizceden, Almancadan, Fransızcadan okuma utancıyla baş başayız" ("Masal Usta'dan Öğrendiklerim", Varlık dergisi, Şubat 1991)...

Bu yazıklanmanın altında birçok neden vardı... "1001 Gece Masalları", İslamiyetin bize belletilmeye çalışılan *sof-ta* yüzünden fersah fersah uzak bir yapıttır; bir başyapıttır. "İssız adaya gideceksiniz, bir tek kitap alma hakkınız var; neyi götürürdünüz? -Oburluğa bakın; 1001 Gece'yi" Soylu ve kalıcı bütün yaratımlar gibi, insanla ilgili her şeyi (güzelliği çirkinliği, doğruluğu yanlışlığı, yüceliği cüceliği...) ortaya koymaktan, apaçık anlatmaktan çekinmemiş, kaçınmamıştır.

İnsanla ilgili her şey... nedir peki? Sık sık anımsatmakta yarar görüyorum: İnsanın *üç üretim alanı* vardır... İnsan, bana kalırsa *üç şeyleri* üretir: İnsan, öncelikle kendi kendisini üretir (*cinsellik*, bütün boyutlarıyla vardır "1001 Gece"de)... İnsan, kendi kendisini yeniden üretebilmek için, doğayı ve çevresini yeniden üretmek zorundadır (*ekonomi*, en geniş anlamıyla ekonomi); "1001 Gece"yi ekonomi, ticaret gözlüğüyle okursanız, çok önemli ve büyük bir tanık olduğunu görürsünüz... Ve üçüncüsü, düşünsel değerler üretir insanoglu, birinci ve ikinci alanı yansıtmak, düzenlemek ister (*düşünsel değerler*, din, felsefe, sanat, siyasa, hukuk...); "1001 Gece'nin varlığı, aşılmaz bir yaratım olarak, bu üçüncü üretim alanının anıtlarından. Ayrıca, doğduğu dönemin ("dönemlerin" demek daha isabetli) düşünsel

dünyasına da ışık tutuyor.

nota bene

Michel Butor, "sen-anlatısı"nı bulmuşmuş; Erdal Öz de, "Kanayan" adlı yapıtında Butor'u taklit etmişmiş... Okuyun, "sen-anlatısı"nı 1001'de bulun efendim. Var.

* * *

Yinelemek yararlı: İnsanın üç üretim alanı, birbiriyle kökten ilişkiler içinde olduğu için, herhangi birisindeki sorunlar diğerine mutlaka yansımaktadır. Herhangi birisindeki baskı ve sansür, diğerine gölge düşürür. Başka bir deyişle, "şu alanda sansür olsun da (vardı ya da vardır da), bu alanda olmasın (yoktu ya da yoktur)," diyemeyiz. Alanları birbirinden soyutlamaya kalkan bir yaklaşım, bütün özgürlüklere bile bile ihanet değilse, cahilane bir aymazlık, bir salaklıktır.

* * *

3300 sayfayı bir çırpıda okudum...

AFA Yayınları, "1001 Gece Masalları"nın bütününe dili-mize kazandırıyor. Çeviri, Alim Şerif Onaran'ın. Yapıtı yayıma hazırlayan da Atilla Birkiye.

Bu olağanüstü yapıt, monarşik bir ekonominin gelişimlerini, çağın hikâye ve şiir dünyasını bize ilettiği gibi, insanın bin bir cinselliğini de bugünlere aktarır. Yayınevi, şimdiye kadarki "1001 Gece" yayımlarında görülen sözümona ahlâkçı yaklaşımı benimsememiş, masalları evcilleştirmeye kalkışmamış, bu olağanüstü yapıtı bir "çocuk versiyonu" ile (ne demekse o) bize sunmak gibi bir hakarete yeltenmemiştir. ("Gulliver"dan, "Robinson Crusoe"dan söz etmeyeyim; o görkemli "Don Quijote"yi, yazıldığı dilden bütünüyle çevirmemiz de çok gecikmiştir, yüzyıllarca gecikmiş. Hep "kısaltıcılar"la, "çocuk versiyoncuları" ile karşı karşıyaydık; üstelik kısaltıcılar, yapıtların bir çevirisinden, kimi zaman da çevirisinin çevirisinden çıktığı için, Türkler "Don Kihote"ye o burnubüyük Fransız ağzıyla "Don Kişot" demek zorunda kalmışlardır.) Eleştirebilece-

ğim tek nokta, "1001 Gece"nin Arapçadan değil Fransızca-
dan çevrilmiş olmasıdır. Örneğin, Shakespeare'in "eski İn-
gilizce"den "yenisine" aktarıldığında bile anlam yitimine
uğradığını bildiğim için, "1001 Gece"nin *Arapçasının Fran-
sızcasından Fransızcasının Türkçesine* (hatta, Sanskritçe kö-
kenlerinden Arapçada yeniden üretilişine, de!) neler yitir-
diği sorusunun yanıtını uzmanlara bırakıyorum.

"1001 Gece", cinsellikle ilgili hemen her yönümüzü yan-
sıtır ve yorumlamaya çalışır. Aşk vardır bu yapıtta; ilk gö-
rüşte aşk, surete (resme) âşık olma, evlilik ve sorunları
vardır. İhanet vardır bu yapıtta; çok eşlilik, zina, yetin-
mezliğin sonu, som yetinirliğin renksizliği. Cinselliğimiz-
deki çeşitlenmeler vardır bu yapıtta: İkicinsellik (biseksü-
ellik), hemcinsellik; cinsellik ticareti vardır bu yapıtta, ara-
buluculuk, muhabbet tellallığı...

nota bene

Muhabbet'in dün ne anlama, bugün ne anlama geldiğini
düşünür müsünüz? Muhabbet sözcüğü, Arapça *hubb* kö-
keninden doğar ve birincil anlamı, "sevgi"dir. Aynı kö-
kenden türetilmiş *mahbub*, "sevilen oğlan, erkek", *mahbube*
de "sevilen kız, kadın" anlamına gelir. (Bahnamelerimiz-
de, örneğin cinsel ilişkideki konumlar anlatılırken, kadın
sık sık "mahbube" diye anılır.) Eskiden de değil, on beş
yirmi yıl öncenin ünlü şarkısını anımsayın: "Zennube,
mahbube/ Gel bana gel güzelim" Azeri deyişiyle "me-
hebbet olsa olar / yar neçe olmaz olmaz" Şimdi *geyik*
muhabbeti mi yapıyoruz?

* * *

"1001 Gece Masalları"nı ben de çocukluğumdan beri bili-
yordum; ama, tam metnini okumak için (içün!), demin
söylediğim gibi, İngilizceye, Almancaya başvurmak zo-
runda kalmıştım. Türkçe *tam* ilk baskısının beni böylesine
tutsak kılacağını da -doğrusu bu ya- düşünmemiştim. Bi-
rinci cildinin yayımlandığı Nisan 1992'den bu yana, her
aybaşını iple çeker oldum. İyi, "cins" bir edebiyat dergisi-

ni bekler gibi bekliyorum. Her cildi, birkaç gece içinde soluk soluğa okuyup deviriyorum. Baktım, 13 cilt bitmiş bile. Yaklaşık 3300 sayfa.

Biraz -biraz mı? hayli- sabırsız olduğumu kabul ederim. "1001 Gece Masalları" 16 ciltte bütünlenecek (bütünlendi çoktan, 1999). Ama, şu 3300 sayfanın bence en ilginç sayılabilecek noktalarından kısaca söz etmek beni keyiflendiriyor.

nota bene

Bizim eskiler, "keyif" kavramını insan ile ilişkilendirmekten hoşlanmazlardı. "Keyif eşekte olur," derlerdi. "Keyif kedide olur," diyerek o eski saldırıyı aşabilir miyim?

* * *

Bir simge: Hınzır şair Ebu Nuvas...

Bizim coğrafyamızda, hırlı hırsız, hınzır mınzır...

nota bene

Hınzır, Arapçasıyla *hınziyr*, "domuz, etinin yenilmesi haram olan" demektir. "Allah size leşi, kanı, domuz etini, Allah'tan başkası adına kesileni haram kılmıştır" (Kur'an, Bakara, 173; ayrıca, *En'âm*, *Mâid* ve *Nahl* surelerine de bakabilirsiniz. "Sıktın artık!").

* * *

İyi, tamam, hınzır mınzır bütün yapıtlar, Allahın adıyla başlar. Dinsel kitaplar, sözgelimi hadis derlemeleri ile cinsel kitaplar, bahnameler (cinselliğin türlü yönleri hakkında deneyimleri aktarıp öğütler içeren bahnameler), aynı besmeleyle başlar. Bir bahname de, bir "divan" da, bir seyahatname de, bir tarih de, en azından başlangıçlarında eşittir, ortaktır.

Bu özellik, İslamiyetin hangi özgürlük ufuklarından hangi *papazca* (engizitörce ve katolikçe ve *kâfirâne*) yasakçılık sınırlarına mahkûm edildiğini (İslamiyetin sözde -çünkü cahil!- taraftarları tarafından hangi dargörüştülüğe düşü-

rüldüğünü) çarpıcı bir biçimde gösterir. *Dün*, dünü savunur görünenlerce bütün hoşgörüsüyle birlikte gömülmek istenmektedir. *Dün*, onları mahkûm etmektedir bugün; farkına varmak için, bilgili olmak gerekir; nerdee?

Bu olgu ve görünümün bence en korkunç yönü, İslamiyetin dünkü hoşgörüsünü gömmek, yok etmek isteyen sahtekârların, bugünkü düzmece ahlâkın (ahlâksızlıklarının!??!) Hristiyan püritanizminden doğduğunu bilmemeleri ya da bilmek istememeleridir. Buradaki kepazelik ve rezillik, kendi "küfr" kavramlarıyla, yani "hakikati gizleme, örtme" hıyaneti ve alçaklığıyla tanımlanabilir.

İşte, "1001 Gece Masalları"nda anılan şair Ebu Nuvas, benim savlarımı kanıtlayan bir "çılgin"dır...

Ebu Nuvas, bir Arap şairi (747 ?- 813 ?, ne güzeldir bilinmeyişi, onun doğumunun ve ölümünün de)... Cinsellik üzerine çok söylemiş, çok yazmış. Yıkıcı bir adam; yerleşik değer yargılarıyla çok didişmiş, matrak geçmiş. Kimi şiirlerinde bir kadını, kimi şiirlerinde oğlanları, kimisinde de kendi erkeklik organını övmüş. "*Sik bir silindirdir, büyük için yaratıldı/ Am için yaratılaydı, balta gibi olurdu,*" demiş. Kaynaklardan bildiğimize göre, Ebu Nuvas'ın Şeytan ile ilişkileri de iyiymiş. İtalyanların büyük "erotik" şairi Pietro Aretino'dan 800 yıl önce, Ebu Nuvas (bana kalırsa Aretino'dan daha oturaklı bir biçimde) işlemiştir cinselliği. Türkçeye sanırım hiç çevirilmemiş!

* * *

nota bene

Allah bilir, kimseninki
Büyük değil benimki denli;
Hadi gel de ölçüver,
Al eline ganimetimi.
("Divan")

* * *

Camide imam -Cuma namazlarını halife, Ebu Nuvas döneminde Harun'ür Reşid kıldırılmaz mıydı?- "yâ Şey-

tân!" diye bağırınca, şairimizin "lebbeyk!" (buyurun) diye ayağa fırladığı anlatılır. Belirtilmeli ki, bu tepkisi de "Kur'an" a bir göndermedir. Boşuna mı "Ebu Nuvas dönemi" diyorum?

nota bene

"Şuara" suresi, 221. ayet ve sonrası: *"Haber vereyim mi size şeytanların kime iner olduğundan? Herbir iftiracı günahkâr üzerine iner onlar. Kulak kabartırlar ama çoğu yalancıdır onlardır. Şairlere gelince, onlara da çapkınlar-sapkınlar uyar. Görmez misin onları ki her vadiye şaşkın-tutkun dolaşırlar. Ve onlar, yapmayacakları şeyleri söyleyip dururlar"*

* * *

İşte o hünziyr ve şair, Halife Harun'ür Reşid'in yanından ayırmadığı has yaranındandır. "1001 Gece", halife ile şairin dostluğunu vurgular. O dönemin devlet ve din otoritesi, bir tutuculuk zorbası, pis bir kaba softalık kurumu değilmiş demek ki.

Ve Şehrazat da, 287. gecede şunları anlatacaktır...

* * *

-Neredesin bre hınzır?

-Buradayım yâ özgürlük!

Allahın yeryüzündeki gölgesi (ah bu gölgeler) Halife Harun'ür Reşid, bir gece can sıkıntısına düşer; egemendir, sıkılır; sarayından çıkıp gezmeye başlar. Kapısı açık bir köşk görür, içeriye dalar, egemendir hırsız değil, dalar. Köşkün bir bölümünde, olağanüstü güzellikte bir cariyenin uyduğunu görür. Cariyenin baş ucundaki testiden "Gül yanaklarının uğruna ey genç kız!" diyerek şarap içer. (Evet, egemendir şarap içer. "Haram" içer Allah'ın yeryüzündeki gölgesi halife.) Kızı öper de. Uyanan kız, çevirideki nitelikleme ile "emîr-ül mü'minîn"e (inanmışların buyurucusu, başkanına) ud çalar, ohh; ve yaşam öyküsünü anlatır. Halife ("ilik" Türkçemizle, *kalfa*), öyküden etkilenmiştir. Harun'ür Reşid, bir hadım ağasını Ebu Nuvas'ı saraya ça-

ğırmağa görevlendirir.

"Bu, gerçekte, halifenin her canı sıkıldıkça, şairi aratarak, onun anlattığı bir serüveni şiire dökmesini ya da doğaçlamadan şiirler okumasını işitmek için başvurduğu bir yolmuş."

nota bene

Mustafa Kemal Atatürk, rakı sofrasındadır. Nâzım Hikmet de orada olsun ister. Arayıp bulurlar ve Nâzım, "*Ben Denizkızı Eftalya değilim,*" diyip gitmez.

* * *

Hadım ağası, Ebu Nuvas'ı "kötü şöhretli" bir meyhanede bulur. Şair, meyhaneden çıkamamaktadır. Çünkü o meyhanede "genç bir oğlan yüzünden" rehin tutulmaktadır. Oğlan, masalda anlatılan kadarıyla "Hoştur, sakalı çıkmamıştır ve güzeldir" (Sakal, kaç yaşında çıkar? Tarihleme yapınız, Platon.) Halifenin buyruğunu yerine getirmesi gereken hadım ağası, "gerçekten tatlı bir çocuksa mazur tutulursun," der ve Ebu Nuvas'ın "başının belasını" görmek ister. Görür. Şaire hak verir, ölçüye bakın. *Sâkî* söylemi üzerinde durmalı

Bunları duyan halife de, "hem kızar, hem de zevklenir [vurgu, H.A.] ve meyhanede rehin tutulmanın kurtarılması için gerekli parayı hadım ağasına verir"

Daha sonrasını özetlemeye gerek var mı? Halife, Ebu Nuvas ve genç cariyeye tatlı zamanlar geçirirler. Ebu Nuvas'ın o sırada doğaçlamadan okuduğu şiiri de şöyledir:

"Ne garip serüvendir benim serüvenim! Safdil bir genç kız, hırsıza dönüşüyor ve şarap bardağını giysisinin altına, benim kendimi saklamak istediğim yere saklıyor! Ama bu öyle bir yer ki, Halife'ye saygımdan adını söyleyemiyorum!"

Ne garip! Ne garip serüvendir bizimki de... Günümüzün sözde din bayraktarlarıyla bu metinleri tartışmak bile olacak şey değil. Çünkü, bilmiyorlar. Bilemezler. Okusalar da, anlayamıyorlar. Katolik'tir, kâfirdir aslında onlar; bu gidişle, öyle de gidecekler.

Ah şu bizim üstatlar!

Arapların Ebu Nuvas'ı var da bizim üstatların eli armut mu toplamıştır? Hayır... Türk edebiyatı, Osmanlı edebiyatı, bugünkü edebiyatımız, cinselliğe ayna tutan sayısız tanıkla doludur. Anonim halk yaratımları sayabileceğimiz Karagöz ile Ortaoyunu da, cinsellik karşısında asla ikiyüzlü değildir. Açıksözlüdür. Bakmadık mı, görmedik mi her anlamda.

Şimdi Deli Birader'den ve Nevizade Atâî'den birer örnek verip sözü bağlayalım...

Deli Birader Mehmed, Gazalî diye de anılır (Bursa 1466-Mekke [Mekke!] 1535). Bir Osmanlı şeyhi, müderrisi ve şairidir. Devrinin allamelerinden. Geçenlerde, Prof. Şinasi Tekin'in Deli Birader'den yaptığı bir aktarma geçti elime. Deli Birader, Manisa'da Şehzade Korkut'a sunduğu "Dâfi'ül Gumûm ve Râfi'ül Humûm" (Acıların ve Üzüntülerin Giderilmesi) adlı yapıtında bakın ne diyor (bu kez de *vuslat*'ı anımsayın):

*Ehl-i aşkın arasında râz-ı pinhândır sikiş
Âşık-ı dîl-hastenin derdine dermandır sikiş
(Âşıklar arasında gizli bir sırdır sikiş
Gönül hastası âşığın derdine dermandır sikiş)*

Hocam, *vuslat*'tan söz ediyorsun.

Bir başka örnek, yine bir allameden, Nevizade Atâî'den (1583-1635)... Hem "Temür Kuş"a, hem de Ebu Nuvas'a şairane bir selam yolluyor sanki:

*Aldı eline kîrimizi lutf idüb o yâr
Bir kuşdur ol ki kondu varub servi dâline*

(Kîr: Erkeklik organı; ayrıca, "kuş" sözcüğündeki argo tadına dikkat.)

Bunlar, binlerce örnekten yalnızca ikisi. Araştırmacılarımız çok iş düşünüyor. Dilerim, sansürcülerimize düşen işler de giderek azalıp yok olur.

BİR ÜNIFORMA OLARAK ÇIPLAKLIK

Bizim rakkasımız, rakkasemiz, köçeğimiz, çengimiz vardı. Onlara dansör, dansöz demeye başladık. Adlarını Fransızca'ya çevirdik!...

nota bene

"Kültür ikileşmesi"ne bakın... Oynamakla oynamıştır.

* * *

...Eyledikleri ise *hâlâ* Ortadoğuca adlı bir gövde-dilini var etmek değil mi? Derken, strip-tease, *istiriptiz* derdi eskiler, striptiz çıkageldi... Streep-tease: "Cıbıllanayım da gör!"

Revü, varyete, Missouri Zırhlısının İstanbul ziyaretiyle Amerikanlaştı; Ece Ayhan, bu zırhlıya ne güzel "takar" Sanki Gypsie Rose Lee'nin ruhu da zırhlıdaydı. (Hoş, madamın mı, hanımefendinin mi ruhu buralarda dolaşırken, bizimkilerin -Necla İz, Nimet Alp, Ayşe Nana, Özel Türkbaş- göbekleri de dünyayı ve Yeni Dünyayı kasıp kavurmaya ve "oynatmaya" başlayacaktı. Ayşe Nana'yı uzun yıllar hep bir Emile Zola kahramanı gibi düşünmüşümdür, *danseuse* idi artık o; "sehhar" rakkase Tahiyye'nin soyadı ise, dönemi kodlar gibiydi: Salem! Mentollü cıgarası Amerikan sanayiinin. Tahiyye Salem, "hükümet -hatta, hükümet- gibi" kadındı.)

Can Baba yaşasaydı nasıl çevirirdi?... Türkçesini buldum galiba striptiz'in: "Çıplanayım-gör" gösterileri, pavyonlarda, pavyonlara göre daha "halkçı" ve ikinci sınıf sayılan "saz"larda, gösterilerin bir parçasıydı önceleri. Sonra, ilk gerçek "Çıplanayım-gör" pavyonu açıldı: Parizyen. (Alev örten huni'nin "alafortanfoni"ye dönüşmesi gibi, bu adlandırma da "çıplanimgör"e varabilir. Arada, "soyuningör" cümler de çıkabilir.)

Parizyen, İstanbul'un eğlence yaşamı için bir devrimdi. Geleneksel çengilerini, köçeklerini hâlâ izlemekte olan, oturak âlemlerini sürdüren ülke, profesyonel anlamda dört dörtlük striptiz ile karşılaşılıyordu.

Parizyen'e ilk kez 1966 yılında gitmiştim (yaş on yedi, nasıl girdin oraya?). Sonra, 1978'de "bakalım neler değişti?" diye uğradım (yaş yirmi dokuz). Ve sonuncu kez, 1992'de bir dergi adına Parizyen'deydim (yaş kırk üç; "Elele" dergisi, yazarları ilginç ve onların yazı yaşamlarında yer alması olağandışı sayılabilecek mekânlara götürüp bir yazı, bir röportaj hazırlamalarını istiyordu, "Kela-lâka" Benim olağandışıma bak!).

12 yıl ve sonra 14 yıl arayla "tüketici teftişi" olur muydu? Bilmem. Teftiş etmek istediğim, "kendim" di belki de.

O yıllardaki "kendim"lerden birisini mutlaka bulacaktım. Onun şaşkınlığını, arayışını, *kösnü'sünü* yeniden yaşayacaktım. Aslında, Londra'nın Soho'sunda da bulabilirdim o genç adamı, 1977... Paris'in Pigalle'inde de, 1978... Ya da, Hamburg'un St.Pauli'sinde, 1983...

nota bene

"Bir Yer Göstericinin Hayatı"nda şöyle yazmışım:

"Hamburg'da dolaşıyordum. St.Pauli semtinde. Sabahtı. Geceden kalan bütün pislik, her yeri kaplamıştı. Sarhoş kusmukları, bir köşede sızıp kalmış kendileri sarhoşların, düzüşmekten perişan birkaç orospu, yorgun dükkânlar. Birden ışıltıyı gördüm. Sevinç ile kederi böylesine bağdaştırmış bir "şey"le karşılaşmıştım o ana kadar. Dansözlerin, varyete kızlarının, tv'lerin (kılık değiştiricilere tv diyorlardı) giyim mağazası... Bin renkte metal pullar, sütyenler, donlar, limon kabuğu başlıklar, maskeler, yelekler, tüller ve bir kedi... vitrinde uyuyan bir kedi. Kocaman bir kedi, tekir. Tasma da vardı. (...) Kedi uyandı. Esnedi. Bana baktı boş boş. Gözlerini kırptı. 'Dostuz, değil mi?' Evet, dosttük. Vitrinin camına tık tık vurdum. Kedi, hemen baş ucunda sallanan dansöz giysisine bir pençe attı. Vitrindeki bütün pullar deniz gibi dalgalandı. Işıltı." (Yek-Yek Oynayanlar adlı öykü)

Kimin çekmez "alâka"sını tendeki dalgalar ve ışık pullarının dalgaları... Tık tık... Cama vurur vurmaz, vitrindeki uyarıyı görmüştüm: "Vitrinde kedi var diye cama vurma-
yın!"

Yine, kategorik imperativ. N'apalım.

* * *

Karanlığı sarınmak...

1 Nisan 1992, Çarşamba. Saat 22.00. Gece, bir Ramazan gecesi. Parizyen'e gidiyoruz. Sorularla dolu kafam.

1966'da dilimi damağımı kurutan Parizyen, 1978'de "yeni ve arabesk -arabeks hatta- İstanbul"un pek de iç açıcı sayılamayacak insan manzarasını çizen Parizyen, şimdi nasıl? Özcan Tekgül'lerin, Aysel Tanju'ların kentinde yıllardır var olmayı başaran *Parisienne* nasıl şimdi? Ki "asker dergileri"nde, örneğin "Pazar"da bir söylenceye dönüşen Seher Şeniz de soyunmuştu orada. Kalçalar güzeli, sirozdansan mı ölmüştü? *Tsiros*, Rumca? Hani *çiroz* dediğimiz... İnsanı -kalçaları dahil tabii- zayıflatan ayyaşlık... Dur.

Loş. Loş.

Ve karanlık...

Adımlara dikkat. Küçük bir çıkıntı, görünmez bir basamak, sendeleyebilir. Garson, bir kalem-fenerle yönlendiriyor gelenleri. Sahne, aydınlık. İzleyiciler, kendi karanlıklarına yerleşiyor. Ve tanıdık, çok tanıdık bir şarkıyla soyunmakta bir kadın; neden tak diye *kadın*, kız olamaz mı? Kendine gel.

Total eclipse of the heart adlı şarkı... Tam güneş tutulması, kalpte!

Ne rastlantıdır, nasıl denk düşmektir bu böyle... İzleyiciler, güneş tutulmasının altında, kendi karanlıklarına (bakışlarına da) sarınıyor yavaş yavaş.

Küçük dünya, ikiye bölünmüş. Sahnede ışığın oyunları ve oyuncularını, tenin ısıltılarıyla, gövdenin garip oyunlarıyla koşut. İzleyicilerse, bu küçük dünyanın karanlık yanı; kılavuzları da ne, kalem-fenerin ışıklı karanlık okları.

Bir kâğıt parçası çıkarıyorum cebimden; duyumsadıklarımı unutmamak için not alacağım. Hop. Damlıyor garson. Kalem-feneri tutuyor masaya; denetleyecek; bu *müşterinin* ne yazdığını merak etmiş olmalı. O arada, iki sigara söndürülmüş küllük de ustalıklı alınıyor, temizlikle yer değiştiriyor. Ne yazacağım? Bonnie Tylor. Total eclipse of the heart...

Aydınlığa sarınanları gözlüyoruz, dikizliyoruz aslında, başka ne?

Yine soruyorum kendi kendime:

Çıplanayım-gör, "tutulmuş güneşli" bir kalple algılanabilir mi?

Ve dekorlar giyinmek...

1966'da, mekân aynı mekândı. Barın yeri değişti. Bir de dans pisti vardı, küçücük, sevimli. O sıralar, "Parisienne-Crazy Horse Show" diye yazılıyordu klübün adı, yanılmıyorsam.

Yaşım 17'ydi; sahnede habire değişen dekorlar, tema'lar, ışık düzeninin "teatral" mükemmelliği, ses düzeninin görkemi ile "kızların" ses ve ışığa birebir uyumu (vücudun başka boyutlarla uyumu) şaşkına döndürmüştü beni. Başka bir ülkedeydim sanki. Kızlar, işlerini çok iyi bilen ve çok güzel görünen kadınlar (çoğu yabancı). Heyecan duymuştum, dilim damağım kurumuştu. Yetiş imdada cintonik!

İzleyiciler de salt erkekler değildi. Kadın/erkek sayısı eşitti neredeyse. Küçük pistte (yeni dekorun kurulmakta olduğu ara'larda) şık mı şık dans ediyorlardı.

Oralarda neden bol bol tüketilir içki ki?

1966'nın Parizyen'i, bir masal gibi kalacaktı aklımda. Bu olağanüstü filmi sık sık geriye saracak, canım her istediğinde yeniden yeniden izleyecektim. *Show business* mi ne? Umurumda bile değildi. "Show business is know business"miş, gösteri işi bilgi işiymiş, bana neydi.

1978’de klüp el değiştirmiş olmalıydı. Kadın izleyici de, dans pisti de yoktu artık. Tıklım tıklım Tarlabası/Kasım-paşa ve “yükü tutmuş” gecekondlu ihvanıyla kalabalığı üzerinde, inceli kalınlı bir lahmacun ve soğan kokusu raks ediyordu. İyi anımsıyorum, “bitmiş gitmiş burası,” demiş-tim içimden. 1978 kâşiflerinden (mucitlerinden mi diye-yim yoksa?) Dağhan Baydur dostum da iyi anımsayacaktır. Ne işimiz vardı ki or’da?

İşte!

Ve 1992’de, 1966’ya bir dönüş (ilerleyiş?) yaşanabilece-ğini hiç sanmıyordum.

Güzel bir yanılğı.

Parizyen’in 1966 görkeminden uzaklaşmış bir tek yönü vardı: Eski, özenli, değişken ve her ayrıntısı mükemmel dekorlar yok artık... Ama müzik seçimi güzel, müziğin tınlayışı güzel. Işık güzel. (“Gözel.”) Kızlar güzel ve profesyonel (çıplanayım-gör gibi kolayca adileşebilecek bir işi, soğukkanlı bir onurla yapıyorlar adeta). Servis de iyi ve hızlı.

O eski dekorlar mı? Dekor, dekorları müzik sağlıyor, yaratıyor şimdi. Dekor algılayan da kulak, kulağa katılan göz. Bir de, “dekoru giyinmiş” kızlar.

İzleyiciler ise, dekorun kendisi giyinmekte. Dekorca da giyinilmekte izleyiciler.

Notlar sürüyor: Birden, Ravel. “Bolero.” İspanya gibi. İspanya, bir kızın giysisine yüklenmiş, çıkıyor karşınıza. Soyunuyor kız; kalan gövde, gene İspanya.

Tema, James Bond, jenerik müziği. Giyinilen tehlike, soyunuluyor. Ve kalan gövdede, erotizmin tatlı tehlikesi.

Birden Flash Dance. Film anımsayın; bir “iyi” bar vardır; bir de kötüsü (Zanzibar), kızları ağına düşürmeye çabalar. İki bar, iki ahlâk. Zaman, anlamları, kavramları yiye yiye geçiyor.

Raksın ebedî raconu...

Derken, yoğun bir Ortadoğu tınısı yükseliyor. Arabesk! "Eyvah!" mı? Hayır, değil. Genç, koyu esmer bir rakkase çıkıyor. Klasik göbek dansı giysileriyle. Başlıyor. Ha ha ha! Bizim yılbaşı dansözleri, bu kızı izlemeli. (Nesrin Topkapı, Tülay Karaca gibi *üstade*'leri hariç tutuyorum.) Sahne ısınıyor birden. Kız, gençliğin dirimine şaşılacak bir ustalık katıyor. Belindeki kıvraklık ve uyumu sağlayan nedir? diye düşünebilirsiniz. Bir mekanizma mı yoksa?! Değil. Bu, raksın binyıllardır yapılıyor olmasından başka şey değil... Ve "bu raks" ın. İspanya'yı, onun *Araplıktan kalma*'larını, Lorca'yı, gazellerini onun, Yahya Kemal'i, *raksın bütün hızı'nı* düşün.

Dansöz sırtını dönüyor. Eyvah? İşin raconuna aykırı, ama "bura"ya gidebilecek bir davranış mı, çıkaracak mı yoksa sütyenini? Hayır, zillerini takıyor.

Evliya Çelebi, Kahire kahvehanelerini dolaşırken Mısır'lı kızların ve köçeklerin raksa doğuştan yetenekli olduğunu söylemiş miydi? Aklımda öyle kalmış.

Garson beye soruyorum: Nereli bu dansöz? Garson, yüzde gelip geçen bir gölgeyle, "Lübnan'lı," diyor.

Kız, izleyicileri selamlıyor.

Raksın ebedî raconu, çıplanayım-gör'le birlikte yeniden var oluyor.

* * *

Soyunmakla giyinilen üniforma...

1966. Ağzı kuruyan, yabancı(laşmış) adam- öncesi.

1978. Erken nostaljik ("çağsama" benim uyduruğum değil mi?) genç adam.

1992. Kırk üç yaşındayım. "Hep aynı hep aynı hep aynı," çağı mı bu? Çıplaklığın üniformalaştığını düşünürken, zihninin *üniform* algılayışlarından korkmuyor muyum?

Peki, bilinç, "bilinçlerimiz" 'O' nlar kadar cesur mu soyunmada?

ÜÇ BEŞ SÖZ, ŞİMDİ

İnsan, *üretici insan üreten hayvan* mıdır? (Bali yöresinde tarım işçisi maymunlar var. Hindistancevizi ağaçlarına tırmanıyor maymun, ürün devşirip atıyor aşağıya. 1997’de hindistancevizi ağalarından ikisi *hindistancevizinden ölmüş*. Tarım işçisi iki maymun, hedefleyerek mi bilinmez, o koca meyveyi sahip-insan’ın kafasına atınış!)

* * *

Kendi cinselliği üzerinde düşünüp bu düşünceden yeni cinsel davranışlar türeten başka canlı var mıdır?

* * *

Aynayı bulan, kendisini arayandı. Bulamadı. Bulamazdı. Aynayı bulmakla kaldı. Bu da yeter. Narkissos, su’dan cam’a geçti.

* * *

Resim, kesinleştirilmeye, durallaştırılmaya çabalanmış su ve ayna. Nergis’in kendisini yitirdiği, her dilde.

* * *

Gözün atılımları... Beyinden ve kalpten taşra düşen atılımları onun. Gözün ve bakışın, görmenin zavallı parçaları, fotoğraf makinesi, sinema kamerası, videokamera. Sukral’ı ve ayna-kral’ı aşmaya çabılıyor. Çıkmazın farkında... En büyük olanağı da bu. Su-kraliçe ve ayna-kraliçe karşısında.

* * *

Baktığımız şey, gördüğümüz, biziz. Miktarımızdır. Oysa, göremediğimizi ararız. Çıkmazı yok etmeye çabalarız. Çıkmazın içindeyken.

* * *

Maymun, yirmi metre yüksekliğe tırmanmış; doğduğu ağaca sımsıkı tutunmuş, hindistancevizini sapından buruyor buruyor, koparıyor, atıyor aşağıya, kafamıza.

Anladın mı aga?

VE AFFEDİNİZ AFORİZMALAR

Beynimiz cinselliğe katılmazsa, yüreğimiz *sakatat* diye anılan organlardan birisi olma tehlikesiyle karşı karşıya (-dır demeli mi?).

Ne zaman yazmışım bu cümleyi? Bir kâğıda karalamış, üzerine tarih de atmamışım.

Bir evirme /çevirme kapısını açık bırakmak için, "ya kalbin katılımı?" diyerek kısa kesmişim.

Evirip çevirelim: Kalbimiz cinselliğe katılmazsa, beynimiz bir *sakatat* parçasına dönebilir.

Sonra?

Cinselliğin içinde kalbimiz yoksa, genelev çalışanından ya da onun müşterisinden ne farkımız kalır? (Tenzih: "Onlar muhteremdir ve nâ-şerîf müşterileri de olmasın," demiyorum.)

Devam:

Kalbimiz cinselliğe katılmazsa, beynimiz genelev masasına ("hacı anne," der bizimkiler, ironinin Allahı) dönüştürülebilir.

Ve: Cinselliğimizde kalbimiz de yoksa, ilişki bir masturbasyona benzemez mi? (...)

*

Emerson'ın güzel bir lafı vardır: "Alıntılardan nefret ederim. Sizin bildiğiniz neyse onu söyleyin bana," der. Bir aforizma niteliği kazanan bu söz, aforizmalar konusunda bir aforizma sayılabilir: "Aforizmalardan nefret ederim. Sizin bir düşünceniz varsa onu söyleyin bana"

Zaman zaman bıkarım alıntılardan, aforizmalardan, atasözlerinden. Hem "cennet anaların ayakları altındadır",

hem de "kadın saçı uzun akli kısa" dır. Ne yani, cennet kısa akıllıların ayakları altında mıdır? İkiyüzlülüğe bak: İstenmeyen bir konuk görünür uzaktan ("iti an, değneği hazırla"), yaklaşıp "merhaba" der (vay, hoşgeldin, "iyi adam lafının üstüne gelir").

Alın size aforizma da benden: Aforizmalara, atasözlerine kapılmayın; karıştırları her zaman bulunabilir.

Samosata'lı Lukianos ne der? "Aşk zalim bir sultandır."

Abbe Prevost ne der? "Aşk merhametli bir efendidir."

*

Üzerinize afiyet, aforizmalara saldırmakla birlikte ben de birçok aforizma kırıntısı cızıktırmışım. Yazının başında söylediklerimi bir kez daha okuyun. Size bir şeyler düşündürüyor mu? Düşündürmüyorsa, aşağıdakileri okumanız da gerekmez. Çünkü birtakım olaylardan, olgulardan, kimi anekdotlardan yola çıkarak topladığım aforizmalar, bütün aforizmalar gibi "fast food" niyetine sunulmuyor:

Düşündürebilen cümle, aforizma olabilir; üç beş sözcük karıştırılarak yapılmış hapları ise bağışlayın.

*

Nerede kalmıştık?

Aşktan cinselliği çıkarın, geriye hadım kişilerin hadım duyguları kalır. Bu kalıntıyı da ayrıca ululamak isterim.

Cinsellikten aşkı çıkarın, geriye genelev kalabilir. Ebu Nuvas orayı özelev'leştirmişti, unutmayalım.

Kimi erkeklerde genelleşmiş genelev korkusu, o evleri yok saymaya, hatta yok etmeye varabilir. (Zabıta tarihinde, derin bir hemcinsellik korkusu taşıdığı için cinayete yönelip birçok hemcinseli katletmiş caniler, cinsel deneyimlerindeki bir başarısızlık saplantıya dönüşerek birçok fahişeyi öldürmüş sapıklar az değildir.)

*

Kendilerini denetlemekte güçlük çekenlerin başkalarını denetlemek konusunda duyduğu korkunç isteğe şaşmamak gerek...

Kendi takanaklarını doğru dayanaklar sanmak, insanın düşebileceği en gülünç durumdur. (Özel kanallardaki erotik yayınlardan yakınan kişilere Turgut Özal şöyle demişti: "Bunun düğmesi var kardeşim, beğenmiyorsan kapatırsın"

O zamanlar *zapping* moda değildi demek.

İki kupürüm var: Birincisinde deniliyor ki, Mısır yetkilileri, Türkiye kökenli tv kanallarını sansürleyeceklermiş. İkincisi, özel kanallardaki erotik yayınlardan Tansu Çiller de şikâyetçiymiş. Abdala malum olmağla, kaç yıl önce yazmıştım: Çanak antenler yasaklanmalıdır, hemşehrîm! Nitekim, Mısırlı yöneticiler de bu yola gideceklermiş. Kulağınız çınlar mı Turgut Özal?)

*

Ülkelerin psikanalizi yapılsa, kim bilir neler öğrenirdik.

nota bene

Ülkelerin psikanalizinde şarkılar türküler (özellikle "anonym" olanları) ana gereç olabilir. Tanpınar, Konya'yı anlatırken bir "hava" izlenimini aktarır: "*Konya hapishanesinin kadınlar kısmında yüzünü görmediğim fakat sesini çok iyi tanıdığım bir kadın (...) Bazen de 'Odasına varılmıyor köpekten' mısraıyla başlayan çok hayâsız oyun havasını söylerdi. Bu sonuncusunun havası ve ritmi kadar ten hazlarını zalimce tasvir eden başka eserimizi tanımadım. Sanki bütün ömrünü en temiz ve saf dualarla hep başı secdede geçirdikten sonra nasılsa bir kere günah işleyen ve artık bir daha onu unutup hidayet yolunu bulamayan ve en keskin peşimanlıklar içinde hep onu düşünen ve hatırlayan bir lânetli veli tarafından uydurulmuştur. O kadar ten kokar ve yıkıcı günahın arasından o kadar büsbütün başka şeylere, kanat açar"* ("Beş Şehir", 1969, s. 104-105). "Ten hazlarını zalimce tasvir eden" o eseri keşke bize bütünüyle aktarsaydınız Tanpınar. Halkımız tam karşıtını da söyler: "Tövbe eden fahişeden kork; yobazdan da yobaz olur"

Ülkelerin psikanalizi, yöneticilerinin, özellikle de seçilmiş yöneticilerinin psikanalizinden de geçer mi? Tansu Çiller DYP başkanı seçildiğinde, ne yalan söyleyeyim, ben de sevinmiştim. Sonra? Benim o *sevinç anı*’ndaki ruhçözümüm de yapılmamalı mı?

*

Psikanalizcilerin doğru dürüst psikanalizi yapılırsa, psikanalizciler işlerini doğru dürüst sürdürebilirler miydi? (Psikanalistler, tıp insanları arasında çok yüksek bir intihar oranını buluyor; ikinciler... Birinciler kim? Bilmiyorum. Cerrahlar mı yoksa?)

“Female Eunuch” (Dişi Hadım) yazarı Germaine Greer mi söylemişti: “Cinsel ilişkide zor kullanan erkekler, kadınların ne duyduğunu anlamaları için, hayatlarında en az bir kez düzülmelidir” (BBC’nin ilginç geleneklerindendir; bir aydına yeterli süreyi verir, istediği biçimde bir program gerçekleştirmesine olanak sağlar. Greer, ünlü reklam yönetmeni Lester Bookbinder’ı karşısına almış, reklamda kadının niçin “metalaştırıldığını” soruyordu. Bir zamanlar [1980 öncesi] “şık ve sepya” bir Altınyıldız filmini [“çizgi-leri, insanın” diye başlıyordu dışses, Ağâh Hün] Bookbinder’la kotarmıştık. Çekim setindeki “âli kırân baş kesen”, Lester, Greer’in karşısında, belki de “düzülmeye” korkusuyla, süt dökmüş kedi gibiydi.)

*

Cinselbilimin babalarından Magnus Hirschfeld’in en önemli yapıtlarından birisi “Geschlechts Verirrungen” dir (Cinselliğin Sapmaları)... Hirschfeld, hemcinselliği, kılık-değiştiriciliği “cinselliğin ara aşamaları” diye adlandırır... Kendisi de Berlin gecelerinde kadın kılığıyla dolaşmış.

*

Hazreti Âdem’e ne diyorsunuz? Canından can doğuran ilk ve son erkek. Havva’ya gebe olan adam, her anlamda!

*

Kutsal kitaplara güvenirsek, ilk erkek ve ilk kadın, Âdem ile Havva, ensest'in de (çok yakın akraba arası cinsel ilişkinin, fücür'un, horanta zinasının) başlatıcısıdır.

Eski kaynaklarda "yaratılmışların onurlusu" denilen insan, yine eski bilgiler tarafından bir "fücür ürünü" olarak anılmamış mıydı?

Günümüz insanının bütün salaklıkları ve rezillikleri, bir fücür sonucu olmasından mı doğuyor? (Doğaya karşı, kendi cinsine karşı, maddi /manevi bunca cinayet işleyen başka canlı var mı?)

"Ayıp yorgan altında," biçimindeki atasözünün psikanalizi yapılmadığı için, bu yargı bir ayıp olarak süregelmektedir. (Her şeyden nem kapıp "aman bu ayıp, aman şu ayıp," diyen bir ahlâk budalasına, bir sözde-ahlâkçıya Nurullah Ataç ne demişti?

- Beyim, ortalıkta hiç dolaşmayın siz.

- Neden?

- Sizi gören herkes, annenizle babanızın siz doğun diye neler becerdiğini düşünüyor da ondan!)

*

İnsanın her tepkisi gövdesinde gizlidir. Gövdesinin neresinde gizli olduğunu da tepkinin niteliği ve niceliğinden anlayabiliriz.

*

Mutluluk, gövdedeki düğümlerin çözülmesidir.

Mutluluk, gövdedeki düğümlerin çözülmesidir; mutsuzluk, düğümün ne ve nerede olduğunu bilmemekten, bilememekten doğar.

*

Cinselliğe yasakçı açıdan bakmakta diretenler, yasakçılıktan cinsel doyum sağlayanlar olmasın?!

*

Dünyanın en çılgın pornografik filmleri, zihinlerde vizyona girenlerdir.

Birçok hastalığın temel nedeni de, kendi vizyonunu kendisi sansürlemeye kalkan zihindir. (Toprağı bol Wilhelm Reich'ı anımsayalım, Pennsylvania mahpusu.)

*

Doğu dünyası, evet, cinsellikte Batıya oranla çok daha özgür, özgürlükçü idi.

Incubus ve *succubus* kavramlarını duydunuz mu? Engizisyon ortaçağında, şeytanın kadınlarla ve erkeklerle cinsel ilişkiye girerek onları cadılaştırdığına inanılırdı. Yüzbinlerce insan, cadı diye nitelenerek yakıldı, öldürüldü. (Yalnızca insanlar mı? Kediler, keçiler, hemcinseller de yakılarak öldürüldü.)

Bizim "şeytan aldatması" diyerek geçtiğimiz şey! "Düş azması" diyerek şandellediğimiz şey.

*

Bu yazı kırkambara mı döndü? Dönsün.

Ama düşünün: "İnsanın atası maymundur," denildiğinde hop oturup hop kalkanların maymunluğunu düşünün. İnsanı maymunlaştırmak isteyenleri düşünün. Maymunu tarım işçisi kılanları düşünün.

Maymunu aşağılamak istemezdim. Maymun da hindistancevizini attı aşağıya. Ağasını öldürdü. "Fşref-i mahlûkat" ne yaptı?

*

Mutluluk, tendeki ve tindeki düğümlerin çözülmesidir.

"MINTAKA-İ MEMNUA" (YASAK BÖLGE)

"Bizim zamanımızda..."

"Bendeniz 44 yaşındayım efendim. Hadise-i inzâl, ilkah, ihtilâm, esbâb-ı intiaz ve üzerinize âfiyet mihbil hakkında mâlûmat istirhâm eyliyorum."

Anlayan beri gelsin!

Yukarıdaki cümlelerin hangi tarihte söylendiğini bilenlere... diye başlayan bir yarışma duyurusuna mı girişeceğim? Hayır. Ama yine de merak ediyorum; O cümle, Tanzimat döneminde yayımlanmış bir dergiden mi alınmış? 1900'lerin başları mı yoksa? Ya da Cümhuriyetin (evet "ü" ile) ilk yıllarından kalma mı?

Mihbil ("mehbil" diye de söylenirdi) ve üzerinize âfiyet de muhteşem doğrusu. Adam sanki nezleden nevâzilden söz etmekte.

Gelin şunun anlamını çözelim önce: "Ersuyu gelmesi, dölleme, erkeklik organının sertleşmesinin nedenleri ve kadının dölyolu üzerine bilgi isteyebilir miyim?"

Dönem hangi dönem mi? 1949... Sözler, dönemin özelliklerine göre "devrimci" nitelikler taşıyan iki dergiden alınmıştır. Bu dergilerden birincisi "Seksoloji/Cinsî Bilgiler" (SCB diyelim) adını taşıyor; ilk sayısı, Nisan 1949'da yayımlanmış. İkincisi "Cinsiyet Âlemi/Seksüalite" (CAS diyelim), Haziran 1949'da çıkmaya başlamış. Benim arşivdeki ilk sayılarının kapaklarında "2. baskı" yapıldığı belirtiliyor. (Dönem, Eski Dünyada da, Yeni Dünyada da cinselliğe yönelim, cinsel bilgilerin kamulaşmaya, "popüler" yayınlarla kitleleşmeye yönelme dönemidir. İkinci Dünya

Savaşı bitmiştir; insan adlı yaratık, o acıklı yokedici, yok ettiği milyonlarca can kaynağının varoluş gizemini yine kitlesel olarak öğrenmeye kararlıdır!)

Neden mi takıldım bu dergilere? Yahu, benim doğum tarihim de 27 Ocak 1949. Dergiler, bebe Hulki'nin üzerine düşmüş. İnsanın başka canlılardan bir farkı da, nerelerden nerelere gelindiğini merak etmesi... Kediliğidir, dedik ya.

* * *

"Asma yaprağının kaldırılışı..."

Bilineni yineleyelim: Tek tanrılı dinlerin ilk anababa saydığı Âdem ile Havva, "cinsellik" günahını işledikleri için Cennetten kovulmuşlardı... *Günah alanı*, binyıllar boyunca örtülegelmiştir, asma (incir?) yaprağıyla. Eskiler, cinsel organın bulunduğu bölgeye "ut yeri" derler. *Utanç* da aynı sözcükten türemiştir. Cinsellik = ut yeri = utanç!

Avrat sözcüğünün kökeni de, anlamca aynıdır: Arapça *avret* sözcüğü, "gövdenin gizlenmesi gereken, görülmesi ayıp ve haram olan yeri" demektir. Avret kavramı hem kadın hem erkek için geçerli olduğu halde, avret, avrat sözcükleri "kız ve kadın"ı anlatır olmuştur. Cinsellik= örtüp gizleme! (*Setr-i avret*, "gösterilmemesi gerekenin örtülmesi"; *tesettür*, örtünme)... Âdem ile Havva'dan bu yana, yaprak büyümüş; gövdedeki cinsel alan bacakarasından gövdeye doğru büyümüş, büyütülmüş demek ki.

Tıp bilimi, ruhbilim, utancı ve maddi/manevi gizlenme takanağını ancak 19. yüzyılın sonlarında ve 20. yüzyılın başlarından itibaren yenmeye başlamıştır... Ebeler çağından kadın-doğum bilgisine yürüyüş... Ürolojinin bağımsız bir dal oluşu... Ürografi kavramı, 1929'da ortaya konulmuştur...

Bakın, günümüzde "tutucu" çevrelerin düşünsel önderlerinden sayılan Peyami Safa, 1949'da neler diyor:

"Cinsiyet mevzuları, uzun asırlardan beri mintakai memnua 'yasak bölge' idi. İnsanın biyolojik hayatının kaynağı olduğu için, hususî meclis ve sohbetlerde en çok sevilen ve konuşulan bu meselenin, münevverler tarafından bile en az bilinmesinden da-

ha garip bir şey var mıdır? Modern ilim, Freud'un eliyle, bu gizli mevzuun üzerindeki asma yaprağını kaldırdığı günden beri, cinsiyet meseleleri, çocukların, gençlerin, halkın önünde serbestçe konuşulmaktadır" (SCB, sayı 9)

E, bravo doğrusu!

"Efrencî" de ne demek?

Asma yaprağının kaldırılması, iki temel nedenle zorunluydu...İnsan soyu, utanması gerektiği belirtilen "o yerleri" yüzünden (!) hem çoğalıyor, hem de yüz binlerle, milyonlarla ölüyor, yok oluyordu. Frengi hastalığı (ki "efrencî" ile frengi aynı anlamdadır ve "Frenklerle, Avrupa'lılarla ilgili" demektir) ana baba, çocuk çocuk demeden insan soyunu yozlaştırıyor, kırıyordu. Utanç ve gizleyişin bedeli, korkunç bir ölümdü. İkinci neden, ruhsal neden: Cinsellikle ilgili sorunlar, hastalıklar, rahatsızlıklar, kişiyi yalnız bedenlen (soyca) çökertmiyor, ruhsal açıdan da çökertiyordu.

İnsanlık, utanmayı sürdürdü. Osmanlı, Türkiye'yi yakın zamana dek kasıp kavuran hastalığa "Avrupalı hastalığı=frengi, efrencî" dedi (frenk, "Avrupalı, özellikle de "Fransız" anlamında kullanılıyordu). Olgı, Batılaşmanın bir parçasıydı sanki. Almanlara bakılırsa, bu, "Fransız hastalığı" idi; Fransızlara bakılırsa, "İtalyan hastalığı"ydı. İnsanlık, bir hastalığa "millî, ırkî ve de ahlâkî" adlar koyabilen "eşref-i mahlûkat" (yaratılanların onurlusu!), insanlık, uslanmıyordu, kendisine atfedilen onurdan da uzaktı: AIDS, yıllar boyunca "hemcinsel kanseri" diye nitelendi. AIDS kurbanlarına zavallı bebelerin, hemcinsel deneyime yaşam boyu bir kez bile girmemiş kadın ve erkeklerin katılması beklendi. Kendisini her türlü *kötülük*'ten sözümona sıyrırveren, sahtekâr ve aşşağılık ahlâkçılar, en azından frengi ya da AIDS denli canî olduklarını bir türlü anlayamadılar. (Bu cümleyi birkaç kez daha okuyun lütfen, aşşağılık ahlâkçılar!)

Her ulusun birbirinden bildiği frengi, 1949'un dergilerinde bir Türkiye gerçeği olarak boy göstermektedir:

"Bu yıl frengi mücadelesi yapılacak bölgeler, Sağlık Bakanlığınca tesbit edilmiştir. Buna göre, Tokat, Giresun, Samsun, Karadeniz Ereğlisi, Uşak ve Çorum illeriyle bu vilayetlere bağlı 13 ilçede savaşa bu yıl da devam edilecektir. Geçen yılın son raporlarına göre bir milyon 580 bin kişi muayeneye tâbi tutulmuş, bunların 66.237sinde frengi bulunmuştur" (SCB, Nisan 1949; haber, Cumhuriyet gazetesinden alıntı).

Her yüz kişi içinde neredeyse beş kişi frengili!

Nitekim, frenginin toplumsal bir sorun olduğu, 1949 dergilerinin okur mektuplarından da anlaşılmaktadır:

- İstanbul'dan, A.H. adlı, 19 yaşında bir delikanlı, soruyor: "Acaba gizlice bir doktora mı gitsem, yoksa doğrudan doğruya Wasserman denilen ve frengiyi gösteren kan tahlili mi yap-sam?" (SCB, Ağustos 1949) [altını ben çizdim, H.A.].

nota bene

Burada Sait Faik'in en dramatik ve "tanık duran" öykülerinden "Dört Zait"(*)'i anmaz mısınız... Sait Faik, başlıktaki asterikten not düşmüştür: (*) Dört Zait, yani dört artı işareti, "++++", kan tahlilinde frenginin kesin saptanmasıdır.

"- İşe gireceğim de şimdi... İyi bir iş buldum. Bilseniz ne zamandır işsizim, bey ağabey; nihayet buldum: Nişanlıyım da. Her tarafım sağlam çıktı muayenede. En son, bir de kan muayenesi yaptılar. Şartmış. Nasıl kanım da iyi mi dersin?

(...) Kan üç şekilde muayene edilmişti. Üç şekilde de (++++) dört zait vardı. (...)

- Bir şey yok, değil mi? (...) Götüreyim mi bu kâğıdı acaba -dedi-, bana iş verecek daireye? (...) Bakmak istiyor, gözlerinin içine bakamıyordum (Mahalle Kahvesi, 1950).

* * *

Atalarınızı seviyor musunuz?

Sözünü ettiğim dergilerin 1949 sayılarında, geçmişimizin

büyük adlarıyla da karşılaştım. Evliya Çelebi ile, İbni Sina ile... Yinelemekten bıkmayacağım: Bizim geçmişimizde, "cinsellik" bir günah olarak damgalanmamıştır. Avrupa, "şeytanla çiftleştğini" ileri sürdüğü cadılarını, fahişelerini, hemcinsellerini (Nazilerin "pembe yıldız" uygulamasını da anımsamalı) yakarak öldüren sözde bir *uygarlık*'ken, bizim tarihimizde böyle infazlar yoktur.

İşte, dergi Evliya Çelebi'den aktarıyor, bütün değerlerinin yanı sıra, ilk büyük röportaj ustamızdan:

"*Kahire'de Babül Lûk civarında, kale dibinde, yerleşmiş olan fahişelerin miktarı sekiz yüze varmaktadır. Bunlar sanatlarını evlerinde icra ederler (Esnaflı fahişe-i Babül Lûk). Onların yanında vasıta kullanarak, şuraya, buraya, müşterinin ayağına giden ve kendi evlerinde kimseyi kabul etmiyen ayrıca iki bin beş yüz fahişe kadın vardır (Esnaflı fahişe-i hanegi). Bunlara vasıtalık eden erkekler (Esnaflı deyyusan) ve kadınlar da (Esnaflı vasıtai nisvan), ayrı bir sanat olarak fahişelerle beraber subaşının (emniyet müdürü) hususi defterinde kayıtlıdırlar. (...) O tarihlerde, Mısır'da, kadınlar gibi, genç erkeklerin de fuhuş yapmasına izin verilmiştir. Bu gibiler, Babül Lûk'daki kahvehanelerde, bozahanelerde ve meyhanelerde serbestçe gezip dolaşmaktadırlar"* (CAS, Haziran 1949).

"Defterlû" dar, vesikalıdırlar yârim.

İşte, Fahrettin Kerim Gökay'ın (İstanbul'un ünlü "mini vali"si kısa boylu ve tombulcaydı; alkol düşmanıydı; dönemin argosunda, *fahrettinkerim*, bir tür rakıyı işaret eder!) "İbn-i Sînâ'nın Aşk Felsefesi" başlıklı yazısından birkaç satır:

"*Viyanalı Freud (...) panseksüalizmi bütün dünyaya şamil bir mezhep haline getirmiştir. Aslında Breuer'in boşaltıcı metodlarından başka bir şey olmayan psikanalizin kökünü tarihin daha uzak köşelerinde, İbn-i Sînâ'nın eserlerinde de buluyoruz"* (SCB, Ağustos 1949). İbn-i Sina, soylu bir delikanlının hastalığını *vuslat umutsuzluğuna* bağlamamış mıydı? ("Orta-doğlu erotoman"ı düşünün.)

Ben atalarımı çok seviyorum. Onların "sansür"ü bir say-

gızsızlık diye niteleyip her şeyi bütün doğallığıyla yazmalarını, bahnamelerdeki işlev/haz dengesini, "hezel"lerin-deki o görkemli ve tatlı ağızbozukluğu... Yasakların içinden özgürlük üretmelerini çok seviyorum. Aprınçur Tigin'i, Dede Korkut'u, Mercimek Ahmed'i, Kâşgarlı Mahmud'u, yakası açılmadık sözlerdeki dram ve komik'i bulan Karagöz ile Ortaoyunu'nun bilinmez yaratıcılarını çok seviyorum. Ne dersin Can Baba? Özgürlük alanlarını 'mıntakai memnua' sananlar, bu sanılarını başkalarına baskı olarak dayatanlarsa sevgimin dışında.

Eski dönemlerin AIDS'i olan frengi konusunda yıllar yılı çalışıp kendi dönemine kadar bir frengi belirtisi sanılan rahatsızlığın frengiyle ilgisi olmadığını kanıtlayan Hulusi Behcet Beyi çok seviyorum (dünya tıbbı, o hastalığı 1947'den bu yana *Morbus Behcet* diye adlandırmakta). AIDS riski taşıyan hastalardan köşe bucak kaçan sağlık görevlilerini sevmiyorum.

* * *

Neler değişmiş?

Sözcükler değişmiş. Cinsellikle ilgili terimler, ayrı birer şifre olmaktan hemen hemen çıkmış. Ama, cinsellik alanı gene de yasaklar ile özgürlük arasına gerilmiş bir ipin üzerinde. Cambazlar kim? Ben, sen, o, biz. Kim bekliyor cambazların düşmesini? Geleneklerimizdeki diri yanı değil, geleneklere sızan ölü ve öldürücü yanları sürdürmekte direnenler... Görevini yapmakta olan gazetecinin bir sorusuna öfkelenince, "sen AIDS'li misin?" diye sorup hakaret ettiğini sanan kimseler (işe bakın, o kişi bir de "milli eğitim bakanı"ydı!); cinsellikle ilgili bir fotoğrafa bir teşhirciden daha çok "ceza yazıp", "resmini göstereceğine aslını göster" gülünçlüğüne düşen mevzuat vd. vb. (Son espri, bu konularda eli hayli yanmış Günel Altıntaş'ın.)

Ah, 49'lu dergiler, benim kuşakdaşlarım. Bugünlere gülererek mi, acıyarak mı bakıyorsunuz?

CİNSELLİK MATEMATİĞİNDE BİR YANILGI

Gel de çevir!

Ah şu gece sohbetleri... Nazar değmesin, öyle dostlarım vardır ki, bir konuyu birlikte ele alıp evire çevire sabahı bulduğumuz olur. Kimi zaman daldan dala, kimi zaman bir tek sorun üzerinde konuşur konuşur konuşuruz. Böyle unutulmaz gecelerden birisinde, İngilizce bir cümle atmıştım ortaya. Söz, Dr. Kinsey'nin bir sözü. Cinsellik matematiğinin bu büyük uzmanından, istatistik bir yargı mı beklersiniz? Olabilir. Olabilir de, Dr. Kinsey, binlerce gözleminden ve derin araştırmalarından ulaştığı bir sonucu dile getiriyordu... Hem de çok ustaca: "The only unnatural sex act is that you cannot perform" (Cümleyi yanlış anımsıyor olabilirim; ama köklü bir hatam yok sanırım. Nerede okuduğumu anımsayamadım. Ara ara, bulamadım o kaynağı.)

Bu cümleyi Türkçeye doğru ve güzel aktarmak için o gece hayli uğraştık. Bu cümleyi, kaba saba da olsa çevirmenin yolu, cümledeki bakışı, felsefeyi anlamaktan geçiyordu elbette. Anahtar sözcük, perform. *Perform*'u, yüzde yüz karşılayan bir sözcük de yok dilimizde.

Belki şöyle diyebiliriz: "Doğal olmayan tek cinsel edim, yapamadığın cinsel edimdir" Burada *yapamadığın* belirlemesi, bütün yükü taşıyor.

Dr. Kinsey, cinsellik bilimi ustalarının, Kraft Ebing'lerin, Havelock Ellis'lerin, Freud'ların, Hirschfeld'lerin, Reich'ların düşünce ve bilim üretimini bir cümleyle doruğa ulaştırıyordu. Cinsellikte normal'in/anormal'in ölçüsü,

tek sözcükle birey'dir! O birey, başkasının normaline/anormaline karışmadıkça tabii, neyi istiyor ve *yapıyor, yapabiliyorsa*, o, o bireyin normal'inin ta kendisidir. Dolayısıyla da, *bir tek normal* olması mümkün değildir. (Ve dikkat: "*Yapabiliyorsa*," dediğim anda, tırnak içindeki ahlâk da işe karışmaya başlıyor.)

Bu, normallerle ilgili doğru matematikten (kimisi istatistiklerden) işin ustasınca "süzülmüş" doğru mu doğru bir yargı.

Peki, cinsellik ile matematik alanlarının yanılgıları nerede?

Şimdi, bizim erotologyamız ile Batının erotologyası arasında hayli ortaklık gösteren ve haylice ilginç (matrak, diyeceğim; diyemiyorum) bir alana giriyoruz.

* * *

Hemcinsellik/ diğer cinsellik...

İlginç alan, "homoseksüel"ler ile "heteroseksüel"ler arasında tarih boyunca süren tartışma ve bu tartışmanın eski tanıklarıdır. İyi de, bu kavramları Türkçeye doğru aktarabildik mi? Önce buna bakalım... Bu kitapta ilk sayfalardan beri kullandığım *hemcinsellik* terimine de açıklık gelsin...

"Homoseksüellik" Türkçede *eşcinsellik* diye karşılanır oldu nicedir. Ama "heteroseksüellik"e gelince iş değişiyor. Bu kavram, doğru biçimde Türkçeleştirilemedi. Kimileri, *karşıcinsellik*, hatta *karşıtcinsellik* diye öneriyor ki, bence yanlış. Bilinen bir cinsellik türü varmış da, onun "karşıt"ı, ya da "karşı"sı "heteroseksüellik"miş gibi bir izlenim yaratıyor. Gene bir "gel de çevir!" sorunuyla karşı karşıyayız. (Birilerinin sözcüklere bulaşan *ahlâk*'ları ile uğraşmayı sürdürüyorum.)

Dilimizde "hemşehri, hemfikir, hemhal" gibi tamlamalar kullanıldığına göre, "homoseksüelite"nin tam karşılığı bence de *hemcinsellik*'tir. (...de...çünkü bu önerinin asıl sahibi, dobra ve cinfikir şiirlerin yanı sıra cinfikir çevirilerin de babası olan Can Yücel'dir.) Zaten birçok kaynakta homo-

seksüellik, “hemcinsiyle cinsel ilişkiden hoşlanma, o ilişkiyi seçme,” biçiminde tanımlanır.

Aynı yaklaşımla, “diğer cins” kavramından da, “diğercinsellik”e ulaşılabilir. (Nitekim, sözlüklerimizde *diğerkâm* vardır, “bencil olmayan, başkalarını da düşünen” anlamında kullanılırdı.) *Biseksüelliğe* ne diyeceğiz? *İkicinsellik - ikilcinsellik?*- deriz, olur biter... İtirazları duyuyorum: “Diğercinsellik denilirken, hemcinsellik kayırılmış gibi olmuyor mu? *Bir cinsellik* varmış da, bir de *diğeri* varmış gibi?!”

Neyse, benim önerim budur diyerekten sözlük allâmeliğine yeltenegitmekten kurtulup şu ünlü hemcinsellik/diğercinsellik tartışmalarının tarihteki bazı tanıklarını görelim...

Voltaire Babanın gizli defteri...

Fransız düşünürü Voltaire’i bilirsiniz (1694-1778)... Voltaire, ünlü “Felsefe Sözlüğü”nü 1764’te bastırır. Yapıt, kişiye özel bir “düşünce sözlüğü”dür ve aklı “iman”ın önüne koymakta, inançlar yerine us’u seçmektedir. (Gene *ahlâk*: Türkçede “us=akıl” denilebilir mi? *Uslu* -ki pek sevmediğim bir sözcüktür, hani “akıllı uslu”su da söylenir- var iken, *akıl* tümüyle *us* olamaz. Gel gör ki, Arapça *akl* sözcüğü de, “devenin yürümesini engelleyen köstek”tir kökeninde! Elimiz kolumuz bu denli bağlı mıdır efendim?! *Yürümemiz* niçin böylesine engelleniyor? Söyle, hulk!) Uzun parantezi geçelim: Voltaire’in dinsel çevrelerle sürekli dertte olan başı, “Felsefe Sözlüğü”yle biraz daha derde girer. Eh, bir eksik/bir fazla! Onun için sorun sayılmaz pek. Ama, yıllar sonra bulunan bir “korsan baskı”, Voltaire’in bir yandan otosansür uyguladığını, bir yandan da, yazdıklarını “yeraltı yayıncılığı”na sızdırmış olduğunu gösterir...

Bir araştırmacı, Paris’teki Ulusal Kitaplık’ta “Felsefe Sözlüğü”nün La Haye’da yapılmış korsan baskısını bulmuştur (1993)... O tarihte, Voltaire ile ilgili bibliyografya-

da hâlâ rastlanmayan bir bölüm vardır "Sözlük"te: "Bir Pederast ile Bir Midesigeniş Arasında Konuşma" (İnsan, Platon'u ve "Şölen'i anımsıyor.)

"Felsefe Sözlüğü"nün yasal baskısında, "Sokratesvari Denilen Aşk" başlığı altında hemcinselliğe veryansın eden Voltaire, korsan baskının "Konuşma" metninde dönemin argosunu açık seçik konuşturmuştur:

"Pederast: Selam bokum, seninki kalktı mı bu gece?"

Midesigeniş: Pederastın biriyleysen senin gibi, elbette, orospu çocuğu!

Pederast: Sana göre ben de öyleyim, di mi, cırcırık?"

Midesigeniş: Bu işi heriflerle yapmazsan, senin torbalarımı emerim, sıçırık!"

"Konuşma" anal ilişki üzerine sürer gider. Voltaire, hemcinsellik ve diğer cinsellik üzerine kafa yorduğu gibi, kadınlarla ve erkeklerle anal ilişki üzerinde de düşünmüş ve ahkâm kesmiştir. Büyük Voltaire'in dinsel törenle gömülmeyi reddettiğini de anımsayalım. Ahlâk "sözümöna"dır çünkü; ölümse kişiseldir.

* * *

Yüce şeyhimiz ne diyor?

Şeyh Nefzavî'nin gizli defteri yoktu.

O, duyduğu bildiği her şeyi "Kokulu Bahçe"sinde ustaca anlatır. Fakat, "Kokulu Bahçe" eksik bir kitap olarak basılmıştır yıllar yılı. Yapıtın çok önemli bir parçası, sansürlenmiş bölümleri, İngiltere'de ilk kez 1975'te yayımlanabilir. Bilinen -sansürlü- "Kokulu Bahçe" hacmindeki bu bölümler, "The Glory of Perfumed Garden" (Kokulu Bahçe'nin Görkemi) adıyla yayımlanır. Peki, yakası açılmadık nice konunun işlendiği bu bölümler niçin gizli kalmıştır?

"Kokulu Bahçe"yi İngilizceye çeviren Sir Richard Francis Burton (Farsça ve Arapça *divan*'ları olan bu zat ile hep karşılaşırız), 1886'daki ilk basımdan sonra kitabı gözden geçirmek ister. Bu kez, Fransızca çevirisi ile birlikte Arapça aslını da inceler ve Fransız çevirmenin birçok bölümü

sansürlediğini görür. (Hristiyan ahlâkı!) Burton, sansür-lenmiş bölümleri çevirir. Ama yeni baskı için ömrü yetmez. Karısı, Sir'den kalan çalışmaları elden geçirirken, bu "görmeli" bölümleri açık saçık bulur ve yakar! Evet, yakmıştır. (Engizitörce yakma ahlâkı!) Nefzavî'nin ihtişam dolu sesi, tutucu bir hanımefendi tarafından susturulmuştur İngilizcede, kısmen.

Geldik yine bir konuşmaya: Voltaire'in "Pederast ile Midesigeniş Arasında Konuşma"sını çok andıran bir bölüm vardır Nefzavî'de. Voltaire'in korsanı, Nefzavî'nin yakılmışı... "Kokulu Bahçe"nin o bölümü, "Tatlı Kızlar Oğlanlardan Üstündür" başlığını taşır.

Voltaire'den 300 yıl kadar önce (1400'lerde), Şeyh Nefzavî, bir oğlan ile bir kızın birbirleriyle aşık atmalarını anlatmaktadır... Oğlan, kendisinin kızıdan üstün olduğunu, tüysüz, güzel gövdeli oğlanların erkekler tarafından tercih edilmesinin nedeni olarak da, oğlanlarda aybaşı gibi, gebe kalma gibi sorunların bulunmadığı belirtilir... Kız da az uyanıklardan değildir; oğlanın savlarını tek tek ele alır, ozanlardan da örnek getirerek bu savları çürütmeye çalışır: Oğlanın *tüysüz zamanı*'nın kısa süreceğinden tutun, anal ilişkide dışkı sorunundan geçin, *bir çarşafa iki kamyışın fazla geleceği*'ne varın.

* * *

Daha da eski bir konuşma...

Gene "1001 Gece Masalları" var masada. Açın 7. cildi. Bulun 200. sayfayı... O bölümün adı da, "Genç Kızlar mı, Delikanlılar mı?"

Tartışma, bu kez Nefzavî'den de öncelerde. Bir kadın (Sitt Dahiye) ile bir adam (Şeyh) tartışmaktadır...

Ozanların tanıklığı unutulur mu, var tabii. Ve Ebu Nuvas yine karşımızda. Bir kızı şöyle betimliyor:

"Tıpkı genç bir oğlan gibi kalça adına hiç bir şeyi yok; hatta saçlarını da kestirmiş! Ve hatta yumuşak bir ayva tüyü yüzünü kadifeye çevirmiş ve sihrini ikiye katlamıştır. Böylece hem oğlan-cılara hem de zina yapanlara doyum sağlar!"

Sitt Dahiye, tartışmayı şöyle bitirir: “Kim oğlanı kızla kıyaslar? Hint sümbulünün koku saçan ağacına domuz yavrusunun dışkısını kim yeğler?”

nota bene

İlk sözlüğümüzden, Kâşgarlı’dan (1072!):

- KÖTİÇ. Genç çocuğa söğüldüğü zaman söylenir. “Kıç gibi kokmuş” demektir, kıça nispet olunur.

- KÖTLÜK. Söğmek için kullanılır; puşt. (Kâşgarlı Mahmud, Divan-ı Lugat’it Türk) Köt, göt’tür; bugünün sövgüsü olan götlek’in en eski biçimi de kötlük herhalde.

* * *

Yine de Deli Birader...

Deli Birader de, daha önce adını andığım yapıtında, 16. yüzyıldan sesleniyor... Kitabın ikinci bölümü, “Kulampara yoldaşlarla zampara biraderlerin arasında geçen atışmayı tasvir eder ve övünmeyi anlatır”

Bir “konuşma” da bizden.

Üstelik, atışmalar mektuplarla başlıyor ve neredeyse bir “meydan muharebesi” ile sürüyor...

Kulamparalar, zamparalara dünyayı dar etmek için, öfkeyle yola çıkarlar: “*Varalım zamparaların başına am gibi geniş dünyayı göt gibi daracık edelim, başlarını kesip am kapısından taşak gibi sallandıralım!*”

* * *

Dönelim yanılgıya, dönelim yanılgıdan...

Kinsey’nin sözünü yineleyelim. Eğer Voltaire, Nefzavî, 1001 Gece’nin adsız yaratıcıları ve Deli Birader, Kinsey’nin sözünü duysalardı, cinsellik diye anılan matematiğe bu “yanlış konuşma”lara girerler miydi acaba?

Ve Kinsey’nin cümlesini bir kez daha, daha da özgürce çevirelim: “Sizin zevkiniz sizedir, benim zevkim de bana. Sizin zevkiniz size normaldir, benim zevkim de bana”

Hâlâ konuşuyorlar.

GRAFFİTİ:

TOSUN EDEBİYATININ ANLATTIKLARI

Tosun'un defteri duvar...

Bir sinemanın, bir vapurun, bir okulun, bir barın vb vd tuvaletine girdiniz... Bâkir duvarla karşılaşmanız zordur. Duvarın, sizi dışarıdan soyutlayan duvarın (bir anlamda da sizin) ırzına (ırzınıza) geçilmiştir.

Yazılar, desenler, çiziktirmalar duvarları doldurur silme. Yalnız kapalı yerlerde değil, açık yerlerde de duvarlar, yüzeyler özel "yazarları çizerek"nden kurtulamaz. "Graffiti" terimiyle adlandırılıyor bu etkinlik. (Latince *graphium*'dan İtalyancaya *graffito* diye geçen sözcüğün çoğulu... "Çizerek, oyarak, kazıyarak çiziktirilmiş şeyler" anlamına geliyor.)

Graffiti'yi Türkçede duvar çiziktirmaları, bacakarası çiziktirmaları ya da şu yaygın tekerlemeyi ("bunu yazan Tosun, okuyana kosun") anımsayarak *Tosun edebiyatı*, *Tosun sanatları* biçiminde adlandırabiliriz. Tosun Bey (Bey! evet, erkektir o... *Tosune Hanım*, pek yaygın değil) yazar da, çizer de; defterleri, duvarlar, kapı içleri; *kamu yüzeyleri* aslında (kendi evinin ayakyoluna çiziktiren Tosun görmedim, çünkü "orada" anonim olamazdı).

nota bene

Bir cinsel yaklaşımı kişi adıyla anmak ilginç: Anglosakson argosunda da *Peeping Tom* (Dikizci Tom) vardır... Dikizciliğin simgesi. İyi bir ansiklopediden, Lady Godiva madde-sini okuyup bu XI. yüzyıl terzisini tanıyabilirsiniz.

Kimilerinde tepki uyandıran bu çiziktirmeler, konuyu inceleyip irdeleyen bilim insanlarına çok şey anlatır. Neler var acaba bu yazıların çizilerin altında? Kolektif bilincin, algılayışın çoğullaşmasının, bilinçaltının, bilinçüstünün, bilinçdışının nice ve nite yansımaları var? Tosun, sanatını insan var olalı beri icra ediyor, dünyanın her köşesinde. *Var. Birtakım gereksinimleri karşılıyor olmalıdır graffiti... Çizim yönüyle, uluslararası bir simge dili, bir piktogram dizgesi oluşturagelmekte. Dişilik organı, bir iğ. Erkeklik organı, bıçağa, kamaya benzer bir şey. Anus, bir asteriks, asteriks *... Aziz Nesin mi anlatmıştı? Almanya'da, bir genel tuvaletin duvarında şu ibareye rastlanmıştır: Tosun Almanya'da da hizmetinizde!* Tosun'un zaman zaman çok zeki birisi olduğunu anlamak için yeterli. Almanya'da da hizmetinize giriyor ve hayal gücünü dilediğiniz gibi kullanın diye dört sözcükle yetinebiliyor. "İbarenin altını doldurunuz! Yazın ve de çiziniz."

Tosun, çok yönlü bir üreticidir. Bir iletişimci. Kimi zaman bir özlüsöz yazar, kimi zaman bir manzume, bir kısa öykü, kimi zaman bir tek sözcükle dile getirir amacını: Sözcüğü yeni öğrenmiş çocuk, bahçe duvarına iki harfle iz bırakır: *Am*. Fransız ressamı Dubuffet, çağdaş bir Tosun-ressam olmayı denemişti. Tosun, cinsel organ, cinsel birleşme çizmede de uzman sayılabilir; bir naiv, bir halk ressamıdır. "Mesleği"ni -yolu yordamını- didiklersek, bir dışavurumcudur. Tosun'luk da cinsel ahlâktan almıştır nasi-bini: Normal midir, sapıklık sapkınlık mıdır, ruh düşüklüğü müdür, safça bir iletişim çabası ve zehabı mıdır, bir eğlenme biçimi, bir saldırganlık gösterisi midir? Kolaya kaçayım biraz: Hiç birisi ve hepsidir, göreceğiz...

İnsan ile ilgili bilimlerin temelinde, "insan ile ilgili hiç bir şey utanç verici değildir, yabancı değildir bana," ilkesi yatar ve yatmalı gerek. Tosun'un atalarını tanırsak, kendisini de anlama olasılığı var...

İlk Tosun kimdi?

Bize ulaşabilen Tosun'ların ilki, 30.000 yıl kadar önce yaşıdı, büyük olasılıkla. İlk yapıtlarını da, mağaralarda verdi. İlk graffiti örneklerinden bize kalan, basit hayvan çizimleri (av) ile yalın mı yalın çiftleşme resimleri (yaşamı sürdürme avı)... Örneğin Lascaux mağaraları, Kuzey Sahra'daki tarihöncesi mağaralar, graffiti ile dolu... Saptanan en eski çiziktirmelerdeki kadınlarla erkekler, günümüzdeki torunlarına çok benziyor. "Çer çöp" insanlardır bunlar; biçimlerinden çok, edimleri önemlidir. ("İnsan insanın çöpüdür," diye mırıldanıyorum.) Cinsel birleşme durumundalar. Bir yandan haz devşirmekte, bir yandan "kendilerini üretme" durumundalar.

İsa'dan önce 7. yüzyılda bir Dor erkeği, Thera adasındaki Apollon tapınağı duvarına hemcinsel eylemini çiziktirmiş. Uzmanlar, Grek hemcinselliğini çözümlerken bu grafito'ya büyük önem veriyorlar. "Erkeğin yiğitliği ve bilgeliği, ersuyu aracılığıyla genç oğlana aşılanıyor."

Sefahat yaşamıyla ünlü Pompeii'nin Tosun'ları da hayli usta kişilermiş. Öyle ki, incelemeciler, Eski Roma'lıların cinsel eğilim ve beğenileri konusunda Pompeii grafito'larını baş kaynak saymakta.

Türkiye'deki Tosun'lar üzerine yazılı kaynak, yok denilecek kadar az. Bula bula, yine o görkemli "İstanbul Ansiklopedisi"nde kısa bir madde bulabildim... Reşad Ekrem Koçu, 1880 ile 1913 arasında cami ve mescitlerdeki ayak yollarının yazı çiziyile dolduğunu, bunu engellemek için duvar ve kapılara katran sıvandığını, ama Tosun ustaların iş'lerini bu kez de çakıyla kazıma biçiminde gerçekleştirdiğini yazıyor. Aynı kaynakta, bir tellak çizimi ve o tellakla ilgili birçok yazının kopyası da yer alıyor.

nota bene

"Örnek olarak Aksaray'da Muradpaşa Camii ayak yollarından birine yapılmış bir uşağın resmini alıyoruz; 1324 de (1906) Basmacı Ali tarafından yapılmış olan bu resmin

etrâfı doğru yahud uydurma yazılarla donatılmış ve ade-ta bir duvar ilanı haline getirilmiştir; bu yazılar kurşun kalemleri ile yazılmışdır; 1933'de resim de yazılar da tarâvetini muhafaza etmekte idi. (...) *Dellâk Tokadlı İsmail Ağa sanatında gaayet mâhirdir. (...) Bendenizi de yıkamışdır, memnun oldum, Şehremânetinden Hasan Basri...* ("Resim ve yazının tarâveti!" H.A.)

Graffiti, cinsel yaşamın bir yansıtıcısı olduğu gibi, "cinsel dil" in ve iletişimin de birinci elden tanığı. Orneğin, bir argo araştırmacısı, duvar yazıları olmasa ne yapardı bilemem.

"Argo, duvara yazar," denilmiştir. Kim bilir kaç yaşındaki şu yaygın tekerleme, Tosun'un "gerçekçi" başyapıtlarındandır: "Yazı yazma helaya / Başın girer belaya / Götürürler Merkeze/ Siktirirler herkeze" Şu da duvardan derlenmiştir: "Hela oldu ibnelerin defteri!"

Razvratnikov'u anmadan geçmeyelim. Küfürlerinizi duvara emanet ediyorsunuz.

* * *

Tosun niçin çızıktırıyor?

(I) İki öbek: Graffiti, iki ana öbekte toplanmalı bence... Araç olarak graffiti (bir şey için graffiti); amaç olarak graffiti (graffiti için graffiti)... Tosun, graffiti aracılığıyla ya bir mesaj iletir, birisiyle bağ kurar; ya da, Tosun için graffiti, amacın ta kendisidir... Yazar, çizir ve eylemini masturbasyonla bitirir (bu öbek için, *erotografomani* - açıksaçık şeyler yazıp çizmekten ve bunları izlemekten cinsel haz duyma ya da *Tosun'culuk* - terimi kullanılabilir).

(II) İlkel bereket kültü: Tektanrılı dinler öncesinde, erkeklik/dişilik ve bunların "bir" olması, doğurganlığın, bereketin bellibaşlı simgeleridir (örneğin Hint'te *yoni* ve *lingam*, Çin'de *yin* ile *yang* gibi). En eski Tosun'lar, çizimleriyle bir tür büyü peşindedir: Tosun, çızıktırarak bereket duası etmektedir.

(III) Erotografomani: Graffiti, günümüzde artık "mania, manya" diye adlandırılmayacak bir cinsel edimin, hatta yaklaşımın duvarlarda gerçekleşmiş biçimidir... Açıkça yazı ve resimlerden hoşlanma, bu tür uyarım kaynaklarına tutkunluk, yerli-yabancı o devasa pornografya sanayinin de temelidir. Tosun'un tek, biricik, *mutlak* cinsel edimi graffiti haline geldiyse, burada bir sapmadan söz edilebilir.

(IV) Bireysel boşalım gereksinmesi: Herkeste var olan gereksinme bu, çocuktan büyüğe, erkekte dişide herkeste... Çocuk, yazıp çizmeyi becermeye başladığında, büyüklerin yasakladığı bir sözcüğü bir yere karalar; yasak sayılan bir organın resmini çizmeye çabalar. Kral Midas'ın berberi gibi, bir paylaşma isteğiyle doludur: Bir şeyi paylaşacak kimse bulamayınca, onu nesnelerle paylaşır... bizim "vak'a"da, duvarla paylaşmaktadır. İnsan, graffiti sayesinde, bir yasağı çiğneyebileceğini, bir "sırrı" açabileceğini gösterir, önce kendi kendisine, sonra da gizli izleyicilerine. Graffiti'nin bu en masum türüne bakılırsa, Tosun hem masum, hem naiv'dir. Naiv öyle mi? Öyle. Kişisel gözlemlerim, kamusal hela duvarlarının Cuma gününden Pazartesiye daha da dolduğunu, "Pazar günü ressamı ve Pazar yazarları"nın hafta sonunda hayli mesai harcadığını gösteriyor. İşten güçten vakitleri oluyor demek hafta sonları.

(V) Ruhsal/cinsel doyum: Bu güdü, erotografomani ile hayli yakınlık gösterir. Erkek yahut kadın kız, graffiti yapan kişi, yazıp çizdiği ("çızdığı" da derlerdi eskiler) şeyde kendisinin olamadığını olarak ruhsal/cinsel doyum sağlar. Cinsel ilişkide hiç bulunmamıştır; bulunmuş gibi görünür. Erkeklik organı olağandır, onu kocaman çizer vd. Yazı ve çizi, burada bir organın, bir cinsel eylemin yerini - genellikle de abartılı bir biçimde- almaktadır. Düşlenmekte olanın cisimleştirilmeye çabalanması.

(VI) Bir iletişim yolu: Duvar, bir mecra, bir medium'dur, bir iletişim ortamıdır. Tosun, cızıktırmasını başka insanlara doğrudan ya da dolaylı olarak "postalamıştır" Doğrudan mesaj verir: Örneğin, amaçlarına uygun birisi ile buluşmak ister. Dolaylı mesaj verir: Graffiti'yi izleyecek kişinin vereceği tepkiyi düşünür, onun şaşkınlığını, cinsel uyarılmasını ve hayal eder. Nasıl olsa alacağını umduğu bu kılışal "karşı mesaj"lar, Tosun'u daha baştan etkiler. Yapayalnızdır Tosun. (Dr. Kinsey, bu konuyu da irdelemiştir. Hem kadın, hem erkek tuvaletlerinden topladığı verilerin dökümüne göre, graffiti, özellikle erkekler için net bir iletişim yöntemidir... 100 cızıktırmadan 21'i, başkalarıyla buluşma'ya yöneliktir.)

(VII) Doğrudan ve dolaylı hemcinsellik: Cinsel öz taşıyan graffiti'nin üreticisi, "yapıt"ını genel tuvaletlerde, yüzde yüz kendi cinsinden birisine sunmaktadır. Böylece, o graffiti aracılığıyla kurduğu insani bağlantı, bazen bilinçli, bazen dolaylı hemcinsel renk taşır (graffiti, yüzde yüz diğercinsel nitelikte olsa da). Tosun ya da Tosune hemcinseldir demiyorum. Ama, graffiti ortamı ve yöntemi, hemcinsel ögeyi kendiliğinden içeriyor. "Kadınını paylaşmak isteği"ndeki ikicinsel yönelimi anımsayalım.

(VIII) Teşhircilik: Tosun, kendisini, cinsel organını, cinsel eylemini yazıyla ya da resimle yansıtırken, bunları başkalarına *göstermektedir*. Böylece, gerçekleştirilememiş teşhirci eylem, kendisini duvarda var etmektedir. Graffiti, teşhirciliğin barındırdığı cinsel saldırganlık ögesini de taşır. Her izleyici, graffiti mekânına girerken ne ile karşılaşacağını bilmeyen bir kurban'dır. Sözel/görsel, sözcüksel/çizimsel mesaja orada *maruz kalır*.

(IX) Müteferrik ! Graffiti'ler, içeriklerine göre başka birçok eğilimi de dışavurabilir: Cinsel içedönüklük (çünkü graffiti, bir buluşma amacı taşımadıkça, en dolaylı insan-insan ilişkilerinden biri)... Koprofili, pislikseverlik (çünkü

mekân büyük bir oranla tuvaletlerdir)... Irza geçme eğilimi (çünkü graffiti, o ana kadar graffiti ve onun içeriğiyle karşılaşmamış kimsede -bir çocukta sözgelimi- şok etkisi yaratabilir. Öyle ya, Tosun'un önsözünde, "okuyana koymak" yok mudur? Bir yandan da, "kirletilen" temiz bir duvar, yok edilen erdenlik, bekârettir; Tosun, tipik bir "falilik saldırgan"dır)... Narsisizmdir, özseverliktir (çünkü, duvar, kendisine bir şey çiziktirıldığı andan itibaren bir aynadır artık). Graffiti'de yok, yok.

* * *

Ve Tosun "normal"dir...

Düne kadar "sapkınlık" diye yaftalanan birçok cinsel eylem, günümüzde kara kitap'ların "normal" bölümüne, "çeşitleme, olağandışı uygulamalar" bölümüne aktarılırken, sayısız türü olan Tosun'u toptan bir yargıyla karalamak yanlıştır. Diyebiliriz ki, her Tosun kendi çiziktirmesinden asılır. Her graffiti için, ayrı bir değerlendirme gerek. Özel durumlar, özel yorumlar karşısını kanıtlamadıkça, graffiti olağan bir insan edimidir. Özellikle, cinselliğin her yolla bastırıldığı toplumlarda, birey için bir "emniyet supapı", bir sigorta ("buhar atma!") olduğunu unutmamalı.

* * *

Tosun edebiyatı ve yazılı kaynaklar...

Cinselibilim alanında kitlelere dönük çabaları olan Dr. Haydar Dümen, "Cinsel Sorunlarınız" adlı kitabında şöyle der: "Bir ara tüm bunları toplayıp yüzdelerini bulmayı tasarladım. Ne var ki, kullanılan tümceler öylesine açık ve ileri ki, bir sınıflama yapmak için bile olanaklı olmadığı kanısına vardım" (12. bası, s. 470). Graffiti'nin neredeyse *sine qua non* açıklığı, bir sınıflamayı niçin olanaksız kılmış, bilemiyorum ("ileri"likten kastı ne Dümen'in? bunu da). Dr. Dümen, dilerim böyle bir çalışma yapar ve sonuçlarını yayımlar. Yukarıda anıldığı gibi, bu durumda,

Reşad Ekrem Koçu dışında hiç bir araştırmacı, graffiti üzerinde durmamıştır.

Ancak, bütün dünyada olduğu gibi ülkemizde de, sezgileri ve saptamalarıyla bilime zaman zaman yardımcı olan, hatta kimi durumlarda yol gösteren edebiyat, graffiti konusunda da boş durmamıştır... Bu yazıda graffiti'nin özellikle "dar anlamda apolitik" yönü irdelendiğinden, Cortazar'ın "Graffiti" adlı öyküsü, Bilge Karasu'nun "Gece" romanı, yalnızca anılır. Tahsin Yücel'in "Vatandaş" adlı yapıtı ise, edebiyatımız için bir "ilk"tir. Tahsin Yücel'in hem bir edebiyatçı, hem bir dilbilimci olması, graffiti açısından çok ilginç. "Vatandaş" adlı yapıtın başkişisi, uslanmaz bir Tosun, verimli bir graffiti üreticisidir. "Kısacası," der adam, *"ayakyollarında duygularını dile getirmekte mutluluk bulan milyonlarca insandan biriyim ben de"*

Tosun'ların sayısı hakkında biraz abartıya kaçarken, kendisini de aklamaya çabalamaktadır. Öyle ya, "herkes yapıyordu, ben de yaptım, n'olucak?" Ama, çok doğru saptamalar da sunar: Bunlardan, graffiti'nin bir yönüyle erotografomani, bir yönüyle günah çıkarma ve itirafçılık, bir özelliğiyle de dertleşme, paylaşma olduğu anlaşılır. "Vatandaş" (adı yok, yalnızca vatandaş), yaşamdaki bas-kılara karşı giderek daha atılgan ve doğrucu olmaya yönelecektir.

* * *

Tosun'dan nasıl yararlanabiliriz?

Dr. Kinsey'nin graffiti üzerine verdiği rakamlar, Amerikan toplumunun cinsel yapısına kimi açıklamalar getiriyor: Erkek tuvaletlerindekielerin yüzde 86'sı cinsel niteliktedir. Bu oran, yüzde 25'tir kadın tuvaletlerinde. (Kadında cinselliğin daha gizli, daha bastırılmış olması?)

Öte yandan, Dr. Kinsey'nin Amerikan toplumu için verdiği hemcinsellik yüzdeleri (genelde), graffiti örneklerinden çıkarsadığı yüzdeye göre çok daha düşük. (Bu da, Amerika'daki hemcinsel *tezahür* patlamasını önceden sez-

dirmiyor mu?) Bu patlamayı tanımlayan "out of the closet" deyimini bile, hemcinselliğin de, graffiti'nin de "kapalı dünya"sını çağrıştırıyor.)

Graffiti'ye ilginç yaklaşımlardan biri de, William McLean'den... McLean, Paris Üniversitesi'ne sunduğu doktora tezini yayımlamıştır: "Iconographie populaire de l'erotisme" (1968)... Etnolog McLean'e göre, çizgiromanlar ve foto-romanlar ile graffiti, en azından birbirlerinin düzeyini yansıtan olgulardır. Çünkü bu alanlarda, "ortak toplumsal bilinc"in dışavurumları görünür. Bence, karikatür ile graffiti de derinden akrabalık taşıyor. (Konu, kadın, cinsel organ çizimleri açısından somut olarak irdelenebilir.) Sausure'ün dediği gibi, "simgelerin yaşamını toplumun bağrında incelemek", zor, meydan okuyucu bir çaba; ama, girildiğinde de, hemen sonuçlar vermeye başlayan bir çaba.

nota bene

Alın benden bir izlenim: Bizim tuvaletlerimizde, Deli Birader'in "kulamparalar/zamparalar tartışması" hâlâ sürmemekte midir? Saptadığım 100 duvar çiziktirmasından 60'ı, hemcinsel nitelik taşıyan çağrılardır... 10'u, sözümona şakalar: "Sağa bak, sola bak, önüne bak, arkana bak, ulan hıyar oraya buraya bakacağına sışmaya bak," gibi... 30'u ise diğer cinsel nitelikte. Bu Tosun yapıtlarını, özellikle 1970-1985 arasında, Kadıköy-Karaköy vapurlarının ayak-yollarında gördüm. Vapur kenefi duvarlarının bellibaşlı yazar-çizerlerinden birisi, kendisine oturaklı ve anlamlı bir lakap da bulmuştu: Yalkın *Sağbilek*. En ilginç çiziktirmalardan birisini de, kaptandan gamatoyu besbelli yemiş vapur temizlik görevlilerinden birisi çiziktirmişti: "Ulan eşşoğlueşşekler, bana kastınız nedir?" İstanbul'un "şehir yolları" vapurlarında ayakyolu yoktur bugün, terör korkusundan.

Graffiti, binlerce yıllık bir gelenekten üreyip yürüyor. İnsan, her üretim alanında, *üreyip yaşamak* ile *ölüp bitmek* çatışmasının müthiş ve dramatik oyuncusu insan, geleneğini şu ya da bu biçimde geliştirerek, çarpıtarak, koşturarak ve sürçerek sürdürüyor. Yazıyor ve siliyor, çiziyor ve siliyor.

Graffiti, toplumda "biriken" kimi görüşlerin, algılama biçimlerinin doğrudan yansıtıldığı, anonim bir "yaratı"lar toplamı. Böylelikle, çiziktirildiği dönemin cinsel yaklaşımlarına bir ışık tutuyor. Dönemin pornografik yapıtlarından izler içeriyor. Dönemin küfür dili, kaba dili, argosundan sayısız ve sansürsüz izler taşıyor. Ünlü etnolog ve antropolog Ernest Bornemann, 50 000 sözcük ve deyme yer verdiği "Sex im Volksmund" da (Halk Dilinde Cinsellik), sistemli görüşme ve röportajların yanı sıra graffiti'den de yararlanmıştır.

Tosun edebiyatı ve resmi, dobra mı dobra tanıktır.

* * *

Tosun engellenebilir mi?

Tosun, hukuken suçlanabilir: Kamu malını kirletmekle, halka açık yerlerde "ahlâk dışı" eylemde bulunmakla suçlanabilir. Peki, Tosun yakalanabilir mi? "Merkeze götürülebilir mi?" Tosun, "becerilerek" engellenebilir mi?... Doğuda ve Batıda, belediyecilerden eğitimcilere birçok ilgili, bu soruları sormuştur. Reşad Ekrem Koçu, Osmanlı döneminde duvarları katranlamanın bir işe yaramadığını belirtmişti. Galiba tek önlem var: Gözetleme. Ayakyolu mahremiyetindeki insanı gözetleme, başlıbaşına bir sapkınlık ve suç değil midir ("o", gözetlenmekten haz duymadıkça). Öte yandan, her duvarı ve her insanı gözetlemek zaten olanaksız... Demek, Tosun eylemini sürdürecektir insan var oldukça.

Sürdürsün, belgesin kendisini, kendimizi.

"O ŞEY" ÜZERİNE BİRKAÇ NOT

"Kalçasız bir dünyanın butsuz tavuktan farkı kalır mı?" (Bu cümleyi, 11 Şubat 1977 tarihli Günce'den aktarıyorum.)

*

Bir "erkek dergisi" düşünün, kalçanın k'si bile yok; ikinci sayısı çıkmaz kolay kolay.

Akdeniz'li ve Ortadoğulu adamlar, kalçalar konusunda sanki daha derin bir eğilim taşıyor: Türkçenin birkaç "özlüsöz"ü, başka dillere çevrilebilir mi acaba?... "Yemeğİ gösteren salçadır, kadını gösteren kalçadır" Ve bu da çeşitlenir: Bilirsiniz, bu kez "pantolonu gösteren ütüdür, vd"

*

Kulakları çınlasın Muzaffer Buyrukçu'nun; "Büyük Argo Sözlüğü"nü incelemiş, hak etmediğim denli güzel bir yazı yazmıştı. "Tabii, es geçtiğın şeyler de var," diyordu. "Örnek?" Örneğİ şuydu: "Şeyi becerten, şeydir" Hadi, şu "şey"lerin yerine mantıklı karşılıklarını koyun. A'yı becerten G'dir... Az kişi (pek az erkek) yanlışlık yapacaktır. (Muzo Abi'ye söylemeden edemedim: "Dediğın laf çok ilginç de, argo değil, kaba dil, küfür dili tayfasından; bir atasözü değerinde; istersen *agasözü* diyelim bu türe".)

*

Argodan açmışken, insanımızın kalçalar ve kış üzerine ne denli "yaratıcı" olduğunu anlamak için, "Büyük Argo Sözlüğü"nın sonundaki "Kavramsal Dizin"e bakmak yeter. 49 (kırk dokuz) sözcük ve deyimle karşılaşacaksınız. (Yeni baskılarda bu rakamı arttırma hakkım saklıdır.)

*

Venus'u ve Afrodit'i çoğumuz bilir. "Venus Kallipygos"u ise herkes bilmez. "Güzel Kıçlı Venus" demektir; heykelcinin kalçalar üzerinde özellikle çalıştığı birkaç Venus heykeli, böyle anılır (*kalli*, *kali*, *kale*, "güzel"dir, *pyge*, *pygos* ise, "kıç").

Sonra, bilimsel birkaç deyimi anımsayalım: Örneğin, *pygismus* (Yunanca *pyge*, "kıç, anus", söylemiştim) "kıççılık" anlamında kullanılmış... *Coitus a tergo* gibi, *coitus a posteriori* gibi, *pedicatio* gibi terimler, "arkadan ilişki, anal ilişki" anlamlarında kullanılmış... Birtakım çeşitlemeler de var: *Lambitus ani* (anal yalama); *introductio digiti ani* (parmaklama, anusu) gibi... Kısacası, "insanla ilgili hiç bir şey yabancı kalmaması gereken" bilimciler, olguları "olduğu gibi adlandırma"ya çabalamışlar. Zaman içinde değişmesi mümkün (hatta zorunlu) ve özel bakış açılarından, ahlâki yaftalamalardan kaçınmışlar.

*

Kimi erkeklerdeki kalça tutkusunu da ille açıklayacağız: Ama -yine ille- değişik nedenler ileri süreceğiz... Efendim, kalçalara verilen önem, hayvani bir yönümüzden kaynaklanıyormuş: Kalçaların genişliği, kızın ya da kadının havsala genişliğini, doğurma yeteneğini, soyun sürmesi yeteneğini yansıtmış... Yo, öyle değilmiş; kalçalara önem vermek, insanların da hep hayvanlar gibi birleştiği dönemden kalma bir alışkanlıkmış: Erkek hayvan, dişi hayvandan ilk işaretleri o bölgeden almış... Bir de buradan yakın: Kalça meraklısı erkeklerde, gizli hemcinsellik varmış... Haydi oradan Müştak Efendi! Yahut, olsa ne yazar!

*

"Misyoner pozisyonu" ile hesaplaşalım. Efenim, Afrika'ya giden ilk Hristiyan misyonerleri, halkın hâlâ *hayvanlar* gibi çiftleştiğini görmüşler (meraka bak)... Bunu engellemek için, "dört ayak kadına erkeğin binmesi" yerine yüz yüze birleşmeyi önermişler (öneriye uyulup uyulmadığını da denetliyorlar mıydı acaba?)... Yüz yüze birleşmeye bu yüzden "misyoner pozisyonu" denilmiş. Dindarlığa

kitakse, *hayvan* anlayışına da!

Yarayışlı düşünce, insanın ufkunu açan, yaratıcılığını artıran düşüncedir. Yüz yüze mahkûmiyetin Engizisyon kellesiyle nasıl uyuştuğunu kim görmez?

*

Dar pantolonlar, o streç'ler mtreçler filan, dar giysiler ve etekler yasaklanmalı!

Kadınlar, kalçalarına indirgenmekten hoşlanmazlar. Doğrudur. Öyleyse ne diye o dar şeyleri giyerler? Sevabına mı?

Bu konuyu Tinto Brass ile, Lasse Braun ile tartışmak gerek. Birincisini tanıyorsunuz; gerçek bir kalça fetişisti; kadınların kişiliğini kalçalarına bakarak anlayabildiğini ileri sürüyor. Lasse Braun ise, Türkiye'de pek tanınmaz. O da bir anus fetişisti porno yönetmenidir; hak ettiğince anılmıştı.

*

Üstat Richard Burton'dan söz etmiştim... O da, dünyanın orta kuşağındaki erkeklerde görülen kış merakını *iklim*'le açıklamaz mı? Efenim, bu iklim kuşağı olağandan sıcaktır, sıcak da organları baydırır, gevşetirmiş; orta kuşakta yaşayan erkekler, bu yüzden daha dar bir seçeneğe yönelirmiş. (Karanlık Rıza Beyi de analım.)

Tanganyika gölünü bulan gezgin, "1001 Gece"yi Arapçadan İngilizceye aktaran bilgin, Burton, şu haberi okumalıydı: "Soğuk ülkeliiler", Norveç'liler anal birleşmeye çok düşkünmüş; nedeni, olağandışı cinsel davranışlara ulusça eğilimli olmalarıymış. Ne dersiniz azizim? Yattı mı şimdi sizin iklim açıklamanız da?

Irklarla, uluslarla, iklimlerle, bölgelerle, dinlerle, o dinlerin değişik yorumları, yolları, tarikatleri ile... açıklamaya çabalamak bir şeyleri, ne acıklı görünüyor. İnsanı anlamak için hiç biri tek başına yeterli değil.

*

Erkekler kadınların kalçalarına takılıyor da kadınlar ne yapıyor? Birtakım araştırmalar, kadınların da erkeklerin

kalçalarına baktığını, hatta bu bakış ve değerlendirmenin eş seçiminde etkili olduğunu gösterdi. Kadınların çoğu, erkekte dar kalçadan hoşlanıyor. (Hadi Bay Misyoner, bunu da yorumlayın: Peki, yorumlayalım... Geniş kalçalı erkekler yeterince erkek olamaz; malum ya, hemcinsel filan ilişkiler için uygundur onlar; o nedenle de, kadınlar dar kalçalı erkekleri içgüdüsel olarak tercih ederler!?)

*

Yıllar önce, Büyük Postane’nin (Sirkeci) önünde zarf kâğıt kalem kartpostal satıcıları bulunurdu. Çok matrak ve nekre bir Osman Efendi’miz var; kulübeciklerden birisinde el altından “Çin işi Capon işi” fotoğraflar, dergiler satıyor; 8 milimlik “o biçim” filimler kir alıyor, pazarlıyor. Ostik Ağa (arkadaşlar arasındaki adı buydu), sattığı nesneleri sınıflamıştı. Kalça meraklıları için ayırdığı “iş”lere, “Kümbet Dalgaları” derdi.

Arz ve talep meselesi... Aynı markayı taşıyan iki film-den “Kümbet” sınıflamasına giren, daha pahalıydı. Çok satıldığından, her zaman bulunamıyordu.

Ostik Ağa, bu olguyu “kızların kadınların dar pantolonlar giymeye başlamasıyla” açıklardı. İlgiler *böyle böyle, oraya* yönlenmişti.

nota bene

Pantolonun bir Türk icadı olduğu söylenir. Müslümanlık âdabında, erkeklerin dar pantolon giymesi doğru bulunmaz. İslamiyet ve cinsellik üzerine çalışmaları bulunan Demircan Hoca, erkeklerin *başka erkeklerin ilgisini çekmemesi* gerektiğini belirtir.

*

Beyaz renkli erkek çorabı giymek, fuhuş piyasasında özel bir simge, bir işaretmiş. Fahişenin anal ilişkiye de izin verdiğini (argo deyimle “komple olduğunu”) gösteriyor-muş...

nota bene

İrfan Yalçın'ın "Genelevde Yas" adlı romanı, fuhuş, biraz daraltırsak genelev dünyamızın ilginç ve "doğrucu" bir tanığıdır. Şu "komple olmak" durumunu, fahişenin yaşlanmasıyla, müşterisinin azalmaya başlamasıyla ilişkilendirir; anal ilişkiye ilk yıllarda hiç yanaşmayan fahişe, sonra sonra "komple olmaktadır". Ama... "*Komple de olsa, anasının a.1 da olsa yok müşterisi,*" der "Genelevde Yas"ın kişilerinden biri.

*

...Bir tanıdık, Yunanistan kökenli bir filmi izlerken, beyaz çorabın Yunanistan'da da aynı anlama geldiğini görmüş.

Dünyanın en büyük, en yaygın dili, davranış dili, simge dili değil mi?... Her alanda. Bir zaman gelecek, zavallı insan, piktogramlar aracılığıyla konuşup görüşecek.

*

Sevicilerin bir türü, kalça ve anus fetişisti oluyormuş. Temel fıkrasında söylendiği gibi, aynı durumda sayısız "erkek sevicisi" var.

*

Tamam, insanı birtakım parçalara bölüp bu parçalardan birisini aşırı bir biçimde, bir saplantıyla öne çıkarmak, daha da ötesi, gözü "o"ndan başka bir şey görmemek, fetişçilik, yabancılaşmadır. Kişinin kendisini ilgilendirmeli. Fakat böyle bir yaklaşımın tam karşıtı, insanın belirli bir bölgesini görmezden gelmek, "o"na birtakım sapmalar sapkınlıklar yakıştırmak da ağır bir fetişizm ve yabancılaşma biçimi değil mi? Bu da bir takanak değil mi?

*

Erişkin yaştaki iki kişinin kendi özgür istemleriyle ve başkalarına zarar vermeden girdiği her ilişki, normaldir. Yasal düzenimiz, bir noktayı hariç tutar: İki kişiden birisi, diğerinin rızasıyla da olsa, diğerinin bedensel bütünlüğüne zarar veremez. *Habeas corpus*!

"Ah, şimdiki aklım olsaydı," diye hayıflanabilen tek canlı türü insan mıdır?... Bırakın aklı, "hayıflanabilen tek canlı"?

ERKEKLİĞİN İDAMI, ERKEK'İN İDAMI MI?

Hiç bir sözlüğün dili bütünüyle yansıtmaması beklenemez. Dil sürdürmektedir yaşayışını; sözlükse, yayımlandığı anda ilk ölümünü yaşar. Sürekli yaşamıyla dil, sözlüğü sürekli öldürmektedir. Bu karşı durulamayacak bir durum, bir olgu... Yaşam artıktır, sözlük eksiktir.

Peki, sözlüğün, yazılmakta olduğu süreç içinde, dili bütün renkleriyle görüp bütün tadlarıyla tadarken (görmesi tatması gerekirken) es geçtiği, atladığı noktalara ne demeli?

Argo, yeterince yansıtılmaz. Küfür, hele küfür neredeyse hiç yansıtılmaz (duydum, *Met-üst* adıyla sevgili Metin Üstündağ, bir küfür sözlüğü derliyormuş; hele şükür; bunu "*Maledicta*" duymalı... Can Baba da tabii.) İyi, sözlükçülerimizin "avv, ne ayıp!"larını anlamak güç değil. Güç değil de, gün gelecek, Türkçede bir zamanlar "düz duvara tırmanmak" deyiminin var olduğu unutulacak. Ve sözlükler, *dili unutuluşun elinden kurtarmak* değilse nedir? İşte bir örnek: Son yıllarda, önce Amerika'yı, sonra dünyayı kasıp kavuran bir "penis kesme" olayı var; ve Türkçede, artık pek az kimsenin anımsadığı bir deyimdir ki, kadının savunma ve saldırı duygularını apaçık koyuyor ortaya: *Haşefesini alnına yapıştırmak*... Bakın bakalım, var mı herhangi bir sözlüğümüzde, ansiklopedimizde?

* * *

"Erkek karıdır," derler ya...

Yaşlı, "teklifsiz" olmayı da yaşına yakıştıran bir hanımefendi, bir herife duyduğu derin öfke içinde şöyle demişti: "Haşefesini alnına yapıştıracığım onun!"

Haşefe nedir, bilir misiniz? İlginç tanımları olan bir sözcük:

Erkeklik organının uç kısmı, kabarık baş bölümü; saç kırpıldıktan sonra başta, ekin biçildikten sonra toprakta kalan kısım; ayrıca, su içindeki kayanın su düzeyi yukarısında kalan kısmı, ucu.

Kadın, erkeği ("erkeğini" belki de) öylesine ağır biçimde cezalandıracağını söylüyor ki, organının ucunu (başını) kesecek, kestiği parçayı da, cümle âlem görsün diye, adamın alnına yapıştırarak!

Amerikan İngilizcesinde, olay kahramanının soyadından çıkılıp "to bobbitt" (bobbitt'leme) biçiminde deyimleşen olay, bizde evvel eski varmış gibi görünüyor. Bizde "erkek karı, Osmanlı karı, taşaglı karı, baba karı, altı okka karı..." gibi deyimler kullanıldığına göre, niçin olmasın? Erkek rezilliğine bakın, *karı*'yı överken, erkekliği kullanıyor ("övgü" bu). Rezilliği daha da açık görmek için, karşıtını düşünün: "Karı erkek, bızırlı herif, ana erkek," derse-niz ne (neler) anlaşılacaktı ("övgü" mü bu)? Tüh yüzümü-ze! Yüzümüze tüküren, *bacıyân-ı Rûm'* dur...

nota bene

Bakın bakın "Meydan-Larousse"un ilgili maddesine: *Bacıyan-ı Rum, Anadolu (Rum) bacıları; bazı sofiler Kur'an'da erkeklerin kadınlardan üstün olduğu hakkındaki âyette (IV, 34)...*

nota bene'nin de "bene"si

"Nisa" suresi, 34'üncü âyet: "Erkekler; kadınları gözetip kollayıcıdırlar. Şundan ki Allah, insanların bazılarını bazılarından üstün kılmıştır ve erkekler mallarından bol bol harcamışlardır. İyi ve temiz kadınlar saygılıdırlar; Allah'ın kendilerini koruduğu gibi, gizliliği gereken şeyi korurlar. Sadakatsizlik ve iffetsizliklerinden korktuğunuz kadınlara önce öğüt verin, sonra onları yataklarında yalnız bırakın ve nihayet onları evden çıkarın / bulundukları yerden başka yere gönderin / onları dövün. Bunun üzerine size saygılı davranırlarsa artık onlar aleyhine başka bir yol aramayın. Allah çok yücedir, sınırsızca büyüktür" (meal, Yaşar Nuri Öztürk)...

nota bene

Meydan-Larousse, sürdürüyor:

"...ayette (IV, 34) geçen *rical* 'erkekler' kelimesine 'erler, erlik mertebesine ulaşmış kimseler' diye anlam vermişler ve erlik mertebesine ulaşmış bazı kadınların da bulunduğunu ileri sürerek kadını erkekten aşağı görmemişlerdir. Nitekim sofiler arasında bu tip birçok kadın çıkmıştır. Âşık Paşazade eserinde Anadolu'daki konuk erenler arasında bacıyan-ı Rum'u da zikretmekte ve bunların diğer zümreler gibi Anadolu'ya doğu illerinden göç ettiğini belirtmektedir" (BACI maddesi içinde; okuyun, günümüzün kendisine bacılık yaraştıran "Çilli" baci'sını acı acı düşünün).

Erkek çocuğun kâbusu...

Çetin Altan Usta, sünnete takmıştı bir zaman. Sünnetin erkek çocuk ruhunda ve gövdesinde yarattığı sarsıntıyı (travma'yı) haklı olarak irdeleyip eleştiriyordu. Ama gün gelip sünnet âdeti bırakılsa bile kalacağa benzer bir deyimimiz var: "Çükünü keserim senin ha"... Özü düşünülürse, şu eski "haşefesini alnına yapıştırmak" deyiminden farklı değil. Erkek çocuk, büyüklerin yanlış bulduğu bir şey yaparsa, "çükü kesilebilir"

nota bene

"Erkek adamın erkek çocuğu olur" Kızı olursa, "erkek adamın erkek damadı olur" Bu "erkek adamlar" da, oğulları ve torunlarına şöyle derler: "Göster çükünü bakayım (bakalım)" Kanıtla ki kız değilsin, bu çük çok önemli!... Ve sonra da, bir hata yaparsan senin ilerde "benolmanı", "erkek adam" olmanı sağlayacak o önemli şeyi-ni kesebilirim!

* * *

XX. yüzyılda Türkiye'de yaşayan erkekler arasında "çükünü keserim ha!" tehdidini çocukken duymamış kaç kişi vardır acaba? Eskiden, berberler yaparmış sünnet işini.

Çocuk, kasaptan da beceriksiz ve yüzde yüz ahmak bir sünnetçinin eline düşmedikçe asla gerçekleşmeyecek bu tehdit, korkutma amacı taşır sözümona. Ve korkutur da. Ama, benzetmeyi, mecazı anlaması bir yaşa değin mümkün olmayan çocuğun zihni, bu tehdit karşısında (ve sünnet karşısında da) büyük bir yılgınlığa kapılır. Kulağı çekilse neyse de, en önemli organı, sanki "kişiliği" olarak belletilmiş şey, yok edilme tehdidi altındadır. Yalnız o mu? Başlı...

nota bene

"Türkçenin Büyük Argo Sözlüğü"nden aktarıyorum şimdi: *KOPSİ KEFALİ ETMEK* d. (yun. *kopsi kephalos*, "başını kesme") (Birisinin) Başını vücudundan ayırmak; boynunu kesmek.// (Ve... ve!) Sünnet etmek.

* * *

Freud'un ruhuna...

Hep söylerim ya, Freud yahut onun "mesleği"yle ilgili bir başka uzman Türkçe bilseydi, "iğdiş edilme korkusu" diye adlandırılan gerçeklik ile bunun nedenleri ve sonuçları, daha erken sunulabilirdi insanlığa. Erkek çocuğun iğdiş edilme korkusu, başka dillerde eski mi eski bir deyim olarak var mıdır acaba? Dilde kurumlaşan (çünkü deyimleşmiş olan) bu tehdit ve yarattığı korku mudur bizde erkeklik kavramının böylesine tabulaşmasının nedeni? "Hımmmm, şöyle değil böyle yap, yoksa *çükünü keserim ha!*"

"Kadında eksiklik duygusu" kuramı (Helene Deutsch), erkekteki o "fazlalık" üzerine inşa edilir...

nota bene

Bizim halk dilimizde, *eksik* etek, "kız, kadın" anlamına geliyor. "Etek nedir?" diye sorarsanız, yine dilimize dönüp "etek tıraşı"ndan söz ederim; kasıktaki, "ut yeri"ndeki, etek'teki kılların alınması, tıraş edilmesidir. "Kadın, kız =eşittir= kasığında bir eksiklik olan, *çüksüz*" denilmek isteniyor.

...Kız çocuktaki, kızdaki, kadındaki "penis kıskançlığı" da aynı kuramın bir parçası. Erkek çocuk, annesine yönelen cinsel libido'su yüzünden cezalandırılabilceğini düşünür. İğdiş edileceğini sanmaktadır. Erkek çocuktaki o "fazlalığı" gören kız çocuğu da, vaktiyle kendisinin de bir penisi olduğunu, ama bu organın -yine ceza olarak- kesildiğini çıkarsamıştır. (Erkek çocukta anneye yöneliyor libido; kız çocukta ise babaya. Babaya yönelen libidonun kimi durumlarda sansürlendiği, amcaya aktarıldığı [transference] olur. Pek eski bir İstanbul halk türküsü, yeniyetme bir kız ile amcası arasındaki ilişkiyi yansıtır: "*Amcam beni götürdü/ Ah ne bileyim ben*" diye başlayan türkü, gerçekten keskin bir "froydiyen" malzemedir. "*İçime de bir şey akıttı/ Ah ne bileyim ben/ Vefa bozası sandımudımudımı ben.*" Bu sandımudımudımı'da, Tevfik Fikret'in "kü-çük mut-ta-rid muhte-riz dar-be-ler/ ka-fes-ler-de dam-lar-da pür ih-ti-zaz" dizelerindekine benzer, yağmur damlalarını anımsatır bir ritm edası vardır; amca, boşalmaktadır.)

* * *

Erkekliğin silahlaşması...

Bilinen olaydır; bir Türk, bir turistin (Alman olmalı) anasına söver. Adam bu öfke dolu bağırışın anlamını sorar. Açıklarlar: Senin anneni şaa'pacakmış. "Ne iyi," der turist, "fukara yaşlı kadıncağız herhalde pek sevinirdi" (Almana gerçekten küfretmek, sizin onu aşağıladığınızı ortaya koymak istiyorsanız, ona *Bauer* [köylü] ya da *Schwein* [domuz] demeniz gerekir. Nazi sözcüğü de zaman zaman aynı işi görür.) Bir fıkrada da aynı olgu ile karşılaşırız: Temel, yeni evlendiği karısıyla aylar boyu yatar ama birleşmez; nedeni sorulunca, "ha o paa ne çötuluk etdu ki pen onu şaa'pacağum," diye yanıtlar.

Bilimin *fallik saldırganlık* diye adlandırdığı bu durum, hem küfür diliyle , hem argo ile katmerlenir: "Cinsel ilişkide bulunmak" anlamındaki fiil, erkeklik organından türemiştir...

Bu anlamdaki diğer sözcükler ve deyimler de, *yapıcılık, edicilik, saldırganlık, şiddet* içerir: Çivilemek, düdükleme, fişek atmak, haklamak, kaskaslamak, lehimlemek, perçinlemek, tokmaklamak vd.

Demek ki, yitirilmesinden korkulan organ, yitirilmeyince abartılıyor bu kez. Kadın karşısındaki bu "fazlalık" ve "üstünlüğüne" hemen her kültürde sarılıyor erkek. Sarılıyor ve kendi ideolojisinin sınırları içinde, organını "yüceltiyor" *Baba* diyor ona, *babatorik, balta* diyor (Baltacı karmaşası'nı anımsayın), *çakı, kefal, kereste, maslahat, ortabacak, piston* vb diyor. *Yarağ* da, eskil anlamında "silah" demek. Bir yengi aracı o. Yenilirsen, sen bilirsin!

nota bene

"Tarih-i Selanikî"den (XVI. yüzyıl) *pür-yarak bir kâfirün mavunasına çatup, ceng-i azîm eyleyüp, tûfeng ile şehîd olup...* (aktaran Prof. Dr. Mehmet İpşirli, 1989, s. 82).

Âşıkpaşazade, XV. yüzyıl başlarında şöyle anlatıyor: "İki gün gecesiyle savaşıldı. Sonunda Tatarlar yenildi. Öyle kırdılar ki hayalarını kestiler Derisini birbirine diktiler. Keçeye kapladılar. Ad olsun diye sayvanlar yaptılar. Şimdi dahi o yazıya (ova'ya, H.A.) 'Taşak Yazısı' derler" (Atsız'ın aktardığı "Âşıkpaşaoğlu Tarihi"nden, 1970, s. 14). Yenilenlerin yarağları, taşakları kesiliyor. Yenilmişlerdir; "erkeklik"e layık değildirler artık!

Sözcüğün "yararlı iş" anlamını da Yunus'tan öğrenelim: "Bu dünyayı elden bırak ahretine eyle yarak / Erenlerden olma irak gel ikrar et erenlere"

Bir Jandarma eri, XX. yüzyıl sonlarında, bir cinsel ilişkisini anlatıyor: "Benim asker... MG3 mekanizmasından daha hızlı gidip geliyordu" (Penthouse, Mart 1994). MG3'ü bilme-yenlere not: İki erin kullandığı bir tür makineli tüfektir. (Agasözü de şöyle der ya: "Başkasınınkini görmeyen, kendininkini piyade tüfeği sanar".)

Ya sanat?

Masaya birkaç albüm koydum, Doğudan Batıdan, Güneyden Kuzeyden, görsel sanatçıların albümleri. Albümlerin belirli sayfalarını açtım... Rastgele izliyorum, izlek'in kendisi çıkıyor ortaya...

Dahomeyli bir heykелci, bir cinsel birleşmeyi betimliyor. Erkeğin organı, karşı karşıya durduğu eşinin ve kendisinin bacağı kalınlığında... Japon minyatürcü Sunço, organı "kol gibi" abartmış...

Osmanlı minyatürcüsü, penisi pek abartmamış; onu görünür kılmış, o kadar...

Bizim Bedri Rahmi'nin "Babatomiler"inde erkeklik organı, erkeğin ta kendisi olacak kadar abartılmış; burada, organ kişileşmiş, erkeğin varlığını istila etmiş, kadını delip, hatta kesip geçmekte...

Yüksel Ar(t)slan'a baktığımızda, alçakgönüllü bir yaklaşımla karşı karşıyayız; penis, bir doğabilimcinin inceleme nesnesi, bir sanatçının ıstırabı, kimi zaman da, acımasız bir anatomik desenin zavallı bir parçasıdır. Fakat Ar(t)slan, Georges Bataille deseninde Bedri Rahmi ile koştur bir yapıt sürmekte önümüze: Ölüm ile şehvet'i temel iki kavram sayan Bataille'in bütünüyle penise dönüşmesi söz konusu; ama yazarın gövde-penisi, bu dönüşüme karşılık yine de *ayrıca* -gövdesinden ayrıca- var.

Kadının karşı "silah"ları ve savunma araçları da, onun gövdesindeki çıkıntılardır: Amerika'da göğüsler, Eski Dünya'da kalçalar. Saldırgan "füze" memeler, mağdur ve savunmacı "tampon" kalçalar.

* * *

Erkeklikten azledilme...

Erkeklikten azledilme korkusu, hemcinsellikte de baskındır. Kendisini "normal" sayan erkeklerde ise, "homoeroto-fobi" (hemcinsel erotizm korkusu) vardır çoğunluk. Bizde bu kavramı "edilgin hemcinsel olma korkusu" diye değişt-

tirebiliriz; çünkü, edilgin hemcinsel, hemcinseldir de, etkin olan değildir sanki. Edilgin hemcinsel, kızlaştırılır, kadınlaştırılır Ortadoğu'da; erkeklikten azledilir. Azledilir ama, "erkeklik/iktidar/şeref" üçgeninin içindeki mahpusluğu sürmektedir... 1980 sonrasında bir gazetede okumuş ve gülmeli mi ağlamalı mı bilememiştim: 12 Eylülün "süper ahlâklı" rejimi gereğince, Türkiye'de sahneye çıkması yasaklanan bir travesti, Avusturya'ya gidiyor... Orada "çalışıyor", porno filimlerde oynuyor. Başından geçenleri anlatırken, şunu eklemeyi de unutmuyor... "Tabii takma adla çalıştım; Türk erkeğinin şerefine leke sürer miyim hiç!"

Travesti yurttaşımız, Türklüğünü, erkekliğini ("penisini") ve şerefini sakınıyor, koruyor. 12 Eylülle birlikte, çoktandır yaşadığı karmaşalar iyice somutlaşan bir erkeğe dönüştüğünü bile bilmeye anlatıyor bu travesti.

Transseksüele gelince, o kendi erkekliğini idam ediyor. Türkiye'de, edilgin hemcinsellik, transvestizm (kılık değiştiricilik) ve transseksüellik (cins değiştirim) kavramlarının birbirine karıştırılması, bu kavramların okuryazar kişilerce bile birbirinden ayırt edilemeyişi, deminden beri belirttiklerim yüzünden, ilerde daha somut görülecek: İşte, hepsi azledilmiştir erkeklikten, hepsi aynı, hepsi *ibne*.

nota bene

Yıl 1992. Yurtdışından döndüm. Atatürk Havalimanına indim. Gümrükten geçtim. Taksi arıyorum. Yok. Genç, efendiden bir adam, daha yenilerde satın alınmış yerli arabasıyla yaklaşıyor; korsan taksici. Biniyorum. Laflıyoruz. Korsan taksici, meğer polismiş, hem de ahlâk zabıtasındanmış; yeni aldığı bu arabanın taksitlerini ödeyebilmek için işte böyle çalışıyormuş tatil günleri, görev yeri de Beyoğlu. Ahlâk zabıtasında görevli "korsan taksici" polisle konuşmaya başlıyoruz... "İşiniz zor olmalı," diyorum. "Zor," diyor, "bu orospuların karısı ayrı dert, erkeği ayrı dert" "Neden?" "Geçenlerde erkek fuhuşçuların evini bas-

tık," diyor. Hepsini derdest etmişler. Ekip minibüsüne bindiriyorlar. Memur bey (ahlâkçı), "kırıtmayın, çabuk olun, ibneler!" diyor. "Kız"lardan birisi karşı çıkıyor: "Ayol biz ibne değiliz, travestiyiz!" "Siz okumuş adama benziyorsunuz. Farkı ne ki ağabey?" diye soruyor bana." Benzediğimi duyumsuyor, üzülüyorum.

* * *

Lorena'cılık...

Lorena Bobbitt, dünyanın ilgisini penise çekti. Erkeğin silahını elinden almak, onu erkekliğinden azletmek, sözümona yüceliminin giderilebileceğini göstermek istedi. "Çükünü keserim! Ve kestim. Suç işlediğin yaşamsal organını doğradım."

"Kadın haklı mı sizce?" diye sordular bana da. "Kendisini aldatan karısının cinsel organına kazık çakmaya kalkan erkek ne denli haklıysa, Bobbitt de o denli haklı olabilir," demiştim. Erkekteki "cinsel korku"lardan birisi de *vagina dentata*'dır ("dişleri olan dişilik", dişleri olduğu sanılan, demek ki "ısırabilen, ısırp koparabilecek nitelikte" dişilik organı). Bu korkuyu diriltmek de, kadını bir oyuktan ibaret görüp onu *orasından* cezalandırmaya kalkışmak da büyük suçtur, ilkeliktir. İdam, suçtur!

Cinsel özgürlük karşısındaki basınç, baskı ve hatta faşistçe ezme alışkanlıkları (hadi ben de söyleyeyim şu iğrendiğim lafı) "21. yüzyıla [hangi 21'inci?] girerken" böylesine sürerse, bireylerin birer cellat olduğu, daha da acıklısı, cellat olmaya yeltenirken zaten kurban olduğu çağlar aşılamamış demektir.

"Çüklü" ya da "ma'lı" olmayı, ruhsuzlukla, beyinsizlikle eşitlemeyelim.

CİNSELLİK, YANSIMA VE YORUM

Kambur kadının esrarı...

Yıl 1964, mevsim yaz. On beş yaşı'n içindeyim. Kafam sorularla dolu: Cinselliği sözüm ona "biliyorum" artık, ama, bana çekici gelen kim? Neden? Aşk nedir? Cinsellik-le aşkın, fattan ile nazlı'ın (Fattan ile Nazlı adlı bir öykü yazabilirdim, "Dilber ile Sergerde"yi yazarken) birbirine bağlanıp sonra da sanki sonsuza dek kopuşları birbirlerinden, niçin?

Bir Pazar günü, o yılların gençlik raconuna uygun, temiz tirendaz giyinmişiz. Beyaz pantolon, mavi gömlek çekmişiz; saçlarda briyantın, *anadın mı?* Benden bir iki yaş büyük bir arkadaşım (kulağı çınlasın Kürt Şük-rü'yle) birlikte Karaköy'e gidiyoruz. Cinselliğin "satıl-makta" olduğunu da biliyorum artık. 18'den küçüğüm di-ye, "o sokağa" alınmayacağımı sanıyorum. Neyse, sorun yok. Kalabalığa karışıp dalıyoruz içeriye. Büyük merak, anlamlı bir yanıt bulabilecek mi?

nota bene

Babam, hafta sonu harçlığı veriyor bana, 5 Türk lirası. Soruyor: "Nereye gidiyorsun?" "Karşıya," diyorum, biz Kadıköylüler öyle deriz Karaköy'e, Galata'ya, Pera'ya. "Karşıya mı?" diyor ve an-layışlı gözlerini gözlerime dikerek bir 5 lira daha veriyor. Recep Bey, annemin deyişiyle Recbefendi, ne sevecen, ne esirgeyici babaydınız siz.

nota bene

1960'lar... Babamın bir mobilyacı mağazası var Kadıköy çarşısında... Çarşı mescidinin çapraz köşesinde... İçgöçün azdığı yıllar. Amele tavırlı bir adam, mağaza kapısının önündeki babama sormuştu: "Agam, burelerde umumk-hane vor midir?" Babam, arkadaşça bir gülümseyişle azarlamıştı herifi: "Hastir git lan kırro! Bunu git de pezevenklere sor!" Kadıköy'de genelev olmamıştır hiç. Randevuevi "takılınmıştır" İstanbul'un genelevleri limanda (2. sınıf, *Bahnhof işi*) ya da Pera'da (Abanoz, *Soho işi*) idi. Sonra, Soho, Bahnhof'a yaklaştırıldı (Alageyik Sokağı). *Yukarıda*, pahalı randevuevleri ile seçkin pezo'lar kaldı. Seçkin pezo'ların sonuncusu, Zurnik idi... "Pezevenkliğin de namusu kalmadı," sözü, onundur. "Niçin?" diye sorulunca, şöyle yanıt vermişti: "Biz, 18 yaşından küçük kız ve karı satmayız. Evli karı satmamayı tercih ederiz. Satmazdık, satmamayı tercih ederdik daha doğrusu"

* * *

Duvarı, "vizite 4,5 lira" yazıyor, dört buçuk Türk lirası. (Daha sonra, "Yeraltı Destanları"nda şöyle döktürecektim: *Beyaz tek şey vizite kartı / Bu da bu kuyunun şartı.*)

Birden, oradaki her şeyin, ev olmaktan çıkarılmış evlerin, metal kapıların, "datlı" satıcılarının ("datlı yi, datlı gonus abüyy!" diye bağıyorlardı, tatlı bişeyler yersen, erkeklik gücün artar, o zaman "tatlı konuşursun", iyi becerirsin!), kadınların kadıncağızların, onların *bisürecik* erkeği olmaya gelenlerin (kadınlar, "gelsene kocacım," diyordu), onların kapılardan bakışlarının, odalara çıkan merdivenlerin, oda numaralarının, o boktan kaldırımların, acı acı amonyak (sidik) kokan duvar diplerinin, çünkü düzüştükten hemen sonra işemenin cinsel yolla geçen hastalıklardan koruduğuna inanılır, hemen kapı girişlerinde oturan mama'ların, ara sıra zır zır çalan kap-kara telefonun ve beni "millî olmaya" getiren Şükrü'nün, hepsinin, büyük ve acıklı bir blok, bir "yapı" oluştur-

duğunu duyumsuyorum bulanık bir biçimde. Cebimdeki para da katılıyor o bloka. Mavi beş liralıklar! 50 kuruş kalacak geriye birisinden. Kurtulacak 50 kuruş. "Millî"likten artacak! Dört buçuk lira ile birlikte elli kuruşu da düşünmen, delinin teki olduğunu gösterir, demekteydi içimde bir ses.

Ama, yazarlık tutkusu kanıma girmiş artık; gördüğüm herkesi, her şeyi zihnime kaydetmeye çabalıyorum. Ve birdenbire yakalıyorum "esrar"ı: Kambur bir kadın var; merdivenlerde görünüp görünüp yitiyor; müşterisi diğer "karı"lardan çok daha fazla. Kambur kadın, kısa, 1.40 filan boyunda; esmer; gövdesi pörsük; yüzü haminnem-sidir. Yaşı, 35-40 dolaylarında olsa gerek. 60 gösteriyor.

Mamaya gelince, muhteşem bir Fellini kadını: "Bodur tavuk herdem taze", şişko. Bluzunun güdük kollarından muhallebiye dönmüş pazıları taşıyor, giysisinden de birer "emçeğe" dönmüş göğüsleri fışkırmakta. Yırtık mı yırtık bir yüzü var. Elinde, o sıralar yeni yeni başlamış "plastik çağı"nın bir simgesi, sarı renkli, plastik su tabancası... Mama, "haftaym beyler, haftaym!" diye bağırıyor ve içeriyi izlemekten bıkmayan "beylere" su sıkıyor. *Beyler* kaçışıyor biraz; sonra da sırta sırta, elleri ceplerinde "tespihlerini çekerekten", yine birikiyorlar demir kapı önünde. Kambur kadın, merdivende bir gölge gibi belirliyor ve yukarıya yönelen bir adamla birlikte yine kayboluyor.

Kafamdaki soru, iyice yalınlaşıyor... Kambur kadının meraklıları niçin daha kalabalıktı öbürlerinden?

* * *

Yeniyetmeliğin cinsel arkeolojisi...

Kimi sevebilirim, kime âşık olabilirim? Aşk ve cinselliği kiminle, kimlerle paylaşabilirim? "İkisi", aynı varlık olabilir mi? Güzel yüz ile çekici gövde, cemâl ile ten, benimle olabilecek mi? (Takıldım... Otomatik bir özdenetim miydi acaba: İlk ıslak düş'lerimdeki kadınların

yüzü, hiç anımsanmazdı. Islak düşlerin "şeytan aldatması" diye nitelendiğini de unutma. Şeytan, seni, Havva aracılığıyla aldatmaktadır, "adam" olduğundan beri.) Bu yarılmayı, "Aşkın Aşkınlığı ya da Ortadoğulu Bir Erotomanın Notları"nda anlatmaya çalışmıştım. Kambur fahişeye âşık olabileceğimi sanmıyordum; onunla yatabileceğimi de sanmıyordum. Ama, onun başından gelip geçenleri bilmek, anlamak isterdim; arkadaşça, sabahlara kadar söyleşebilirdim onunla. Dostluk! O ne eski şeydi artık. *Haso* genelev çayı içebilir, dertleşebilirdik. Yıllar sonra duyumsuyorum ki Dosto Baba bizdendir ya da ondanız biz.

Türkiye'de çekildiği belli porno fotoğraflardan birkaçını ele geçirmiştim: "Süje"ler utanıyordu. Kimisi yüzünü kapamaya çalışıyordu elleriyle, kimisi başını eğiyordu; kimisi gülümsemeye çabalıyor ama sırtlamakla kalıyordu. Kendisini gizlemeyi beceremeyenlerin imdadına ise fotoğrafçı trükleri yetişmişti: Resmin bir yerinde, "yüzlerin" üzerinde, kapkara bir yuvarlak vardı. *Bir şey yapıyorlardı* ve o şey konusunda hiç de emin değillerdi. Ama, *yapıyorlardı*, yapmaktalardı. Bunu başkaları (fotoğrafçı, o anda) görmekteydi ve (sonra da diğerleri, masturbatörler) görecekti. Anlatmışımdır.

Şükrü, kambur fahişenin durumunu şöyle açıklamıştı: "Güzel olmadığı için, başka karıların yapmadığı her şeyi yapıyordur" Kambur fahişe, yüzünü gizlemeyenlerin yerindeydi. Orada.

Yıllar sonra, kambur kadını tercih eden erkeklerde bir tür genelev korkusu, bir tür "becerememe" ürküntüsü, bir aşağılık duygusunun dışavurumunu sezecektim.

İlişkilerin aşk ile cinselliğe yarılması, ilk yarılışın ("seksus") bir sonucu muydu yoksa?

Yarılma kavramını dil için de kullanmıştım: Dilde de, *seçkin* sözcüklerimiz aşka, *bıçkın* sözcüklerimiz cinselliğe ayrılıyordu. Ayrılışı seçenler düşünsün... Düşünmeye vakitleri varsa.

nota bene

Şu *sex, seks, sect, cins, cinsiyet* gibi kavramlar üzerinde duralım biraz: Türkçenin o güzelim "birleşmek" fiili neyi anlatır? "İki iken bir olmak" anlamına gelmiyor mu birleşmek?

Neden ikileşmiştiniz?

Sözcüklerin "iç"ini ve "derinliğini", sözcüklerin *türediği yer'i* (belki de *titrediği, titreştiği yeri*) anlamaya çalışırsak, sözcükleri anlama, "okuma" olanağımız da var. Böylece, kavramları kavrama şansımız da var. Bunu başarabilirsek, sözcükler ve kavramlara -gelegeldiği gibi, onlar bize egemen olacağına biz onlara- egemen olabiliriz... Sormalıyız: *İki* nedir, ne idi, niçin *iki oldu* ve neden *bir*leşmek durumunda? Androgyne söylencesi ile Âdem-Havva söylencesi, birbirine çok benziyor. Androgyne, Eski Yunan mitologyasının bu canlısı, "erdişi"dir. Erkek olan da kendisidir, dişi olan da... Mutludur. Tanrılar, Androgyne'nin mutluluğunu, mükemmelliğini kıskanıp onu ikiye bölerler (yararlar onu). Andros erkektir artık, Gyne dişi.

Bunları birbirinden uzağa atarlar. Artık birbirini arayacaktır Andros ile Gyne: Acaba benden koparılan parçam neredeydi, hangisiydi? Âdem için neresiydi Âden bağıçesi?

Bulan, *bir*leşen, mutluluğu da yeniden bulacaktır.

Bulduğunu sanıp aldanan ise mutsuzluğa batar.

Ayrılır, yeniden *yarılır*; "boş" olur. Âdem de tek'tir başlangıçta; ama, gövdesinde bir dişi barındırmaktadır Androgyne gibi... Tanrı, Âdem'in gövdesindeki dişiye dışarı çıkarır, "*Ve RAB Allah adamın üzerine derin uyku getirdi, ve o uyudu; ve onun kaburga kemiklerinden birini aldı, ve yerini etle kapadı; ve RAB Allah adamdan aldığı kaburga kemiğinden bir kadın yaptı, ve onu adama getirdi. Ve adam dedi: Şimdi bu benim kemiklerimden kemik, ve etimden ettir; buna Nisa denilecek, çünkü o İnsandan alındı. Bunun için insan anasını ve babasını bırakacak, ve karısına yapışacaktır, ve bir beden olacaklardır. Ve adam ve karısı, ikisi de çıplaktılar, ve utançları*

yoktu" ("Tekvin", bap 2, 21-25, yine)... "Ey insanlar! Sizi bir tek canlıdan yaratan, ondan eşini vücuda getiren ve o ikisinden birçok erkekler ve kadınlar üreten Rabbinize karşı gelmekten sakının" ("Kur'an-ı Kerim", Nisa Suresi, 1)... "Âdem'i sen yarattın, ona yardımcı olması ve onu desteklemesi için eşi Havva'yı sen yarattın; ikisinden insan soyu doğdu" ("Kitabı Mukaddes'in Deuterokanonik [Apokrif] Kitapları", Tobit'in Kitabı, VIII., Mezar)... Sex, Latince'den, "kesmek"ten geliyor; *secare*... *Sect*, *sekt*, "tarikat", ayrı yol... Bölünen, yarılan, ayrı yola giden. Cins, cins'ten türeyen cinsiyet, Arapça... "Tür" demek, "boy, soy, kabile" demek. Bir var iken (var idiyken) iki ya da ikinci, üçüncü vd olmak...

nota bene

"Tekvin", bap 11/1-9 (...) Androgyne söylencesi insan cinselliğinin erkek ve dişi'ye nasıl yarıldığını anlatır; 'Tekvin' de hiç bir cinsel sorunu olmayan bu mutlu yaratığın ikinci mutsuzluğunu, dilin yarılışını; Andros ve Gyne'lerden oluşmuş yeni insan kavminin dil düzeyinde parçalanışını hikâye eder" ("Türkçenin Büyük Argo Sözlüğü", İstanbul 1998, s. 389).

* * *

Başka kıyılar...

1976'dan bugüne, Avrupalı (Batılı?) insan üzerine birçok gözlemim oldu. 76'ya dek, Türkiye'deki "hallerini" biliyordum onun. Kimisi kolonyalist burnubüyükteydi, egemence ve hırtça davranışlarının altında, Osmanlı korkusunun yattığını bile bilemiyorlardı; kimisi oryantalist ve merakîydi ("görmek istediklerini arıyor bunlar," diye yazmışım yıllar önce); kimisi (az da olsa) pro-türk, bizden fazla "Türkçü" idiler; kötülüklerimizi bile sözümona hoşgörürken, nasıl da onur kırıcı olduklarının farkına varmaktan âcizdiler... *Bok herifler, bok karılar!*

1976'da ilk kez çıkmıştım yurtdışına. O sıralar, pasaport denetiminden geçtiniz mi, kendinizi o "başkalarının dün-

yası"nda buluyordunuz. *Free...* ve *shop*, tabii. Jöntürklerin İstanbul'daki Fransız postanesine girdiğinde neler duyumsadığını biraz biraz anlıyordunuz dış hatlar terminalinde. "Ülkemde değilim artık. Özgürüm. Ama bekliyor o, bekliyor ülkem beni, sevmek ve hırpalamak üzere."

Uçaktan iniyorsunuz. Gümrükten geçiyorsunuz. Ah, hele o İngiltere ("Heathrow" demekti)... Hindistan ya da Pakistan kökenli, İngilizceyi çoğunlukla berbat konuşan bir gümrük yetkilisine çattınız mı, yandınız. O, İngilizlerin ırkçılığını birkaç katıyla yansıtıyor size. Zaten, İngilizlerin gümrük kapılarında apaçık belirlediğine göre, siz "diğer"siniz. Hintli "diğer", başınıza baktığı gibi kıçınıza da bakabilir; üzerinize uyuşturucu uzmanı köpekleri de salabilir. Bunlar gelmedi başıma, götürdüğüm rakı şişesi bin bir incelemenden geçtiydi yalnızca. Sıkılmıştım sonunda ve gümrük yetkilisine bir fatura göstermiştim... Geldiğim okul için ödediğim parayı gösteren faturayı adamın burnuna sokarken, "siz *ödenmiş* durumdasınız, zorluk çıkarmayı sürdürürseniz geri dönerim ve sizin de ananızı bellerim," anlamında bir şeyler söylemiştim. Anlayabildikleri dil buydu, yazık. Gümrükten hemen, saniyesinde geçtydim.

nota bene

"Gümrük kapısı" mı dedim? Kapı, *gate*... Yıllar sonra, Macaristan'daki havayolu terminallerinde "gate" anlamında "kapu" sözcüğünün kullanıldığını görüp Semra ile derin mi derin "Osmanlı düşünceleri"ne dalacaktık. Bu bağlam içinde bir Fransız hödüklüğünden söz etmemek olmaz: Yıl 1994, karım Semra, oğullarım Uluğ ile Emrah, Fransa'ya giriyoruz. Bir Fransız gümrük görevlisi (üstelik kadın), İngilizce konuşan oğullarıma şöyle diyor: "Fransızca bilmiyorsanız Paris'te ne işiniz var?" Hışır!

“Batı”daki ilk günlerimde, ilginç bir kötümserliğe kapılmıştım. Bir pub’ın kaldırım masasına yanaşıp biranı içerken, gelen geçenlere dalıp gidersin: “Gelip geçen on kızdan altısı yedisi çok çekici, bizde ise ikisi üçü zor bulunur” Sonra hemen anlamıştım: Bu insanlar her dakika yıkanıyor, bu bir. Kızlar, daha küçük yaşlardayken, yüzlerinin yapısına uygun makyaj yapmayı öğreniyor (ilkokulda), iki. Günün yükselen beğenisi, modanın henüz pırasalaşmamış öğeleri pahalı olsa da, ortahalli insanlara hızla ulaşıyor, üç. Kendileriyle barışık olmasalar bile, dışarıya karşı halleriyle barışık olmak zorundalar, dört. Yavaş yavaş ulaştığımız nokta: Bu insanlar, küresel sömürüden paylarını bile bilmeye ve başkalarından daha çok alıyorlar, beş ya da bir. Kişi başına ulusal gelirleri, dünya ülkeleri arasında en üst sıralarda...

Herkes değişik nedenler bulabilir. Bu nedenlere, bebeklikle başlayan beslenme biçimi vb eklenebilir. Sonuçla, nedenlerin hepsinin sarmaşdolaş olduğu ortaya çıkar. Neyse, ilk anda “biz neden öyle güzel ve çekici değiliz?” diye başlayan kötümserliğim, somut nedenler bulmanın aldattıcı umuduyla kısa sürede yok olmuştu.

Diyeceğim, seksi doğmak /sonradan seksileşmek, bu ikilem içinde yüz ve gövde güzelliğinin yeri, eda, doğallıkla varolan davranış biçimleri, tavırlar, jestler, mimikler ile edinilmiş (ama kişiliğe yedirilmiş) davranışların iticiliği / çekiciliği, etkisizliği / seksiliği, dokunulmaz masumluk / baştan çıkarıcılık, hep aynı bütünün, parçalanmaz insan varlığının öğeleri.

Zaman içinde dost, arkadaş olunamazsa, aşk’ın da süremeyeceğini düşünürüm. Ama, yaşamımdaki en tartışılmaz kadın imgesi, evet, sıradan bir seçim gibi görünebilir, Marilyn Monroe’dur. (Kimilerinin yaptığı gibi, onu ille de Norma Jean’e, sarışınılıktan kumrallığa geri götürmek gibi bir tutkum da olmadı.) Demin söylediklerim açısından tarayın bir M.M. fotoğraf albümünü... Seksi mi doğmuş, sonradan mı seksi olmuş?

Çocukluğundan son günlerine dek gelin, sorun. İkisi de doğru; taşralı "aptal kız", boyanmamış saçları ve naiv makyajıyla; intiharından birkaç gün önceki M.M.'yu da "Somethings got to give" parçalarından izleyin. Sam Shaw ile Norman Rosten'ın derlediği *"Marilyn among friends"* (Marilyn, Arkadaşlarıyla) albümü, fotomodelin, oyuncunun "star'laştıktan" sonraki doğallığını ve hüznünü yansıtır.

Mutsuz tanrıçalardandı M.M. Erkeklerinden de yoktur mutlu olan. Monroe, çekim setlerindeki dinlenme anlarının da bir köşeye çekilip Faulkner okumuş.

Kambur kadının esrarına dönüyorum...

* * *

Seks asla "elde bir" değildir...

Seks, öğrenilen bir şeydir. Cinsel mutluluk, haydi haydi, öğrenile öğrenile varılan bir şeydir. "Ya seksi doğudur ya da..." genellemesini anlamam güç. Bir insan ile diğeri (bunu, *diğeri ile bir insan* biçiminde de söylemeyi de denemek gerek), birbirleri için daha ilk anda ayartıcı olabilirler. Ancak, iki ayartıcılıktan iki (ve bir) cinsel mutluluk yaratmak, zamanın ve zekânın öğretici süreciyle varılabilen bir amaçtır. M.M.'nun cinsel açıdan da pek mutlu olamadığı bilinir.

Konuğu çoktu kambur kadının. Arkadaşlarından daha çok "kocas" vardı. Merdivenden "vitrin"e inmeye fırsatı yoktu; orada, gülümseyerek duruyor, yeni gelen bir herifle yine yukarıya, o pis odalardan, o leş yataklardan birisine gidiyordu. Mutsuz görünmüyordu

M.M. de seksiydi, o merdivenlere gelene dek kim bilir ne bedeller ödemiş kambur kadın da!...

Bir tür katliam.

“VERMEK”

CİNSEL DÜNYAMIZI ELE VERİYOR

Bellibaşlı dillerin, bu arada Türkçenin iyice sözlüklerine bakın. Kimi fiillerle ilgili tanım ve açıklamaların sayfalar boyu sürdüğünü görürsünüz. Dilin bu ana fiilleri birden yok oluverse, dil ortadan kalkar adeta. *Vermek* de o fiillerden. Anlamca dallanır budaklanır; başka fiil ve sözcüklerle birleşerek yeni kavramlara, anlamlara doğru gelişir. Eldeki *veri*, *vermek* olunca bu fiilin cinsel dünyamızın bir yönünü -bir hayli- aydınlattığını görürüz.

* * *

“*Ver de kurtul...*”

Bu kalıplaşmış ifade, ilk bakıştaki anlamının yanı sıra cinsel bir serüveni de dışavurur...

* Bir toprağın, bir kalenin sahibisin; senden güçlü bir başkası, onun üzerinde egemen olmak istiyor, sana baskı yapıyor... *Ver de kurtul*.

* Osmanlı tarihinde, bir yerin başka bir askeri / politik güce (tabii genellikle Osmanlı'ya) savaşılmaksızın teslim edilmesi, *vire*, *vere* diye adlandırılır. “Ordumla geldim, gerekirse zor kullanacağım, beni uğraştırma, sen de zarar görme...” *Ver de kurtul*.

* Kızsın, bekâretin davranışlarını kısıtlamakta; öte yandan, seninle yatmak isteyen erkek,sana acısıyla tatlısıyla baskının bin bir türünü uygulamakta. Kadınsın, sana âşık olan ya da ilgi duyan erkek, isteğini elde etmek için hiç bir engel tanımamakta... Ne verirsen ver, ver de *kurtul*. (Bu kez *kurtul*’u vurgulamak, ne olacağı belirsiz “bedel”i vurgulamaktır.)

nota bene

İstanbul'un Türkçe bıçkınları, dilin her olanağını başka anlatım olanaklarına evirmekte ustadır. Delikanlı, gazete satan arkadaşına şöyle diyordu: "Bana bir Sabah, bir Akşam, iki Posta *versene*" Aldığı yanıtı düşünebiliyor musunuz? "Sen gazeteyi anandan al!"

(Aynen: Opel Corsa, Toyota Corona'yı nasıl çevirirsiniz dilimize? Opel korsa, Toyota kor -koyar- ona.) Bir başka örnek de, şöyle: "Duyduğuma göre, abin Borusan'a girmiş." Yanıt: "Hayır, Aselsan'a girmiş" "Menemen yaparken Sana korum ben" "Ben de Sana korum" Dilimizin pek masum ve işlevsel fiillerini, vermek'i, almak'ı, koy-mak'ı, girmek'i, sokmak'ı vb, kendisini özgü bir biçimde erotikleştiriyoruz. Süzme hanımefendiler bile der ki, "dilimizde her sözcük her anlama geliyor evelallah"

nota bene

Gene Sünbülzâde Vehbî: "*Herkese vermektesin bir de bana versene/ Avuç avuç altını olsun kulun şâdumân*"

* * *

Bu anlamlarıyla *vermek* fiili, insanları iki sınıfa ayırır: *Verenler* (pasif, edilgin olanlar) ve *kendisine verilenler* (aktif, etkin olanlar). "Silah" anlamındaki yarağ ile "erkeklik organı" anlamındaki yarağ'ı anımsayın.

Ve ilginçtir; fiilin olağan anlamında *verenler* ve *alanlar* demek gerekirken, *kendisine verilenler* diyorum. Çünkü Türkçede *almak* fiili de cinsel anlamda pasif, edilgin renk taşıyor. Almak, cinsel ilişkide pasif durumda bulunan için, "erkeklik organı organına girmek"tir. "Abdal Bekçi" adlı Karagöz oyununa bakalım: "Zenne- Ben kimseyi içeriye almam, seni de almam. Karagöz- Ben de kapıdan sürüşdürür giderim"

Kapı, "kapamak"tan gelen kapı ve kapu, kadının cinsel liği. Girmeyen, giremeyen, ama hiç değilse *sürüşdürüp giden* de erkeklik...

Bu *semantik istila* amma da maço değil mi?

Kurtuluş yok; vermezsen (*kendisine* -her kimse o- verilmezse), almazsan (koyamazsa), sürüştürüp gidiyor bu kez.

* * *

Kaç yüzyıldır veriliyor?

Kimileri vermek fiilinin cinsel anlamını yeni kazandığını sanır. Oysa, çok eski bir Karagöz metninde, “Ferhad ile Şirin”de şöyle bir konuşma vardır, Sümbülzade bir yana:

Hacivat- ...*gölgesini sağdan vereceğine soldan vermiş.*

Karagöz- *Ehli merak çocuk, sağdan soldan veriyor.*

Hamamlar kethüdası Derviş İsmail’in “Dellâknâme-i Dîlküşâ” adlı yapıtında da (1686), *vermek* fiilinin hemcinsel çeşitlemesine rastlanır (Murat Bardakçı’nın “Osmanlı’da Seks- Sarayda Gece Dersleri” adlı derlemesine bakın.)

Vermek’in cinsel anlamı şöyle tanımlanabilir: “Kendisini peşkeş çekmek, kendisinin cinsel bakımdan pasif olarak kullanılmasına razı olmak”

Yine aynı fiilden türeme, *verek* sözcüğü, “birçok erkekle düşüp kalkan, birçok erkekle kolayca ilişkiye giren kadın” anlamında kullanıldığı gibi, “edilgin hemcinsel erkek, oğlan” anlamına da geliyor. (Eski bir anatomi terimini anımsadım: Arapça *verek* sözcüğü de, “kalça kemiği” demek. “Harfdeşler, beni hep izlersiniz!”)

Gel de burada Kate Millett’in “Cinsel Politika” yapıtını düşünme: Yazar, erkeklerin kadına cinsel bakışını irdelerken diğercinsel (heteroseksüel) yazarları incelediği gibi Jean Genet’yi de değerlendirir... Vermek, vererek, verici, götveren vb sözcüklerin kısacık bir analizi, aynı noktaya varıyor: Erkek-egemen-söylem’de, kızlar ve kadınlar ile edilgin hemcinsellerin “edilginlik” açısından bir farkı yoktur; *verici*’dirler, o kadar. Evvel eski böyle bu.

* * *

“Egemenler” niçin yalvarır?

Ortadoğulu erotoman’a dönelim mi biraz... Eski aşk öykülerinin son’undan sonrasını hep merak etmişimdir. Son, vuslat’tır (kavuşma, erişme) ya da ölümdür, biliriz. Erkek, Mecnun’dur, Leyla’ya yalvarır; Tahir’dir, Zühre’ye yalvarır; Kerem’dir, Aslı’ya yalvarır. Yenişehirli Avnî’nin dediği gibi, “Biz âleme bir yâr için âh itmeğe geldik”

Kadın, erişilmezdir; kızlar pek de erişilmezdir; vuslat sanki hiç erişilmezdir. Ağla, inle, yalvar, öl, derdine Lokman hekim bile çare bulamasın; İbn Sinâ’ya da her yerde rastlayamazsın ki, birisiyle karşılaştığındaki *asabiyetinden* derd-ü aşk’ı anlaya... Tek umar, vuslat...

Peki, öykümüz mutlu son ile, vuslat ile bittikten sonra ne olacaktır? Ne olduğunu, kızın erkeğe “verdikten” sonraki konumunu, kadının toplumdaki konumundan bilmiyor muyuz? Erişilmez kız, “vermiş” kadın olduktan sonra *vermiş ve kurtulamamış* kişidir. “Ver de kurtul” ilkesi, bir gerçekliği imleyen bir doğru değil bir yalandır.

Bir yandan da, dişiliğin “verilene kadarki” müthiş değerini kadınların pekâlâ kullandığını göz ardı edemeyiz. *Vermek* eyleminin iç mantığıyla, kadın vuslat öncesinde ecedir, vuslat sonrasında ise bir cinsel-araç’a dönüşür... Büyülü bir ormanken, nice ve nite istersen sürebileceğin tarlaya.

İlklerde, “talep edilen şey”in sahibi olarak geçici bir üstünlükle aldanıyor kızla kadın; “verdikten sonra” ise ikincil olmaya boyun eğiyor. Artık “herkese şapır şupur da bize yarabbi şükür mü?” mantığıyla karşı karşıyadır... Oğlana da, “bir kereden bi şey olmaz” denilir, sonrası “olan olmuş, ha bir eksik, ha bir fazla, ne çıkar?”dır. Kaç yüzyılın Mecnun’u Leyla ile birleşse, tekeşli mi kalacaktı? Kadını kendisine eşit mi sayacaktı? Cinselliği erkeğin doyumuyla eşitlemeyecek miydi? Cariye, odalık almayacak mıydı? Kadını, dinin ve kitabın da cevaz verdiğince kötülemek miydi?

nota bene

"Olan olmuş" mantığının sözlüklere geçmeyen bir ifadesi (agasözü) de şöyledir: "S.kılmış a.ın (g.tün) davası olmaz"

Niçin olmaz?

* * *

Bâkir ve plastik vericiler!

Şişme kadınlar ve erkekler, işin pek zayıf olduğunu sandığım fantezi yönü bir yana, cinsel yabancılaşmanın en ağır nesneleridir bence.

Her an pasifler; aktiflere her an hazırlar.

Onlar, erkekler istedikçe *veriyor*, kadınlar istedikçe *koyuyor*.

Önü "müsait" olanlar, en ucuzları; önü, ağzı ve arkası "müsait" olanlar, pahalı. (Ostik Ağa, rahat uyu.) Şimdi, bu *vericilik*'ler de yetmemiş olmalı; şişme kadınlardan da öte, şişme kızlar var. Bâkir şişme bebekler... Türkiye için (ülkenin sahibi *erkekler* olduğuna göre, Türkiye için, eşittir, Türk erkekleri için) özel üretildiği söyleniyor bu naylon bâkirelerin. 1950'lerde ünlenmiş bir türkü vardı; "*Üzülmeyin bekârlar / Naylon kızlar çıkacak*," diyordu. Yine dikkat, naylon kadınlar değil *naylon kızlar*... "naylon fatura" neyse, o. Türkünün anımsayamadığım yaratıcısı (yoksa Şemsi Yastıman mıydı?) cinsel sorunlar içinde yüzen bâkir erkekler için nasıl sözümona bir çözüm geleceğini bir kâhin gibi bilmişti. Al paketi, eve götür, nefesin yeterse nefesinle, yoksa bisiklet pompasıyla üfür, şişir. (*Üflemek* de nedir bilirsin.) İlk kez sana *versin* kukla: Bunun kanıtını da kırmızı bir sıvı akıtarak *versin* sana. Ve de, hay Allah belanı *versin* bikez daha!

Naylon kızlar, *bozulmuş* bekâretin cerrahi onarımına karşılık değil midir? Cerrahın bir kadına *yeni* bir bekâret türetmesi, postmodern naylonluğun nesidir? Ey kadın! Daha önce yanılıp da *vermemen* gerekli birisine *verdiysen*, bastır parayı, *yeniden verilecek* duruma gelsin oran! Hem, senden daha akıllı kızlar olduğunu da hiç unutma; onlar

“bozulmayan” tarafı *verip* “vermemiş” oluyorlar! Milyonlarca salak, hışır, hödük, hıyar herif de, bir naylon kızın ilk kez kendilerine *verdiğini* sanıyorlar... Sansınlar.

Kızlar için, kadınlar için, oğlanlar için, erkekler için, neden uzatıyorum, insan için ne acıklı, ne aşağılayıcı bir durumdur bu.

Cinsellik, insanlıktır...

Cinsellik, erkeklik değildir. Cinsellik, kadınlık da değildir. Cinsellik, yaşamdır, insanlıktır. Cinsellik, dişilik organı değildir. Cinsellik, erkeklik organı değildir. Cinsellik, girilen bir şey de değildir, giren bir şey de... Mutlulukla, mutsuzlukla çıkılan bir şey de değil.

Cinsellik, iki kişinin birlikte öğrendiği, beslediği, ürettiği, çoğalttığı mutluluktur: Ortak mutluluk. *Verilen*, kendisine *verilmekle*, *veren vermekle* kaldıkça, yinelerim, bir zamanlar Leyla Erbil’in yazdığı gibi (“Gecede”), sümkürmek ile kendisine sümkürülmekten farkı kalır mı cinselliğin?

Şimdi parmaklarınıza, elinize, avucunuza bakın. İlk kez ne zaman *verdiniz* parmaklarınıza? İlk kez ne zaman *verdi* size avucunuz?

Bakın ve düşünün.

BİZ NE TÜR DEN KURTLARIZ?...

İyi sanat yapıtları, -"ne iyisi?" diyeceğim; "iyi" olmayan, *sanat yapıtı* olabilir mi?- içerir göründüğünden çok daha fazlasını anlatır ve düşündürür. Bu üstünlük, o yapıtların "öz"leriyle "biçim"lerinin önce olağandışı, sonra olağan üstü uyumu ile (uyumsuzluğuyla) gücünden gelir...

Okudukça okumak, izledikçe izlemek istersiniz. Aynı yapıt karşısında, yıldan yıla dönemden döneme yeniden büyülenir, farklı duygular, düşünceler, hatta yeni bilgiler devşirirsiniz. O yapıt değişmemiştir aslında: Siz değişmişsinizdir, dünya değişmiştir.

Zaman ile alışverişini sürdüren yapıta "değişmemiştir," demek yüzde yüz doğru değil ya, neyse...

Somut örnek vereyim... Edebiyatımızda en keskin "çevreci çılgılık" Sait Faik'ten gelir.

nota bene

"Dünya değişiyor dostlarım. Günün birinde gökyüzünde, güz mevsiminde artık esmer lekeler göremeyeceksiniz. Günün birinde yol kenarlarında, toprak anamızın koyu yeşil saçlarını da göremeyeceksiniz. Bizim için değil ama, çocuklar, sizin için kötü olacak. Biz kuşları ve yeşillikleri çok gördük. Sizin için kötü olacak. Benden hikâyesi." (Son Kuşlar, 1952)

* * *

Bu öyküyü, 1950'lerde, yazıldığı yıllarda okuyanlar ne düşünmüştü? Aynı kişiler, ölmüş bir Marmara'nın insanları olarak okuyunca ne düşünürler 2000 yılı öncesinde? Sait Faik, dülgerbalığını görmüş ve yazmıştı. Şimdi, lapinaları da arar olmuş insanlar için ne yazardı?

Büyük Borges, o inanılmaz kitap delisi, çok sayıda kitap okumaktansa, iyi olduğuna inandığı bir yapıtı birçok kez okumayı yeğlermiş.

Bana kızmayacaksınız: Son birkaç hafta içinde "Kuzuların Sessizliği" filmini dört kez izledim. Sait Faik, Borges derken pat diye nereden düştüm Hollywood'a?... Bu olağanüstü film, *cinsellik ve sadizm* konusunu bana yeniden ve yeni bir biçimde düşündürdü de ondan. Bu arada, Nigel Cawthorne'un yeni yayımlanmış "Sex Killers" (Seks Canileri) incelemesini okuyor olmam da beni etkiledi sanırım.

* * *

Kim korkar Marquis de Sade'dan?

İki bin yıl kadar önce, "erkek" Ovidius Baba, "Ars Amatoria" (Sevme Sanatı) adlı yapıtında şöyle diyordu: "En tatlı zevk, başkasının ["başka" olan, dişi mi? H.A.] acısından doğan zevktir" Sadist eğilim. Gerçeğin diğer ucundan bakılırsa, bir mazohist de "zevklerin en tatlısı, bana verilen acıdan doğar," diyebilir. Cinselliğin kendiliğinden taşıdığı acı verme / acı duyma öğelerini anımsarsak, olağan ile olağandışı'nın birbirine nasıl karıştığını biraz anlardık.

Bir çocuğun algılayışına göre, cinsel ilişki, erkeğin kadına uyguladığı bir *infazdır*. Anababa yatağına yakın yatmak zorunda kalan çocukların bu saf gözlemleri "kalıcı bilgi"ye dönüşürse, "cinsel ilişki korkusu" da ileri ki yaşlarda saplantıya, takanağa dönüşür. Pedagoglar, psikanalistler, "babam anneme kötü bir şey yapıyordu," cümlesini az duymamışlardır. İronik bir halk deyişimiz de aynı olguyu dışavurmaz mı: "Bir tek babama güvenirdim, onu da annemi *şey'ederken* gördüm"

Sevişmenin bir başka ögesi, öpüşme, öpme... Kimilerine göre, ısırma'nın öncesidir bu edim, dudakla ısırma, yumuşak ısırma. Isırmaktan, ısırılmaktan, sevişme sonrasında tende oluşan morluklardan hoşlanan çok insan

vardır. Morluklar, harareti bir sevişmenin bir süre kalıcı olabilen belgeleridir... Bir anımsatıcı!

Öpüş ısırmanın öncesiye, ısırma da "yeme"nin öncesi değil mi? Isırmanın ötesinde, "Kuzuların Sessizliği"ndeki yamyam doktor Hannibal Lecter mı var?

Kediler, oynaşma ısırığı ile parçalayıp koparma ısırığını büyük bir bilinçle ayırt ederken, bir ruh doktorunu yamyamlaştıran değişim nasıl bir değişimdir?

Marquis de Sade bizim dönemimize bir süre konuk gelip "Kuzuların Sessizliği"ni izlesin isterdim. Belki şaşır-mayacaktı; ama kurbanının karaciğerini Chianti şarabı içerek yiyen doktordan, kadınların derisini yüzüp kendisine transseksüel giysileri diken dehşet terzisinden, nam-ı diğer Buffalo Bill'den ürküntü duyabilirdi. ABD'nin o güdük ve o erkeksi ("anasız," demiştim ya) tarihçisini ("Buffalo Bill!") böylesine kim sorgulayabilir?

* * *

Kuzuların bağırtıları...

Bir dostum anlattı: "Oturduğumuz apartmana genç bir çift taşınmıştı. Şirin, çağdaş iki insan. Derken, geceleri onların dairesinden bağırtılar çağırırtılar dayak sesleri duyulmaya başlandı. Adam kadını hayli sertçe dövüyor olmalıydı. Ne yapacağımızı şaşırmıştık. Hiç bir şey de yapamadık zaten. Ama, sabahleyin bakkala gittiğimde, geceleyin çığlıklar atan kadını aynı şirinlikte, şurası burasındaki morluklar fondötenle, bir eşarpla kapatılmaya çabalanmış, hayatından pek memnun görüyordum. Demek ki ikisinin de tercihiydi dayak faslı"

Nereye dek gideceklerini, nerede duracaklarını biliyorlardı. Tipik bir model: Erkek sadist, kadın mazohist. Karşıtı da görülüyor, ama *bizde* pek yaygın değil. Yaygın görünmüyor da olabilir. *Erkeklik totemi*, bizde daha baskın çünkü. (4 Kasım 1999'da, gazeteler ve televizyon istasyonlarında şöyle bir haber vardı: Basurdan şikâyetçi bir adam, "bir DSP ilçe yöneticisi", kendisine tıp biliminin bir gereği

olarak "rektal tuşe" yapan doktoru kurşunlamıştı!)

Adını unuttuğum bir romanda, bir "sado" bir "mazo"ya işkence yapıyor; mazo'cuk, *hangi acılardan* hoşlandığını sıralamaya başlayınca, "hoop!" diyordu sado, "rolleri biraz karıştırdın galiba" Av ile avcı belirmeye başlıyor böylece.

Sado/mazo ilişkilerin ana ölçütü, kişilerden birincinin avcı, ikincinin av oluşuna dayalı sanılır, ama, işlevlerin birbirine doğru değişimi de söz konusudur. Av, er geç kurban edilecektir. Avcı da, bu kurban etmeyle birlikte bitmeye yüz tutar. Birbirini ısırmaktan hoşlanan yetişkin kişiler bizi niçin ilgilendirsin, ta ki eylem paramparça etmeye varıp kamusal suça dönüşmüyorsa.

FBI ajanı Starling'in (kır kökenlidir, onun adı da bir elma türünü anımsatır) duyduğu, kuzu melemeleri değil, öldürülen kuzuların bağırıltıları. Taşra!

Böyle bir öykü, salt kurmaca olamaz...

nota bene

Koyunlar, gün gelip kesileceklerini bilir. Ürker, kesileceği yere gitmemeye çabalar. Mezbahalarımızda, *kösemen*'ler vardır. Kösemen koyunlar, kesilecek koyunların önüne düşer ve onları "kesilecekleri" yere sürüyle, tıpış tıpış götürür; ve, kösemenin de kesileceği bir zaman vardır, fazla yaşlanmadan. 12 Mart'ın Doğan Avcıoğlu'su, hep bir kösemen gibi görünmüştü bana.

* * *

Buffalo Bill'den de korkulmaz...

Dr. Hannibal (adı bile "cannibalism"i, sadizmin en ağır biçimi olan insan eti yemeyi, yamyamlığı çağrıştırıyor), garip bir ilgi duymaya başladığı FBI ajanı bayan Starling'e yardım etmeye başlar. Verdiği ipuçları sayesinde, Starling, kıyıcı Buffalo Bill'i yakalayabilecektir. Bu arada, Dr. Hannibal, ajan adayı Starling'e de (bir bulmacayı çözercesine keyifle) psikanaliz uygulamaya başlamıştır. *Kötülük deha-*

sı'nı böylesine tüyler ürpertici bir başarıyla oynamış başka bir aktör anımsamıyorum. Doktorun kendisi de acımasız bir kıyıcıdır; ajan Starling'e de çoktan kıymıştır aslında. Onun gövdesini değilse de, ruhunu paramparça etmiştir. O sıradan taşralı ruhunun, o sıradan memur ruhunun, kendisi paramparça olmadan başka bir ruhu anlaması olanaksızdır. Nitekim, ajan adayı Starling, Buffalo Bill'i, yeni avının derisini yüzmek üzereyken yakalar. (Doktorun av öncesinde "ajan" Starling'in parmağını okşayışı, erotizmi bilmeyene öğretecek güzelliktedir.)

Kan, kıyım, parçalama, karaciğer sökme, deri yüzme vb... Amma da korkunç katiller bunlar denilmesin; yaşam, özellikle de Kuzey Amerika'daki yaşam, Dr. Hannibal ile Buffalo Bill'i bile korkutacak cinayetlerle doludur. Karındaşen Jack yolundan gelme birçok caninin yapıp ettiklerini, demin andığım Nigel Cawthorne'un kitabında bulabiliriz...

İşte iki örnek:

Jeff Dahmer, 17 kişiyi öldürdü. Kurbanları 14 ile 38 yaşları arasındaki erkek çocuk ve erkeklerdi. Çoğu hemcinseldi kurbanların. Dahmer da hemcinseldi. Öldürüyor, ölü ile cinsel ilişkiye giriyor, maktulün cesedini parçalıyor, kafasını kesip pişiriyor, kemiklerini sıyrıyor. Bazen, kurban henüz canlıyken kafatasını oyup içine kezzap dolduruyor... Niçin?! Halen müebbet hapis. Edimleri *kendisine* uygulanmadığından, o *başkalarına* uyguluyor sanki.

İkincisi, John Wayne Gacy... 33 erkek çocuğu, tecavüz edip öldürmüştü. İdam edildi. Davaları 14 yıl sürmüştü. Gacy'nin yaşamı, suç işleyebileceği hiç sanılmayan meleğin korkunç suçlarıyla dolu bir Hollywood korku/gerilim filmi gibi geçmişti... Dahmer gibiydi o da; melek yüzlüydü. Yardımseverliğiyle tanınıyordu. Hele özel günlerde, çocuklar "hayrına" palyaçoluk yaparak eğlendiren bir adamdı. Evinin bahçesinde özenle gömülmüş 27 ceset bulundu.

Bizde niçin "Kuzuların Sessizliği" türü filmler yapıl-

maz? derseniz, yanıtım çok yalın: Bildiğim kadarıyla, bizim zabıta tarihimizde Karındeşen Jack'lar, Dahmer'lar, Gacy'ler, Lecter'lar yok da ondan. Yok bizde Buffalo Bill... Buffalo Bill'in ikisi de yok.

"İnsan insanın kurdudur," lafının anavatanı Türkiye değil, Anadolu değil... Coğrafyası, Ortadoğu değil. Kemal Tahir, Batı ile Doğu'nun sınıfsal değerlendirmesini yaparken "Bizde insan eti yeme alışkanlığına rastlanmaz," derdi.

* * *

Bayrampaşa, 29 Mayıs...

Bizde korku edebiyatı yok, bizde cinayet romanı yok, "öldürülmeye" ne denli çabalansa da olmuyor. Çünkü galiba- bizde Batılı anlamda *farkı teninde kabuklaşıp katılaşmış* birey yok.

Agatha Christie Türkiye'de doğup yaşasaydı, başka romanlar yazmak zorunda kalacaktı. Pera Palas'a saklanmak zorunda da kalmayacaktı büyük olasılıkla.

Bayrampaşa Cezaevi cinayetlerini düşünüyorum: 29 Mayıs 1994'te, 5 kişi, şişlenerek ve boğularak öldürüldü. Canileri aramak gerekmedi. Ortaya çıktılar, *sapıkları dünyadan temizlemek* adına davrandıklarını söylediler. (Katillerin arasında cinsel tecavüzden tutuklananlar olduğu da ileri sürüldü.) Bir gazete, "sapık katili sapıklar!" diye başlık attı.

Agatha Christie böyle bir olayı ele alıp enine boyuna irdeler miydi? Apaçık: Kendisine özgü bin bir hesap içindeki bireylerin değil, cemaat namusunu savunur görünen cemaat teklerinin, dolayısıyla da cemaatin romanına ulaşırdı belki. Orhan Pamuk'un "cinayet romanı" *Benim Adım Kırmızı'yı* bu açıdan okumaya ne dersiniz?

Jodie Foster'ın o güzelim, o anlamlı yüzü, "Kuzuların Sessizliği" içinden hâlâ bakıyor. Soruyor da bana ajan Starling kişiliğiyle: Ya ben ne iş yapacaktım Türkiye'de yaşasaydım? Polis mi olacaktım düpedüz? İnsanın insana yaptığı bütün işkenceleri düşünüyor ve susuyorum.

HELGA, MEMET, HANS, TİMİŞOARA'LI OSMAN AĞA VD.

Gün geçmiyor ki "dazlaklar bir Türkü öldürdü, bir Türk işyeri yakıldı," benzeri haberler almayalım... İrkçi eğilim gittikçe azıyor, ırkçı eylemler sapkın bir "pop kültür"ün zehrini saçıp duruyor. Uzun yıllardır Berlin'de yaşayan, edebiyatımıza "Şiir-lik"ler armağan eden dostum, "dünyanın taşlarını sulayan" şair Gültekin Emre anlattı: "Eşimle otobüs durağındaydık, konuşuyorduk, bir iki Alman 'Burası Almanya, Almanca konuş,' diye uyardılar bizi; eskiden olmazdı böyle şeyler" (Benzeri bir rezilliğin 1960'larda Türkiye'de de görüldüğünü hiç unutmayalım: "Vatandaş Türkçe konuş!") Alçaklık diz boyu. Saldırganlar, üstelik aşırı korkak da. Tanışım: Sizi yalnızken yakalamaya çabalıyorlar. "Topluluk"tan ne kötek yiyeceklerini iyi biliyorlar... "Toplumdan değil ne yazık," demeli miyiz?

Saldırganlar arasında, sert bir komünist rejimle yönetilmiş eski Doğu Almanya'lıların küçümsenmeyecek sayıda olması ayrı bir paradoks; eski Batı Almanya vatandaşlarıyla eski Doğu Almanya'lılar arasındaki çelişki ve gerilimler ayrı bir paradoks...

"Batılılar" matrak geçiyorlardı: "Soru: Bir Trabant ("trabi" derler) otomobilin fiyatını bir anda iki katına nasıl çıkarırsın? Yanıt: Benzin deposunu doldurarak"

Oturaklı, iş gücü sahibi, zengin bir "Batı Almanı" bana şöyle demişti: "Efenim, geliyor buraya adam, köhne Trabant'ını hem de otoban'da bırakıp savuşuyor. Sanıyor ki biz o Trabi'yi alıp kendisine Mercedes C vereceğiz. Trabi'nin arkasında portakal kabukları var, muz kalıntıları filan. Görmemişler. Görmemiş bunlar! Çöplerini de atmamışlar. Tembelliğe alışmış bunlar efenim, tembelliğe"

Şurda burda okuyup duyduklarımıza göre, "Batı" Alman fahişeleri de, "Doğu"lu fahişelerden pek şikâyetçi: Doğulular, ücretleri düşürüyor; müşterilerine her türlü ödünü veriyor (prezervatif kullanma zorunluğunu es geçiyor); sürümden kazanmak adına hem piyasayı "kırıyor", hem de cinsel hastalıkların artmasında büyük rol oynuyorlar.

Bir insan haritasıdır ki, kim kime dum duma, sorunlar sorunları öpüyor.

* * *

"Helga istekli, Memet hazır!"

Eski masaldır: Saf, genellikle de yoksul Anadolu çocuğu Memet, İstanbul'lu kadınların "istemeden *verdiğini*" sanmaktadır. Bir evin zilini çalar. Kapıyı açan hatun Memet'in ne istediğini sorar; "heeç, hani bi *birleşek* dediydim de," yanıtını alır. Gün gelir, Alamanya yolları açılır. Bizimki bu kez de Alaman hatunlarının "istemeden *verdiğini*" sanmaktadır. Helga hep istekli, Memet de her an hazır olduğuna göre, samanlık seyran olacaktır. Olmaz, olamaz tabii. Bizim köy çapkını ya eli böğründe dolaşır durur ya da hasbelkader tutunduğu bir Helga'yı başkasına göz kırptı diye bıçaklayıverir.

Bizim iç haber dolaşımımız da, turizm söylemimiz de benzer yaklaşımlar sergilemiyor mu? Kimi gazetelere göre, yabancı hatunların Türk turizmine katkıları altındaki en önemli neden, cinsellik sanki. Bunda gerçek payı olduğu söyleniyor: İtalyan, İspanyol, Yunan delikanlıları cinsel turizmin bedelini, *ücretini* istemeye çok erken başlamışlar. Oysa Memet, üste para verecek neredeyse; beleşe *hallederse* sevincinden uçuyor. Jigololuğa, açıkça söylemeli, aktif erkek fahişeliğine kolay kolay gönül indirmiyor. Mevsimlik *işçi* (*ağır işçi* ne demektir bilirsiniz) kavramına bir çeşitlenme getiren turist jigololuğu hâlâ çok yaygın sayılmaz.

Şimdi, Helga'nın sorunları da az değil. Kocasını ya da sev-

gilisi, en az kendisi kadar bencil. İyi gözlemcilerden olduğuna inandığım bir dost, Alman erkeğinin başkalarını sık sık "sevindirmek"ten hoşlanmadığını anlatmıştı. (Bana kalırsa, Alman erkeği cinsellikte de "enerjinin sakınımı"ndan yana.) "Bir gün," dedi, "henüz yeniyim Almanya'da, bir arşamba günü, pek sevdiğim Alman dostlarımı ziyaret etmek istedim. Benim Helga, 'aaa, arşamba günü olmaz,' demesin mi? Niyeymiş? Çünkü arşamba günleri, bu bölgedeki (Kuzey) Alman çiftlerin mahrem akşamıymış. şaştım kaldım. Yahu bu işin arşambası Perşembesi olur mu?!"

Martin Luther'ya atfedilen bir söz vardır: "Haftada bir az, üç çok. Haftada iki yeter, yılda eder elli ikiden yüz dört"

Matematik tamamdır... Birisi Cumartesi ya da Pazar, ikincisi de Alman "kategorik imperativ"ine (seni Kant ve de İmmanuel seni!) en uygun biçimde, hafta ortası gündür!

Gene bize gelelim. Bir grup üniversite öğrencisi kamuoyu araştırması yapıyorlar. "Türk erkekleri, karılarını hangi yaşa ulaşınca cinsel ilişkiye paydos diyorlar, onu rahatsız etmeye kalkmıyorlarmış" Hayli yaşlı bir erkeğin kısa ve özlü yanıtı: "Öle ki kurtula" Yazdık ya, erkek, Kılıç Ali Paşa da "öle ki kurtula"ydı.

"Ölem ki qurtulam"

Evet, bazı farklar yok değil!

* * *

Ya Hans ile Memet?

Calvin C. Hernton'ın "Amerika'da Cinsiyet ve Irkçılık" adlı ilginç incelemesini okudum okuyalı hep düşünmüşümdür: Uluslar ile o uluslar içinde yaşıyıp azınlık sayılanların cinsel bağları üzerine birtakım genellemeler yapılabilir mi? Hernton, "beyaz Amerikalı ile Zenci"yi ele alıyor. "Zencinin cinsel organının olağanüstü büyüklüğü ve cinsel gücünün aşırılığı" biçiminde özetlenebilecek bir efsane var Beyaz "millet"te...

Bir İngiliz, Hintliler ve Pakistan'lılar üzerine, bir Fransız, Fas'lılar, Tunus'lular, Cezayir'liler üzerine, bir Alman ise Türkler üzerine yazsa, çok farklı sonuçlara mı varacaktır? Birbirine yüzde yüz karşıt sonuçlar mı alacaktır? Sanmıyorum. Avrupa kökenli hemcinsel pornografinin en ünlü yönetmenleri, Tunus'ta mutlaka "motor!" demişlerdir.

Avrupa ülkelerinde "cinsel eş -evlenilecek eş değil-" arayan kişilerin seri ilanlarıyla dolu sayısız dergi yayımlanıyor. Farklı seçimler için farklı dergiler (daha önce de söz edip bir örneği anmıştım)... Kimisi diğercinsellere, ikicinsellere, kimisi hemcinsellere, kimisi sado-mazo'lara sesleniyor, kimisi hepsine. Bu dergilerden birkaçını taradığınızda, *bizimkilerin* kendisine özgü bir imgesi olduğunu, özel bir imajının doğduğunu görüyorsunuz. Alman dergileriyle ilgili birkaç izlenimimi aktarayım:

* Herhangi bir ilanda "yabancı"lara özellikle değinilmiyorsa, o kişinin bir Alman aradığı anlaşılıyor.

* Kimi ilanlarda, bir Türk ile ilişki kurulmak isteği daha ilanın başlığında belirtiliyor. (Yine belirtmiştim: "Türken willkommen!")

* Kimileri de, Türkleri, Asya'lılar, Araplar, Zenciler ile birlikte anıyor.

* Diğercinsel nitelikte yüz ilandan beşinde Türk adının geçmesine karşılık, hemcinsel nitelik taşıyan yüz ilandan yirmisinde Türklerle bağ kurulmaya çalışılıyor. Hans ile Memet'in arası, Helga ile Memet'ten daha iyi demek.

* Türklere değinilen ilanlardan yüzde doksan beşinde "Türk=aktif" imajı var. (Edilgin hemcinsel Alman, ilanında "60 yaşındaki Türk arkadaşıyla haftada bir buluşup seviştiklerini, isteyenlerin bu sevişmeyi izleyip isteyenlerin de aktif olarak katılabileceğini" belirtiyor.)

* Uğur Dündar, bir programında yansıtmıştı: Almanya'da da bir "hemcinsel jigololuk" olgusu yaşanıyor. Türk gençlerinin bu piyasada önemli bir yeri olduğu izleniyor-

du. Alman, para ilişkilerinde pek titiz ve "fenikçi" olduğundan, ilanında bu konuya mutlaka değiniyor. Ya "benim istediğim ilişkide para çalışmaz," diyor, ya da "cep harçlığı kabilinden bir şeyler verebilirim," diye vur-guluyor, fazlası değil.

* "Türk erkekleri cinsel açıdan güçlüdür, ilişkiye doymak bilmez," diye özetlenebilecek bir inancın "ilgili" Almanlarda doğduğu da anlaşılıyor.

Toplayalım: İster sevinin, ister yerinin, Almanya'daki Türk imgesiyle Amerika'daki Zenci imgesi arasında (özellikle cinsel açıdan) büyük benzerlikler var.

* * *

1687'ye gidersek...

İşte bir tanışımız, Temeşvarlı Osman Ağa. Bir Rumeli Türkü, sipahi. 1687 yılında, Lipova kalesinde, Avusturya'lılara tutsak düşüyor. Anılarını yazarak da günümüze eşsiz bir belge bırakıyor. 300 yaşını çoktan geçmiş bu belgeden bir sayfayı okuyalım...

"Gelelim bizim ahvalimize: Ceneral'imiz ile Kafenberg adlı yere geldiğimizde, hizmetli takımı ziyade olmakla, bizim için yatacak yer olmamakla, Kadın'ımızın emirleri üzere, Vâmcı'nın bir kamarası var idi. İçinde döşeği ve sair tetimmatı olup (eksiksiz olup), birkaç eyyam, onun ile yatıp uyumak tenbih olundu. Vâmcı ise henüz on beş on altı yaşında bir civan; tombul ve toy bir kimse idi. Adı geçen (bu çocuk), kendisi bizden gocunmayıp, gönül hoşluğu ile bizi kabul edip, akşam oluncak, soyunup tumansız (donsuz) döşeğe girip, bizi dahi çağırıp, 'Gel, soyun döşeğe gir!' (diye). Biz dahi mecburiyet dolayısıyla soyunup, don gömlek döşeğe girip, döşek dahi ancak iki kişi yatacak kadar vaziyeti var idi. Yatıp ammâ, (ortada) bize göre şaşılacak bir durum olup, eğer bir başkası, lûtî (anal ilişkiden hoşlanan, oğlancı) biri bizim yerimizde olsa, sonuna dek muradı hasıl olurdu...

[*nota bene* içre *nota bene*'dir: "İkinci: Leğende yıkanıyor, peştemalını çıkarıyor, şimdi kalçaları bütün berraklığı ile karşımda. Dizlerinin üstünde duruyor, başını yastığa dayıyor ve tükürüğüyle hassas yerlerini ıslatıyor. O zaman kamışımı kavriyorum ve birkaç deneme ve sürtünmeden sonra içine girmeyi başarıyorum. Altımda sarsıldığını, inlediğini, soluk soluğa kaldığını hissediyorum. Giderek haz yükseliyor: Birazdan yakıcı bir sıvı bacaklarımın arasından kayıyor. Bu pozisyona *Türk usulü* deniyormuş." Afrodizyaklar için Yararlı Bir Rehber/ *Konstantinopolis'teki şehvet uyandırıcı âdetlere dair pratik ek bölüm*, Antoine Grenelle, çev. Derya Bengi, Söz Yayın, İstanbul 1996]

(Şimdi, Ağa sürdürsün...)

Zira sözünü ettiğimiz (bu çocuk), tâze oğlan ve her şeye kâil olmakla, türlü türlü sohbet konuları açıp, *Türklerin ayıp işlerini (kendisi) duyduğu üzre* bizden sual edip, 'ol gûne (o çeşit) işler nice olur?' diye, döşekte çıplak müzakere ederdi. Velhasıl, kendimizi her vechile engelleyip, *ara sıra mükeyyef (keyifli) iken dahi şaşırmayıp*, (hiç) bir türlü kabahatimiz zuhur etmedi..." ("Kendi Kalemıyla Temeşvarlı Osman Ağa; Bir Osmanlı Türk Sipahisinin Hayatı ve Esirlik Hatıraları", hazırlayan: Prof. Dr. Harun Tolasa, Selçuk Üniversitesi Yayınları, Konya 1986)

Osman Ağa'nın yazdıklarını yorumlamaya gerek var mı? Birkaç sözcüğün altını çizdim, o kadar.

“VAY HABAZAN KÖPOĞLU!”

ya da

BİR YAŞAMA BİÇİMİ OLARAK ABAZANLIK

Dostum Akay Bilen (yine mi sen?) Abhaz kökenlidir. Habire yakınıdır durur...

“Yahu kardeşim, şunu söyledik söyledik anlatamadık. Adımız Abhaz, Türkçede *h* harfi fazla ses çıkarmadığı için adımız çıktı mı abaza’ya?! Kimi gazeteler bile bizi öyle anar oldu. Geçenlerde bir arkadaş toplantısındayız. Kürt sorunundan, Osmanlı’nın kendisine özgü ‘ırklararası *zamk*’ının ne olduğundan filan söz ediliyor. ‘Ben de Abhaz kökenliyim,’ dedim. Birisi sözüm ona matrak geçti ‘Vay abaza vay!’ ... Kızlar da garip garip baktı tabii. Şunu yaz da kurtar bizi. Nedir abazan, nedir Abaza?”

Dilimizde böyle karışıklıklar az değil. Örneğin, iki değişik *keriz* vardır...

“Ne demek istiyorsun bana?” dedi kuşkuyla Akay.

Dur anlatayım. “*Keriz*”lerden birincisi, Çingenece *keres*’ten gelir; “ikram, yemek, eğlenti”, bazen de “kumar” anlamında kullanılır (“harbi *keriz*, mantar yemez” / kuralına uygun oynanan kumar hile kaldırmaz). Ortaoyununda, Ahmet Rasim’in yazdıklarında *keriz*, hep eğlenti, çalgı-çengi anlamında geçmekte. İkincisi, gene bir “harfdeş”, *keriz*, Farsça *karîz* (“lağım”) sözcüğünden gelir; argodan anadile sızmıştır; “aptal, kolayca aldanan, bön, değersiz kişi” gibi anlamları vardır.

nota bene

“Büyücü Hoca” adlı ortaoyununda, şu ayrı *iki keriz* izleyiciye somut mu somut bir biçimde öğretilir:

"Kavuklu- Birader, çok geçmeden bizim âhenk kerizlere dö-küldü.

Pişekâr-Ne demek, Hamdi'ciğim? Çok kaba bir şey söyledin. Oradan ana lâğımına mı düştünüz?

Kavuklu- Ulan, lâfı nerenden dinliyorsun? 'Keriz' diye, sâ-zendeler arasında, köçek, çengi havalarına derler"

* * *

"Eeee? İlgisi ne?" diye sabırsızlandı Akay.

Türkçemiz, sesi birbirine benzer sözcükleri "harfdeş" kılmayı seven bir dil. Abhaz, Abaz, Abaza, habazan, abazan gibi sözcüklerin hepsini, "abaza"da toplamış (biliyor-sun, Abhaz ile Abaza arasında da ilginç bir fark var; Os-manlı, müslüman Abhazlara *Abaza* der). Neyse, aslında abazanlık, çok masum bir anlam taşır...

Abazanlık masumdur!

Abhaz sözcüğü ne denli masumsa, *abazan* sözcüğü de o denli masumdur. *Habe*, Çingenece bir sözcük; "yemek, ek-mek" anlamındadır. *Zan(ı)* da Çingenece; "ilgiyle bakmak, ilgilenmek" gibi anlamlar taşıyor. *Habazan*, aslında "aç, karnı aç, eklemek isteyen" (kişi).

Senin o *h* harfi var ya, burada da düşmüş. Büyük ün-lü uyumu gereği, *abazan*'a dönüşmüş. Eski metinlerde, ör-neğin Karagöz'de arkaik biçimiyle yer alır... Çok ilginç bir erotik özü olan "Ters Evlenme" oyununda, Karagöz, Ha-civat'a kızar ve "vay habazan köpoğlu!" der. Demek ki, abazan sözcüğünün köken anlamı genişlemiş, kapsama alanı (şümül'ü) büyümüş; birkaç yüzyıl önce, yalnızca aç kişiyi değil cinsel bakımdan açlık çeken kişiyi de niteleme-ye başlamış. Sonra sonra, ikinci anlamına gerilemiş, cin-selliğe doğru daralmış. Bu arada, sözcüklerin son harfi *n* olursa, bu sessiz'in Türkçede pek tınlamaması yüzünden, o da düşmüş, *abaza*'laşmış sözcüğümüz. Bence tabii.

"Neresinde masumiyet var bunun?"

Neresinde yok? Cinsel açlık çekmek, insanın doğal durumlarından birisi. Haa, insanın bu doğal durumu bir dünyagörüşü doğurur da kişi her şeyi bu açıdan algılamaya başlarsa, o başka... Ve unutma Akay, "Türkün karnı doyunca siki kalkar..." (Türk= [eşittir] erkek) diyen agasözümüzü unutma, iki açlık arasında bağ olmaz mı?

* * *

Abazanlık: Bir yaşama ve "düşünme" (?) biçimi...

Sözlükler ile yaşamın, yaşamdaki dil'in farkını görmek için iyi bir örnektir: *Abazan*'ın sözlüklerdeki tanımında kadın-erkek ayrımı yapılmaz; ama yaşamda bu sözcük erkekler için kullanılagelir. Niçin acaba?

nota bene

Orhan Pamuk kişilerinden birisi şöyle der: "...âşık olup hemen evlenmeyi kuran zavallı, iradesiz, sivilceli, genç Türk âşıkları gibi mi olacaktım ben de sonunda, bizim okulun abazanları gibi..." (Sessiz Ev). Gerçekten, cinsel açlığı ortadan kaldırma güdüsü ile aşk'ın birbirine karıştırılması, sık rastlanan bir yanılgı. Sevgili Orhan Pamuk, bu cümlesinden *a priori* "erkek durumu" anlaşılacağını düşünmüş ya da otomatik olarak öyle yazmış. Türk= erkek!

* * *

Kadınlar cinsel açlık çekmez mi, "abazan kız" olmaz mı? Çeker de, olur da; ama açlıklarını erkekler gibi dışavurmazlar pek (Gelibolu'lu Mustafa Ali, "*Otuzbirciler ve zıbkıcı kadınlar şeytanla yoldaş ve meslektaşlırlar*," demiyor mu [XVI. yüzyıl])... Erkek yiyecekmiş gibi bakar, el peşrevine girer, çimdikler, laf atar, pandik atar.

Sonra, "*ana bir bacı iki, gayrısına çal siki*," deyişi, agasözü başka hangi dilde var?

Böylece, abazanlık, insanın *belirli bir andaki, geçici* bir niteliği olmaktan çıkıyor; gövdenin cinsel açlık sorunu çözümlenmiş olsa bile, zihnin abazanlığı *kalıcı* oluyor, sürü-

yor, sürüyor. Abazan (yine erkek?), her insana, her şey'e hatta, *abazan zihni*'nden bakmaya başlıyor. Kendisinin farkına varmaz olduğu, bir davranış biçimi sandığı zihinsel abazanlık, bir yaşama biçimine, bir dünyagörüşüne, daha doğrusu bir dünyagörüşü karikatürüne doğru çarpılıyor, yamuluyor.

Tuman düşkünleri...

Tuman, bildiğiniz don, şalvar. Kimileri kendi uçkurlarını bırakıp başkalarının uçkurlarıyla uğraşmaya başlarlar. (Büyük olasılık, kendi uçkurlarıyla sorunları vardır da ondan.) Bir papa, ünlü Sistina kapellasındaki (Roma) Michelangelo freskolarını müstehcen bulmuş, figürlere don giydirtmeye kalkmıştır. Gerçekten, birtakım badanacılar, ressamın o görkemli insanlarına bir çırpıda tumanlar giydirir. Neyse, bu *dallama* papanın ardından gelenler, rezaleti sürdürmemiş, uzman restoratörler, yapıtları özgün biçimine kavuşturmuştur.

"Ne demek istiyorsun?" dedi Akay. "Abhaz'dan çıktık-tı, nerelere geldik!?"

İl Pantolone adını takmış, alay etmişlerdi o salak papa ile.

nota bene

Yüzyıllar sonra, bir edebiyatçı, günün romanlarını yalnızca o romanlardaki erotik öğelerin altını çizerek eleştirmeye yönelik bir eleştirmene karşı "Pantoloncu Papa" başlıklı bir yazı yazacaktır.

* * *

Papa da, kafasındaki onmaz abazanlığı yansıtıyordu ben-ce. Freskolara baktığında, sanatı, resmi, renklerin ve çizgilerin oluşturduğu o kocaman dünyayı bütünsel, *külli* olarak göremiyor, figürlerin salt baldırlarını bacaklarını görüp o dünyanın *cüz*'lerine takılıyordu. Algılama yetisi, abazanlıkla kısıtlanmıştı... Peki, o yüzyıllar öncesidir, di-

yelim. Ankara Büyükşehir Belediye Başkanı İ. Melih Gökçek'e ne buyrulur? Saygıdeğmez kendileri, heykelde cinsellik görüp "böyle sanatın içine tükürüyorlarmış" O tükürük, kendi yüzlerine dönmez mi? İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanırken, Tayyip Erdoğan, bale sanatı için "belden aşağı" deyimini kullanmıştı. Görebildiği tek şey belden aşağı'ydı, baleden aşağıydı da ondan. Bu başkanlar, kendi meşreplerince "Müslüman"dır ve inançlarını ne derekeye düşürdüklerinden haberleri yok. Hiç yok.

* * *

Bilim ne der?

Tıp, kişilerin sürekli abazanlığıyla elbette ilgilenmiş...

nota bene

Şu "*elbet de*"den bozma *elbette* var ya sevgili Akay, günümüzde "içinde" anlamındaki "-de" ile, "dahi" (buna da "dâhi" diyen maganda çoktur) anlamındaki ayrı "de"yi "da"yı ayırt edemeyenlerin çıkış noktası olma bahtsızlığına uğramış en önemli "galat-ı meşhur"dur belki. Hoş, aynı yanlışa Nahid Sırrı Örik'te bile rastlarız ("Sultan Hamid Düşerken", 1957); hatta, romanın en önemli kişilerin birisi de kimi sayfada Şehabeddin kimi sayfada Şehabettin diye anılır ya, neyse! Akay, "bıktım senden!" dedi. Bık, n'apiym! Ben bıkmıyor muyum kendimden ve senden ve senin gibilerden.

* * *

Örneğin *satyriasis*, erkeğin sürekli cinsel uyarımda olmasıdır (kalkmak'ta kalması!)... Erkeklik organı sürekli serttir. "Daha ne olsun," diye düşünecekler var mı bilmem ama, bilimsel kaynaklar bu durumun dayanılmaz bir acı verdiğini bildirir. Sözcük, Yunanca *Satyros*'tan geliyor. Bu Eski Yunan yarı-tanrısı, teke bacaklı, uzun ve sivri kulaklı, kıvrık boynuzlu ve kuyruklu imiş. Abazan bir yarı-tanrı. Hep su perilerinin peşinde.

Satyros'lar, kırların yarı-tanrıçaları Nymphee'lerin er-

kek kardeşleriymiş. Kız kardeşler de pek uslu durmazlar-mış. Onların adından da, "kadının sürekli abazanlığı" demek olan *nemfomani* türetilmiştir. Her iki azgınlığın ortak yanları var. Belirli bir afrodizyak etkisi altında geçici azma söz konusu olduğu gibi, satyriasis de, *nemfomani* de düşünsel bir güçsüzlük, örneğin bunama ile bağlantılı ve sürekli de olabiliyor. (Söylememiş miydim?)

Bir dönemde hayli matrak geçtiğimiz bir "Türkçe karşılık önerisi" vardı *nemfomani* için: Tahsin Saraç'ın Fransızca-Türkçe Sözlük'ünde (TDK Yayınları), *nemfomani* için "yarak düşkünlüğü", *nemfoman* için de "yarak düşkünü" önerilir ki, pes.

Abazanlığın diğer cinsellerde olduğu kadar hemcinsellerde de görüldüğünü eklememe gerek var mı? (Bu kitabın ilk denemesinde *ibne / uban* ilişkisine değinmiştim)

* * *

Bireysel ve kitlese abazanlık...

Akay Bilen her nedense dalıp gitmişti. Birden dedi ki: "Yahu, Mehmed Rauf'un 'Eylül' romanı *tinsel* abazanlığa, yazdığı ileri sürülen 'Kaymak Tabacı' ise *tensel* abazanlığa örnek sayılabilir mi?"

Yarım saattir bunu mu düşünüyordun? Bir de karşıtını dene. "Eylül", kendisini dışavuramayan *tensel* abazanlığın, diğeri de kayıt kuyut tanımayan *tinsel* abazanlığın ürünü olmasın?!... (Bu arada oyuna geldim; Akay'ın *tensel/tinsel* ikilemini, benim gövdesel/zihinsel ikilemi yerine koyuyorum.) Sonra, ille de ikilemler üzerinden gidip *tensel* ile *tinsel* arasında Çin duvarları olduğunu varsaymak doğru mu? *Tensel* ile *tinsel*, birbirinin içinde erimez mi çoğu zaman? Ve sonra da, Mehmed Rauf'un salt kendisini mi, yoksa Osmanlı erkeğinin "kolektif bilinçaltı"nı mı belgelediği düşünülmeli.

nota bene

Şair diyecekti ki:

"Kaymak Tabağı yazarkenki zekeriyle M.R.
mister ve mystere pantolon ceplerimde
ağlarım defol git de eylülde gel diyorlar"

* * *

Bizim edebiyatımızda da, dünya edebiyatında da her tür abazanlığın izlerine rastlanır. Gerçi böyle bir tarama yapmanın yeri burası değil ama, konunun bireysel ve kitlesel boyutlarının birbirine karıştığı da gerçek. Günümüzden (şimdi 1999) 2410 yıl önce oynanmış "Lysistrata"ya bakalım... Aristophanes'in oyununda, kadınlar bir savaşı önlemek için can alıcı bir protesto uygularlar. Barış sağlanana dek, kocalarıyla yatmamak gibi bir 'eylem koyarlar'

"Ve barış sağlanır tabii."

nota bene

Aynı oyun, neredeyse 2400 yıl sonra, şu 20. yy. Türkiye'sinde büyük tepkiler çekmiş, sahneye konuluşu (Lale Oraloğlu) engellenmek istenmiştir. Oyunun hayli ilginç bir sinema versiyonunu ise, bizim emektar Yeşilçam gerçekleştirmiş ve "iyi iş yapmıştır", televizyon kanallarında hâlâ gösterilir durur: "*Şalvar Davası*", 1983, yönetmen Kartal Tibet, senaryo Başar Sabuncu (tiyatrocu aslında).

* * *

Barış sağlanır. "Lysistrata" gösteriyor ki, erkekler abazanlığa kadınlardan daha dayanıksız.

Bir çıkarsama da şu: Abazanlığın bulaşıcı bir yönü var. Kültürel yetiştirme koşulları, bilgi düzeyi yüksek kişiler bile, kitlesel abazanlıktan etkilenebiliyor.

"Sen niçin bu işlerle uğraşıyorsun, mesela?!" diye sırtı Akay.

"Sen de benim *Bir Merakın Tarihçesi* adlı denememi okumadın, okuduysan da künhüne varamadın anlaşılan," diye azarladım Akay'ı.

Sürdürdüm: Bireysel abazanlık, kişinin ilişkileriyle, kendi kendisini eğitmesiyle ortadan kalkabiliyor da, kitlesel abazanlık davranışı yok olmuyor.

Bilirsin, eskilerin "taviz istimnai" (ödün otuzbiri) diye adlandırdığı bir olgu vardır. Kendi kendine cinsel doyum sağlama, olağan bir şey. Ancak, bunun işlevini yitirmesi, gerekmediği zaman bile sık sık yapılır olması, bir ödündür... Otuzbire verilen ödün. Otuzbir, bir totemdir artık ve sen ona onun istediği biçimde sık sık tapınıyorsun.

Aynı biçimde, "uçan dişi sineği bile kaçırmama"ya dönmüş sözde çapkınlık ve abazanlık, cinsel doyumsuzluk tensel anlamda çözümlense bile sürüp gider. Abazanlığa ödün verilmeye başlanmıştır çünkü. (Kimi ruhbilimciler, abartılı bir don juanizm'in örtük hemcinsellikten kaynakladığını ileri sürerler... "Sapına kadar erkeğim aslında!")

"Bizde ödün kitlesel!"

Böylesine iddialı değilim. Herkes Tosun mu birader?

"Tosun, *yazdığını* okuyanları öper biliyorsun. Okuma yazma bilmeyenler, ondan korunmuştur."

Evet, Tosun, yazmayı bildiği 5 sözcüğü okuyabilen herkesi -tanıdığı tanımadığı kimseleri, *kendisine maruz kalan herkesi*- becereceğini ilan eder. Besbelli ki, Tosun da bir ödün abazanı. "Bunu yazan Tosun, okuyana kosun."

"Hangi harflerle?" diye düşünüyorum.

"Onun abazanlığı da yaygınlaşmadı mı?" dedi Akay Bilen... "Bak, şimdi bellibaşlı birçok gazetede, dergide grafiti köşeleri var! Kamusal Tosun, kitleselleşti."

Gene Vehbî yetişiyor uzaklardan, diyor ki, "şiirsel abazanlık bir *rücu* mudur?"

Lâl-ü şerâb içirem ve ısladup geçürem

Parmağına yüzüğü, hatem-i zer draşan.

BİR BEYOĞLU CEVELÂNI

1970'lerde, büyük bir yayınevinde çalışan bir arkadaşımı görmeye gitmiştim. Yayınevi, Nişantaşı'nda... Bağımsız, bahçeli düzende, güzel bir yapı. Çaylarımızı içiyoruz; arkadaşım bıyık altından gülümseyerek şöyle demişti: "Biliyor musun, bu bina İstanbul'un en seçkin randevu evlerinden birisiymiş eskiden" Ben o an bambaşka şeyler düşünüyordum. Son zamanlarda dilime pelesenk olmuş bir laf: "Kitaplar ile yaşam, yaşam ile kitaplar arasında her an yeni yeni bağlar kurabilmenin mutluluğu"

Eski randevuevini -bile bilmeye- mekân tutmuş yayınevi, bir "cinsel bilgiler ansiklopedisi" de yayımlamıştı. "Evi parantezine al azizim, yayın ile randevu!"

Şair kardeşlerimden birisinin nikâh törenine gitmiştim. Bizimki, güzel telveci, yeni fal bulan falcı, fala gül düşüren adam, kendisinden beklenmez bir biçimde hızla karar vermiş, serseri -ve güzel de- günlük yaşamını değiştiriyordu. Herkes matrak geçiyordu. Ortam iyiydi. Tören çağrılılarından birisi -yine, bir şair- şöyle dedi: "Biliyor musun, bu evlendirme dairesi, Matild Manukyan'ın İstanbul Belediyesi'ne armağan ettiği bir emlaktır" Dudak ucuyla gülümsüyordu. Ben de gülümseyip "kamu yararı, kamu esirgenmeli," demiştim.

* * *

Ev, özeldir. Kimi evler de geneldir, kamusaldır. Ev'de yaşayanlar, özeldir. Genelev'de yaşayanlar, fahişeler, mamalar, çaçalar, genel'dir, kamusaldır. Oranın müşterileri de genel'dir. Oralara giderek *genelleşirler, kamudurlar... Vizita, vizite, vizte, vizta* sözcüklerinin hem tıpta, hem fuhuş ortamında kullanılması düşündürücü. (Ey Foucault, gene gel

imdadıma!) Genelleşen müşteriler ile onları *otayanlar* (tedavi edenler) arasında, abazanlar ile hastalar arasında ne gibi bağlar var? Ve nice ve nite bağlar olabilir? İnce bağ, kalın bağlar: Kamusaldır.

* * *

Benim büyük ustam Salâh Bey (Beğ), "Ah Beyoğlu Vah Beyoğlu" demişti ya, insanlarımız bu sözde anlatmak isteyip anlatamadıkları bir serüvenin, çok uzun bir serüvenin en kısa yoldan vurgulanışını bulmuşlardı. Beyoğlu'nu ya da Beyoğlu'yu saymazsak, ah ve vah. Peki şimdi ne demeli? Beyoğlu, değişim demek; ah'lardan vah'lara, amanallah'lara değişim. Daha dün, "şu kitabevi de kapandı, bu da battı, falan kitabevi köfteci oluyormuş," diye hayıflanmışımız Beyoğlu, Türkiye'nin kültür merkezi haline geldi.

Yayımcı dostlarımdan birisi, Beyoğlu'nda (Beyoğlu'da?... hep tartışıyoruz)

nota bene

İstanbul türküsü, "Beyoğlu'nda gezersin" diye başlar. Hangisi doğru?

...Beyoğlu'nda eski bir ev satın alıp raconuna uygun biçimde onarttı. Olağanüstü bir mekân doğdu. Ara sokakların binlerce yapısından biri, Türkiye'ye kazandırıldı. Bir tanıdıkça şöyle diyordu, gene gülümseyerekten: "Burası var ya burası, işte o bildiğin otellerdenmiş, o biçim yani"

Ya rastlantılar rastlatısı bunlar, ya her ev "öyle", ya da hiç çıkmıyor bazı şeyler aklımızdan.

* * *

Üç yapıt...

Yeni çıkmış kitapların o güzelim kokusu, diriliği. Masa masa, raf raf, renk renk. (Bizim Emrah, yeni bir kitabı ilk açtığında, çiçek gibi koklar.) Yazdıklarımdan pek bir şey kazanmış değilim, ama okuduklarımdan öyle çok şey kazandım ki... Nisan başlarında bir gün, Beyoğlu kitapçıları-

nı dolaşmaktan helak oldum... Tam bir "kitap seferi" yapmış, kaçırdığım, atladığım birçok yapıtı almıştım. Şimdi bunlardan üçünü anayım.

Birincisi: "*Eski Türk Toplumunun Cinsiyet Kültürü*" İncelemeci yazar, Mualla Türköne. Bu yapıtı, kendi alanında bir ilk.

İkincisi: "*Müslüman Toplumlarında Erkekler Arası Cinsellik ve Erotizm*" Arno Schmitt ile Jehoeda Sofer'nın bu yapıtı da bence bir ilk. Çünkü, konuyla ilgili Batı önyargılarını sarsıyor.

Üçüncüsü: "Cinselliğin Tarihi" Büyük düşünür Michel Foucault'nun, 3. cildi yıllardır beklenen yapıtı, bu yayınlara bütünlenmiş oldu. Tarihe de, felsefeye de, cinselbilime de yeni boyutlar getiren Foucault, bir kez daha elinizin altında.

Şimdi Akay Bilen rastlasın, "dervişin fikri neyse zikri de odur," desin mi yani?

* * *

"Kafe"ler diyor...

"Kıraathane" tabelalı kahvehanelere nicedir rastlanmaz oldu. Osmanlı'da kahvehaneler, "okuma evleri"ydi. Üstat Mustafa Nihat'ın (Özön) unutulmaz incelemesi "*Türkçede Roman*"dan öğrendiğimize göre, kahvehanelerde yalnızca gazete değil kitap da bulunur ve okunurdu... Bir meddah hikâyeye anlatmaktaysa, ne âlâ... Yoksa, okuryazarın teki, diyelim bir Ahmed Midhat romanını açıp "kıraat" eyler, okuma yazma bilmeyenler de keyifle dinlerdi. Sahaflara düşmüş eski kitaplarda buna tanıklık eden kıyı yazıları bulunur: "İşbu kitap, feşmekân kıraathanesinde, filanca tarihte, falanca tarafından okunmuştur vesselam" gibi.

Avrupa bizden almıştı bu kültürü ve kahveyi; şimdi biz Avrupa'dan ("ahlâk"larla birlikte) "cafe"ler alır olduk. Düşünün, sözcüğün kendisi bile, Türkçeden yayılmış... Arapça *kahva*, Türkçede *kahve*'ye dönüşüyor (sözcüklerin Türkçedeki bu inceliğine çok örnek vardır), Türkçeden İtalyancaya, İtalyancadan Fransızcaya, Almanca'ya, İngi-

lizceye geçiyor. Bildiğim kadarıyla da, kahvehane anlamında "okuma evi", kıraathane, *kıraet evi* diye yazıldığını da görmüşümdür, başka dilllerde yok.

Geleneğe dönüyor olmak, eh acıklı bir ithal yoluyla olsa da, çok güzel. Yeni kafe'lerimizin getirdiği tek yenilik, bu mekânların *salt erkek mekânı* olmaktan çıkmasıdır. Üstat Çetin Altan'ın haklı olarak eleştirip yakındığı ve insanımızın uygarlaşmasında (hangi insanımızın, hangi uygarlaşması?) bir engel olarak gördüğü mutlak erkek mekânları, örneğin kahveler, akli fikri bölünmüş Batılılarca hep "Doğulu gay bar" sanılmıştır. * * *

Kadının ve erkeğin "yer"i...

"Eski Türk Toplumunun Cinsiyet Kültürü"nden bir sayfa açtım rastgele. Mualla Türköne, Dede Korkut'tan, yaklaşık 500 yıl önce yazıya geçirilmiş Dede Korkut Kitâbı'ndan bir cümleyi alıntılamiş: "Çocuğu olmayan Dirse Han'ın, karısına 'senden midir, benden midir?' diye sorduğu görülür"

Tanıdığım bir "aydın" var, oturaklı kişilerden. Bu soruyu soramıyor. Yanıtı bildiğinden dolayı, soramıyor. Uygarlık (evet, hangisiyse) yerine, aygırlık ideologyasının içinde olduğundan soramıyor; bir de, Dede Korkut'u doğru dürüst tanımadığından, anlayamadığından soramıyor. Aramızda dolaşan bir küfürbaz!

Mualla Türköne, çalışmasının "Selçuklu ve Osmanlı dönemleri de dahil olmak üzere müslüman Türklerin cinsiyet kültürlerini, bu çalışmanın bir devamı mahiyetinde ele almayı düşündüğümüz bir başka çalışmanın girişi şeklinde okunması" gerektiğini söylüyor. Bir himmet olacaktır bu. Dilerim, günümüze kadar ulaşır.

Ulaşır da, kadın ile erkeğin toplumsal yeri, yerleşimi, yerleştirilmesi, kadın ile erkeğin toplumca düzenleyimi, Dede Korkut'un anlattığı ve sonra da yazıya geçirildiği dönemden daha parlak çıkmayacaktır sanırım.

Osmanlı'da Yunan etkisi?

Foucault'dan da bir sayfa açtım, rastgele. Diyor ki: "Ve Kharikles, lüle saçları, her zaman yumuşak ve 'tüysüz' bedeniyle hep bir arzu nesnesi olarak kalan kadın bedeniyle, kısa zamanda kıllanan ve kaslanan oğlan bedenini karşı-olunlar"...Önceleri de anlatmıştım ya; şu tüy ve kıl sorunundan Platon (ya da bir Yunanlı) yakınırsa yakınmadır da, Bâkî yakınırsa (ya da bir Osmanlı) sapıklıktır.

Haydi, Schmitt ile Sofer'dan da açalım: " 'Homoseksüellik' ifadesi 1869'a kadar ortaya çıkmamıştı ve homoseksüellerin bir cinsel türe ait oldukları düşüncesi, -sözde seksi fen biliminin içine koyan- 1944 sonlarıyla 20. yüzyıl başlarında Batıda gelişmiş, seksolojinin buluşudur" (Metnin aslını bilmesen de, dil duygusu "iyi çeviri değil bu," diye seni uyarır ya, cümle öyle... Ama, anlayabiliyorum.)

"Hemcinsellik" üzerine konuşmaktaydık. Yirminci yüzyılın ikinci yarısında bile, *hemcinselliği tedavi etmek* adına elektroşoklardan, hatta lobotomi (beynin bir bölümünü kesip çıkarma) uygulamalarından söz edildi. İnsanlık, acıklıydı. Derken, padişahlarımızdan birisinin hemcinsel tema'lı şiirlerine geldi sıra. Toplantımızda bulunan yaşlı bir hanımefendi, hayret etmişti. "Yapmayın etmeyin," dedi, "bu iş hani şu şarkıcı adamla başlamadı mı?" (1950'lerde ün kazanan bir şarkıcımız.)

Hanımefendinin bu muhteşem saflığına kabaca gülmemek için herkes kendisini tutmaya çabalıyor.

Ya Bay Bilim ya da Bayan Bilim'e ne demeli, adlandırmakta (sanırım "anlamakta" da) nasıl geciktiklerine ne demeli?

Anlatmışımdır: Uluslar, "kötü" saydıkları bazı şey'leri birbirlerinin üstüne atarak o şey'lerden kurtulduklarını sandı yüzyıllarca. Amerikan argosundeki *türk* örneğini, Avrupa dilleri arasındaki *frenge* trafiğini anımsayın. Hemcinsellik de öyle: Kökeni yok İran'mış, yok Eski Yu-

nan'mış... Yok bütün Müslümanlar doğuştan ikicinselmış. Koca koca bilim insanları, maymunlar (örneğin Babun'lar) arasında hemcinselliğin yaygın olduğunu, erkek erkeğe anal ilişkinin sıkça görüldüğünü duymamışlar mıdır? Bunda bile bir tür ırkçılık uygulamaya kalkarak "Babun türü sefihtir zaten," denilmeyeceğini umarım. Erkek maymunlar, kendi organlarını emerek doyuma ulaşabilecek denli akrobattır. Bunu başaran insan erkekler de görülmüştür.

Schmitt ile Sofer, Batı'nın Doğu hemcinselliği üzerindeki yanılması bir güzel irdelemişler.

* * *

Uzayacak mıyız?

Başımı kitaplardan kaldırdım ki akşam olmuş bile. Kafe garsonundan hesabı istedim. Kitaplarımı derledim topladım. Hangisinden başlasam bilmem. *Cafe* kahvenin sokak masalarına yakın iki çocuk, ayakkabı boyacıları, sandıklarını alelacele sırtlanıp kaçtı. "Uzayalım ufak ufak," demişti daha uyanık görünen. Köşebaşında haşin yüzlü bir belediye zabıta memuru belirmişti.

Hesap geldi, ödedim. "Ya herkesi ahlâk zabıtasına dönüştürmeye hâlâ çabalayan şu uygarlıkcağzımızı ne yapacağız?" diye söylenmişim. Biz de *ufak ufak uzayacak mıyız* ahlâk zabıtasını görünce?

- Efenim? Bi şey mi dediniz? diye sordu garson.

- Bi şey yok, dedim, kalktım, kitaplarımın tatlı ağırlığını duya duya akşama karıştım.

UNUTMA KALINLIĞI, ANIMSAMA İNCELİĞİ

Unutuş nedir, anımsayış nedir? İki soru, benim de yanıtlarıma yanıtlanmaya eskimeye yüztutmuş sorularımdandır. Birkaç yıl önce, yeni yanıtlar bulmaya çalıştığım bir yerde, Berlin'deki Vannsee gölü kıyısında, eski sorularıma dalmıştım. Bizimkilerin "Van Gölü" dediği bu suya, çınarlar meşeler çok yakışıyordu. Ahmet Hâşim'i de düşündürmez değildi. Güz vakti. Yapraklar çimenin ya da toprağın üzerine değil, birbirleri üzerine düşüyor artık. Yapraklar, başka yapraklarla yapraklarla örtülüyor. Benim kuşağım, defterlerinin kitaplarının yaprakları arasına düşmüş ağaç yaprakları koyup saklayan son kuşak mıdır acaba?... Bir şeyleri yapraklar da, saklayıcıları da unutmasın diye.

nota bene

Kitaplığımın ecelerinden birisi, bir "Şirketi Hayriye" yıllığıdır (1330 / 1914). Bu büyük, bordo ciltli kitabın yaprakları arasında, 80'ini aşmış kuru yapraklar da var. Çoğu adsız. Ah, işte bir ortanca yaprağı. Kimi yaprakların üzerinde (yaprağın kendisine yazılmış) artık okunamayan adlar... Vannsee'den getirdiğim birkaç yaprak, yine adsızca, eklenmiş onlara. İşte meşe bu canım, oyalı yaprak; işte çınar bu canım, yiğit ağacın binlerce elinden bir gölge; güzelim bünyamin de arzı endam etmez mi? *Benjamin ficus*, incirin bir akrabası mı? Ve onlar da unutulacak mı?

* * *

Aklıma o bilge, Ara Güler geldi. (Ne zaman gelmez ki?) Dostluğumuzdan büyük onur duyduğum dünya ustası, bir söyleşimizde şunları söylemişti: "Yahu, bir ören yerine, bir arkeolojik kazı bölgesine gidiyorsun; bakıyorsun,

zeminin metrelerce altında yapılar, yapıtlar, toprağın altında kalmış kat kat kentler... Kendi kendime hep sordum... Kim *kalınlaştırıyor* peki bu toprağı?"

Doğru bre! Kimler kalınlaştırıyor bu toprakları? Ben de 1960'larda, Erzincan'da bir höyüğe gitmiş, dibinden çağ-larcasına maden suyu fışkıran bu tepecikte bir Osmanlı kalesi, onun altında bir Beylikler Dönemi kalesi, onun da altında bir Urartu tapınağı olduğunu görüp aynı şeyleri düşünmüş, orada fiyakalı bir fotoğraf çekirtmiş, ama o sıralar 14-15 yaşlarındaydım, düşüncelerimi doğru dürüst yazamamıştım. (Emekleye emekleye günlük tutuyordum artık.)

Ara Baba soruyor ve yanıtlıyordu: "Kim kalınlaştırır bu toprakları? İnsan *kalınlaştırıyor*. Kirleterek, içine *sıçarak* kalınlaştırıyor!"

Bir de depremle yamultuyor ve kalınlaştırıyor. Hangi coğrafyada yaşadığımızı unutmamalıyım. Yoksa o coğrafya unuttur ve unutturur bizi.

İnsan doğrudan ya da dolaylı olarak, madden ya de manen, doğru, toprağı kalınlaştırıyor. Canlı ve cansız bütün anıları bilerek ya da bilmeden örtüyor kapatıyor. Unutuyor. Unutmak, bir nedenle, birçok nedenle unutup duruyor olmak, işine geliyor duyarsız insanın. Duyarlı insan sayısının duyarsızlardan daha fazla olduğunu kim öne sürebilir? Duyarsızların vermesi gereken hesaplar, unutuşla yok oluyor.

Bellek, duyarlı kalakalmış birkaç insanın belleğı bile, unutmamakta, ölmemekte ve öldürmemekte direnir. Unutuşu ve yüzde yüz ölümü yok etmeyi her an başarmakta olan bu tikel iradeye şaşmamak, hayran olmamak elde mi?

Son günlerde yeniden okuduğum ("okuduğum," demek istiyorum ey okur) bir iki kitabın (yakında "kitabın" diye yazılıp söylenecek) çağrıştırdığı düşünceler, dediklerimi doğrulayacak mıdır, bilmem.

İsmail Bey nâm-ı diyger Rabia Hatun...

1960'larda, Rabia Hatun adlı bir şairin (Cemal Süreya, "şaire" derdi kadın şairlere ve Gülten Akın'ı hep ayrı bir yere saklardı) yapıtını okumuş, çok etkilenmişim. Eski mi eski bir Türkçenin, büyük Yunus'un tadlarını getiren bu küçücük şiir kitabını yeniden okumak için aradım bulamadım. Ya birisine vermişimdir, hani mutlaka geri getirecektir de hep olmamıştır; ya da kitap, risale, bir rafın kuytusuna gizlenmiştir de beni bekliyordur. Aklımda yanlış kalmadıysa, "Men tâ senün yanunda hasretem sana" gibi hâlâ çok diri, söyleyip yazanı da okuyanı da hâlâ gönendirecek dizeler taşıyordu.

Ben cahil, sonradan öğrenmişim: Rabia Hatun, ünlü tarihçimiz İsmail Hâmi Dânişmend'in takma adıydı. (Kimi-lerine göre, şiirler İsmail Hâmi Beyin değil eşi hanımefendinin şiirleridir.) O eşsiz "İzahlı Osmanlı Tarihi Kronolojisi"nin yazarı olan Danişmend (1899-1967), tutucu bir tarihçi olarak tanınırdı. Kendi açısından, herhalde haklı da olarak, Osmanlılara karşı Danişmendoğullarını, Avrupa'lı güçlere karşı Osmanlıları, Batıya karşı Doğuyu, Hristiyanlığa karşı da Müslümanlığı yeğlerdi. Bütün bu "tutma"lara karşı, gönlünün özünü, bizim karşı konulmaz "insan tutarağı"mızı yazıya dökmeden edememiş, Rabia Hatun da oluvermişti.

Duygularına kapıldığı oluyordu da, bıraktığı yapıtla, kronolojisiyle, tarihlerimizden seçip saptadığı anekdotlarla, ve Rabia Hatun şiirleriyle, görkemliydi.

Kendi kendime, "hadi biraz İsmail Hâmi okuyayım," dedim. "Anımsayayım."

Evde sağı solu dolaşıp "Tarihî Hakikatler" adlı iki ciltlik yapıtı buldum.

nota bene

İmla, yazım, kendi kendisinde ve anında aksayarak çökmeye başlıyor. "Tarihî Hakikatler" in ilk cildine bakıyo-

rum... Cilt kapağında "Dânişmend" yazılı, ilk sayfada "Dânişmend" Sonraları Danişment'lerle de karşılaştım. Kimileri bu dikkatime gülümsüyor olabilir. Onlar da "acı gülüş"ün anlamını gün gelip yaşar ve anarlar... Kendi adları yanlış anıldığında ve bu yanlış anılmayı fark edebilirlerse. ("Yanlış" a "yalnış", "yalnız" a "yanlız" diyenlere ve bu sözcükleri onlara böyle "dedirten"lere diyecek sözüm yoktur. Sözlü ve yazılı kültürü kalınlaştıran hıyartolar, ayna karşısına geçip kendilerine bakmayı bile bilmezler.)

* * *

İsmail Hâmi Bey, gazetelerde ve bir zamanların popüler tarih dergilerinde yayımlanan okuma notlarını, anekdotlar derlemesini, kısa kısa denemelerini "Tarihî Hakikatler"de toparlamış. Yapıtın birinci basımını, dönemin tutucu yayınevlerinden Tercüman, yazarın ölümünden 12 yıl sonra gerçekleştirmiş. İyi de etmiş.

İsmail Hâmi Bey, gerek Doğu, gerek Batı kaynakları üzerindeki derin bilgisini, dikkatini, saptamalarını derleme boyunca güzel güzel konuşturuyor. Birçok izlenimi, düşüncüyü, kendi yorumlarını da katarak unutuştan koparmak, kurtarmak istemiş.

Bir dansözler maestro'su...

Örneğin, şöyle diyor: "Bizim cahil ve gafil batıcılar herşey gibi orkestra ile maskeli balonun da batıdan çıkmış olduğunu zannederler. Halbuki dokuzuncu yüzyılın ilk yıllarında bunlar Bağdad'daki Abbasî sarayından birer an'ane şeklini almıştır. (...) Halife el Emin bir gece sabaha kadar bir çok dansözlerle şarkıcılardan oluşan bir baleyi bizzat idare etti." (c. 1, s. 47) [1001 Gece'ye de gidin biraz. Halife ile şairini düşünün. Sonra, "cahil ve gafil doğucular"ı da niçin düşünmeyeydiniz rahmetli Dânişmend?]

Rakkaseleri, şarkıcıları sabahlara kadar yöneten bir halife, bugün, ah bu garip günümüzde Doğu'nun insanlarına neler anlatır bilemem.

Dânişmend'in, bir zamanlar Mısır egemeni olan El Hâkim'den söz ederken anlattıklarına ne derler peki?...

"Kocakarılardan mürekkep bir teftiş ve denetleme (evet, "denetleme" diyor üstat, H.A.) teşkilâtı kurdurarak aşkı ve aşk maceralarını da yasak etmiştir. (...) Bu kadarla da iktifa etmeyerek kadınların sokağa çıkmasını men etmiş ve hatta kadın pabuçları yapacak kunduracılar hakkında şiddetli cezalar koydurmuştur. (...) İşte bu menhus Elhâkim nihayet bir gezinti sırasında mukadder olan akibete uğrayıp gebertilerek cehennemine dibine gitmiştir." (c. 1, s. 69)

İsmail Hâmi Bey hayli tutucu, Batı karşıtı, Cumhuriyet karşıtı sayıldığı halde, "Tarihî Hakikatler" adlı yapıtında bunlara benzer, açık düşünceli, yobazlık düşmanı sayısız paragraf, sayısız sayfa vardır. Aktarıp yorumladığı sayısız iz. Herif-i nâşerif ve menhus için de, "öldürüldü" demiyor, "gebertildi" diyor.

Ve aynı yapıtta birkaç paragraf daha vardır ki, evet, ah ey unutuş, aptal unutuş, bunları ben bile kitabı ikinci kez okuyunca anımsayabildim. Sözünü edeceğim bölümde, Türkiye'de tesettür'ün, örtünme'nin tarihiyle ilgili şaşılanacak bir bilgi, otantik bir bilgi yer alır...

Örtünme, kadının kıskançlığından doğmuş...

Alsın sözü İsmail Hâmi Bey:

"Tesettür'ün (örtünme) yanlış anlaşılmasından dolayı, bizde çarşaf İslâm kadınının dinî kıyafeti sanılır. Ve işte bundan dolayı bir taassup mahsulü gibi gösterilir. Bu telakki tamamen yanlıştır. (...) Çarşaf ile haremî İslâmiyet esasları ile hiç bir alâkası yoktur. (...) Bu kıyafet hanımefendilerin güzellik şuuru ile kıskançlık hislerinden dolayı yaygınlaşmıştır. (...) Şikârî'nin *Karaman Tarihi*'nin hususi kütüphanemizdeki...

nota bene

Durun, eskilerin bu tekil-çoğul'unu düşünün. "Kütüphanemizdeki," demiyor.

...Kütüphanemizdeki yazma nüshasının 113'üncü sayfasında, Milâdın 1360-1389 tarihlerinde saltanat sürmüş olan üçüncü Osmanlı hükümdarı Murad-ı Hüdâvendigâr (Birinci Murad) devrinde Bursa'da cereyan ettiğinden bahsedilen mühim bir sosyal olay hakkındaki rivayet aynen işte şöyledir: O zaman karılarda yüz örtmek âdeti pek azdı. Yüz örtmek âdeti sonradan âdet oldu. Karamanoğlu Alâüddin'in Hamidoğlu İlyas diyarını katliâm ettiğinde üç kabile diyar-ı Osman'a firar etmişlerdi. O vakit bunları Murad Han görüp pek temiz ve uslu âdem olduklarından kendi şehrinde (Bursa'da) yerleştirmişti. İşte bu kabile kadınları pek güzel olduklarından herkes bunları temaşa etmeye başlayınca ulema tarafından bu kabilenin hatunlarının yüzleri siper edilmesi emredildi. İşte ne vakit taşra çıksalar o kabile hatunları yüzlerini siper ederlerdi. Fakat bu hal sonra diğer kadın ve kızların da pek hoşuna geldiğinden herkes daima güzelce her taraflarını örtmeye başladı.

"İşte bundan anlaşıldığına göre, Birinci Murad'ın Bursa'ya yerleştirdiği üç Türkmen oymağının dilber kadınları halkı heyecan içinde bırakınca din büyükleri ortalığı yatıştırıp her hangi bir olayı önlemek gayretiyle Türkmen güzellerine yüz örtüsü güzellik sembolü sayılmış ve nihayet kendilerini hiç de çirkin bulmayan Bursa hanımları da o güzellik sembolünü bütün vücutlarına teşmil edip el birliği ile kullanmaya başlayarak çarşafın genel bir kıyafet mahiyetini almasına, sırf kıskançlık yüzünden sebep olmuşlardır. Tabi bu durumda erkeklerin çarşaf meselesinde hiç bir günahları yok demektir. Bütün mesele şehir hanımefendilerinin Türkmen güzellerini kıskanmalarından doğmuş, fakat buna rağmen çarşaf köylere yayılamamıştır."

Örtünme gerçeği de yüzyıllar boyu örtülmüş demek! Ve Dânişmend'in, "peçe çarşaf meselesi"ni bir *günah* olarak görmesi ayrıca vurgulanmalı.

Belki de ütopya...

Şikârî'nin yazdığı, bir fantezi miydi? Sanmam. Peki, Şikârî'yi (ölümü 1512) yüzyıllar sonra bize aktaran İsmail Hâmi Bey bu *seçimiyle* ne anlatmak istiyordu? Ben, "Yusuf ile Züleyha" gibi ölümsüz bir öyküyü bize yeniden anlatmak isteyip tamamlayamadan ölen Şikârî'de de, Rabia Hatun Şiirleri'nin yazarı İsmail Hâmi Bey'de de önce Doğu, sonra Ortadoğu ve sonra da Akdeniz güneşinin sonsuz hoşgörüsünü, geleceğe karşı besleyip büyütmeye çabaladıkları hoşgörü duygusunu geçmişe doğru da taşıma yüceliğini buluyorum. (Rabia hatun kim olursa olsun.)

Kendi duygularını, gözlemler ve izlenimlerden doğan görüşlerini, geçmiş ile birleştirerek ileriye iletmek isteyenler, bizi unutuşun sağırlığından ve körlüğünden korurlar, kurtarırlar.

Toprağı, biz canlıların ana rahmini kalınlaştırmayanlardır onlar.

Unutmak, cinayettir. Anımsamak, yaşatmaktır. Öldürülmesi yerine yaşatılması, yaşaması gereken nedir? İrdelemek, bir insanlık tanımı olmamalı mı? Bu da mı ütopya?

Güz güzeldir. Sararmış yapraklar yeşil yaprakları örtmez güz diyarında. Hâlâ göremediğim Van, Van Gölü, Ahtamar, yazınız da güzünüz de güzeldir, biliyorum. Şimdi, İznik gölünün kıyısında.

GİZLİ/GİZSİZ TARİHLER

Çetin Altan Ustanın bir yazısından öğrendim: Türkçü Necip Âsım Bey, Evliya Çelebi Seyahatnamesi'nin elyazmasından birkaç sayfayı yok etmiş; yok ettiği sayfalarda, Sultan Genç Osman'ın âsiler tarafından tartaklanması ve cinsel tacize (kimi kaynaklara göre, tecavüze) uğrayışı anlatılmaktaymış. Necip Âsım Bey, Seyahatname'de hayli bulunan hemcinsellik görünümüne, hemcinsel ilişkileri betimleyen sayfalara hiç dokunmamış. İlginç bir tutum.

Evliya Çelebi'nin gerçekçiliği ve belgencilğine karşılık, yüzyıllar sonra bir Devlet ahlâkçısı (!) çıkıyor muazzam bir belgenin kimi sayfalarını bir daha kimse okumasın diye ortadan kaldırabiliyor. Benim bir tezimi bir kez daha doğrulayan bir tutum: Cinsel alandaki Osmanlı gerçekçiliği ve hoşgörüsü, Batılılaşma çabalarının getirdiği ve aslında Hristiyan softalığına dayalı sözde ahlâk tarafından tahrip edilmiştir... Karagöz adlı erkeğin cinsel organı ("Zekerli Karagöz'ü duymuşsunuzdur), "çükü", o dönemlerde kesilmiş ("bobbitt'lenmiş"), Karagöz, görüntüsüyle de sözüyle de "terbiye" hale getirilmiştir. Bugünün o pek de gelişmiş ve dünyaya "nizam" vermede pek kararlı Batılıları, Necip Âsım yok ediciliğine, en iyi korunacağı yerde bulunduğunu sandığımız minyatürlerin "ahlâken" kazınmasına, "zeker kesiciliğimiz"e bakıp böbürlü bir biçimde "barbar Türk"ü anabilirler; bu türden barbar davranışlarının bize Batıdan (Pantoloncu Papa Batısından) bile bilmeye ithal edildiğini onlara sık sık anımsatmak gerekir. Öte yandan, Evliya'ya karşı hiç de "necabetle" davranmamış Necip Âsım Bey, Naima Tarihi'nin Genç Osman Olayıyla ilgili ve hayli imalı satırlarına bir şey yapamamış;

Evliya Çelebi'nin birkaç sayfasına kıymak suçuyla kalamıştır.

nota bene

"Asker dağıldıktan sonra Davud paşa ve kethüdası Ömer ağa ve Cebecibaşı, birkaç evbaş ile kulede [Yedikule, H.A.] kalıp, kapıyı kapatıp Sultan Osman'ı katle başladıkta, Osman Han dilâver yiğit idi, bunları zebun etti. Sonunda, Cebecibaşı dedikleri dinsiz [dikkat, "dinsiz" H.A.] kement atıp, Kelender Uğrusu [kelender ya da kilindir uğrusu, "çocuk hırsızı" demekmiş, H.A.] mel'unu dahi hayalarını [erbezlerini, H.A.] sıkamakla zebun edip ol mahalde ruhunu teslim etti. Cebecibaşı, nişane için kulağını kesip valideye götürdü. Yazık, çok yazık ki Âl-i Osman pâdişahlarından hiç birine böyle cevru cefâ ve hakaret olmamış iken bu mazlûma bu veçhile gadr ve ihanet ettiler." ("Naîmâ Târihi", aktaran Zuhuri Danişman, İstanbul 1968, c..2, s. 784)

nota bene

Akay Bilen'e bildirilir: Ece Ayhan'ın "Nadağ'lıdır" deyişinin kaynağını arayıp bulamamıştın ya, hah ha, Naîma'yı iyi okudun mu? Birinci cildin 337. sayfasından başla. Sarı Abdurrahman'ın, "...müderri olan Nadağ'lı lâkabı ile meşhur olan Sarı Abdurrahman'ın (...) ilhak ve zındıklık töhmeti ile" nasıl idam edildiği de orada anlatılır. Nadağ'lı, yeni bir Simavnalı Bedrüddin gibidir.

* * *

Gizli tarihlerimiz var mı?

Tarihlere duyduğum ilgi, bana öyle çok şey kazandırdı ki, Bizans'lı Prokopius'un "Gizli Tarih"i (*Mystike Historia*'yı Orhan Duru çevirdi) ile Latin tarihçi Suetonius'un "De Vitae Caesarum"u (*Sezarların Yaşamları*, dilimize çevrilmedi), bu iki olağanüstü yapıt, denizde iki damla sayılabilir.

Egemen kişilerin cinsel tutumlarını Prokopius da, Suetonius da çekinmeden yansıtırlar. Bizans'ın resmi tarihçi-

si Prokopius, “Şimdiye kadar birbiri ardına gelen savaşlarda Bizans halkının deneylerini yazarken bütün olayları zamana uydurmak zorunda kalmıştım,” diye başlar. Birlikte okuyalım ve Prokopius’un “Gizli Tarih”inde “uydurmak”tan artık niçin caydığını anlayalım:” gelecekteki hükümdarlar, yolsuzluklarının cezasını bir gün göreceklərini anlayacaklardır. Ayrıca, kendi niteliklerinin ve gidişlerinin her zaman tarihe kaydedileceğini bileceklerdir, böylece daha az günah işleyeceklerdir”

Prokopius, VI. yüzyılın adamı; Suetonius ise ondan 500 yıl önce yaşamış. “Derin devlet” deyimini kim buldu, bilmiyorum; ama iyi buldu. Prokopius, daha doğrusu Grekçenin Prokopios’u ile Latincenin Suetonius’u, derin devletlerin “derin tarih”lerini yazmışlardı. (“Derin tarih” de benden!)

4 adet nota bene’dir efendim

* Yasa düzenleyiciliği ve geçmişin hukukunu toparlayışıyla (Novella, “Müdevvenat”) ünlü İustinianos I’in eşi İmparatoriçe Theodora’nın çocukluğu: “O zamanlar Theodora, olgun bir kadın gibi cinsel ilişkide bulunmak ya da bir erkeğin yatağını paylaşmak için yeteri kadar gelişmiş değildi ama, en aşağı tabakadan müşterileri tatmin etmek için bir erkek fahişe gibi davranıyordu. (...) Oldukça uzun bir süre kendini bu doğal olmayan vücut alışverişine kaptırarak bir genelevde kaldı”

* “ hepsi güçlerinin en yüksek noktasına erişmiş, on ya da daha çok genç adamla gider, bütün gece sırayla yemek arkadaşlarıyla yatar, hepsini yorgunluktan kıpırdıyamaz hale getirdikten sonra, bu defa uşaklara saldırır, kimi zaman sayısı otuzu bulan uşakların hepsiyle birleşir, yine de isteklerini dindiremezdi.”

* Ve Theodora, küçük yaştan beri “oğlan gibi” yaşamış İmparatoriçe, isteklerini özgürce gerçekleştirirken, rakip saydığı kişilere karşı cinselliği nasıl kullanmış? “Yeşillerden seçkin bir genç olan Vasianus, İmparatoriçe aleyhine öyle küçültücü görüşler öne sürdü ki, İmparatoriçe fena halde kızdı bu işe. (...) Vasianus’u oğlanlara düşkünlükle suçladı. (...) Erkeklik or-

ganını kestirdi, [Abuuu, Karagöz ve Bobbitt! H.A.] sonra da öldürttü. (...) Oysa adam yargılanmamıştı bile”

* Ve agasözümüz belirtmez mi, “kırk yılın orospusu tövbe edip dine düşerse ondan kork,” diye... “*Theodora, bedeni günahlar için cezalar yaratma işine de kendini adadı.* [Ah, top-rağı bol Foucault, siz Prokopios’u da mı okumadınız? “Bedeni günahlar için cezalar (ceza da değil, cezalar, H.A.) yaratma işi”, nasıl bir iş?] 500 kadar fahişeyi bir araya topladı.(...) Tövbeliler [evet, tövbe, H.A.] Manastırına daha iyi bir hayat yolu seçsinler diye kapatıldılar” [Kapatıldılar, ey cinselliğin, hastanenin, hapisanenin, insanı döve döve sağaltmanın tarihçisi ve bütün tarihlerin “gizli okuyucusu” Foucault, kapatıldılar.]

Derin tarihçi, hak-hukuk üstadı İustinianos I’in her bakımdan “hukuksuz” karısını “korkunun ecele faydası yok” şiarınca işte böyle anlatıyor. Yazdığı bir sayfa, tarihin derin okuyucuları için bin sayfadır.

Cebecibaşı, Osman’ın kulağını kime getirmişti? Saray entrikaları konusunda Bizans’a taş çıkartacak hanım sultanların, “valde”lerin anlatımı konusunda bizim kaynaklarımız da pek yoksul değil. M. Çağatay Uluçay, “Harem”i az mı anlattı. Ya Leyla Saz’ın anıları?

Ha, merak ettim... Ama, ölüp de “dokuz ocağı söndüren” Cemal Süreya’ya sormayacağım artık. Salatalık, patlıcan, dolmalık kabak türü *üstüvanevi ve de silindirik* sebzelerin Harem’e ancak doğrandıktan sonra girebildiğini nereden duymuştun usta? Ben okumuş olabilirim de, unutmuşumdur, ne çare.

Ya Necip Asım Bey? Prokopios’tan haberiniz var mıydı?

nota bene

“Akay’ı an, değneğini hazırla.” Demin telefon etti, “Nadaj’lı, evet iyi bulmuşsun,” diyerek ekledi, “bilgisayara geçtin geçeli, yazıp dizen, dizip yazan bir mel’un oldun, Kara Abdurrahman”

Amor ülkesi Roma...

Suetonius'tan da okuyalım... Tarihçimiz, Julius Caesar'dan (hani "sezaryen" onun adından gelir ya) Augustus'a (hani "Ağustos" onun adından gelir ya), Caligula'dan Neron'a birçok Roma egemeninin yaşam öykülerini anlatır. Hep anımsayalım: Eskiler, "Roma, amor'un ter-sidir; orada aşk tersinden yaşanır," derlermiş. Suetonius, özlüsöze egemenler açısından kanıtlar getirmiş...

Çağdaşları, bizim "her kadının kocası, her erkeğin karısı" diye bildiğimiz Büyük Sezar'ı "Bitinya Kraliçesi" diye anarlarmış. Yine İznik civarındayız.

"Penthouse" dergisinin kurucusu, yayımcısı Bob Guccione, görkemli görünen ama başarısız "Caligula" filminde çılgın imparatorun ve Eski Roma'nın cinsel yaşamını yansıtmak istemişti. Toplu cinsel eylemler, fallus törenleri, iki-cinsel yaklaşımlar, ırzageçmeler... Ana kaynak gene Suetonius'tu.

nota bene

Toplu cinsel eylem, *orgi* ya da *orji*'nin kökeni, Grekçe ve Latince'deki *orgias*'tan geliyor... Anlamı da, "tanrılara adanmış gizli [vurgu, H.A.] cinsel tören" Şaka, "tesaküş-ü umumî"

* * *

O berbat sesi, dönemin dalkavuklarınca "cennet nağmesi" diye övülen Neron mu? O hem gerçek bir sadistmiş, hem de ikicinsel. Erkeklerle de resmen evlenirmiş... "Kocalarından" birisi, Doryphorus'tur. Neron, Sporus ile de evlenmişmiş; gerdek gecesinde erden kızların çığlıklarını taklit ederek bas bas bağır-mış.

nota bene

Alexander Thomson'un çevirip T. Forester'ın "son okuma"sını yaptığı "the lives of the twelve caesars"ın [asıl adını yukarıda anmıştım] (Londra, 1899) 358. sayfasında, C. Suetonius Tranquillius şöyle der:

"Kızgın tutkusunu onların üzerine tamamen boşalttıktan sonra oyununu eski kölesi Doryphorus'un kollarında bitirdi. Onunla da evliydi, Sporos'la olduğu gibi. Olay sırasında genç bakirelerin gerdekte çıkardığı ağlayış seslerini, çığlıkları taklit ediyordu"
nota bene

Akay: *The cries and shrieks*, "bas bas bağırarak" mı? diye soruyor... Hacıvat Efendi, dilimizde "bağırta bağırta" biçiminde bir ikileme, bir deyim vardır. Can Baba'nın yeni şiir kitabının adı niçin "Seke Seke" biliyor musun? İlk e'leri i'lerle değiştirsene... Allah allah!

* * *

Prokopios'u, Suetonius'u okurken "işte insan bu!" demiyorum. Yansıttıkları cinsel tutumları yargılamaya asla kalkmıyorum. Herkes "doğru" bildiğini okusun. Ama kendileri de *birer insan* olan egemenlerin ikiye yüzölçümüne takılıyor, bu ikiye yüzölçümün asla gizlenememiş olmasından mutluluk duyuyorum.

* * *

Bizim "gizli"ler...

Bizim "gizli tarih"lerimiz de var. Nerede? Tarihlerimizde, tarihlerimizin satır aralarında, şarkılarımızda, zaman zaman "divan (yatak) edebiyatı" olmaktan kaçınmamış dîvân edebiyatında, kazınmış ya da kazınamamış minyatürlerimizde, Evliya'da, yabancı gezginlerin yazdıklarında, bahnamelerde... Sonsuz.

Murathan Mungan'ın "Son İstanbul" adlı öyküler kitabında ÇÇ öyküsünü (bir hemcinseller hamamıdır ÇÇ) okurken bir yandan "Dellaknâme-i Dilküşâ'yı, bir yandan da Ahmet Rasim ile Reşat Ekrem Koçu'yu düşünmüştüm...

nota bene

Erotologya, Murat Bardakçı'ya da teşekkür borçludur. "Osmanlı'da Seks-Sarayda Gece Dersleri" adlı kitap (Gür Yayınları, İstanbul 1992) cesur ve olabildiğince nesnel bir

derlemedir. "Dellaknâme"nin yeni harflerimizle ilk kez tamamen yayımlanışı.

Ahmet Rasim, yasakçı zihniyete hiç aldırmadan "Hamamcı Ülfet"i yazmış ve sevicileri anlatmıştı. Büyük araştırmacı, tarihçi, "gizli şair" Reşat Ekrem Koçu'nun dev yapıtı "İstanbul Ansiklopedisi" dahil bütün yazdıkları, bizim coğrafyamızdaki erkek hemcinselliğinin devasa bir tarihi gibidir.

nota bene

Ustalar ustası, Türkçenin balına bal katmış Ahmet Rasim anlatıyor: "Odanın ortasına gelince döndü. Benimkine öyle bir alıcı... alıcı değil galiba yiyici... o da değil... başka ne olur?..sevic mi acaba? her ne ise, işte öyle bir nazarla bakıp titredi ki insan düşecek zanneder..."

Hattâ düşmemek için olacak ki beline sarıldı... Bakın, bakın... eyvah!..nöbet mi geldi, ne oldu? dudaklarını ağzına aldı. İkisi de titriyor, ikisinin de bebekleri kaybolacak derecede göz kapakları arasına kaçmış, yüzleri kızarmış. İşitiyor musunuz?..O ateşli teneffüsler arasında inlemenin başka türlü olan garip garip sadalar çıkıyor!..

Bu kucaklaşma ne zaman bitecek?..İnilti devam ediyor... Sağır olmuşlar... Kapı açıldı. Duymadılar. İçeriye biri daha girdi. O da başka bir âfet... Bilmem ki neredeyiz?" ("Fuş-i Atîk"-inde ayrıca "Hamamcı Ülfet", s. 248, İskit Yayınevi, İstanbul 1958)

Özellikleriyle özel olduğu gibi nesnellikleriyle de özel, binlerce kaynağımız var. Aşkın, sevdanın, tutkunun, şehvetin, cinselliğin binlerce rengi, yok edicilerin yok etmeye zaman ve "fikir" bulamayacakları kadar engin. Engindir, ergindir ve bizimdir; iyi ki!

TV...TS...HOMO...

Cinsel dünyamızdaki kavram kargaşası, dramlara, hatta felaketlere yol açıyor. İnsanlar daha kendi cinsel tutumlarının bilincinde varamadığından, başkalarını hiç mi hiç anlayamıyorlar. Başkalarını hem *kendilerinin* hem *onların* cinsel tutumları yüzünden ezmeye kalktıklarında, kendilerine zarar verdiklerini de çakozlayamıyorlar bu yüzden. Örnek, yazık ki çok. İmdi, ikiciğini anayım (bu "ikicik", kaynanamın laflarından)... Biri manevi, diğeri maddi ölümle sonuçlanan iki olaydan yola çıkıp *travesti* (kimi kaynaklarda, *transvestit*), *transseksüel* ve *homoseksüel* kavramları üzerinde durarak bunları netleştirmeye çalışayım... Kılıkdeğiştiricilik nedir? Cinsdeğiştirim (bu terim önerisi de benden) nedir? Hemcinsellik nedir?

* * *

İstanbul'da bir Rock Hudson Cinayeti...

9 Ocak 1995'te İstanbul'da bir "rakı masası cinayeti" işlendi. İşadamı İshak Kemal Benlioğlu tabancasını çekti, kırk yıllık iki arkadaşını, Vahan Kevork Kartallıoğlu ile Nişan Tarabyan'ı öldürdü. Masada iki tanık da vardı, iki bayan. Meryem Kılıç ile Nadide Erdem, şöyle ifade verdiler: "Arkadaşları, eşi iki yıl önce vefat eden Kemal Beye 'sen AIDS'ten ölen Rock Hudson'a benziyorsun' deyince kendimizi tutamayıp gülmeye başladık... Biz gülünce kendisini daha da aşağılanmış hissetti. Gülmesek, belki de bunlar olmayacaktı"

"Duvar çızıktırıcı" Tosun ile ilgili denememde de söylemiştim; vaktiyle, üstelik bir milli *eğitim* (eğitim!) bakanının gazetecilere "sen AIDS'li misin?" diyerek hakaret ettiğini sandığı ("inayet ola!") bir ülkede yaşadığımız için,

Rock Hudson cinayeti şaşırtıcı değil. Çünkü Türkiye’de birisine homoseksüel, eşcinsel, hemcinsel denildiğinde, o kişi *otomatikman* “pasif homoseksüel, edilgin hemcinsel” olmuş oluyor! Kısacası saçma mı saçma bir algılama ve yargılama mantığımız var: Etkin hemcinsellikle ilgili sözcükler hakaret etmek için kullanılmıyor da, öbürünün, edilgin hemcinselliğin ima edilmesi bile cinayete yol açacak nitelikte sayılıyor. Üstelik, böyle bir yaklaşım yalnız erkeklerde değil kadınlarda da var. Garip değil mi?

* * *

Tıbbi Bobbitt’leniş...

Bir dergi haberi okuyorum: 21 yaşında, kılıkdeğiştirme (transvestizm) eğilimli bir edilgin hemcinsel, yolunu bulup ameliyat oluyor; kimi magazin basınının dramlara yabancı ve çirkin söylemiyle, “kestiriyor” Kimlik kartının rengini *maviden pembeye* çevirmek için...

nota bene

Nedir bu *erkek maviliği*, nedir bu *dişi pembeliği* allasen? Kimler saptamış bu *renk üniformalarını* da bunlar bebeklikten kimliğe sürdürülüyor? Sonra, hemcinsellik, kılıkdeğiştiricilik, cinsdeğiştiricilik, neden hep “mavi” yönüyle ortaya konuluyor? “Pembe”lerin böyle sorunları yok mu? En azından “mavi”ler denli var. Burada sormamak elde mi? Naziler, pembe yıldız taktırıyordu hemcinsellere, toplama kamplarında. Mavi / pembe bebe takımları ve odaları, birer toplama kampı mıdır?

* * *

...Adli Tıp Kurumu’na başvuruyor. Aldığı rapor: “...*muayenesinde kendisinin homoseksüel (vurgu, H.A.) bir erkek duyuş ve davranışında bulunduğunun ve feminin identifikasyon (kadınca bir özdeşleşme) göstermemiş olduğunun saptanması nedeniyle, kendisinin ‘transseksüalite ameliyatına tabi tutulmuş homoseksüel (vurgu, wwwvurgu hatta! H.A.) er-*

kek' olduğu tıbbi kanaatine varıldığı;

nota bene

Gördünüz mü, doktorlar da *homoseksüel* denilince 'pasif'inin (edilgin'inin) anlaşılması gerektiği kanısında!

* * *

"bu duruma göre, adı geçenin halihazır durumuyla cinsiyetinin kadın olarak değiştirilmesi için tıbbi neden bulunmadığı oybirliğiyle mütalaa olunur"

Evet, kişi bir pasif homoseksüel, bir edilgin hemcinseldir. Toplumun, hatta ve hatta tıbbın algılayışı, erkeklikle ilgili ideologyası onu yapay bir kadın-olma kompleksine sürüklemiştir. Bir yandan erkeklik organından olmuş, bir yandan da *pembe kimlik'siz* kalmıştır. Nazizm! O ameliyatı yapan cerrah, yeterli incelemede bulunmadan davranmış besbelli; meslektaşları, ameliyat kararının yanlışlığını raporla belgeliyor. Ve ameliyat edilen'in nerede olduğu belli değildir artık. O da, kendisine özgü bir Araf yaşayacaktır. Böyle dramlar dile, örneğin argomuza çok acıklı bir biçimde yansıyor ama, tıbbı (tıbbımıza), bilime (bilimimize) pek yansımıyor.

nota bene

DUVAR: Penis ameliyatla alınmış, ama dişilik organı oluşturulmamış transseksüel (?) erkek. ("Türkçenin Büyük Argo Sözlüğü", H.A., 2. baskı, YKY, s. 96, İstanbul 1998)

MINDIKLANMAK: (Cinsiyet değiştirme ameliyatları yapan bir operatörün [*Mındıkoğlu*] soyadından) (Erkek) Cinsiyet değiştirme ameliyatı olmak. (aynı yer, s. 215)

* * *

Bazen birbirine karıştırılsa da, homoseksüellik (hemcinsellik) ayrıdır, travestilik (kılıkdeğiştiricilik) ayrıdır, transseksüellik (cinsiyetdeğiştirim) ayrıdır. Bunların birbirine

bitiştği noktalar olsa da, apayrıdır. Bu ayrılıkları, bu üç eğilimden yalnızca birisinde, ikisinde, üçünde birden olabilenler de ayırt edememektedir, edemiyor-lar!...

Dramları, bence burada başlıyor. *Ayırt edememek* de, toplumun ve hatta tıbbın dayattığını kesin doğru sanmak'ta başlıyor.

"Dansöz hocası" Kudret Şandra, bir dergiye ("Pazar") yıllar önce (1973 sonrasında) hemcinseller ve travestilerle ilgili bir yazı dizisi hazırlamıştı. Kadınlaşma isteğinin doğrusunu yanlışını kendince tartışıyordu. Aslında edilgin hemcinsel oldukları halde kadınlığa heves edip ameliyat geçirenlerin sonra büyük bunalımlara düştüğünü, çok önemli bir haz merkezlerini yok ettikleri için bunalıma düştüklerini, intihara sürüklendiklerini anlatıyordu. Şandra, birinci elden bir tanıktı. (Sonra, koyu bir dindar oldu; hatta bir "bilici" olduğunu da ileri sürdü.)

"Organ gitti, kavga bitmedi."

* * *

Tanımlayalım artık...

Hemcinsel (homoseksüel), cinsel eş olarak kendi cinsini (hemcinsini) seçen kadın ya da erkektir. İlişkide edilgin (pasif) olan da hemcinseldir, etkin (aktif) olan da hemcinsel. Erkekse ille kadınsı, kadınsa ille de erkeksi olması gerekmez. Biri diğerinden daha *iyi* ya da daha *kötü* durumda değildir. Edilginlik ile etkinlik arasında da duvarlar yoktur. Kimileri (davranış ağırlığı sırasıyla) *edilgin/etkin*, kimileri de *etkin/edilgin* olabilir.

nota bene

Bu olgu, argoda "*anten, digin, iki zevkli, iki taraflı, teleferik*" gibi adlarla anılır. Demin adı geçen sözlüğe bakabilirsiniz.

Ve nota bene

"Son Kral" adlı pornografik derginin Mart-Nisan 1999 (no. 17, s. 18) sayısından bir "*digin*" alıntısı: "*İyi günler,*

Mersin’de buluşabileceğimiz, genç yakışıklı, aktif ve pasif arkadaşlar arıyorum”

* * *

Kılıkdeğiştirici (travesti ya da kısa deyişiyle tv), karşı cinsin kılığına girmekten haz duyan kadın ya da erkektir. Bir tv’nin ille de hemcinsel olması gerekmez. Kimilerini, yalnızca kılık değiştirme eylemi tatmin etmeye yeter. Erkek tv’nin *her haliyle* ille de kadınsı, kadın tv’nin ille de erkek si olduğuna dair inanç tamamen yanlıştır.

nota bene

Hazreti Muhammed de konuya değinmiştir: Bunu anlattığım bir toplantıda, eski bir milletvekili (Refah’lıydı [tabii, diyeyim mi?]), sözümona din gayretiyle “böyle bir şey yok,” demişti de, tanıkları duyunca manda tersi gibi yığılıp kalmıştı... Bilmeyenin “din gayreti”, dine hakarettir; bilseler, *farklı* olabilecekler ya, olamıyorlar...

“İbn-i Abbâs dedi ki: - Resûlullah (S.A.V.), [konuşma ve hareketlerinde] kadın gibi davranan erkeklere ve erkeklere özenen [onlara benzemeye çalışan] kadınlara lâ’net etti. Diğer bir rivayet de şöyledir: Resûlullah, erkeklerden kendini kadına benzeten; kadınlardan da kendini erkeğe benzetenlere lâ’net etmiştir.

Ebû Hüreyre [“kediler babası”, H.A.] (R.A.) dedi ki: - Resûlullah (S.A.V.), kadın elbisesi giyen erkeğe ve erkek elbisesi giyen kadına lâ’net etti.” (“Riyâzü’s-Sâlihîn”, tercüme eden: Mehmed Emre, eserin tetkik ve takdimi: Ahmed Davutoğlu, tashih ve tertip: Abdulkadir Akçiçek, Bedir Yayınevi, İstanbul 1974, s. 970)

* * *

Dikkat edilirse, “gibilik, gibileşme” söz konusudur burada... Kadın olmak, erkek olmak değil. Nitekim, biraz önce adı geçen dergiden bir ilan daha alıntılıyıp konuyu daha da somutlaştırabiliriz: “Merhaba, ben 29 yaşındayım. Kadın iç çamaşırı giymeyi, topuklu ayakkabı giymeyi çok seviyorum. Evli, dul ve lezbiyen hanımlarla tanışmak istiyorum. Erkek arkadaşlar da arayabilir” (s. 19).

* * *

Cinsdeğiştirimciler, transseksüeller ya da kısa deşiyle ts'ler, ruhça da gövdece de diğercinsle özdeşleşmiş kişiler (örneğin, şarkıcımız Bülent Ersoy Hanım). Durumları yetkili tıp uzmanlarınca saptanır; ameliyat edilir, kendilerine dişilik organı "yapılır"; kız ya da kadın iseler, bu kez yine kendi gövdelerinden yararlanılıp bir *kamış* eklenir onlara. "Kazandırılır," diyor kimileri. "Erkek"ler!

Hemcinsellik, kılıkdeğiştiricilik ve cinsdeğiştirim zaman zaman birbirine değen, ama asla örtüşmeyen gerçeklerdir ve kavramlardır. Bu cinsel yaklaşımların doğuştan mı, edinme mi olduğu yüzyıllardır tartışıılıyor. Edinme olgusuna rastlanıyorsa da, bu olgular doğuştanlık tezini çürütmeye yetmiyor.

Ne diyorsunuz? Aşşğılık Nazi'ler (hakaret edebilmek için sözcük bulamıyorum; onlara "it" diyemem, itlere yazık, "orospu çocuğu" diyemem, orospulara yazık, "nazi" demek yeter), acaba değişik değişik uç pembe mi bulma-lıardı kişiyi işaretleme yıldızları için?! Mortlak pembe, Çingene pembesi, ılın pembesi örneğin.

nota bene

Ahlâk polisimizi anımsayın. Hepsine "ibne" diyip çıkıyordu işin içinden. Kimi gazeteler de, kavram mavram dinlemeden "nonoş" diyor onlara. Ayda bir de, "erkekliği tuttu!" biçiminde *haber*'lere rastlanıyor. Bir erkeği dövebilen bir erkek tv, bir insanın bir köpeği ısırması kadar ilginç sayılıyor.

* * *

Yahu, hepiniz, hepiniz, kendinize gelsenize!

EROTİKLEŞTİRME VE DÖNÜŞ VE EROTİKLEŞTİRME...

İlk Kemal'den...

*Ortanca kız - Bana gel, bana gel,
Küçük kız - Genişi ko, dara gel,
Büyük Abla - Bok yeme, sıradan git.*

Bizim kuşak, Namık Kemal fıkralarına yetişen son kuşak mı? Bu fıkralar, örneğin "Beyi boşaltın / Beyi doldurun" fıkrası, yazıya girerken andığım Üç Kızkardeş fıkrası, Avrupa değerlerine özenen, yine de kendi yaşamlarının gereği içinde ölen ilk "Batılılarımızın" yazgısıyla ilgili ipuçları taşıyor. Namık Kemal, *vatan ve hürriyet şairi*, peki bu erotik fıkralar niçin uydurulmuş ya da yakıştırılmış ona? Mehmed Rauf'la ilgili olsa anlarım da, Namık Kemal'in, erotik yazısı, şiiri pek yoktur benim bildiğim. Bir Ziya Paşa'nın değil de Namık Kemal'in yaşamını erotikleştirme çabasını, hangi kaynaktan çıktığı bugün belirsiz olan, ama gittikçe kolektifleşip 1950'lerden sonra sönen ilginç çabayı şöyle açıklayabilir miydik?... "Sen bir Osmanlısın, vatandı milletti hürriyetti gibi birtakım kavramları gâvurdan kapmışsın, egemen olan ile savaşıma girsen de, sonunda ondan maaş alıp otursun aşağı, kendi günlük yaşamını, ki özgün hazlarla doludur, sürdürüp durursun; bize maval okuma!"

Yoksa şu mu? "Sen, Namık Kemal, gereğinden çok yüceltildin. Oysa, insanın (erkeğin) tekisin. Sana yabancılaştacak göz yok bizde... Yersin içersin sevişirsin de." Nâzım Hikmet'in "garip şeyler düşünmekle meşhur" kişisi gibi duyumsuyorum kendimi böyle zamanlarda.

Karagöz, ortaoyunu ve Nasrettin Hoca evcilleştirilir, *yeni bir ahlâka* indirgenirken, Namık Kemal için pornografik fıkralar uydurulması... "Ey batılaşmacılar, bizim değerlerimizdeki cinselliği ayıp sayarak onları uslandırmaya çalışıyorsunuz ama siz nesiniz ki? Bizim gibisiniz aslında."

Sonra duydum: "*Namık Kemal* diye okumayın o adı, *nâmı Kemal* diye bilin," diyenler de var!

* * *

Hoca, Hoca!

Nasrettin Hoca'nın otantik ve erotik fıkraları yayınlanınca küçük kıyamet kopmuştu. Hoca, bilgeydi, güldürücüydü ama çoğu yerde tiksindirici olan bu sözümona fıkralar beni bile şaşırtmıştı.

Halkbilimciler için sıradan olaydır: Hoca'mızın ünlü "tencere doğuran kazan" fıkrasını "Binbir Gece"de, Arap halk bilgisi Güha'dan dinlerseniz de şaşırabilirsiniz. Güha'dan apartma birçok Hoca fıkrası var. Alıyoruz, yapıştırıyoruz, yakıştırıyoruz. Benim birisinden (kimdi unuttum) dinlediğim bir Hoca fıkrası, erkeğin (belki de Türk erkeğinin) cinsellik karşısındaki bilgisizliğini, saflığını, biraz da boşvermişliğini çok iyi yansıtıyor, karaalayın sınırlarında dolaşıyordu...

nota bene

Şudur: Hoca'nın karısı ciğeri pek severmiş; adamcağız çarşıdan ciğer alıp eve dönüyormuş ki, hayır hayır, karga marga yok bu öyküde, mahallenin çapkın kadını Hayriya'nım hocayı görüp ve kendisi dahi ciğere düşkün olup bir fak tezgâhlanmış...

"Hocam, hocam, dur, ciğer almışsın anladığım. Dul kadınlım, çarşılara inemem. Sana bir soru sorayım, bilersen sana bikez veririm, bilemezsen ciğeri alırım." Hoca'dır, "sor bakalım," demiş. Hayriya'nımın sorusu kolay: "Benimki nerede, önümde mi, arkamda mı?" Hoca bu konuda derin bilgili, "bunu bilmeyecek ne var, önünde elbet" Hayriye

fetbaz, sırtını dönüp eğilmiş, domalmış aleni, açivermiş eteğini, "bak, arkamda, ver ciğeri" Hoca ciğeri vermiş, eve dönmüş, evde haraza maraza, "canım, yarın gene alırım, ciğeri her dakika kargaya kaptıracak değiliz ya" Öyle de olmuş, Hoca eve dönüyor; Hayriya'nım kaçırır mı, "Hocam, dünkünün tadı damağımda kaldı, sana bi soru sorsam," diyince, Hocamız "yo, sen beni aldatıyorsun, karı evde ciğer bekler, olmaz," diyerek yola revanını sürdürmeye kalkışıp lakin Hayriye karının "yahu, aynı soruyu soracaktım, benimki önümde mi arkamda mı?" demesiyle durup "aynen arkadadır," cevabını vermiş. Hayriya'nım eteklerini kaldırıp göstermiş ki önündedir; hatun ciğeri almış. Hoca eve dalmış ki haraza marazanın bin katı. "Kadın, kadın, sus," demiş, "bu mahallede iki amcıklı Hayriye yaşadıkça bize ciğer yok"

* * *

İmdi, diyorum ki, eski edebiyatımızda ve folklorik verilerimizde, erkeğin genellikle saflığına karşılık, Namık Kemal fıkralarında "maço" bir tavır sergilenir. Denemeye girerken sunduğum fıkra özetinin aslında, Kemal üç kızkardeşi birden "haklayacaktır" da sorun "hangi sırayla?" dır. Nasıl mı, neyle mi haklayacaktır? Türk gencine öğüt nasihat verdiği bir manzumesinde, Neyzen Tevfik söylemez mi?

*"Kelle yumruk, alt damar marpuç, kulak pulluk gibi
Çıktığı yer kalmalı virane bir folluk gibi"*

Neyzen "folluk" derken, argomuzdaki "kadın ya da erkek fahişe, müptezel edilgin kimse" anlamını da düşünmüştür herhalde.

Yetiş Eşref!

Neyzen'den söz edince, Şair Eşref'ten söz etmemek olmaz... O, Neyzen'i şöyle över:

"Kimseler Hâfız'a alnı yere gelmiş diyemez

Doğduğundan beri kış dönmedi şeytana bile"

Birinci dizede, hemcinsellik suçlamasından korku dile getiriliyor; *homoerotofobi* bir bakıma. Neyzen, Hayriya'nım gibi "domalmamıştır" İkinci dizedeyse, Neyzen'in din konusundaki rahatlığı vurgulanıyor, eleştirircesine. Kimseye *secde etmediği* belirtiliyor, namaz kılmadığı, dindar olmadığı, Adanalıların küfründeki gibi "Allahsızın teki" olduğu vb.

Eşref ki mihnetkeştir, Namık Kemal'e benzer kaçışları, Devletten iş buluşları bulamayışları vardır... Günün birinde bir yerde boş kadro var diye duyup koşar gider... O gideneye kadar, torpilli birileri işe maaşa atanmıştır bile. Şair pek öfkelenir ve ikiliğini patlatır...

*"Girmeyiz kerhaneye bâbında nevbet bekleriz
Am pazarında taşaktan farkımız yoktur bizim."*

20. yüzyıla ulaşan Eşref, 19. yüzyılın hayali olan Namık Kemal Devletiyle hesaplaşıyor bence. Orası, bir "kerhane" olmuştur artık. Eşrefse, yazık, oraya "girmek" zorundadır. Ama, ne denli uğraşsa, iş yok, kendisi "dışarıda kalmaya yazgılı olan başak" gibidir!

Bir döngüye değinmek istiyorum, kısır mı değil mi döngü, yargılamak erken... Bizim dünyamızın koyu renkli ve kendisine özgü bir erotizmi var; ondan kaçmak isterken, daha da katılaşmış, hatta bozulmuş bir biçimde ona dönüp duruyoruz. Dememiş miydi Namık Kemal: "Ne utanmaz köpekleriz"

Demiyordu, dikkat, "ne utanmaz köpeksiniz"

Evliya, Naima, Kemal, Hoca, Neyzen, Eşref ve bu satırların yazarı... Tarihin bir yerinde bakışıyoruz. Sormak ile sormamak arasındaki korkunç gerilimin içinde, "kim önce konuşacak?" diye diye susuyoruz. Ey okurlar, siz de konuşun, anlatın, söyleyin.

HOROZLU CEP AYNASINDAN

“Ortadoğulu Bir Erotomanın Notları” diye başlamıştım; bitirirken de söze yukarıdaki başlıkla yekûn çekmek istiyorum (her an yeniden başlayabilirim)... Ülkemin şairlerinden, yazarlarından birisi olarak bize özgü erotizm’den neleri, kendi bildiğimce ve bazen de bilmeden nasıl yansıttım otuz yıldır? Bu yansımaları hiç değilse ilk kitabımda şöyle bir arasam, çıkış noktamı bulabilir miyim? Soruların yanıtı, “Erotologya?” ile ilgili birçok sorunun yanıtını da içerebilir.

Vira bismillah!

Çünkü *vira* İtalyancadır, *bismillah* Arapçadır ve *vira bismillah* Türkçedir Akay’cığım!

* * *

Şimdi var mıdır, bilmiyorum. Genç adamlar ayna taşıyor mu ceplerinde şimdi, bunu da bilmiyorum ki. Benim çocukluğumda küçük, yuvarlak, sırtı bir tenekenin (üzerinde horoz öten bir tenekenin) örttüğü aynalar vardı. Delikanlılar aynalarını yerli yersiz çıkarır, briyantınli saçlarını düzeltirlerdi. Ben de yeniyetince horozlu cep aynası almıştım. Yazarlığımı o aynacıklara benzetiyorum.

Yeni Dergi ile Papirüs’ün kral olduğu yıllardayım, 1965 sonrası. Memet Fuat’a birkaç öykü taslağımı yollamıştım. Bana “okurlara” sütununda yanıt vermişti: “Siz çağına tanık bir yazar olabilirsiniz” Cemal Süreya, daha doğrudan davranmıştı, hiç bir kitabımda yer almayan “Biçare Herif ya da Suların Kürediği Talan” adlı öykümü yayımlayıvermiş, beni *yazarlığın sorumluluğu ve yükü* altına sokmuştu.

Eleştirmen Memet Fuat’ın, iş’lerinizi yayımlaması için sürdürceğinize inanması gerekirdi. Şair Cemal Süreya ise

(burnumun direği sızlıyor), risk ise risk, zararını bir inanç kırıntısıyla bile atıyordu, şairane.

Aynacığımda görüyorum. En güzel yaptığı şeylerden birisini yapıyor, gülümsüyor.

“Sizi ilgiyle, dikkatle izliyoruz,” diye kim söylemişti Papirüs bürosunda? Cemal Süreya mı, Muzaffer Buyrukçu mu, Avustralya uzaklarından bize inatla şiirler yollayan Nihat Ziyalan mı yoksa? Mayıs 1970. Otuz yıl geçtiğinde, onların arkadaşlığı, dostluğu da birbirine karışıyor işte böyle.

Erkeğin aynası da *tavuklu* olacak değildi. Ve o aynacıkta, kendi horozumun öttüğü yerde, şairlik ve yazarlığım da diyeyim hadi, “erotologya” adına neler görüp yansıttığımı yazayım da bu kitap bitsin diyorum. Hem, kendisini doğrudan elevermeye yanaşmayan, sözcüklerimin ve sözümün içine işlemiş erotikmi bir yabancı gibi sökmeye çalışmak da hayli güzel olabilir ve hayli mahzun! Sayısız izlek açısından okunabilecek bir birikimi yalnızca bir izlek, erotologya izleği açısından okumak, okumaya çalışmak muhataralıdır. Olsun, yazı ve muhatara bizim yaşamımız değil mi bir bakıma?

nota bene

1963'te günlük tutmaya başlamışım. Askeri okulda (parasız yatılı) *günlük tutmak yasak* derlerdi... Cep defterlerimde öyle şifreler kullanmışım ki cinsel yaşamımdan iz kalsın diye, bugün o izleri sökemiyorum artık. Bir şeyler yakıştırmışım kendime, şimdi de yakıştırmaya çabalıyorum. Bu.

“Gidenler Gitmeyenler”

“Gidenler Dönmeyenler” adlı ilk öykü kitabım 1976'da bir imeceyle yayımlandı (Günebakan Yayınlarının Selim'ini -İleri-, Tim'ini, Kayahan'ınını unutamam). Türk Dil Kurumu, TDK idi o sıralar; her yıl verdiği ödüller de, bir

seçkinliği yansıtırdı. İlk öykü kitabım, TDK ödülünü aldı. Edebiyatla pek ilgili olmayan babamın, Kadıköy çarşısının *racon erbabı* Recep Aga'sının sevincini anımsıyorum. Haberi radyodan duymuş ve bana büyük bir sevinçle, gözleri parlayarak iletmişti. Sonra da, Selim'in her zamanki ironi düşkünlüğünü anımsıyorum: "Senin kitabını *Gidenler Gitmeyenler*, diye andılar radyoda; benim kitabımı, *Her Gece Bu Durum*, Edip Ağabeyin kitabını ise *Ruhi Bey Nasılsınız?* diyerekten!"

Gidenler Dönmeyenler, *Her Gece Bodrum* (ki ilk adı "Her Gece Yalnızlık" idi) ve *Ben Ruhi Bey Nasılım...* üç kitabın bir ödülde böylesine denk düşmesi...

Biz, üç adam, bir Ankara trenine atlamış, ödüllerimizi almaya gitmiştik.

Aynada yüzlerimiz duruyor. Sıkıntılı Edip Beyler, Selim, Hulki, nasıl? Nasıl nasıl nasıldı? Üç nasıl ve neden ve niçin, horozlu aynalardan bakıp duruyor.

* * *

Yılların ötesinden bakıyorum şimdi aynacığıma.

Bende bir *Yusuf tutkusu* olduğunu görüyorum. İlk kitabımın ilk öyküsünde, "Göz Bağı"nda bir Yusuf var (ben'im o). Yusuf'un can arkadaşı Miha var. Rum. (En eskilerin "Köse Miha"inden mi geliyor?) Aslında, Arto Ohancanyan'dır o tipin kökeni... Arto, yıllar sonra adını değiştiren Ermeni kardeşim, daha sonraları "Aşka Kimse Yok" öyküsünde (Ten ve Gölge) yerini onurla alacaktır; adı kendi adıdır, Arto'dur bu kez.

"Göz Bağı"nda 6-7 Eylül yıkım günlerini anlatmaya çalışmışım. (17 Ağustos 1999 depremi sonrasında, Türkiye ve Yunanistan'ın insanları ülke yöneticilerine apaçık bir mesaj verdi: Dostluk. Bu yeni ortamda, *Göz Bağı*'nın ayrı bir anlam kazandığını duyumsadım.)

Öykünün son cümlesi için bir yorumu vardı Turgut Uyar'ın. "Orada, Yusuf çocukluktan çıkıp erkek oluyor. Ve 'seğirtmek' fiilini kullanman bile bunu gösteriyor başka bir fiil yerine," demişti. Yusuf'un küçük bir çakı satın alışı

da benzeri bir belirtiydi.

*Azıcık denenmiş ve üstüne titrenmiş mor dünya, başlıyordu.
nota bene*

"İçine göz açıp kapayana kadar iniveren boşluk duygusuyla yerden bir levye kaptı, Mihal'i sarsalayan adama doğru seğırtti."

* * *

"Evli Evinde" öyküsü, *çocuğu olmayan bir ebe* öyküsü.

Güzin, büyük kent hastanelerinin soğukluğundan nefret duyarak kendisini bir kasabaya sürgün etmiştir. Ama, büyük kent ve Devlet, kasabada da bulur onu. Gezgin Doğum Kontrol Ekipleri, kasabaya gelmiştir... Spiral uygulamasını başlatmak için. "Zemberek," der spirale Güzin. Bir tür dolambaç.

nota bene

"Bari erkekler de taksın bir nesneler! diye bağırır, şu kaput denen andır, hileci attarın sattığı hani, domuz bağırsağı değil mi?"

* * *

İdris Küçükömer hocamı anımsıyorum. İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesinin birinci sınıfındayım. İdris Hoca, iktisat dersi veriyor. Hep makro'dan makro'dan gidiyor. Sınav sorusu: "Nüfus kontrolü hakkında ne diyorsunuz?"

"Nüfus kontrolü, eşitlikle dağıtıl(a)mayan kısıtlı kaynakların yaratabileceği devrimci patlamalara karşı emperyalizmin bulduğu yöntemdir!"

Tam not. O sıralar.

* * *

Güzin, çocuğu olmayan gencecik Emine'ye kendi bildiği gebe kalma yollarını öğretir. Kendisini Emine'de sınamaktadır. Bir yandan da, evinin hemen karşısındaki attarın belli belirsiz sarkıntılıklarını düşünür; kısırlık nedeninin

kocasında olduğunu sanmaktadır; attara kapılmak üzeredir.

Kasabada da doğurmasan bir türlüdür, kız doğursan bir türlü... "Nalbantınki kız doğurup da adam karısına çıkışınca ne dediği?..Arpa ekersen arpa, çavdar ekersen çavdar."

"Beyaz araba" kasabaya spiral seferlerinden ikincisini yaptığında, Emine gebedir artık. Güzin'in öyküsü de böylece biter.

* * *

Olacaksa oğlan olur diye mavi örülmüş atkı, "Patron"da geçer.

Genç, bir çocuklu bir çift, mütekait bir paşanın köşkündeki limonluğa sığınmıştır.

İkinci Dünya Savaşı yılları... Kış koşullarının kötülüğü, serada yaşamının güçlükleri, yoksulluk yetmezmiş gibi, bir de konukları olur, "dede" Ama, yaşam sürmektedir. Zamir (koca) dünyaya emeğini bırakacaktır; Nadire (karı), "Çiçek ve Sanat"tan geçecek, dünyaya elyapımı "ekmek karnesi cüzdanları" bırakacaktır. İkisi birden, dünyaya insani olasılık ve olanaklar bırakacaktır... Örneğin, beni.

nota bene

"Zamir soyunmuştu. Gerindi. 'Hadi yat, hadi, sabah kalkamazsın,' dedi. Bıyıkaltından hınzırca sırttı."

* * *

Yeni Dergi'de yayımlanan ilk öykümdür "Pazarlık" efendim (Ekim 1972). Sevgili Memet Fuat Ağabey, öykücü olabileceğime karar vermiştir artık.

Yazar hınç mı alıyor? "Pazarlık", terk edilmiş, eşyası satılığa çıkmış bir köşkü talan etmeye giden eskicilerin öyküsü. (Aralarında, bir köşkün kırık dökük limonluğunda gençliğini tüketmiş Zamir de *varmıştır* belki. Zamir'ler, "Bir Çağ Yangını"nda da belirecektir sonra. O eskici, *Recep Karahisar*.) Müjgan, hani Kısıklı'lardaki filan köşkün

Nişantaşı'na gelin gitmiş kızı... "son bir kızları vardı, ünlendiği bu sokaklarda, neyiyle diyeceksin, çok serbestti, görmüşlüğü yoktu buralıların böylesini, çok kişinin gönlünü hoş etti"

Soylu Müjgân'ın, "geçmişinde bir köşk olmayan", *burjuva*, ne burjuvası, daha da beter(!), *zengin* kocası, karısının ününden, belli ki sürmekte olan nemfomanisinden rahatsızdır. "Oralarda neler dendiğini öğrendim senin için, yolu, yatık, diyorlar, kızıl原因 diyorlar, vererek, ballı diyorlar, pisliklerini mi temizleyeceksin gidip de? Kimse temizleyemez onları karıcım!"

Burada *vermek* yorumlarımı anımsamalı. İktidarı vermek, mekânı vermek, eşyayı vermek, gövdesini vermek, tinini vermek... Müjgân'ın kocası Semih Bey, eşyaya çok düşük bir fiyat öneren eskicileri, bir müteahhit güdüsüyle *sanki artık* benimsediği köşkten adeta kovar. Ama eskiciler de kaçın kurrasıdır...

nota bene

"O pazarlığı sürdürme telâşındayken gözünü gözüne diken, kocası anlamasın diye başını belli belirsiz, ürkerek sallayan, 'olur, olur' diyen dudak hareketleriyle kıpırtı içindeki Müjgân'ı neden sonra düşündü."

* * *

"Ev bıçkını kızlar" ile üç sözcüğe bir insan tarihi sığdırmaya kalkmışım (Küçük Yardakçının Olağan Hikâyesi)... Ol kızlar ki taşra çıktıkta temiz-tîrendaz ve halîm selîm hanımdırlar, amma evin kuytusunda abazanlık giderirken topukçudurlar. Geçişlerinden tanınır.

Almaya satmaya, talana, üçkâğıtçılığa ve çeyrekçiliğe, tefeciliğe ("fayızcı puşt") tutuklanmış adamın dünyasındaki erotik tek öge, odur. "Ev bıçkını kızlar geçer."

* * *

"Hep Onu An" bir Karadeniz öyküsü. Yörenin irdelenmesi gerekli bir âdetini de yansıtıyor... Evde gelinlik kız

varsa, evin bacasında boş şişeler (rakı şişeleri tabii) görünür; *görücü şişeleri* demişim onlara. Şişe, bekârettir. Düğün günü, genellikle kurşunlanır ve kırılır. Yok edilir. İzale-i bîkr; giderilen erdenlik. Gidermek fiilinin Osmanlı'da "öldürmek" anlamına da geldiğini bilir misiniz?

Baba'nın içip bitirdiği, boşalttığı şişenin *altında* Elektra yaşamaktadır. Pontus'lu Elektra!

nota bene

"Bir gece vakti, kadın başıma çıktım dama, şişeyi mişeyi gizlice aldım çaldım taş. Paramparça ettim. Kendimi unufak ettim."

* * *

Geldim "Yazılamamış Bir Günlük"e...

Yazarlar, sanırım iki türlü yazıyorlar: Birincisi, zevk içinde, tutarak yazmak; "yazıp bitirme orgazmı" mı diyeyim ne; ikincisi de *re'sen* (görevi gereği), soğukkanla yazmak, "bitti," derken omuriliği sızlamadan. Andığım öykü, birincilerden. Bu öykünün birkaç öyküsü var. Denemem biraz sarkacak, ama olsun, değer.

Esin kaynağım, yüzyıllar öncesinden kalma bir öyküydü. "Kesik Kulak" öyküsü, 17 yüzyıl şair ve tarihçilerinden Süheylî'nin (Süheylî Ahmed bin Hemdem) "*Acâyî-bü'l-Me'sir ve Garâibü'n-Nevâdir*" adlı yapıtında yer alır. Şevket Rado'nun bugünkü dile aktardığı öykü, Hayat Tarih Mecmuası'nda yayımlanmıştı (Nisan 1966). 1980'lerde tanıştığım değerli öykücü İbrahim Yıldırım, ki benden gençtir, "Yazılamamış Bir Günlük" öyküsünün kaynağını bilerek beni şaşırtmıştı.

Öykünün ikinci öyküsü de şöyle: Yıl 1970. "Taze" öykücüyüm. 4 isim yayımlanmış henüz dergilerde. Dönemin iyi dergilerinden "Yeni Edebiyat"ı Doğan Hızlan yönetiyor. Yazdıkları yayımlansın diye yanıp tutuşan genç şairler, öykücüler dergiye yağmur gibi yağıyor. Doğan Hızlan çözümü buldu... Gelen şiirleri Behçet Necatigil'e veriyor, Behçet Hoca seçiyor. Öyküleri de Kemal Tahir'e verecek.

"Yazılamamış Bir Günlük"ü seçer mi acaba?" diyerek yol-luyorum. Kemal Tahir, yirmi küsur öyküden onu seçiyor (Yeni Edebiyat, Haziran 1970). Seçmekle de kalmıyor. "Bu genç adam nerede, İstanbul'daysa bana getirin onu, tanış-mak isterim," diyor. Naci Çelik götürüyor beni Kemal Tahir'in evine. Elim ayağım birbirine dolaşüyor. İlk sorusu şu: "Siz bu dili nereden getiriyorsunuz?" 21 yaşındayım; bu, o zamana kadar duyduğum en güç, ama en güzel soruydu.

* * *

Bir küçük esnaf çöküntüsünün işlendiği öyküde ana kişi, erkek, sıkıntılı, kısır olduğunu (gene kısırlık!) sandığı karısından yakınlıktır. Masturbasyonun vereme yol aç-tığı sanılan yıllar... Adam çöker; ve çöktükçe söylencelere batır. Kendisi için bir öykü uydurur. Çünkü durumunu herkesle paylaşmak istemektedir... "Herkes anlatırım bunu, ülkenin karasında ve denizinde fırdönen gezgin-lere, hacıyağı, takke, şeytan tesbihi, ağızlık, ayyıldızlı tabaka, horozlu cep aynası (bakın, çıktı karşımıza, H.A.), tarak, solingen çakmak ve cıslavet satarak gezenlere"

Bir beye tutsak düşmüştür. Bey, esnafın karısını yedirip içirip şişmanlatmıştır. Adamın gözleri önünde şişman hatunu "ellerini yere koydurarak" becerir, işi (iki kez ve sanırım iki yerden) bitince de adamın dudaklarını bur-nunu *karıya* kestirir.

Çöküntü erbabı da öcünü alacaktır... Beyin karlarından birisiyle kaçır. "O beyin yalnız binişi var imiş, karısından dokuz oğlum ve şu kadar kızım oldu, diğer karılarım da mallarım da çoğaldı."

İrz denilen o şey, "bir kişinin saygı duyulması gereken if-feti", öykü kişinin kendi ırz'ı ile karısının ırz'ının özdeş-lenmesi, karşılıklı olarak yok edilmesi, adamın söylen-ceden gün'e dönmesiyle biter. Burnu dudakları kesildiği halde anlattığı öyküsü, güncel bir karabasandır aslında; "alıcı kuşlar, ısıltılı, sıçrak, uçağan şeyler"

Adam, *iktisaden* düzülmüştür; onu iktisaden düzenler, karısını da (ırz'ını, yani herifin kendisini) düzmüştür; adamın karşı saldırısı, öykü/söylence, *öykü/söylence* olarak, bir karabasan olarak kalmıştır.

* * *

Benim tehlikeli saydığım bir öyküye varıyorum. "Bayram Gömleği"ni 1971'de yazdım, Mudanya'da. *Karıma* diye adamışım. O yıllarda, halk hikâyesine bir ısınma var kimi yazarlarımızda (bk. "Aydınlar ve Hikâyemizin Doğuş Sorunları", Türkiye Defteri Dergisi, sayı 1, Nisan 1971)... Ancak, kimileri, diyelim Hazreti Ali öykülerini yeniden (yeni dille) yazmak biçiminde bir yaklaşım sergiliyor. Bense, Şahmaran (halk hikâyesi) bugün nerededir? sorusunu sormuş ve onu bir bayram yerinde bulmuştum.

Aynacı çırağı Yusuf (gene o), bayram yerindeki yılanlı çadırına gider. Düzmece Şahmaran'ı görür; kötü makyajlı bir delikanlıdır Şahmaran. Yusuf çağız, söylenceye inanmak ister ama karşılaştığı hakikat onu yıkar. Düzmece Şahmaran, "kerli ferli" bir adam tarafından sorgulanınca, Yusuf da söylencenin içine yeniden iner ve Şahmaran ile ustasının ardına düşer.

Niçin tehlikeliydi bu iş? *Bid'at* idi de ondan.

nota bene

Bid'at, alışılmış, bilinmekte ve uygulanagelmekte olan davranışlara, törelere uymayan yeniliktir. Sıra dışı... 1970'lerde, bir neyzenle söyleşiyorduk. Ünlü bir diğer neyzenin ölümünden acıyla söz ettim. "Ölmedi ki, çarpıldı o," dedi. "Neden?" Gelenekçi neyzen, şöyle sürdürmüştü: "Ney, öyle Garbarek'le marbarekle çalınmaz da ondan"

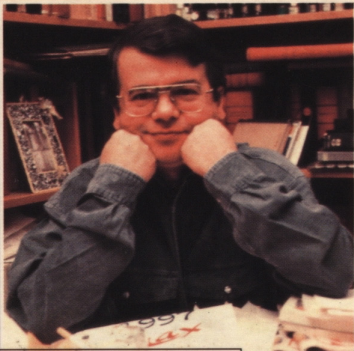
* * *

Başlangıcı, benden, bu kadar. Sonrası sonram olur. Gideriz. Belki ben bakarım bu gidişe, belki de başkaları. *Aradoğu* ya da *Arabatı* böylece biter birazdan.

Ve biraz da eeeyvalla!

Erotologya?*

Dünya erotologyası içinde çok özgün ve önemli bir yeri olması gereken "Türkiye'nin erotologyası" bu denemelerin bin katını hak ediyor. Bu kitap, Türkiye'ye özgü erotizme getirdiği bakışla bir ilk adım... Sizi çok düşündürecek, zaman zaman gülümsetecek bir denemeler toplamı. Hulki Aktunç, kimisi bilinen kimisi bilinmeyen sayısız kaynağı değerlendirip yorumluyor; cinsel dünyamızın farklarını ortaya koyan bir senteze doğru ilerliyor.

7.000.000-

ISBN 975-570-094-3

